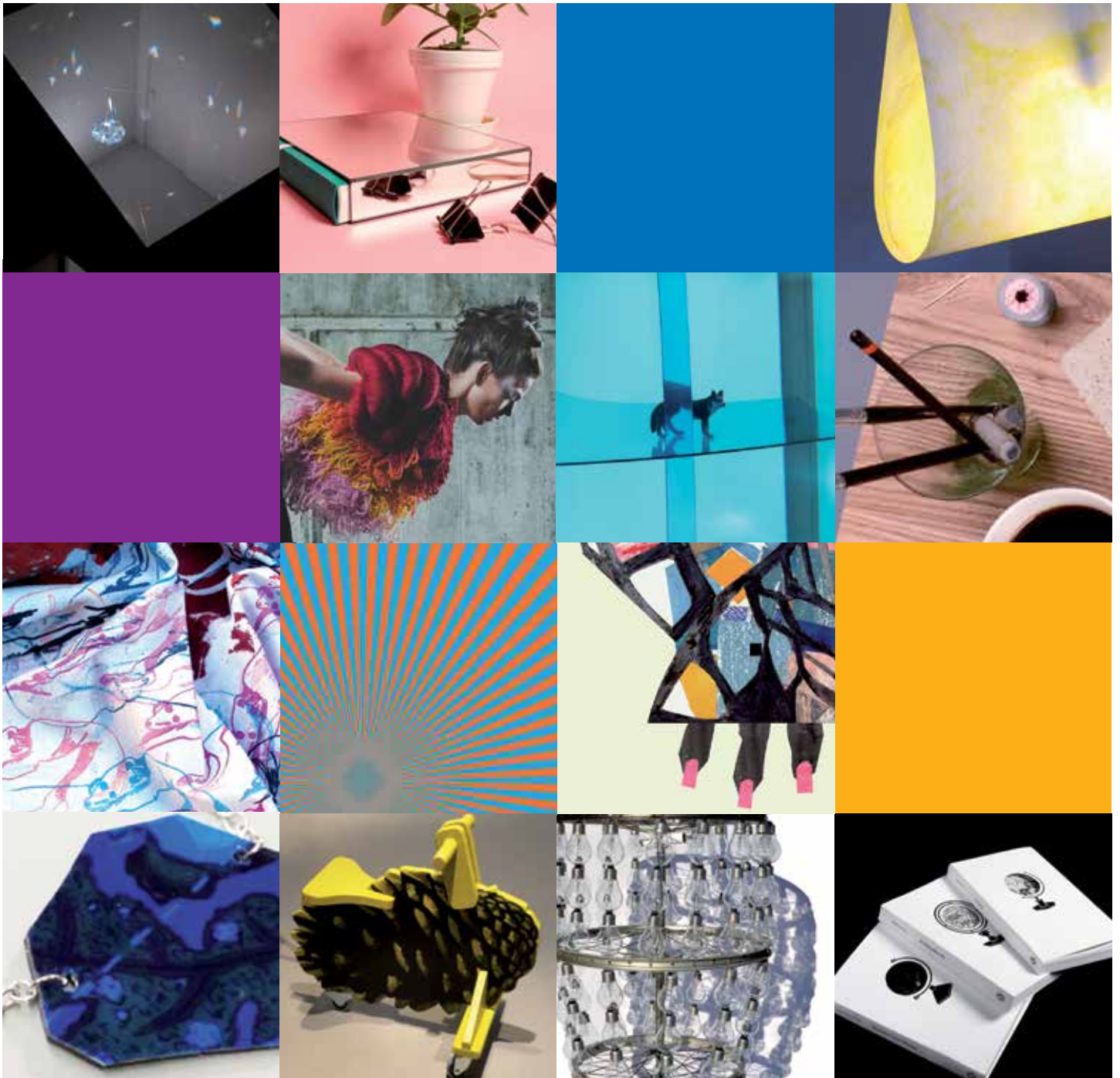

Universitet och högskolor

Årsrapport 2014

Universitet och högskolor

Årsrapport 2014

Universitet & högskolor

Årsrapport 2014

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2014

Rapportnummer: 2014:7

Redaktörer Marie Kahlroth, Torbjörn Lindqvist

Den svenska högskolan Aija Sadurskis

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå Magdalena Inkinen, Håkan Andersson, Carin Callerholm, Helen Dryler, Per Gillström, Torbjörn Lindqvist, Staffan Nilsson

Utbildning på forskarnivå Ingrid Pettersson, Helen Dryler

Internationell studentmobilitet Anders Viberg, Torbjörn Lindqvist

Utbildning och arbetsmarknad Anders Viberg

Personal Per Gillström

Ekonomi och forskningsfinansiering Marie Kahlroth, Keili Saluveer

Internationellt perspektiv Marie Kahlroth, Torbjörn Lindqvist

Nyckeltal Jan-Åke Engström

Tabeller Eva-Marie Larsson

Grafisk form och grafik Åsa Till

Bilder Beckmans Designhögskola

Omslagscollage från vänster: Erika Emerén, Oskar Pernefeldt, Greta Nordin, Hanna Paulsson, Hanna Tunemar, Therése Hallberg, Mimmi Sendel, Tobias Ohlström, Moa Sjöstedt, Viktoria Kreipke, Gabriel Stuart, Rebecca Rål och Miriam Nicole Zirignon.

Tryck Åtta.45 Tryckeri, Stockholm, juni 2014. Tryckt på miljömärkt papper.

Universitetskanslersämbetet • Box 7703, 103 95 Stockholm

Tfn 08-563 085 00 • Fax 08-563 085 50

E-post registrator@uka.se • www.uka.se

Förord

Universitet och högskolor – Årsrapport 2014 sammanfattar och analyserar utvecklingen vid universitet och högskolor med fokus på det senaste året. Vår ambition är att årsrapporten ska ge den bästa lägesbeskrivningen av högskolesektorn och fungera som ett uppslagsverk för alla som är intresserade av den största statliga sektorn – högskolan. Därför publicerar vi även fortsatt årsrapporten och en förkortad version på engelska i tryckt form. Universitetskanslersämbetets (UKÄ) läsarundersökning från 2013 bekräftar bilden av en väl använd och uppskattad produkt. Många använder också årsrapporten som underlag för egna presentationer och analyser om högskolesektorn. En nyhet för i år är därför att vi publicerar excel-underlagen till alla figurer på webben.

Årsrapporten bygger på lärosätenas löpande rapportering av statistikuppgifter till Statistiska centralbyrån och på den direktrapportering som sker till UKÄ i samband med att lärosätena lämnar sina årsredovisningar till regeringen.

Årsrapporten beskriver den nationella bilden av svensk högskola, men som antyds i rapporten är skillnaderna mellan lärosätena betydande. I slutet av rapporten och i en särskild tabellbilaga, som enbart publiceras på webben, redovisas det senaste årets uppgifter per lärosäte. Statistik för tidigare år och många andra uppgifter redovisas i NU-statistikdatabasen på UKÄ:s webbplats www.uka.se.

Lars Haikola
Universitetskansler

Innehållsfaktarutor

Enskilda utbildningsanordnare	12	Utländska doktorander och doktorander med utländsk bakgrund	51
Lagstiftning på högskoleområdet	12	Doktoranders aktivitet	53
Sammanslagningar av lärosäten	13	Ökade forskningsintäkter och fler doktorandnybörjare	55
Statistiken över utbildning på grundnivå och avancerad nivå	18	Forskarskolor för yrkesverksamma lärare	56
Högskoleprovet	20	Examensfrekvens	56
Överskattning av vissa statistikuppgifter i tidigare årsrapporter	21	Anmälningavgifter och studieavgifter	61
Basår	22	Fakta om personalstatistiken	76
Studenter med funktionshinder i studiesituationen	29	Meriteringsanställningar	78
Social bakgrund och genomströmning	38	Olika slag av intäkter	86
Sommarkurser	40	Myndighetskapital och balanserad kapitalförändring	90
Läroutbildningen	43	Resurstilldelning för utbildning på grundnivå och avancerad nivå	92
Efterrapportering	48	Kvalitetsbaserad tilldelning	93
Examenstillstånd på forskarnivå	48	Internationell klassning av utbildning och utbildningsnivå	104
Doktorandernas försörjningsformer	50		

Innehåll

Förord	3	Utbildning och arbetsmarknad	69
		Utbildningsnivå och ställning på arbetsmarknaden	70
		Utländska akademiker på den svenska arbetsmarknaden	70
Sammanfattning	7	Etableringen på arbetsmarknaden	71
		Behovet av högskoleutbildade på lång sikt	73
Introduktion till den svenska högskolan	11	Personal	75
Universitet, högskolor och andra utbildningsanordnare	12	Personalen totalt	76
Högskolans verksamhet	12	Den forskande och undervisande personalen	76
Vad är högskoleutbildning?	12	Kvinnor och män	81
Vem beslutar om högskolan?	13	Utländsk bakgrund bland den forskande och undervisande personalen	83
Lärosäten 2014	15	Ekonomi och forskningsfinansiering	85
		Lärosätenas ekonomi	87
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	17	Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	91
Sökande och antagna	18	Forskningsfinansiering	97
Nybjörjare	21	Internationellt perspektiv	103
Studenterna	29	Kostnaden för eftergymnasial utbildning	104
Examinerade	32	Befolkningens utbildningsnivå	106
Genomströmning	37	Utbildningsmål i Europa 2020	109
Utbildningens omfattning och inriktning	40	Nyckeltal för lärosäten	113
Utbildning på forskarnivå	47	Nyckeltal för yrkesexamensprogram	125
Nybjörjare	48	Tabeller	131
Doktorander	53	Kvalitetsdeklaration	148
Examina	56		
Internationell studentmobilitet	59		
Inresande studenter till Sverige	60		
Totala antalet inresande studenter	63		
Utresande studenter	66		

Miriam Nicole Zirignon. En bokserie med temat upptäcksresande, från en uppgift i symmetrisk typografi.

Sammanfattning

Det finns två tendenser som utmärker högskolans utveckling under senare tid. Den ena är att högskolan har blivit mer internationellt präglad med global rekrytering i allt högre grad. Detta har vi under flera år konstaterat när det gäller studentrekryteringen, till utbildning på såväl grundnivå och avancerad nivå som forskarnivå. Detta gäller även högskolans personal, som har ett större inslag av utländsk bakgrund än den svenska befolkningen i övrigt.

Den andra tendensen är att högskolan har blivit mer forskningstung. Svenska lärosäten har under många år varit inne i en expansiv period med ökande intäkter, men det är främst forskningsintäkterna som har ökat. På utbildningssidan har det varit stora volymmässiga svängningar. De senaste årens utveckling mot färre nybörjare i högskolan och ökat fokus på forskning har förstärkts ytterligare under 2013 – men i betydligt lugnare takt.

Utbildningsutbudet blir alltmer programinriktat

I och med 2007 års examensordning ökade antalet studerande på generella program påtagligt och en tydlig trend de senaste tio åren är att studenterna i högre grad läser på yrkesexamens- och generella program och i lägre grad på fristående kurser. Läsåret 2004/05 fanns 34 procent av helårsstudenterna på fristående kurser och 2012/13 hade andelen sjunkit till 28 procent.

Förmodligen kommer andelen studenter på fristående kurser att minska ytterligare framöver. Regeringen har uttalat att lärosätena ska prioritera utbildningar som leder till examen och det har lärosätena gjort när de har sett över och minskat sitt utbildningsutbud. De neddragningar som genomförts har främst skett på fristående kurser, i synnerhet på distans. Dessa kurser har ofta använts för fortbildning och vidareutbildning och utrymmet för denna verksamhet har således minskat.

Fortsatt färre nybörjare i högskolan

Intresset för högskolestudier har ökat under de senaste åren, men det har blivit allt svårare att komma in i högskolan. Samtidigt som antalet sökande ökar så minskar antalet antagna. Höstterminen 2013 antogs 44 procent av de nya sökande, vilket är 6 procentenheter lägre än två år tidigare.

För tredje året i rad minskade antalet nybörjare vid svenska universitet och högskolor och uppgick läsåret 2012/13 till 90 400. Det är en följd av att universitet och högskolor har dragit ned på utbildningsvolymen för att anpassa sig till förändrade ekonomiska förutsättningar. Trots minskningen är antalet nybörjare i högskolan fortfarande betydligt större än för tio år sedan. Minskningen det senaste läsåret berör enbart svenska nybörjare medan antalet nya inresande studenter ökat något.

Det finns stora skillnader i övergången till högskolan både mellan kvinnor och män och i olika åldersgrupper. De senaste åren har vi noterat att studiestarten sker allt tidigare och det har skett en tydlig föryngring av högskolenybörjarna. Det är allt fler som börjar studera på högskolan direkt efter avslutade gymnasiestudier. Läsåret 2012/13 var 61 procent av de svenska nybörjarna högst 21 år gamla, vilket är 11 procentenheter mer än för tio år sedan. Under samma period har andelen som är minst 30 år vid högskolestarten halverats, från 24 till 12 procent.

Under lång tid har kvinnor börjat studera i betydligt högre utsträckning än män – så också 2013. Läsåret 2012/13 hade 51 procent av kvinnorna och 36 procent av männen påbörjat högskolestudier vid 24 års ålder.

Den svenska studentpopulationen föryngras

Höstterminen 2013 fanns 345 500 studerande på grundnivå och avancerad nivå, vilket är 6 000 färre än hösten 2012. Neddragningarna på fristående kurser i kombination med förändrade antagningsregler som gynnar de unga har lett till att studenterna har blivit yngre. Därtill har antalet 19-åriga nybörjare i högskolan varit ovanligt stort senaste åren och det har fått genomslag på hela studentpopulationen.

Framför allt har andelen studenter som är 21 år eller yngre ökat och andelen som är 30 år eller äldre har minskat. För de yngre sammanfaller förändringen med en ökning av samma

åldersgrupp i befolkningen, men förändringarna i övriga åldersgrupper kan inte förklaras av befolkningsförändringar. Särskilt tydligt är det att studiedeltagandet bland de som är 30 år och äldre har minskat, och det gäller i synnerhet bland kvinnor.

Deltagandet i högskoleutbildning är högst i åldrarna 21 till 23 år, men skillnaden mellan män och kvinnor är stora. Hösten 2013 studerade nästan 30 procent av kvinnorna mellan 21 och 23 år på högskolan, medan motsvarande andel för männen var 20 procent.

Antalet examinerade ökar

De senaste åren har antalet examinerade ökat påtagligt och 2013 uppgick de till 62 900, vilket är fler än någonsin tidigare. Av de examinerade var 63 procent kvinnor och 37 procent män. Ökningen av antalet examinerade beror huvudsakligen på att antalet nybörjare i högskolan ökade från slutet av 00-talet och några år framåt. En annan förklaring är att det med 2007 års examensordning har blivit vanligare att avlägga examen på både grundnivå och avancerad nivå.

Det blir också allt vanligare med så kallade dubbla examina, vilket innebär att två eller flera examina avläggs på samma meriter. Av de som avlagt en sjuksköterskeexamen 2012/13 tog två tredjedelar dubbla examina. Även bland de som tog specialistsjuksköterskeexamen och civilingenjörsexamen var detta mycket vanligt.

Eftersom många tar ut mer än en examen samma år är antalet utfärdade examina betydligt större än antalet examinerade och 2013 utfärdades 74 400 examina.

Av de examinerade var 7 700 inresande studenter medan 55 200 tillhörde den svenska befolkningen. Av dessa var det en femtedel som sedan tidigare hade en examen i högskolan och övriga fyra femtedelar var så kallade förstagångsexaminerade, som inte hade någon tidigare examen. Under många år har antalet förstagångsexaminerade varierat omkring 40 000, men ökade till 44 400 läsåret 2012/13.

De förändringar som genomfördes med 2007 års examensordning har lett till längre utbildningstider i avlagda examina. Andelen utfärdade examina med en sammanlagd utbildningstid på fem år eller mer har ökat från 3 till 20 procent mellan läsåren 2006/07 och 2012/13. Sammantaget avlägger kvinnor betydligt fler examina än män, men de längre examina avläggs i större utsträckning av män.

Nya inresande studenter ökar svagt igen

Efter en kraftig minskning av antalet nya inresande studenter i samband med införandet av studieavgifter läsåret 2011/12 ökade antalet något igen läsåret 2012/13, till 21 600. Av dem var nära 70 procent utbytesstudenter, medan drygt 30 procent var inresande på egen hand, så kallade freemover-studenter. Innan studieavgifterna infördes var freemover-studenterna lika många som utbytesstudenterna.

Studieavgifterna berör inresande studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz som inte deltar i utbytesprogram och när de infördes minskade antalet freemover-studenter kraftigt. Det medförde också att det blev en förskjutning i varifrån de inresande studenterna kommer. En allt större andel kommer från Europa.

Läsåret 2012/13 ökade antalet freemover-studenter, medan antalet utbytesstudenter sjönk något. Trots minskningen sedan läsåret 2010/11 då studieavgifterna infördes utgör de inresande studenterna 24 procent av det totala antalet nybörjare vid svenska högskolor.

Antalet utresande studenter har ökat de senaste åren och under 2012/13 deltog 28 300 svenska studenter i högskolestudier utomlands. Flertalet reser ut som freemover-studenter, knappt en fjärdedel är utbytesstudenter.

Antalet betalande studenter har ökat för varje år sedan studieavgifter infördes, så också hösten 2013. Då var antalet drygt 2 800, vilket var 19 procent fler än hösten 2012. Lärosätenas intäkter av studieavgifter var 301 miljoner kronor 2013.

Färre nybörjare på forskarnivå

Under 2013 inträffade en oväntad minskning av antalet nybörjare på forskarnivå. Sedan 2008 har antalet nybörjare på forskarnivå ökat, samtidigt som doktoranderna har fått förbättrad försörjning under utbildningen. Ökningen har sammanfallit med ökade intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå. I ett längre perspektiv har dock antalet nybörjare inte ökat. Sedan 1998 har antalet nybörjare på forskarnivå varierat mellan 3 000 och 4 000, och det totala antalet doktorander mellan 18 000 och 20 000. Under några år har antalet examina på forskarnivå minskat, men de tidigare ökande nybörjartalen har nu resulterat i en svag ökning av antalet examina.

Trots fortsatt ökade forskningsintäkter minskade alltså antalet nybörjare påtagligt jämfört med 2012 och 2013 uppgick de till 3 100. Minskningen avser både svenska och utländska doktorandnybörjare och det är första året som de utländska doktorandnybörjarna blir färre. Men andelen utländska doktorandnybörjare är lika stor som tidigare, 40 procent.

Minskningen förklaras delvis av att några lärosäten antar nya doktorander bara vartannat år till vissa ämnen och delvis av att det inte var någon antagning till forskarskolor för lärare 2013. En annan delförklaring kan vara indirekta effekter av studieavgiftsreformen. Avgifterna berör inte studerande på forskarnivå, men antalet utländska nybörjare kan ändå påverkas negativt på grund av färre inresande studenter på avancerad nivå.

Färre har tidsbegränsade anställningar

Högskolan är den största statliga sektorn i Sverige och ungefär en fjärdedel av all statligt anställd personal finns vid universitet och högskolor. Sedan 2008 har antalet anställda vid universitet och högskolor ökat kontinuerligt och det gäller även 2013. Efter en ökning med 1 000 sedan 2012 uppgick antalet anställda till 50 000 helårspersoner, exklusive doktorander. Det är främst de mest meriterade anställda som har blivit fler – antalet professorer och lektorer har ökat kontinuerligt, medan adjunkterna har blivit färre. Andelen kvinnor fortsatte att öka något och kommer att fortsätta att göra det under de närmaste åren, utifrån en bedömning av andelen kvinnor bland de nyanställda.

Personalen i högskolan har i förhållandevis hög utsträckning tidsbegränsade anställningar. Det kan delvis förklaras av att vissa anställningar enligt regelverket ska vara tidsbegrän-

sade, exempelvis meriteringsanställningar. Men många i kategorin annan forskande och undervisande personal arbetar med forskning som finansieras av externa medel och traditionellt har flertalet (70 procent) av dessa haft tidsbegränsad anställning. Antalet anställda inom denna kategori har ökat sedan 2008, men det har skett en betydande minskning av andelen tidsbegränsat anställda. Bland de som har doktorexamen hade andelen sjunkit till mindre än 40 procent 2013. Bland de i samma kategori som inte har doktorexamen har minskningen inte gått lika fort, men man kan ändå konstatera en tydlig förändring.

Efter flera års uppgång av antalet anställda på olika meriteringsanställningar (forskarassistenter, biträdande lektorer samt postdoktorer) vände utvecklingen 2012 och antalet minskade tydligt 2013. Detta kan dock vara en tillfällig svacka i samband med att det förefaller ha förekommit viss osäkerhet bland lärosätena i samband med en förändrad reglering av dessa typer av anställningar.

Forskningsintäkterna fortsätter att öka

De senaste åren har lärosätenas forskningsintäkter ökat påtagligt, huvudsakligen som en effekt av statens satsningar i de senaste forskningspropositionerna. Men även flera andra finansierare har ökat sina bidrag till lärosätenas forskning och utbildning på forskarnivå i samma takt. Därmed har lärosätenas forskningsbidrag ökat betydligt och nådde 2013 samma nivå som de direkta statsanslagen, 16,2 miljarder kronor.

Under 2013 ökade lärosätenas forskningsintäkter med en halv miljard kronor och uppgick till totalt 36 miljarder kronor. Ökningen (1 procent) är mindre än de föregående åren och det är enbart lärosätenas intäkter från externa finansierare som har ökat, medan de direkta statsanslagen ligger kvar på samma nivå som 2012. Ökningen är relativt jämnt fördelad mellan tre grupper av externa finansierare: statliga forskningsfinansierande myndigheter, EU samt privata stiftelser och organisationer. De senaste årens kraftiga intäktsökning har inneburit att lärosätena har goda möjligheter att bygga ut forskningen och utbildningen på forskarnivå.

Sverige satsar mycket internationellt sett

Högskolan är en omfattande verksamhet och 2013 uppgick den sammanlagda kostnaden för Sveriges universitet och högskolor till 62,5 miljarder kronor, vilket motsvarar 1,7 procent av BNP. Sverige har under lång tid placerat sig högt i en internationell jämförelse när man jämför kostnaderna för eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan. Men för Sveriges del gäller över hälften av satsningarna forskning, jämför man hur mycket som satsas enbart på utbildning ser bilden annorlunda ut och Sverige hamnar längre ned på listan.

Även när man jämför utbildningsnivån i befolkningen har Sverige länge hamnat högt i internationella jämförelser. Men flera länder har under senare år byggt ut högskoleutbildningen påtagligt, medan Sverige under flera år bara genomfört tillfälliga utbyggnader. På senare år har andelen unga med högskoleutbildning ökat mindre i Sverige än i flera andra länder.

Introduktion till den svenska högskolan

Uttryckt i antal anställda är högskolan den största statliga verksamheten i Sverige, och cirka 415 000 studenter studerade på heltid eller deltid läsåret 2012/13.

Totalt kostade verksamheten drygt 60 miljarder kronor 2013, vilket innebär att högskolesektorn står för knappt två procent av bruttonationalprodukten, BNP.

Högskolans verksamhet omfattar högskoleutbildning och merparten

av den offentligt finansierade forskningen. I uppdraget ingår

också att samverka med det omgivande samhället.

UNIVERSITET, HÖGSKOLOR OCH ANDRA UTBILDNINGSANORDNARE

Den högre utbildningen ges till allra största del av statliga universitet och högskolor, räknat som helårsstudenter ger de ca 90 procent av utbildningen. Det finns 14 statliga universitet och 17 statliga högskolor. Det finns också enskilda utbildningsanordnare, av vilka två är universitet. En förteckning över samtliga lärosäten återfinns i slutet av kapitlet. Sammantaget kallas de utbildningsanordnare som ger högre utbildning ofta för *högskolan*.

Universitet och högskolor skiljer sig huvudsakligen åt genom att universitet i större utsträckning har rätt att utfärda examen på forskarnivå. Beteckningen ”universitet” är inte skyddad i lag, utan huvudmannen, i de allra flesta fall staten, avgör när beteckningen får användas. Fyra universitet har inte ordet ”universitet” i sina namn: Chalmers tekniska högskola, Handelshögskolan, Karolinska institutet och Kungl. Tekniska högskolan. Skälet är att namnen sedan länge är kända och inarbetade.

Enskilda utbildningsanordnare

Alla utbildningsanordnare som inte är statliga kallas för enskilda. De är en heterogen grupp som har det gemensamt att de fått tillstånd av regeringen att utfärda examen inom högskoleutbildning. Två av de enskilda utbildningsanordnarna är tidigare statliga lärosäten som ombildats till stiftelser (Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping). Det finns också fjorton enskilda utbildningsanordnare som har rätt att utfärda examina på grundnivå och i några fall på avancerad nivå. Det gäller framför allt vårdutbildningar och teologiska utbildningar.

HÖGSKOLANS VERKSAMHET

Av den lagstiftning som reglerar högskolans verksamhet framgår att högskolan ska bedriva utbildning som vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet.

Högskolan ska också utföra forskning och konstnärlig forskning samt utvecklingsarbete. Till skillnad från i många andra länder är antalet forskningsinstitut litet i Sverige och merparten av den offentligt finansierade forskningen bedrivs inom högskolan. Det innebär att över hälften av verksamheten mätt i pengar består av forskning och utbildning på forskarnivå.

I högskolans uppgift ingår det dessutom att samverka med det omgivande samhället. Denna samverkan har ibland beskrivits som en ”tredje uppgift”, dvs. något fristående från utbildning och forskning. Det är dock mer naturligt att se det som att samverkan är något som bör prägla verksamheten. Det kan till exempel handla om verksamhetsförlagda inslag i utbildningen, att undervisningen behandlar frågor med relevans för arbetslivet, att anordna arbetsmarknadsdagar eller att popularisera forskning och verka för att forskningsresultat kommer till nytta. Det kan också vara att erbjuda uppdragsutbildning och uppdragsforskning.

VAD ÄR HÖGSKOLEUTBILDNING?

Med högskoleutbildning menas utbildning på eftergymnasial nivå som regleras i högskolelagstiftningen. Utbildningen definieras alltså dels av placeringen i utbildningssystemet (efter gymnasieskolan), dels bland annat av kravet att utbildningen ska vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund. Högskoleutbildning är inte den enda formen av eftergymnasial utbildning, det finns också bland annat yrkeshögskoleutbildning och folkhögskoleutbildning.

Lagstiftning på högskoleområdet

Den statliga högskolan styrs av högskolelagen (1992:1434) som är instiftad av riksdagen. Lagen ger en ram för organisation och styrning, som att ange att varje lärosäte måste ha en styrelse och en rektor, men är för övrigt inte detaljerad. Av lagen framgår också vad som ska känneteckna högre utbildning, samt exempelvis att högskolan ska främja jämställdhet och bredda rekryteringen.

Högskolelagen kompletteras av högskoleförordningen (1993:100), förordning (1993:221) för Sveriges lantbruksuniversitet och förordning (2007:1164) för Försvarshögskolan, som är beslutade av regeringen. Där finns till exempel regler för anställning av lärare och doktorander, behörighetsregler för dem som söker till högre utbildning samt regler för kursplaner och betyg. I bilagor till förordningarna finns examensordningar som innehåller beskrivningar av och mål för alla examina.

Motsvarande lagstiftning för enskilda utbildningsanordnare är lagen (1993:792) om tillstånd att utfärda vissa examina. Det finns också ofta avtal med regeringen där krav på de enskilda utbildningsanordnarna framgår.

Högskoleutbildningens struktur

Högskoleutbildning organiseras i kurser och de är placerade på en av tre nivåer: grundnivå, avancerad nivå eller forskarnivå, där nivåerna ska bygga på varandra. På forskarnivå tillkommer ett vetenskapligt arbete som motsvarar minst halva studietiden. Nivåindelningen av den svenska utbildningen är en del av anpassningen till den så kallade Bolognaprocessen, som syftar till att göra högskoleutbildning mer jämförbar i de 47 stater som ingår i processen.

Utbildningens omfattning uttrycks i högskolepoäng. Ett akademiskt år är 40 veckor, vilket motsvarar 60 högskolepoäng vid heltidsstudier. Högskolepoängen i den svenska utbildningen kan jämföras med the European Credit Transfer and Accumulation System credits (ECTS credits), där 60 credits motsvarar ett års heltidsstudier.

Kurser på grundnivå och avancerad nivå kan vara sammansatta till utbildningsprogram, och studenter kan antingen följa ett program eller läsa kurser fristående. Ett utbildningsprogram eller en kombination av fristående kurser kan ligga till grund för en examen på grundnivå eller på avancerad nivå.

Sverige har ett i förhållande till andra länder ovanligt flexibelt högskolesystem med ett stort utbud av fristående kurser som många läser som ett led i sitt livslånga lärande. Det betyder att inte alla som läser på högskolan har för avsikt att genomföra en hel utbildning.

Examina

Det finns tre slags examina i högskolan: generella examina, konstnärliga examina och yrkesexamina.

Generella examina och konstnärliga examina ges på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Examina på grundnivå är högskoleexamen (120 högskolepoäng) och kandidatexamen (180 högskolepoäng). På avancerad nivå finns två examina, magisterexamen (60 högskolepoäng) respektive masterexamen (120 högskolepoäng). Det finns också två examina på forskarnivå: licentiatexamen (120 högskolepoäng) respektive doktorsexamen (240 högskolepoäng).

Det finns drygt 50 yrkesexamina, på grundnivå eller avancerad nivå. Utbildningen som leder till dessa gäller framför allt så kallade reglerade yrken, till exempel yrken som är kopplade till en legitimation. Av de yrkesexamina som utfärdas på avancerad nivå förutsätter några, till exempel barnmorskeexamen, en föregående examen på grundnivå. Övriga yrkesexamina på avancerad nivå utfärdas efter sammanhållna utbildningar som omfattar båda nivåerna. Ett exempel är tandläkareexamen som omfattar studier på både grundnivå och avancerad nivå.

För varje examen finns det mål för vad studenten ska ha uppnått. Examensmålen är av tre slag: kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt. Alla generella examina med samma omfattning (exempelvis kandidatexamen, magisterexamen eller masterexamen) har samma examensmål, som alltså är allmänt hållna. Detsamma gäller för alla konstnärliga examina. Varje yrkesexamen har däremot egna mål.

Vem får studera?

Behörighetskrav för tillträde till högre utbildning finns i högskolelagen, förordningar (framför allt högskoleförordningen) och föreskrifter. För att bli antagen krävs det att den sökande har grundläggande behörighet och dessutom särskild behörighet om sådan krävs. Detaljerade nationella krav finns främst för tillträde till utbildning på grundnivå. Det finns också nationella krav för tillträde till de högre nivåerna men de är mindre omfattande. Till de nationella kraven kommer de lokala behörighetskrav som ett lärosäte ställer.

Examen på grundnivå är normalt krav för studier på avancerad nivå. För grundläggande behörighet till studier på forskarnivå krävs examen på avancerad nivå, alternativt minst 240 högskolepoäng, varav minst 60 högskolepoäng på avancerad nivå. Det innebär att det räcker med ett års studier på avancerad nivå för att kunna fortsätta till forskarnivå. Oavsett om studierna på avancerad nivå är i form av fristående kurser eller till exempel ett yrkesprogram, ger de grundläggande behörighet till studier på forskarnivå.

De som uppfyller kraven är behöriga men inte garanterade att bli antagna, och när de sökande är fler än som kommer att antas tillämpas urval. All utbildning på grundnivå, utom sådan utbildning som leder till en konstnärlig examen, använder mer eller mindre samma urvalsgrunder. Grunderna är framför allt betyg från gymnasieskolan och resultat på det så kallade högskoleprovet, men upp till

en tredjedel av studenterna kan antas på andra grunder som högskolan beslutat.

Antagning av studenter görs av lärosätena men den helt övervägande delen av antagningsprocessen är samordnad. Universitets- och högskolerådet är ansvarigt för att samordna antagningen för lärosätenas räkning.

Studieavgifter

Den högre utbildningen är fri från studieavgifter utom för studenter som kommer från ett land utanför EU/EES-området eller Schweiz och inte kommer genom utbytesprogram. Dessa studenter måste betala studieavgifter för studier på grundnivå och avancerad nivå, och lärosätena är skyldiga att ta en avgift som täcker den fulla kostnaden.

Sammanläggningar av lärosäten

Antalet lärosäten har de senaste åren minskat genom sammanläggningar. Den 1 juli 2013 gick Högskolan på Gotland upp i Uppsala universitet. Verksamheten i Visby finns kvar men under namnet Uppsala universitet Campus Gotland.

Tre konstnärliga högskolor i Stockholm slogs samman den 1 januari 2014. Dans- och cirkushögskolan, Operahögskolan i Stockholm och Stockholms dramatiska högskola blev då Stockholms konstnärliga högskola.

VEM BESLUTAR OM HÖGSKOLAN?

Statliga lärosäten är egna myndigheter, placerade direkt under regeringen. Regeringen drar upp riktlinjer för lärosätenas verksamhet i ett årligt regleringsbrev. Inom regeringen ansvarar Utbildningsdepartementet för frågor som rör skolor, universitet och högskolor, forskning, vuxenutbildning, folkhögskola och studiemedel. Landsbygdsdepartementet ansvarar dock för Sveriges lantbruksuniversitet.

Inom ramen för en övergripande lagstiftning fattar lärosätena de flesta besluten själva. Det gäller bland annat organisation, intern fördelning av resurser, utbildningsutbud, utbildningens innehåll och utformning samt hur många studenter som antas.

Tillstånd att utfärda examina

Det finns regler som begränsar vilka examina som får utfärdas. Däremot finns inga begränsningar för vilka kurser som får ges, utöver det allmänna kravet att högskoleutbildning ska vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet.

Rätten att utfärda examina följer dels av lagstiftning, dels av särskilda beslut, som fattas av Universitetskanslersämbetet eller regeringen. Universitet har rätt att utfärda *generella examina* på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Statliga högskolor har tillstånd att utfärda generella examina på grundnivå och magisterexamen. Högskolor

kan också efter prövning ha rätt att utfärda masterexamen och examen på forskarnivå inom specifika områden.

Både universitet och högskolor måste ansöka om tillstånd att ge *konstnärliga examina*, oavsett nivå. Detsamma gäller alla *yrkesexamina*.

Enskilda utbildningsanordnare måste söka examenstillstånd, oavsett typ av examen och oavsett nivå på examen.

Finansiering

Riksdagen beslutar om anslag till utbildning och universitetsforskning. Regeringen ger sedan lärosätena utbildningsuppdrag i form av en maximal ersättning för att ordna utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Lärosätena får också anslag för forskning och utbildning på forskarnivå, men forskningen är till betydande del finansierad genom externa medel. Sveriges lantbruksuniversitet

och Försvarshögskolan har egna budgeterings- och rapporteringsprocesser.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå inom olika områden ersätts med belopp av olika storlek. Ersättningen baseras dels på antalet registrerade studenter (helårsstudenter), dels på antalet avklarade högskolepoäng (helårsprestationer). Genom att beloppen varierar mellan olika utbildningsområden ger inte alla helårsstudenter och helårsprestationer samma ersättning. Se också tabell 31 i kapitlet *Ekonomi och forskningsfinansiering*.

Kvalitet påverkar tilldelningen av resurser. Anslaget till forskning och utbildning på forskarnivå fördelas till ca 20 procent på basis av kvalitetsindikatorer. De utvärderingar av kvalitet i utbildningen på grundnivå och avancerad nivå som Universitetskanslersämbetet gör påverkar också medelstillelningen på så sätt att lärosäten som får det högsta omdömet får 1–2 procent i extra anslag.

Lärosäten 2014

Universitet

Uppsala universitet*
Lunds universitet
Göteborgs universitet
Stockholms universitet
Umeå universitet
Linköpings universitet
Karolinska institutet
Kungl. Tekniska högskolan
Chalmers tekniska högskola (enskild)
Luleå tekniska universitet
Handelshögskolan i Stockholm (enskild)
Sveriges lantbruksuniversitet
Karlstads universitet
Linnéuniversitetet
Örebro universitet
Mittuniversitetet

Högskolor

Blekinge tekniska högskola
Försvarshögskolan
Gymnastik- och idrottshögskolan
Högskolan i Borås
Högskolan Dalarna
Högskolan i Gävle
Högskolan i Halmstad
Högskolan i Jönköping (enskild)
Högskolan Kristianstad
Högskolan i Skövde
Högskolan Väst
Malmö högskola
Mälardalens högskola
Södertörns högskola

Konstnärliga högskolor

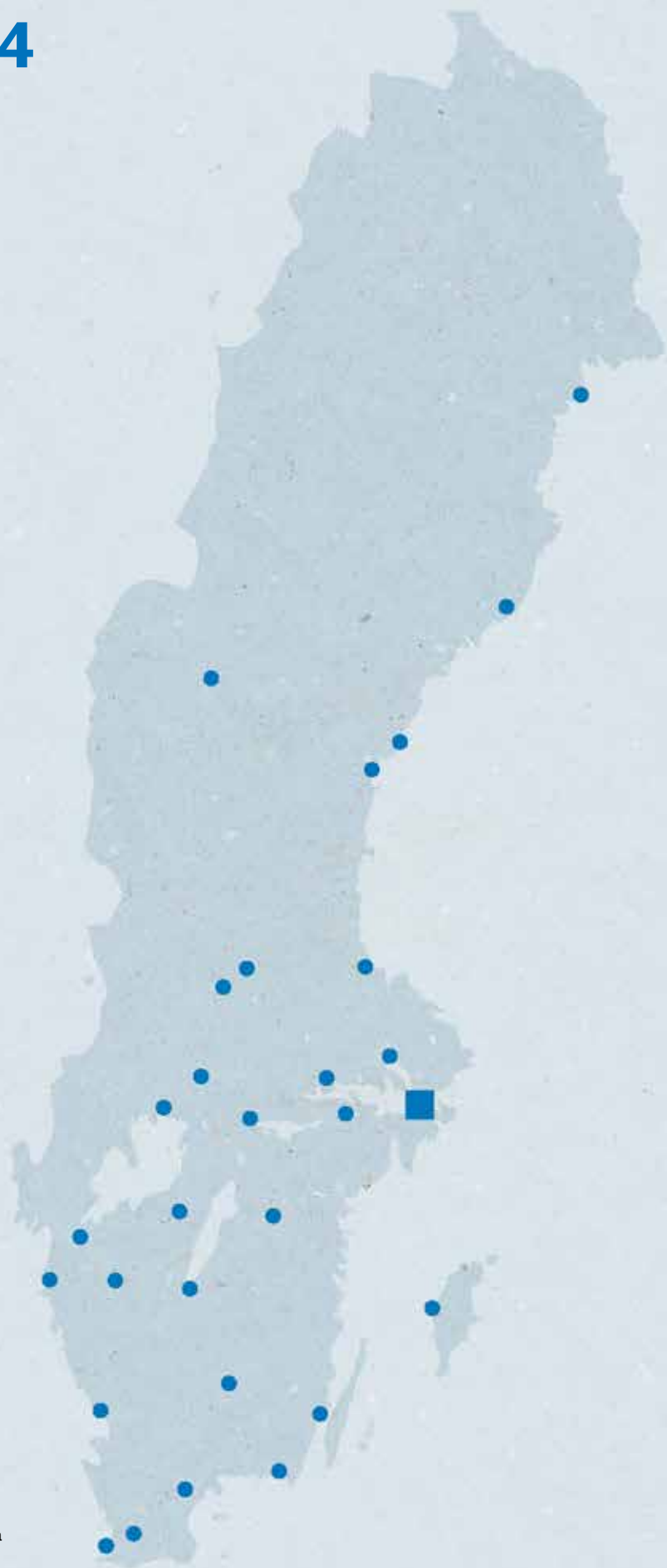
Beckmans designhögskola (enskild)
Konstfack
Kungl. Konsthögskolan
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm
Stockholms konstnärliga högskola**

Övriga enskilda utbildningsanordnare

Ericastiftelsen
Ersta Sköndal högskola
Evidens AB
Gammelkroppa skogsskola
Johannelunds teologiska högskola
Newmaninstitutet
Röda korsets högskola
Sophiahemmet högskola
Stockholms Musikpedagogiska Institut
Svenska institutet för kognitiv psykoterapi
Stockholms akademi för psykoterapeututbildning
Teologiska högskolan, Stockholm
Örebro teologiska högskola

* Högskolan på Gotland ingår sedan 1 juli 2013 i Uppsala universitet.

** Den 1 januari 2014 gick Dans- och cirkushögskolan, Operahögskolan i Stockholm och Stockholms dramatiska högskola samman till Stockholms konstnärliga högskola.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Minskad utbildningsvolym i kombination med rekordhøgt sökandetryck har lett till att det blivit svårare att komma in i högskolan, särskilt för de äldre. Samtidigt har antalet examinerade aldrig varit högre än nu, vilket är ett resultat av höga nybörjartal för några år sedan. De senaste åren har antalet studenter på yrkesexamensprogram ökat medan studenterna som läser på fristående kurser har minskat, både på campus och distans. Utbildningsutbudet blir allt mer programbaserat och där dominerar de yngre studenterna.

SÖKANDE OCH ANTAGNA

Sökande och antagna till högskolan hösten 2013

Intresset för att studera vid högskolan är rekordstort och fortsätter att öka. Till höstterminen 2013 sökte totalt 413 000 personer till program och kurser vid universitet och högskolor i Sverige vilket innebär en ökning med 2 procent sedan föregående höst. Antalet sökande som inte tidigare studerat i högskolan, dvs. nya sökande, var 134 000 personer vilket är den högsta noteringen någonsin. Detta motsvarar en ökning från föregående hösttermin med 7 procent då antalet nya sökande var 126 000. Trenden håller också i sig med ett fortsatt ökande antal sökande till höstterminen 2014.

I ett lite längre perspektiv har det skett relativt kraftiga förändringar i antalet sökande, men antalet nya sökande har legat på en hög nivå under de senaste fem åren. Det lägsta antalet nya sökande under den senaste tioårsperioden noterades 2006 och den största förändringen från ett år till ett annat var ökningen på 29 procent mellan 2008 och 2009. Denna stora ökning sammanföll med ett stort antal 19-åringar i befolkningen och en försämrad arbetsmarknad. Antalet sökande och antagna fördelar sig ojämnt

Statistiken över utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Statistiken över utbildning på grundnivå och avancerad nivå beskriver inflödet till, närvaron i och utflödet av studenter från universitet och högskolor. Det är en komplex process som omfattar flera olika populationer: sökande, antagna, högskolenybörjare, registrerade studenter, helårsstudenter och examinerade.

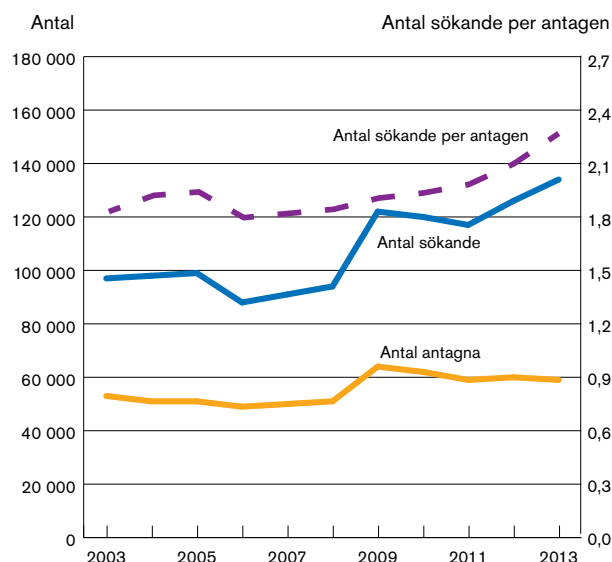
Processen börjar med ansökan och antagning till högskolan. Drygt fyra månader före terminsstart är sista datumet för ansökan till utbildningar vid universitet och högskolor och därefter börjar en lång process av behörighetsprövning, urval och antagning. Statistiken som beskriver denna process är komplex eftersom populationerna är föränderliga mellan söktillfället och terminsstarten.

Alla som söker till högskolan antas inte, och alla som antas påbörjar inte en högskoleutbildning.

De som antas till och påbörjar högskolestudier består till viss del av studenter som inte har studerat i den svenska högskolan tidigare – så kallade högskolenybörjare. Men dessa utgör bara en mindre andel av alla registrerade studenter. Flertalet studenter är kvar i studier sedan tidigare eller återkommer till studier efter en tids frånvaro.

Ibland räknas antalet studenter om till s.k. helårsstudenter, ett mått som beskriver utbildningens volym snarare än studenterna som individer. Eftersom inte alla studenter studerar på heltid är antalet helårsstudenter alltid lägre än antalet registrerade studenter ett visst läsår. Omräkningen till helårsstudenter innebär också att de som i högre grad studerar på deltid – t.ex. äldre studenter – får mindre genomslag i statistiken.

Ungefär hälften av alla som börjar studera i högskolan tar efter ett antal år ut examen. Eftersom det oftast tar några år att slutföra en utbildning som leder till en examen brukar förändringar tidigare i processen – t.ex. ett ökat antal högskolenybörjare – märkas bland de examinerade först några år senare.

Figur 1. Sökande och antagna utan tidigare högskolestudier per hösttermin 2003–2013. Antalet nya sökande hösten 2013 var det högsta som noterats och 7 procent högre än hösten 2012. Endast personer med svenska personnummer ingår i redovisningen. Från och med 2007 används ett samordnat antagnings-system, NyA. Tidigare förekom en viss dubbelräkning och därför bör jämförelser över tid göras med viss försiktighet.

över olika inriktningar och utbildningar. Fördelningarna varierar också med kön och ålder.

Andelen sökande av befolkningen i motsvarande ålder är högst bland 19-åringarna och minskar sedan kraftigt med stigande ålder. En relativt tydlig trend det senaste decenniet som ytterligare har förstärkts är att de sökande och de antagna har blivit yngre. Det är en ökande andel av 19-åringarna utan tidigare högskolestudier av befolkningen i motsvarande ålder som söker till högskolan samtidigt som andelen sökande i de äldre ålderskohorterna inte har förändrats lika mycket. Till höstterminen 2013 sökte mer än 29 procent av 19-åringarna i befolkningen till högskolan samtidigt som motsvarande andelar för 22–25-åringar var 6 procent och för 30–34-åringar drygt 1 procent. En förklaring till att andelen nya sökande avtar med stigande ålder är att många redan har påbörjat studier i yngre åldrar.

Jämfört med hösten 2012 minskade andelen sökande som blev antagna inom samtliga åldersgrupper – det blev alltså svårare att komma in i högskolan. Även bland de nya sökande som antas till högskolan är 19-åringarna den största åldersgruppen. I ett längre perspektiv har andelen antagna av alla sökande ökat allra mest i den yngsta åldersgruppen, från 40 procent 1998 till 53 procent 2013. Detta är en följd av ett flertal förändringar i antagnings-systemet under de senaste åren som har gynnat de yngre vid antagningen till högskolan (se statistisk analys 2012/4, Högskoleverket).

Till höstterminen 2013 bestod de nya sökande till 58 procent av kvinnor och 42 procent av män. Könsfördelningen har under en längre tid sett ut på liknande sätt. Andelen kvinnor bland de nya sökande har varierat mellan 57 och 60 procent sedan hösten 2003. Bland samtliga sökande har andelen kvinnor varierat mellan 62 och 64 procent under den senaste tioårsperioden.

Bland de antagna utan tidigare högskolestudier var 56 procent kvinnor och 44 procent män. Könsfördelningen bland de antagna påminde om motsvarande siffror för de sökande även ur ett längre perspektiv.

Konkurrensen hårdnar

Intresset för högskolestudier har ökat under de senaste åren, men det har blivit allt svårare att komma in i högskolan. Samtidigt som antalet sökande ökar så minskar antalet antagna vilket har medfört att det är en kraftigt minskad andel av de sökande som har blivit antagna till en högskoleutbildning under de senaste åren.

Till höstterminen 2013 antogs totalt 242 000 individer till högskolan vilket innebär en minskning med nästan 3 procent jämfört med höstterminen 2012. Av de antagna hade 59 000 ingen tidigare erfarenhet av högskolestudier vilket innebar en minskning med 1 procent.

Det var 44 procent av de nya sökande och 59 procent av alla sökande som antogs till höstterminen 2013. Mellan åren 2000 och 2011 har andelen antagna av de sökande utan tidigare högskolestudier varierat men hela tiden överstigit 50 procent. De senaste sex åren har emellertid andelen antagna av de nya sökande stadigt minskat, i synnerhet de senaste två åren. Över hälften av de nya sökande antogs till höstterminen 2011, men till höstterminen 2013 antogs alltså endast 44 procent. Det är de minsta andelarna antagna av sökande sedan 1997–1998, både bland de med respektive utan tidigare högskolestudier.

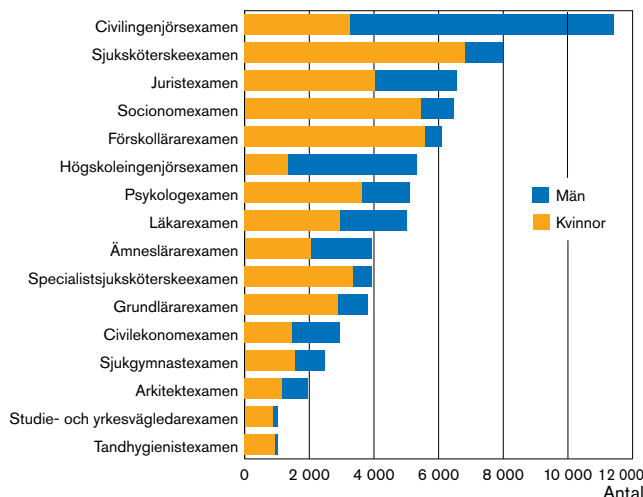
Andelen antagna av de sökande utan tidigare högskolestudier höstterminen 2013 var 43 procent bland kvinnorna och 45 procent bland männen. Denna skillnad mellan könen (2–3 procentenheter) har varit stabil de senaste åren.

Sökmönster och söktryck varierar för olika utbildningar

De sökande fördelar sig inte jämnt över olika utbildningar. Det är därför en varierande andel av de sökande som antas till olika utbildningar vilket innebär att utbildningarna har mycket olika söktryck. Även sökmönstret varierar då sammansättningen av exempelvis kön och åldrar ser olika ut för sökande och antagna beroende på olika studieinriktningar och utbildningar.

Det finns ett femtiotal yrkesexamensprogram och de flesta av dessa söks via Universitets- och högskolerådets (UHR) samordnade antagningssystem. Av sammantaget 85 100 behöriga förstahandssökande till de olika yrkesexamensprogrammen hösten 2013 hade civilingenjörsprogrammet flest sökande (11 400). Därefter följde sjuksköterskeutbildningen (8 000) samt juristutbildningen och socionomutbildningen (vardera med 6 500 behöriga sökande). Antalet behöriga förstahandssökande till de fyra lärarutbildningarna sammantaget var 14 400 till höstterminen 2013.

För program som leder till en generell eller konstnärlig examen var det flest sökande inom företagsekonomi, handel och administration med 12 400 sökande (och 5 300 antagna), information, datavetenskap och systemvetenskap

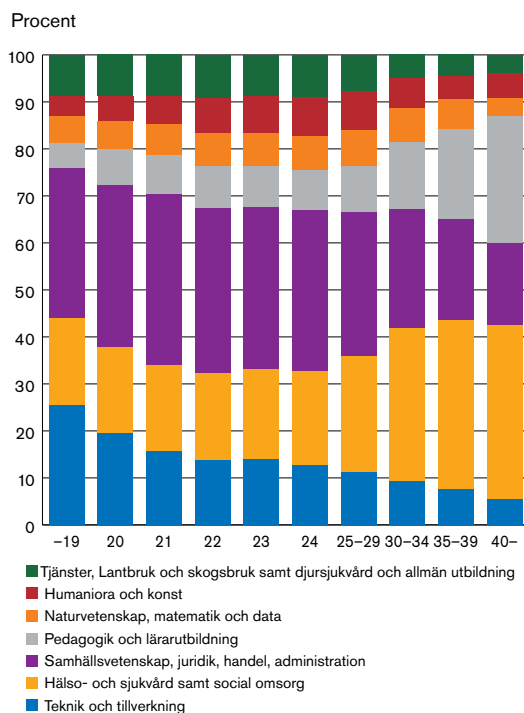

Figur 2. Behöriga förstahandssökande till yrkesexamensprogram med minst 1 000 sökande, efter kön, hösten 2013.

med 7 400 sökande (och 4 700 antagna) samt ledning och administration med 6 000 sökande (och 2 800 antagna).

Bland de behöriga förstahandssökande till yrkesexamensprogram höstterminen 2013 var 64 procent kvinnor, men de fördelade sig ojämnt över olika utbildningsprogram (figur 2).

Ålder har också ett samband med valet av studieinriktning. Unga söker i större utsträckning till utbildningsprogram inom teknik, vilket bland annat inkluderar civilingenjörsutbildningarna, samtidigt som de äldre söker till program inom pedagogik och lärarutbildning respektive hälso- och sjukvård samt social omsorg där bland annat sjuksköterskeutbildningarna ingår. Det kan också noteras att antalet sökande avtar med stigande ålder för många utbildningsprogram.

Figur 3. Andel av behöriga förstahandssökande som sökt program efter inriktning och ålder hösten 2013.

Högskoleprovet

Högskoleprovet anordnas två gånger om året och används som ett komplement till betyg i urvalet av sökande när det är fler sökande till en utbildning eller en kurs än det finns platser. Men högskoleprovet ger aldrig behörighet till en utbildning. Vid urval ska minst en tredjedel av platserna fördelas på grundval av betyg, minst en tredjedel på grundval av högskoleprovsresultat och högst en tredjedel på grundval av urvalsgrunder beslutade av högskolan.

Provet är öppet för alla och det finns ingen gräns för hur många gånger man kan göra provet. Vid antagningen räknas det bästa resultatet under de senaste fem åren. Under de senaste åren har drygt hälften av provdeltagarna gjort sitt första prov medan övriga provdeltagare är sådana som har återkommit för att förbättra sina provresultat.

En stor andel av provdeltagarna är unga och denna andel har ökat. År 2013 var 83 procent av provdeltagarna under 25 år gamla, men tio år tidigare var motsvarande andel 68 procent. Andelen kvinnor som skriver provet har alltid varit större än andelen män, så även under 2013. Det senaste året var skillnaden liten, 52 procent av provdeltagarna var kvinnor och 48 procent var män.

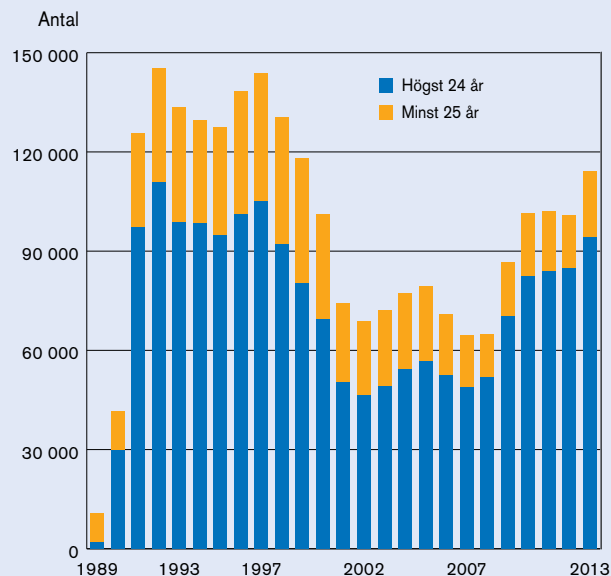
Antalet provdeltagare har varierat mycket över åren, ofta i samklang med förändringar av gymnasieskolan och reglerna för antagning till högskolan. Mellan 2002 och 2008 låg det årliga antalet provdeltagare på omkring 70 000. Därefter ökade antalet till drygt 100 000 under ett par år, med en ytterligare ökning under 2013 till drygt 114 000 provdeltagare. Ökningarna sammanfaller med flera förändringar av antagningsreglerna, bl.a. de nya antagningsreglerna hösten 2010. Det året var första gången som avgångna från gymnasieskolan kunde tillgodoräkna sig meritpoäng för moderna språk, engelska, matematik och så kallade områdeskurser för hela sin gymnasietid i ansökan till högskoleutbildning. Sannolikt gjorde något äldre sökande då högskoleprovet för att öka möjligheten att bli antagna.

De 114 000 provdeltagarna 2013 innebar en ökning med 13 procent jämfört med året innan. Ökningen fortsatte också våren 2014, då det var mer än 25 procent fler som gjorde provet.

Konkurrensen om platserna på yrkesexamensprogrammen (med minst 100 antagna) var störst på psykologutbildningarna med fler än nio behöriga förstahandssökande per antagen. Andra utbildningsprogram med många sökande per antagen var programmen mot veterinärexamen, läkarexamen, sjukgymnastexamen, arkitektexamen (som alla hade mellan fem och sju behöriga förstahandssökande per antagen) samt juristexamen, tandläkarexamen, socio-nomexamen, barnmorskeexamen och tandhygienistexamen (med mellan tre och fem behöriga förstahandssökande per antagen). Detta innebar inga avgörande skillnader sedan hösten 2012 och även i ett lite längre perspektiv har samtliga dessa utbildningar haft ett relativt högt söktryck.

Många inhemska sökande till internationella kurser och program

Utöver den stora nationella antagningsomgången tillämpas sedan höstterminen 2008 separata antagningsomgångar för internationella kurser och program på grund-

Figur 4. Totalt antal gjorda högskoleprov 1989–2013 fördelade efter provdeltagarnas ålder. Från 1991 då provet började användas även för dem med betyg från gymnasieskolan ökade antalet provdeltagare kraftigt. Den efterföljande minskningen mellan 1997 och 2002 sammanfaller med att kommunal vuxenutbildning byggdes ut och att möjligheten att läsa om gymnasiekurser för att höja betygen infördes 1997. Efter 2008 har antalet provdeltagare återigen ökat, sannolikt beroende på ändringar i antagningsreglerna som ökat provets roll i antagningen till högskolan.

än våren 2013. Ökningen våren 2014 sammanfaller med att det hösten 2014 är första gången som avgångna från gymnasieskolan med de nya gymnasiebetygen A–F kan söka till högskolan. Eftersom det råder en viss osäkerhet om hur gymnasieexamen kommer att stå sig i konkurrensen med tidigare gymnasiebetyg kan fler ha valt att skriva högskoleprovet.

Lärosätena använder också högskoleprovsresultatet till alltfler utbildningar för att särskilja sökande med lika meriter i betygssurvalet. Provet har därmed fått en större roll i antagningen under senare år.

nivå samt internationella masterprogram som främst vänder sig till utländska sökande.

Utländska sökande urskiljs genom att de saknar fullständiga svenska personnummer. Antalet sökande i de internationella omgångarna ökade fram tills anmälnings- och studieavgifter infördes 2011 för personer som inte är medborgare i EU/ESS-länderna eller Schweiz och som inte deltar i utbytesstudier. Efter införandet av avgifter minskade antalet sökande kraftigt. Mellan höstterminen 2010 och 2011 minskade antalet sökande till internationella kurser och program med 86 procent och till internationella masterprogram med 81 procent.

Det är inte bara utländska studenter som söker och antas i dessa antagningsomgångar utan även svenska sökande, dvs. studenter med fullständiga svenska personnummer. Samtidigt som de internationella sökande har blivit färre de senaste åren har de svenska sökande blivit fler. Av det totala antalet sökande till internationella kurser och program hösten 2013 var mer än hälften svenska sökande. Till

		Sökande	Antagna
2010			
Internationella kurser och program (totalt)		43 400	5 600
därav	med fullständiga personnummer	1 700	700
Internationella masterprogram (totalt)		94 400	19 800
därav	med fullständiga personnummer	7 000	2 900
2013			
Internationella kurser och program (totalt)		6 100	1 900
därav	avgiftsskyldiga	1 500	400
	ej avgiftsskyldiga	4 600	1 500
	varav med fullständig personnummer	3 200	900
Internationella masterprogram (totalt)		24 500	10 500
därav	avgiftsskyldiga	8 900	4 000
därav	ej avgiftsskyldiga	15 600	6 500
	varav med fullständig personnummer	8 900	3 700

Tabell 1. Antal sökande och antagna till de två internationella antagningsomgångarna höstterminen 2010 respektive 2013. Det finns många sökande med fullständiga personnummer (dvs. svenska sökande) även i dessa ansökningsomgångar.

internationella masterprogram var mer än en tredjedel svenska sökande.

Mellan höstterminen 2012 och 2013 var antalet sökande till internationella kurser och program i stort sett oförändrat samtidigt som antalet antagna minskade. Det medförde att andelen antagna minskade, framför allt bland de studenter som hade fullständiga personnummer men även bland de avgiftsskyldiga. Antalet sökande och antagna till internationella masterprogram ökade något till höstterminen 2013, men denna ökning bestod till stor del av svenska sökande. Andelen antagna var relativt oförändrad till de internationella masterprogrammen för samtliga sökande, sökande med svenska personnummer och avgiftsskyldiga studenter. Mer utförlig information om sökande och antagna finns i *Sökande och antagna till högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå höstterminen 2013*, Statistiska meddelanden, UF 46 SM 1301, UKÄ och SCB.

NYBÖRJARE

Fortsatt färre nybörjare i högskolan

Läsåret 2012/13 började 90 400 nybörjare (nya studenter) att studera vid svenska universitet och högskolor. Jämfört med läsåret 2011/12 är det en liten minskning (en procent), men det är tredje året i rad som nybörjartalen minskade. Nedgången beror inte på att färre har sökt utan på att färre kunde erbjudas plats, eftersom universitet och högskolor under 2012/13 har dragit ned på utbildningsvolymen för att anpassa sig efter förändrade ekonomiska förutsättningar. Sedan toppåret 2009/10 har antalet nybörjare minskat med nära 17 000 eller 16 procent. I ett längre perspektiv är dock nybörjartalen fortfarande höga.

Nya studenter är studenter som för första gången påbörjar högskolestudier i Sverige och här ingår både svenska och inresande studenter. Hela minskningen av det totala antalet nya studenter 2012/13 beror på att färre svenska studenter började studera. De minskade från 70 500 läsåret 2011/12 till 68 800 läsåret 2012/13, vilket motsvarar en nedgång med knappt 3 procent.

Det har varit en nedgång för både kvinnor och män, minus 1 respektive minus 4 procent. Men skillnaden i nedgång mellan kvinnor och män var så liten att könsfördelningen bland de svenska nybörjarna inte påverkades, utan var densamma under 2012/13 som den varit under de tre föregående läsåren, 58 procent kvinnor respektive 42 män.

Till skillnad från de nya svenska studenterna så ökade de nya inresande studenterna med 4 procent läsåret 2012/13 jämfört med läsåret innan, vilket är en liten återhämtning efter den kraftiga minskningen som skedde 2011/12. Då minskade antalet inresande studenter med nära 30 procent som en effekt av att studieavgifter infördes hösten 2011 för studenter från icke EU/EES-länder och Schweiz.

Trots ökningen 2012/13 är de nya inresande studenterna fortfarande betydligt färre än innan avgifter infördes. Samtidigt utgör de nya inresande studenterna fortfarande en betydande andel av samtliga nya studenter – nästan var fjärde ny student i Sverige (24 procent) var en ny inresande student läsåret 2012/13.

Uppgifter för höstterminen 2013 visar på att nedgången i det totala antalet nybörjare fortsätter och att de var 2,5 procent färre än höstterminen 2012. Både de svenska och de inresande nybörjarna minskade i antal hösten 2013, men nedgången var dubbelt så stor för de svenska nybörjarna, minus 3 procent, som för de inresande nybörjarna, som minskade med 1,5 procent. Mer detaljerad redovisning av uppgifter om de inresande studenterna finns i kapitel 4 *Internationell mobilitet*.

Stora skillnader i högskolestart bland ungdomar

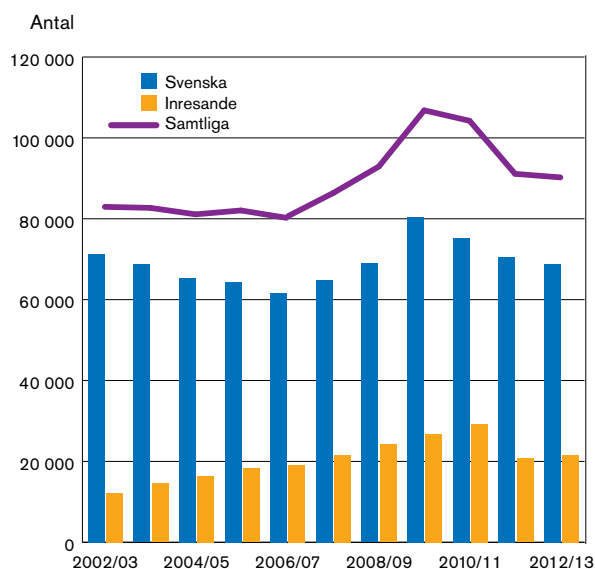
Bland de i den svenska befolkningen som under 2012 fyllde 24 år, det vill säga de som var födda 1988, hade 43 procent

Överskattning av vissa statistikuppgifter i tidigare årsrapporter

Uppgifterna i statistiken om antalet nybörjare, registrerade studenter och helårsstudenter på grundnivå och avancerad nivå för läsåren 2006/07–2011/12 har varit något överskattade. Det beror på att studenter som gjort tidiga avbrott i studierna oavsiktligt har inkluderats i statistiken. Övertäckningen motsvarar i allmänhet mellan en och två procent på nationell nivå.

Det innebär att vissa uppgifter som har publicerats i tidigare årsrapporter har varit antingen överskattade eller underskattade. De uppgifter som har överskattats gäller nybörjare, registrerade studenter och helårsstudenter medan underskattningen gäller uppgifter om prestationsgrader.

SCB har sammanställt en rapport som närmare beskriver övertäckningens storlek och effekterna av korrigeringarna. Se *Övertäckningen i statistiken avseende registrerade och nybörjare på grundnivå och avancerad nivå läsåren 2006/07–2011/12*, SCB 2013-10-31.

Figur 5. Antalet högskolenybörjare, dvs. studenter som inte tidigare studerat i svensk högskoleutbildning, 2002/03–2012/13. Läsåret 2012/13 fortsatte antalet högskolenybörjare att minska något, särskilt de svenska nybörjarna som nu är nere på samma antal som för tio år sedan. Däremot ökade de inresande nybörjarna efter den kraftiga nedgången 2011/12. Nedgången då var en följd av att studieavgifter infördes hösten 2011 för inresande studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz.

påbörjat en högskoleutbildning, antingen i Sverige eller utomlands. Andelen som påbörjat högskoleutbildning har sjunkit något, med en och en halv procentenhet, jämfört med äldre årskullar som var födda 1981–1982.

För de årskullar som uppnått 19 års ålder till och med 2012 har däremot en ökad andel påbörjat högskolestudier jämfört med tidigare årskullar. I årskullarna födda 1990–1993 hade 15 procent påbörjat högskolestudier vid 19 års ålder, vilket kan jämföras med 11–12 procent bland dem födda på 1980-talet. Detta återspeglas också i att det de senaste åren har skett en tydlig föryngring bland högskolenybörjarna. Under det senaste decenniet har medianåldern hos de svenska högskolenybörjarna, mätt per sista december under läsåret, sjunkit betydligt. Högst var medianåldern 2002/03 (22,3 år) och lägst läsåren 2011/12 och 2012/13 (21,1 år).

Det är stora skillnader mellan kvinnor och män när det gäller hur stor andel som påbörjat högskolestudier. I den årskull som var född 1988 hade 51 procent av kvinnorna påbörjat högskolestudier vid 24 års ålder jämfört med 36 procent av männen. Samma könsskillnader syns vid en mätning av de årskullar som blev 21 respektive 19 år under 2012 (födda 1991 respektive 1993), även om skillnaderna mellan könen tycks växa ju äldre årskullen blir.

Det är också stora regionala skillnader i andelen som påbörjar högskoleutbildning. I Stockholms och Uppsala län hade drygt 49 procent av dem som var födda 1988 påbörjat högskolestudier vid 24 års ålder, vilket kan jämföras med 37–38 procent i Gotlands, Jämtlands och Södermanlands län (läs mer i *Stora regionala skillnader i andelen ungdomar som påbörjat högskoleutbildning*, statistisk analys 2013/8, UKÄ).

Basår

Basårsutbildning är en förutbildning om maximalt ett år som ger särskild behörighet till vissa högskoleutbildningar. När studenter antas till basåret antas de samtidigt till den högskoleutbildning som basåret ska ge behörighet till. Syftet är att ge den studerande kunskaper motsvarande de krav på särskild behörighet som är uppställda för högskoleutbildningen. Men basåret är inte en högskoleutbildning och ger inga högskolepoäng.

Basåret har funnits i högskolan sedan 1992. Fram till 2002 gavs basåret endast som förutbildning till naturvetenskapliga eller tekniska högskoleutbildningar, men numera kan lärosätena ge basårsutbildning för alla utbildningsprogram som börjar på grundnivå och där det finns brist på behöriga sökande och det finns ett behov på arbetsmarknaden av utbildad arbetskraft. Basårsutbildning med annan inriktning än naturvetenskap och teknik är dock ovanliga.

Antalet basårsstudenter var cirka 3 500 årligen i början av 2000-talet, och mot slutet av årtiondet skedde en rejäl ökning som sammanföll med den samtidiga ökningen av antalet nybörjare i högskolan. Läsåret 2012/13 studerade 5 290 personer på basår, vilket är en ökning med drygt 100 personer jämfört med läsåret 2011/12.

Basårsutbildning fanns vid totalt 24 lärosäten läsåret 2012/13. Flest basårsstudenter fanns vid Kungl. Tekniska högskolan (890), följt av Mittuniversitetet (420), Örebro universitet (420), och Högskolan i Skövde (320). Den största minskningen sedan föregående läsår har skett på Örebro universitet, som minskade från 690 till 420 basårsstudenter. Högskolan i Skövde ökade från 190 föregående läsår till 320 nuvarande läsår vilket var den största ökningen av de 24 lärosätena.

Drygt två tredjedelar av de studenter som började på basåret läsåret 2011/12 fortsatte på en högskoleutbildning efter basåret. Män och kvinnor gick i lika stor utsträckning vidare till högskoleutbildning efter basåret.

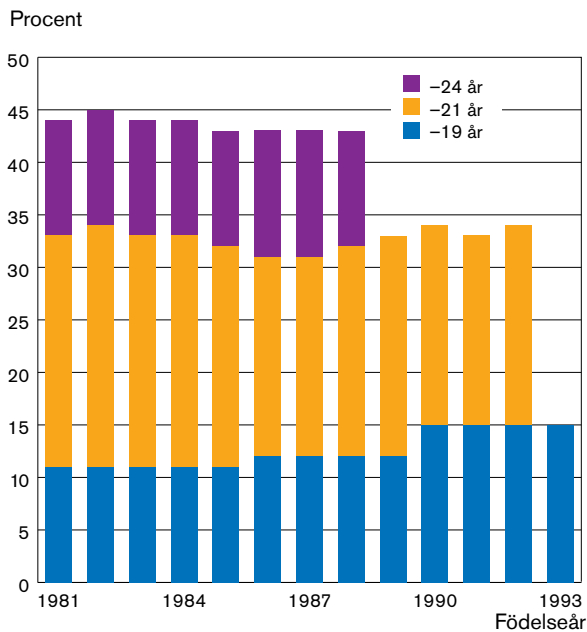
Det är vanligast att man studerar på basår i yngre åldrar. Av de totalt 5 290 basårsstudenterna var 1 230 under 20 år, 970 var 20 år och 780 var 21 år. Endast 460 var mellan 26 och 30 år, och 350 var över 30 år. Majoriteten, 59 procent, av studenterna var män.

Övergången till högskolan varierar stort mellan gymnasieutbildningar

De allra flesta av högskolenybörjarna har avslutat ett program i gymnasieskolan. Bland högskolenybörjarna 2012/13 (inresande studenter exkluderade) hade 70 procent studerat enbart i gymnasieskolan och ytterligare 15 procent hade både avslutade gymnasiestudier och studier på gymnasial nivå i kommunal vuxenutbildning (Komvux). Det var också 9 procent som enbart hade studerat i Komvux, och för 6 procent fanns ingen uppgift om utbildningsbakgrund.

De senaste tio läsåren har andelen av högskolenybörjarna som enbart studerat i gymnasieskolan ökat från 54 till 70 procent, samtidigt som andelen som både avslutade gymnasiestudier och studerat på gymnasial nivå i Komvux närapå halverats, från 29 till 15 procent.

Tidigare i detta avsnitt framgår att andelen av en årskull som påbörjar högskolestudier skiljer sig mellan män och kvinnor. Detta blir också tydligt då man studerar årskullarna utifrån deras studier i gymnasieskolan. Läsåret 2009/10 avslutade totalt 100 000 elever gymnasieskolan. Av

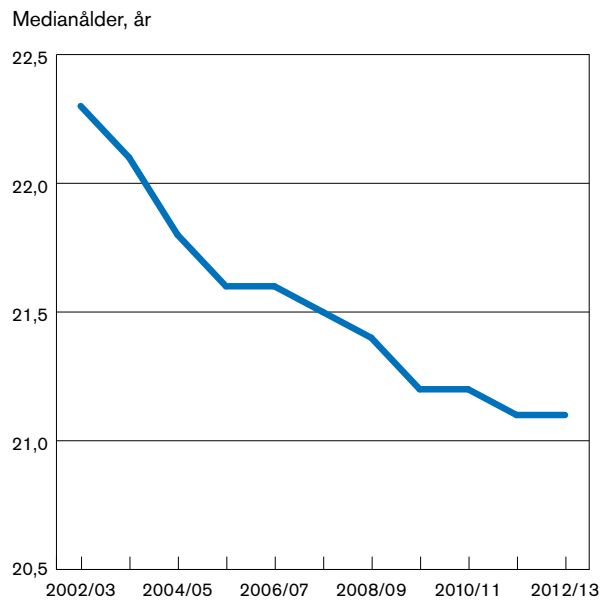

Figur 6. Andel av årskullarna födda 1981–1993 som påbörjat högskolestudier i Sverige eller utomlands till och med 19, 21 respektive 24 års ålder. För de yngsta årskullarna, födda 1990–1993, var andelen som påbörjat högskolestudier vid 19 års ålder större än för äldre årskullar.

dessa hade 43 procent gått vidare till högskolestudier inom tre år, 49 procent av kvinnorna och 37 procent av männen.

Till stor del hör könsskillnaderna samman med att män och kvinnor läser olika utbildningar på gymnasiet, framför allt att kvinnor i högre utsträckning läser studieförberedande program. Om man enbart ser till naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet, estetiska programmet och International Baccalaureate är skillnaderna i övergångsfrekvens mellan kvinnor och män betydligt mindre: 66 procent av kvinnorna och 65 procent av männen som avslutat något av de fem programmen 2009/10 hade påbörjat högskolestudier inom tre år.

Naturvetenskapsprogrammet är det gymnasieprogram som har i särklass högst övergångsfrekvens. Av de 10 900

Figur 7. Medianåldern bland svenska högskolenybjörjare läsåren 2002/03–2012/13. Notera den kapade åldersaxeln. Under de tio senaste åren har högskolenybjörjarnas medianålder sjunkit från 22,3 år läsåret 2002/03 till 21,1 år de två senaste läsåren. Medianåldern är beräknad per sista december respektive läsåret.

elever som slutförde ett sådant program 2009/10 hade 84 procent påbörjat högskolestudier inom tre år. Övergångsfrekvensen var också hög bland elever som slutförde andra studieförberedande program (i genomsnitt 59 procent) och väsentligt högre än för elever från de specialutformade och individuella programmen (i genomsnitt 49 procent) eller från de övriga nationella programmen (i genomsnitt 23 procent).

De senaste åren har det blivit vanligare att elever gått vidare till högskolan direkt efter avslutade gymnasiestudier i stället för att som tidigare ofta vänta något år. Läsåret 2007/08 var det en femtedel av dem som avslutade gymnasiestudierna som gick vidare direkt till högskolestudier läsåret efter. Bland avgångsgymnasisterna läsåren 2008/09 till 2011/12 hade denna andel ökat till en fjärdedel.

	Antal elever som slutförde gymnasieskolan 2009/10			Andel (%) som påbörjat högskolestudier t.o.m. 2012/13		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Samtliga	100 000	50 000	50 000	43	49	37
Naturvetenskapsprogrammet (NV)	10 900	5 200	5 700	84	85	83
Samhällsvetenskapsprogrammet (SV)	20 500	12 700	7 800	61	65	56
Teknikprogrammet (TE)	5 200	1 100	4 100	65	70	63
Estetiska programmet (ES)	5 300	3 700	1 600	47	48	43
International Baccalaureate (IB)	550	350	200	60	59	60
Summa NV-, SV-, TE-, ES-program och IB	42 450	23 000	19 450	66	66	65
Summa övriga nationella program	43 300	19 500	23 800	23	32	16
Summa specialutformade program och IV	14 300	7 600	6 700	49	56	41

Tabell 2. Antalet elever som slutförde gymnasieskolan 2009/10 och andelen av dem som till och med läsåret 2012/13 påbörjat studier i högskolan. I de nationella programmen ingår även motsvarande gymnasieutbildningar inom fristående skolor. Med IV avses individuella program.

Allt tidigare högskolestart

De fyra senaste läsåren har de 19-åriga högskolenybörjarna varit betydligt fler än tidigare. Det beror delvis på att 19-åringarna var ovanligt många i befolkningen under denna period, men också på förändringar i antagningsreglerna som gynnar unga personer och därtill en kärv arbetsmarknad för unga särskilt under 2009. Sammantaget har dessa omständigheter bidragit till att en större andel av 19-åringarna påbörjat högskolestudier dessa år.

Lsåret 2012/13, liksom de två föregående läsåren, var drygt 30 procent av alla svenska nybörjare högst 19 år gamla, vilket är de största andelarna som noterats sedan mitten av 1980-talet. Om man till 19-åringarna också lägger 20- och 21-åringar utgjorde denna grupp (till och med 21 år) 61 procent av de svenska nybörjarna. Andelen bland de svenska nybörjarna som var högst 21 år har ökat med 11 procentenheter de senaste tio åren.

Samtidigt har det varit en motsatt utveckling för de äldre åldersgrupperna. Antalet högskolenybörjare som var minst 30 år gamla har minskat under de senaste tio åren, och deras andel av de svenska nybörjarna har halverats från 24 till 12 procent mellan läsåren 2002/03 och 2012/13.

Det är framför allt kvinnorna i denna åldersgrupp som har minskat i antal, med en tredjedel sedan 2006/07. Manliga nybörjare som är minst 30 år gamla har också minskat i antal under perioden, med 18 procent, men alltså inte lika mycket som kvinnorna. Det senaste läsåret var andelen nybörjare som var minst 30 år gamla, både kvinnor och män sammantaget, den lägsta som noterats på 25 år.

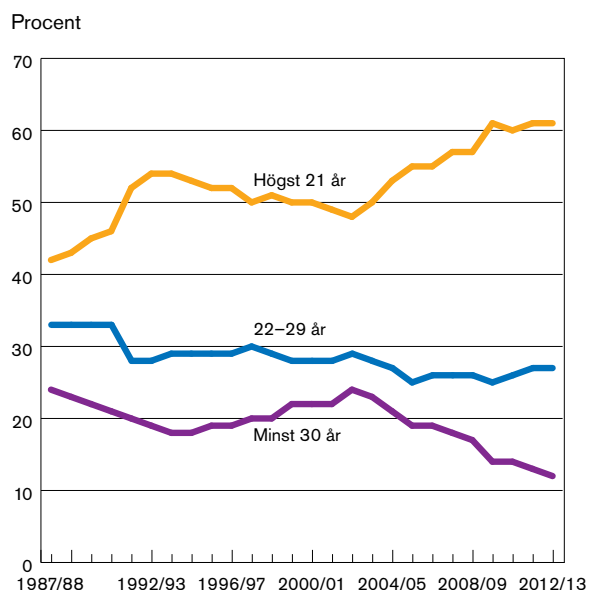
Eftersom föryngringen bland nybörjarna beror på att fler börjat studera i en lägre ålder är det inte oväntat att andelen som börjat studera i en högre ålder i stället minskat, då en student bara räknas som högskolenybörjare en gång i livet.

Övergången till högskolan minskar

De uppgifter om övergången till högskolan för olika årskullar som redovisats tidigare i detta kapitel återspeglar hur övergången till högskolan har sett ut några år tillbaka i tiden. Den senaste årskullen av 24-åringar som redovisats är född 1988, varav merparten påbörjat högskolestudier i åldern 19–21 år, dvs. under perioden 2007–2009. Övergången då säger inget om hur övergången är i dag, eller hur den kan förväntas utvecklas.

I stället kan nybörjare i respektive årskull summeras per läsår. Då får vi ett mått som beskriver övergången till högskolan för en årskull om nuvarande nybörjarfrekvenser i olika åldrar också gäller framöver. Denna så kallade summerade nybörjarfrekvens visar att övergången till högskolan har minskat sedan läsåret 2009/10, från drygt 64 till 53 procent, vilket indikerar att en lägre andel i kommande generationer kan förväntas påbörja högskolestudier, om framtida nybörjarfrekvenser och antalet utbildningsplatser ligger kvar på samma nivåer som i dag.

Men utvecklingen av nybörjarfrekvensen är olika för yngre och äldre nybörjare. Nybörjarfrekvensen för de som var högst 24 år har legat omkring eller över 40 procent sedan början av 2000-talet, med en topp läsåret 2009/10

Figur 8. Andelen svenska högskolenybörjare i olika åldrar läsåren 1987/88–2012/13. Det har skett en markant föryngring av de svenska nybörjarna, framför allt under det senaste decenniet. Av nybörjarna 2012/13 var 61 procent högst 21 år, 27 procent 22–29 år och 12 procent minst 30 år gamla. Läsåret 2002/03 var motsvarande andelar 48, 29 respektive 24 procent.

då högskolan temporärt utökades av konjunkturskäl. Nybörjarfrekvensen för de som var minst 25 år gamla har däremot sjunkit alltsedan toppåret 2002/03, då den var 21 procent, till 12 procent läsåret 2012/13. Det var den lägsta summerade nybörjarfrekvensen för denna åldersgrupp som noterats sedan slutet av 1980-talet.

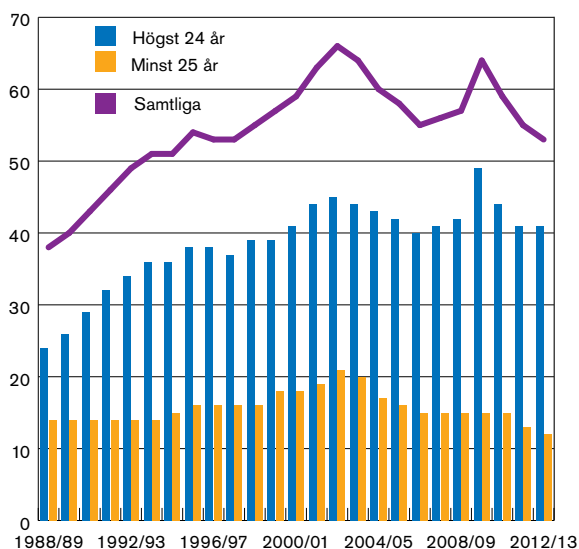
Mindre årskullar av 19-åringar framöver

Årskullarnas storlek framöver innebär emellertid att lite talar för att övergången till högskolan bland något äldre, mätt som andelen som påbörjar högskolestudier, kommer att öka. Antalet 19-åringar i befolkningen nådde sin topp 2009 och enligt SCB:s befolkningsprognoser kommer de att fortsätta att minska i antal till omkring 2018. Samtidigt fortsätter antalet 25-åringar i befolkningen att öka fram till 2016, vilket sannolikt innebär att även om 19-åringarna upptar färre av platserna i högskolan så hårdnar konkurrensen för de som är äldre, åtminstone fram till början av 2020-talet.

Nybörjarnas sociala bakgrund – den sociala snedrekryteringen består

Lsåret 2012/13 hade 37 procent av högskolenybörjarna under 35 år högt utbildade föräldrar, dvs. åtminstone en av föräldrarna hade avslutat en minst treårig eftergymnasial utbildning. Som en jämförelse var det 24 procent av dem som började i högskolan som hade föräldrar med låg utbildning (högst tvåårig gymnasieutbildning). I befolkningen som helhet i åldrarna 19–34 år (mätt 2011) var förhållandena omvända: 24 procent hade högt utbildade föräldrar och 40 procent hade lågutbildade. Dessa jämförelser illustrerar i grova drag den sociala snedrekryteringen till högskolan och visar att studenter vilkas föräldrar

Summerad nybörjarfrekvens (procent)

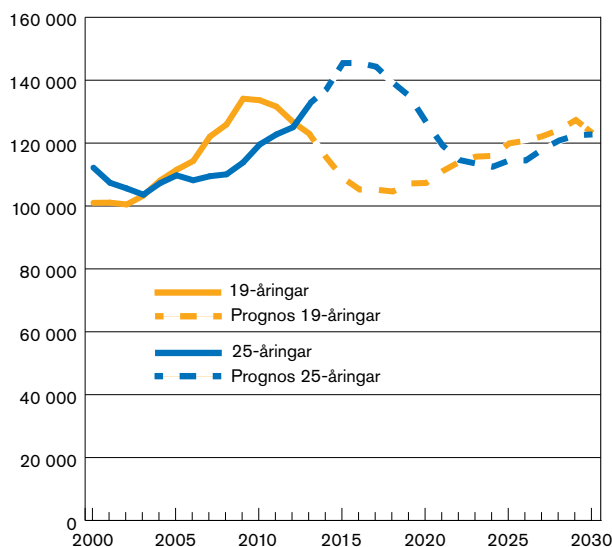
Figur 9. Den summerade nybörjarfrekvensen för samtliga nybörjare och de som var högst 24 år gamla respektive minst 25 år gamla när de började studera, läsåren 1988/89–2012/13. Summerad nybörjarfrekvens är andelen nybörjare i respektive årskull summerade per läsår. Måttet beskriver den förväntade övergången till högskolan för en årskull om nuvarande nybörjarfrekvenser i olika åldrar också gäller framöver. Sedan 2009/10 har nybörjarfrekvensen för samtliga nybörjare gått ned. För de som är minst 25 år gamla var den summerade nybörjarfrekvensen 12 procent läsåret 2012/13, vilket var den lägsta som noterats under perioden. Sammantaget tyder utvecklingen på att en mindre andel i kommande generationer kan förväntas påbörja högskolestudier.

är högutbildade är överrepresenterade medan studenter med lågutbildade föräldrar är underrepresenterade.

Går man tillbaka tio år i tiden till läsåret 2003/04 så var det 33 procent av nybörjarna i högskolan som hade föräldrar med hög utbildning och 32 procent hade föräldrar med en låg utbildning. Bland de nya studenterna har den sociala sammansättningen således förändrats över tid – andelen med högutbildade föräldrar har ökat medan andelen med lågutbildade har minskat. Samtidigt har den sociala sammansättningen i befolkningen som helhet (19–34 år) förändrats under perioden enligt samma mönster som hos nybörjarna i högskolan, dvs. det har blivit allt vanligare att föräldrarna är högutbildade medan lågutbildade föräldrar har blivit mer sällsynt. Den sociala snedrekryteringen till högre studier har därför inte förändrats under de senaste tio åren – åtminstone är det inte synligt med det grova mått som använts här.

Studenter med skilda sociala ursprung börjar inte enbart i högskolan i varierande utsträckning, därtill studerar de delvis på olika typer av högskoleutbildningar. I de fall som föräldrarna är högutbildade läser studenterna i stor utsträckning på långa utbildningar som förbereder för ett yrkesliv som ofta har goda karriärmöjligheter. Några exempel är utbildningar till läkare (70 procent hade högutbildade föräldrar bland nybörjarna läsåret 2011/12), juris kandidat (55 procent) och civilingenjör (54 procent). På de generella programmen börjar studenter med högutbildade föräldrar i stor utsträckning på program som leder fram

Antal i befolkningen

Figur 10. Antalet 19-åringar respektive 25-åringar i befolkningen 2000–2030. Mellan 2000 och 2013 avses årskullarnas storlek per 31 december varje år. Från 2014 redovisas antal utifrån SCB:s prognos över befolkningsutvecklingen. Även om 19-åringarna minskar på fem års sikt, ökar 25-åringarna mer.

till en masterexamen (50 procent läsåret 2011/12). Som en jämförelse utgjorde de 23 procent av nybörjarna på de korta högskoleexamensprogrammen.

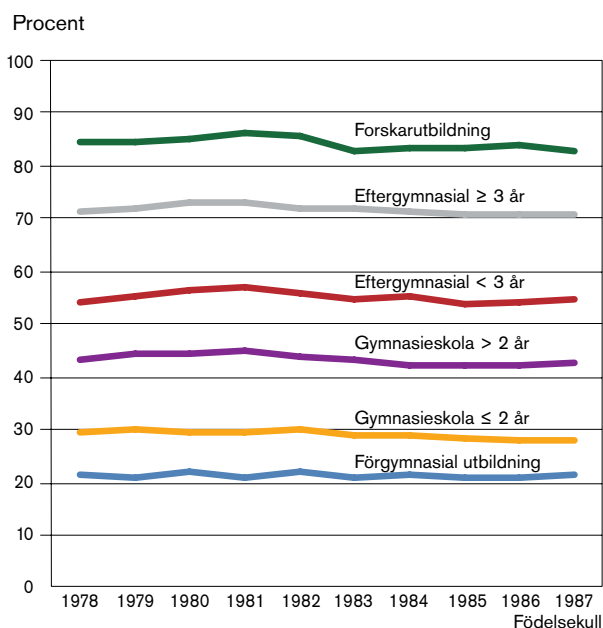
Vanligast att börja i högskolan om föräldrarna har forskarutbildning

Den sociala snedrekryteringen till högskolan kan också beskrivas genom att man följer övergången till högskolan i en eller flera födelsekullar. I exempelvis födelsekullen 1987 var det 83 procent av dem som hade minst en forskarutbildad förälder som hade gått vidare till högskolan senast vid 25 års ålder, dvs. till och med 2012 (figur 11). Jämförelsevis var det 22 procent bland dem som hade föräldrar med endast förgymnasial utbildning som hade börjat i högskolan. Mellan dessa båda grupper fördelar sig övriga studenter. Sambandet mellan socialt ursprung och övergång till högskolan är tydligt: ju längre utbildning föräldrarna har desto mer sannolikt att en person börjar i högskolan.

Detta samband gäller för både kvinnor och män. Men eftersom det är vanligare att kvinnor börjar i högskolan så är det en större andel av kvinnorna i varje social kategori (mätt med hjälp av föräldrarnas utbildningsnivå) som börjar i högskolan. Till exempel, bland dem som hade föräldrar med endast förgymnasial utbildning i 1987 års födelsekohort var det 28 procent av kvinnorna och 16 procent av männen som hade börjat i högskolan.

Den sociala snedrekryteringen till högskolan har i stort sett varit densamma för dem som är födda mellan 1978 och 1987, dvs. de tio senaste födelsekullar som har kunnat följas till och med 25 års ålder. Läs mer i *Universitet och högskolor. Högskolenybörjare 2013/14 och doktorandnybörjare 2012/13 efter föräldrarnas utbildningsnivå*, Statistiska meddelanden, UKÄ och SCB, publicering sker i december 2014.

Figur 11. Andel av befolkningen i födelsekullarna 1978–1987 som påbörjat en svensk högskoleutbildning senast vid 25 års ålder, fördelat efter föräldrarnas utbildningsnivå. Ju längre utbildning föräldrarna har desto vanligare är det att man påbörjar högskolestudier – sambandet gäller för samtliga födelsekullar.

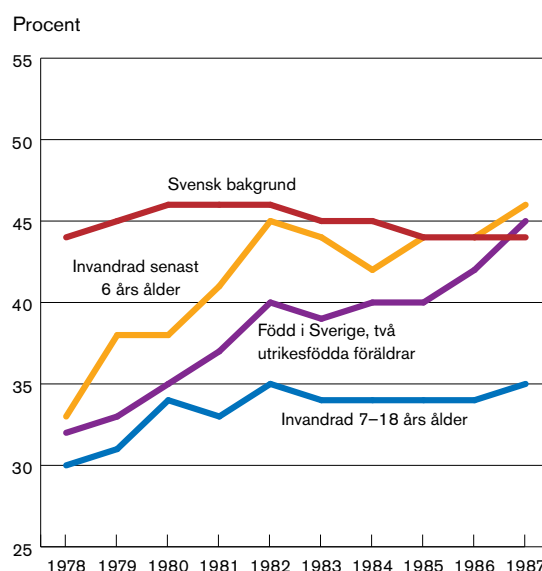
Nyborjare med svensk och utländsk bakgrund

Med utländsk bakgrund avses här att man antingen är född i ett annat land än Sverige eller är född i Sverige men *båda* föräldrarna är utrikes födda. Inresande studenter, det vill säga utländska studenter som kommer till Sverige i syfte att studera, räknas inte till denna grupp.

Läsåret 2012/13 började cirka 13 000 studenter med utländsk bakgrund för första gången i svensk högskola. Det motsvarar 19 procent av de totalt 68 700 högskolenyborjarna (under 65 år och exklusive inresande studenter) vilket är en ökning jämfört med för tio år sedan – läsåret 2003/04 var det 16 procent av högskolenyborjarna som hade utländsk bakgrund.

Fler kvinnor än män börjar i högskolan såväl bland dem med svensk som med utländsk bakgrund och läsåret 2012/13 utgjorde kvinnorna 58 respektive 60 procent av nyborjarna i dessa två grupper.

Studenter med svensk respektive utländsk bakgrund börjar i viss utsträckning på skilda utbildningar. Vid en grov indelning efter om utbildningarna leder fram till en generell examen eller en yrkesexamen är fördelningen emellertid densamma mellan de två studerandekategorierna och 19 procent hade utländsk bakgrund i båda fallen. Inom vissa ämnesområden och på vissa yrkesexamensprogram utgjorde emellertid den utländska gruppen en större andel än så. Det gäller bland annat utbildningarna till apotekare (76 procent hade utländsk bakgrund bland nyborjarna), biomedicinsk analytiker (54 procent) och tandläkare (49 procent).

Figur 12. Andel av befolkningen i födelsekullarna 1978–1987 som påbörjat en svensk högskoleutbildning senast vid 25 års ålder, fördelat på svensk och utländsk bakgrund. Personer som invandrat till Sverige mellan 7 och 18 års ålder har börjat i högskolan i lägst utsträckning – det gäller för samtliga födelsekullar. I de äldre födelsekullarna släpar även övriga utländska grupper (födda i landet eller invandrat senast vid sex års ålder) efter personer med svensk bakgrund; men i de yngsta födelsekullarna har dessa skillnader utjämnats.

Högskolestudier ovanligare om man invandrat efter sex års ålder

Andelen nya studenter med utländsk bakgrund har således ökat över tid. Men frågan om studenter med svensk och utländsk bakgrund rekryteras till högskolan i samma utsträckning kvarstår. En uppföljning av födelsekullen 1987 (bosatta i Sverige vid 18 års ålder) visar att det finns en liten skillnad mellan de två grupperna: 44 procent av dem med svensk bakgrund och 41 procent av dem med utländsk hade börjat studera i högskolan senast vid fyllda 25, det vill säga 2012.

Om man i den utländska gruppen tar hänsyn till vilken ålder en person har invandrat, alternativt om han eller hon är född i Sverige, framträder dock en annan bild. I födelsekullen 1987, bland dem som har utländsk bakgrund men är födda i Sverige, hade 45 procent påbörjat högre studier senast vid 25 års ålder; motsvarande andel var 46 procent bland dem som invandrat senast vid sex års ålder. Det vill säga, benägenheten att börja i högskolan är ungefär densamma för personer med sådan utländsk bakgrund som för dem med svensk bakgrund. Däremot gick inte personer som invandrat mellan 7 och 18 års ålder vidare till högre studier i samma utsträckning som personer med svensk bakgrund – endast 35 procent hade fortsatt till högskolan.

Skillnaderna i övergång till högre studier för personer med svensk respektive utländsk bakgrund är större i äldre födelsekohorter. I den generation som föddes 1978 var det 44 procent i den svenska gruppen som hade påbörjat högskolestudier senast vid 25 års ålder samtidigt som ingen av grupperna med utländsk bakgrund nådde upp till denna nivå.

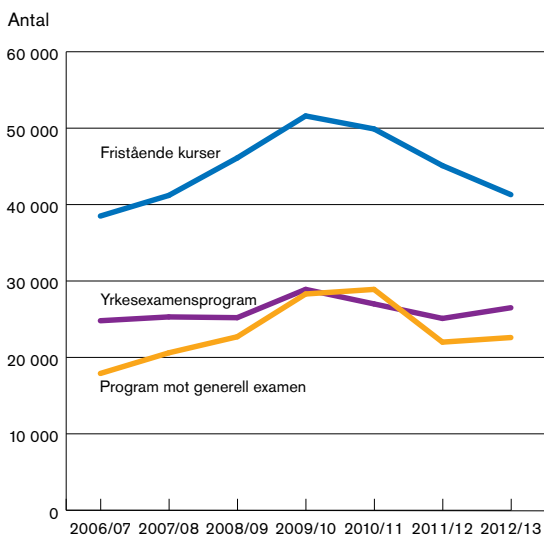
Bland dem som hade fötts i Sverige men hade föräldrar som var födda utomlands var det 32 procent som hade gått vidare till högskolan. I de två grupperna som invandrat senast vid sex års ålder respektive mellan 7 och 18 års ålder var det 33 och 30 procent som hade börjat i högskolan.

Det är inte bara invandringsålder som har betydelse för om en person med utländsk bakgrund börjar i högskolan eller inte. Det finns också variationer som hänger ihop med bland annat föräldrarnas utbildningsnivå (gäller även för dem med svensk bakgrund) och vilket land som man själv eller föräldrarna har invandrat ifrån. Läs mer i *Universitet och högskolor. Svensk och utländsk bakgrund för studenter och doktorander 2012/13*, Statistiska meddelanden, UF 19 SM 1201, UKÄ och SCB.

Fler nybörjare på program – färre på kurser

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå delas in i kurser som kan kombineras till olika studieformer; yrkesexamensprogram, generella program (inklusive konstnärliga program) och fristående kurser. Programmen kan leda till drygt 50 olika yrkesexamina, till konstnärlig examen eller till en generell examen, dvs. till en högskoleexamen, kandidatexamen, magisterexamen eller masterexamen.

Av alla högskolenybörjare 2012/13, inklusive inresande studenter, läste 54 procent på program och 46 procent enbart på fristående kurser. För varje år från läsåret 2006/07 till toppåret 2009/10 ökade antalet högskolenybörjare på alla tre studieformer, men ökningen var störst på program mot generell examen som ökade med 58 procent under dessa år. Till del hör detta samman med införandet av nya generella examina i samband med den nya examensordningen, som trädde i kraft 1 juli 2007. Men nybörjartalen ökade också på fristående kurser, med 34 procent. På yrkesexamensprogram var ökningen mindre, 17 procent, vilket var en mindre ökning än ökningen av det totala antalet högskolenybörjare under denna period, som var 34 procent. Relativt sett var det således en allt mindre andel som började på yrkesexamensprogram dessa år.

Figur 13 A. Samtliga högskolenybörjare fördelade efter studieform (kurs/program) 2006/07–2012/13.

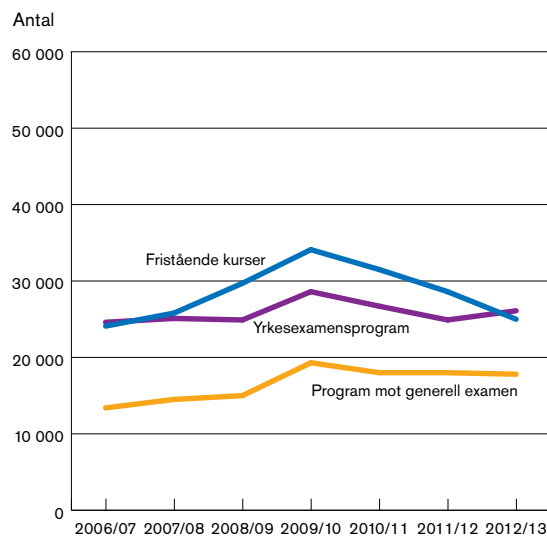
Från 2009/10 till 2012/13 har totala antalet nybörjare minskat för varje år, men utvecklingen av nybörjartalen har skilt sig åt mellan studieformerna. Under dessa år har antalet högskolenybörjare minskat med nära 20 procent på både fristående kurser och generella program, medan de minskat med 8 procent på yrkesexamensprogram. En större andel har alltså börjat på yrkesexamensprogram.

Mönstret med att en större andel av nybörjarna studerar på program är tydligast för svenska nybörjare, vilket framgår då de inresande studenterna exkluderas. Lsåret 2012/13 var första gången sedan 2006/07 som det var fler högskolenybörjare (exklusive inresande studenter) som studerade på yrkesexamensprogram än på fristående kurser. Sammantaget studerar högskolenybörjarna numera i allt större utsträckning på program.

Fler studerar vidare på masterprogram

Hittills har utvecklingen av nyinflödet till högskolan som helhet redovisats genom antalet högskolenybörjare, dvs. de som inte studerat i högskolan tidigare. Men inflödet (till högskolan under ett år) består också av nybörjare som har erfarenhet av tidigare högskolestudier. Det gäller såväl på kurser som på program. Exempelvis hade 44 procent av alla som 2012/13 påbörjade ett yrkesexamensprogram studerat i högskolan tidigare. För nybörjare på generella program mot magister- eller masterexamen är det dessutom nödvändigt att ha studerat tidigare: det är ett behörighetskrav att ha en tidigare utbildning för att antas till dessa program. I det följande redovisas det totala antalet nybörjare på program, som inkluderar både de som inte har studerat tidigare och de som har gjort det.

Från det att masterexamen infördes i den svenska högskolan den 1 juli 2007 ökade antalet nybörjare på masterprogram varje år t.o.m. läsåret 2010/11, då 14 600 studenter började på masterprogram. På dessa program har inresande studenter varit i majoritet ända sedan 2007 och läsåret 2010/11 var 61 procent av nybörjarna inresande studenter. Men den kraftiga minskningen av antalet inresan-

Figur 13 B. Högskolenybörjare (exklusive inresande studenter) fördelade efter studieform (kurs/program) 2006/07–2012/13.

de studenter läsåret 2011/12, som nämnts tidigare i detta avsnitt, har samma läsår också haft stor inverkan på nybörjartalen på masterprogram. Läsåret 2011/12 minskade antalet nybörjare på masterprogram till 10 100, vilket var en minskning med 31 procent jämfört med läsåret innan. Hela minskningen beror på färre inresande studenter, vilket innebär att de inresande fr.o.m. 2011/12 utgör en väsentligt mindre andel av nybörjarna på masterprogram än tidigare (34 procent).

Läsåret 2012/13 har antalet nybörjare på masterprogram ökat till 11 300, en ökning med 12 procent, och ökningen var i procent lika stor för både inhemska och inresande studenter. Det innebär att andelen inresande av nybörjarna på masterprogram låg kvar på 34 procent.

För magisterprogrammen som infördes fr.o.m. läsåret 2007/08 följer utvecklingen samma mönster som för masterprogrammen, och den har också påverkats av färre inresande studenter efter att studieavgifter införts. Nybörjartalen ökade t.o.m. läsåret 2010/11 till 4 500 och fram till dess var en majoritet av nybörjarna inresande studenter, 54 procent. Men 2011/12 minskade både nybörjartalen totalt sett och andelen inresande, till totalt 3 740 nybörjare varav 31 procent inresande studenter. Läsåret 2012/13 ökade anta-

let nybörjare på magisterexamensprogram något, till 3 800 (+2 procent), men liksom för masterexamensprogram var andelen inresande av nybörjare på magisterexamensprogram mindre än innan studieavgifter infördes, 32 procent.

Trots att antalet inresande studenter minskat på både magister- och masterprogram bidrar de till att jämna ut könsfördelningen bland nybörjarna på dessa program, eftersom en större andel av de inresande studenterna än av de svenska studenterna är män.

Kandidatprogram är den klart största programformen bland de generella programmen. På dessa program är emellertid andelen inresande studenter liten. Antalet nybörjare på kandidatprogram var 25 800 läsåret 2012/13, vilket var närmast oförändrat jämfört med föregående läsår.

Antalet nybörjare på högskoleexamensprogram har fortsatt att minska kraftigt läsåret 2012/13, med ytterligare 18 procent. På dessa program har det alltid funnits få inresande studenter, och minskningen avser därmed enbart svenska nybörjare. På högskoleexamensprogram är en majoritet av nybörjarna män, vilket sannolikt hör samman med att många av dessa program finns inom ämnesområdet teknik, som är ett traditionellt mansdominerat område.

	Läsår			Förändring i procent	
	2010/11	2011/12	2012/13	10/11–11/12	11/12–12/13
Högskoleexamensprogram	4 500 (1)	3 890 (1)	3 200 (1)	-13	-18
Kandidatexamensprogram	26 700 (6)	25 900 (2)	25 800 (3)	-3	0
Magisterexamensprogram	4 500 (54)	3 740 (31)	3 800 (32)	-17	+2
Masterexamensprogram	14 600 (61)	10 100 (34)	11 300 (34)	-31	+12

Tabell 3. Nybörjare på generella program 2010/11–2012/13 (andel inresande studenter inom parentes). Antalet nybörjare minskade kraftigt mellan läsåret 2010/11 och 2011/12, vilket hänger samman med den kraftiga minskningen av antalet inresande studenter efter att studieavgifter införts hösten 2011. Men läsåret 2012/13 har antalet nybörjare ökat på både magister- och masterexamensprogram.

Program mot	Antal nybörjare		Förändring (%) 11/12–12/13	Kvinnor/män (%) 2012/13
	2011/12	2012/13		
Civilingenjörsexamen	6 800	7 200	5	(29/71)
Sjuksköterskeexamen	5 100	5 200	1	(86/14)
Högskoleingenjörsexamen	4 200	4 400	5	(26/74)
Förskolläraexamen	3 000	3 400	13	(93/7)
Ämnesläraexamen	2 900	3 400	20	(54/46)
Grundläraexamen	2 800	3 300	20	(80/20)
Socionomexamen	2 600	2 600	0	(84/16)
Specialistsjuksköterskeexamen	2 100	2 100	0	(85/15)
Civilekonomexamen	2 000	2 000	0	(50/50)
Juristexamen	1 900	1 800	-5	(57/43)
Läkarexamen	1 600	1 600	1	(54/46)
Gamla läraexamen	1 600	1 000	-38	(72/28)
Psykologexamen	720	680	-6	(65/35)
Sjukgymnastexamen	670	670	0	(67/33)
Yrkesläraexamen	580	640	11	(63/37)

Tabell 4: Nybörjare på de 15 största yrkesexamensprogrammen 2011/12–2012/13. På dessa program fanns 87 procent av alla nybörjare på yrkesexamensprogram. Uppgifter om nybörjare på alla yrkesexamensprogram över en längre tidsperiod finns i tabell 2 på sidan 135.

Fler nybörjare på många yrkesexamensprogram

Totalt var det 46 200 nybörjare på yrkesexamensprogram 2012/13, vilket var 3 procent fler än läsåret innan. Ökningen beror nästan helt på att det är fler helt nya studenter, som inte studerat i högskolan tidigare, som påbörjat studier på yrkesexamensprogram. Antalet inresande studenter är litet på alla yrkesexamensprogram.

Yrkesexamensprogrammen skiljer sig mycket åt storleksmässigt. De 15 största programmen, räknat i antalet nybörjare, hade 87 procent av alla 46 200 nybörjare på yrkesexamensprogram 2012/13.

På flera av de största yrkesexamensprogrammen har antalet nybörjare ökat 2012/13. Det gäller exempelvis nybörjarna på olika lärarprogram som ökat med 9 procent i genomsnitt, vilket är en relativt kraftig ökning. Det är framför allt nybörjare på grundlärarprogram och ämneslärarprogram som ökat mycket 2012/13, men även nybörjartalen på förskollärarprogram och yrkeslärarprogram har ökat relativt mycket. Under en övergångsperiod finns fortfarande nybörjare även på den tidigare lärarutbildningen, men de var väsentligt färre 2012/13 än läsåret innan. Antalet nybörjare på lärarprogram har dock inte fortsatt att öka höstterminen 2013 (läs mer i faktarutan om lärarutbildning).

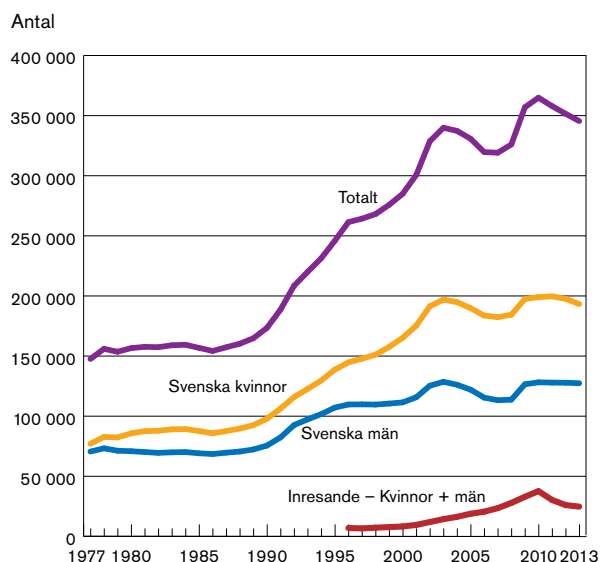
Även antalet nybörjare på de stora utbildningarna inom teknik, civilingenjörs- och högskoleingenjörsutbildningar, har ökat 2012/13, med 5 procent vardera. Till sjuksköterske- och läkarprogram ökade antalet nybörjare något, med 1 procent vardera. Nybörjartalen på programmen som leder till examen som sjukgymnast, socionom, specialistsjuksköterska och civilekonom var oförändrade jämfört med 2011/12. De enda större programmen med minskande nybörjartal var jurist- och psykologprogrammen där antalet nybörjare minskade med 5 respektive 6 procent 2012/13.

Inom många av yrkesexamensprogrammen är könsfördelningen sned. Kvinnodominansen är stor på yrkesexamensprogrammen inom vård och omsorg samt på lärarprogram, med undantag för ämneslärarprogram. Männen är däremot i tydlig majoritet på yrkesexamensprogrammen inom teknik, med undantag för arkitektprogram. Inom några stora yrkesexamensprogram är dock könsfördelningen inom intervallet 40–60: civilekonomprogram, juristprogram och läkarprogram. (Fler uppgifter om yrkesexamensprogram finns i kapitlet Nyckeltal för yrkesexamensprogram.)

STUDENTERNA

I högskolan är nybörjarna en mindre del av samtliga studenter. Förutom nybörjarna finns i studentpopulationen som helhet också de som är kvar i studier sedan tidigare år och de som återkommer till studier efter en tids frånvaro.

Totalt studerade 345 500 personer någon gång under höstterminen 2013 i utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Av dessa var knappt 25 000 inresande studenter vilket motsvarar 7 procent av hela studentpopulationen hösten 2013. Detta kan jämföras med 10 procent hösten 2010 som var den sista terminen utan studieavgifter för inresande studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz.

Figur 14. Registrerade studenter i utbildning på grundnivå och avancerad nivå per hösttermin 1977–2013. Antalet studenter minskade med drygt 6 000 höstterminen 2013 jämfört med höstterminen 2012, men i ett längre perspektiv var antalet studenter fortsatt högt.

Det totala antalet studenter minskade mellan hösten 2012 och hösten 2013 med drygt 6 000 varav 1 300 var inresande och 4 800 svenska studenter. Framför allt var

Studenter med funktionshinder i studiesituationen

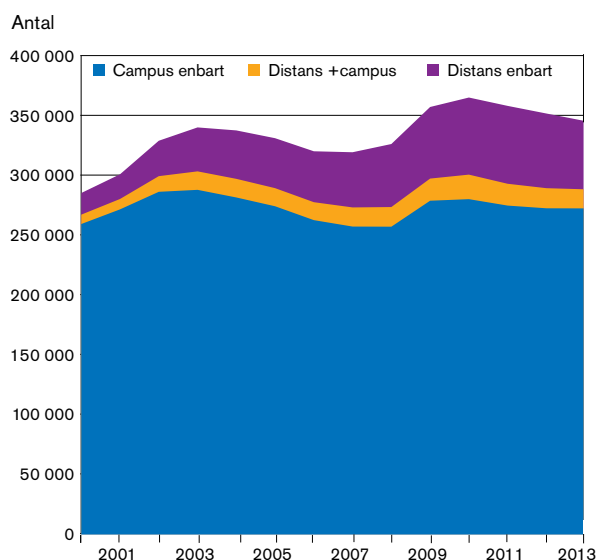
Av diskrimineringslagen framgår att universitet och högskolor aktivt ska främja lika rättigheter för studenter och sökande oavsett bland annat funktionshinder. Socialstyrelsen som har det nationella samordningsansvaret för terminologin inom fackområdet vård och omsorg definierar funktionshinder som den begränsning som en funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen.

Medel för särskilt pedagogiskt stöd till studenter med funktionshinder i studiesituationen fördelas till övriga lärosäten av Stockholms universitet på regeringens uppdrag. Stockholms universitet har också i uppdrag att redovisa uppgifter om studenter med funktionshinder vid universitet och högskolor.

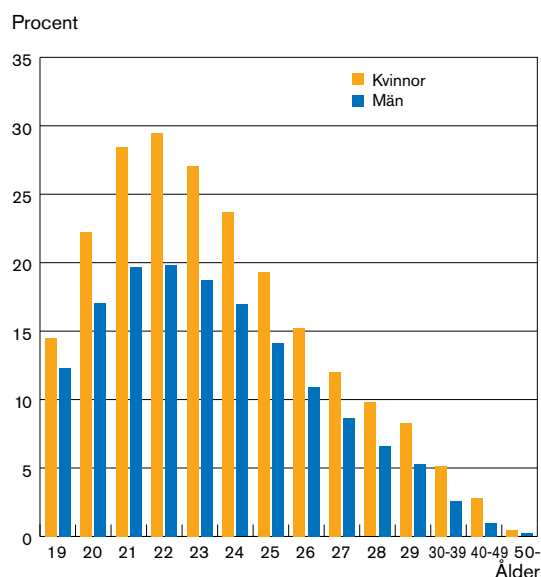
Kostnaderna för personliga pedagogiska insatser samt riktade pedagogiska insatser som erbjuds studenter i grupp uppgick 2013 till knappt 63 miljoner kronor. Utbildningstolkning stod för 60 procent av kostnaden. Av Stockholms universitets redovisning framgår det vidare att under 2013 fick knappt 9 880 studenter tillgång till lärosätenas stödresurser genom kontakt med en samordnare av pedagogiskt stöd. Det var en ökning med 15 procent jämfört med 2012. Gruppen bestod av 64 procent kvinnor och 36 procent män vilket innebär att andelen kvinnor är något större än i studentpopulationen i övrigt. Ytterligare omkring 570 studenter kom till samordnares kännedom via lärare och vägledare.

I takt med att den generella tillgängligheten utvecklas vid universitet och högskolor minskar sannolikt behovet av särskilning för enskilda studenter. Det innebär att färre studenter med funktionsnedsättning behöver ge sig till känna hos en samordnare av pedagogiskt stöd.

Källa: Stockholms universitets årsredovisning 2013

Figur 15. Antal registrerade studenter höstterminerna 2000–2013 per studieform. Mellan höstterminerna 2012 och 2013 minskade antalet studerande på distans medan antalet registrerade campusstudenter var oförändrat.

Figur 16. Andel av befolkningen i olika åldrar som var registrerade i högskoleutbildning höstterminen 2013 (exklusive inresande studenter). I alla åldrar var det en större andel av kvinnorna än av männen som studerade. De största andelarna registrerade fanns i åldrarna 21 till 23 år.

det antalet kvinnor bland svenska studenter som minskade, med drygt 4 300, medan männen endast minskade med drygt 400. Bland inresande studenter var det framför allt antalet män som minskade, med 1 000 studenter. Sedan 2010 har de inresande männen minskat med 9 500, en minskning med 44 procent. Även inresande kvinnor har minskat under samma period men klart mindre, med 3 400 studenter, motsvarande drygt 20 procent.

Men om vi tittar längre tillbaka i tiden är antalet studenter i den svenska högskolan fortfarande högt. På 1950-talet studerande mindre än 50 000 personer vid högskolan och i slutet av 1960-talet drygt 100 000. Högskolereformen 1977 innebar att i stort sett all eftergymnasial utbildning fördes in i högskolan, motsvarande ytterligare 46 000 studenter och vid början av 1980-talet omfattade den 150 000 studenter. Under 1990-talet började en successiv utbyggnad av högskolan och antalet studenter ökade med mellan 15 000 och 20 000 per år för att, när utbyggnadstakten avtagit något mot slutet av 1990-talet, rymma 260 000 studenter. I början av 2000-talet byggdes högskolan åter ut i snabb takt och antalet studenter ökade till 340 000. Flest studenter hittills, nästan 370 000, fanns registrerade i högskolan höstterminen 2010.

Det är fler kvinnor än män bland studenterna. Andelen kvinnor har ökat gradvis sedan 1977 års högskolereform, då kvinnodominerade utbildningar som lärar- och vårdutbildningar införlivades i högskolan. Könsfördelningen har sedan början på 00-talet i princip hållit sig på nivån 40 procent män och 60 procent kvinnor. Männen är generellt något yngre än kvinnorna. Hösten 2013 var nästan två av tre män högst 25 år medan motsvarande andel för kvinnorna var drygt hälften.

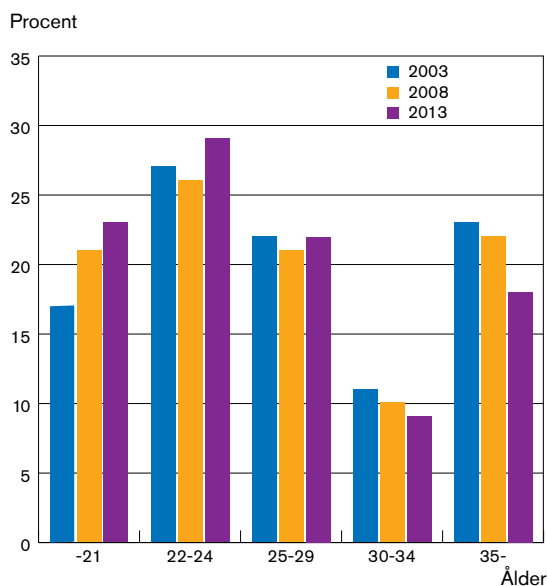
Färre studenter inom distansutbildning

Den traditionella utbildningsformen inom högskolan har varit campusutbildning och denna form är fortfarande den dominerande. Antalet studenter som läste enbart på campus ökade under 2000-talets början till som mest drygt 288 000 hösten 2003 för att sedan återigen minska under perioden 2004–2008 till som lägst runt 257 000 hösten 2008. Hösten 2013 var antalet studenter som enbart läste på campus nästan 273 000 vilket är i nivå med hösten 2012. Att det ändå totalt sett var fler studenter hösten 2013 än 2003 beror på utbyggnaden av distansutbildningen.

I statistiken definieras distansutbildning som utbildning där lärare och studenter i huvudsak är åtskilda i tid och rum. Det innebär att både helt webbaserad utbildning utan fysiska träffar och utbildning med några få träffar, t.ex. utbildning vid lärcentrum, räknas hit. I början av 00-talet var det knappt 10 procent av alla studenter i högskolan som läste enbart på distans vilket motsvarade 18 000 studenter. Hösten 2011 hade denna andel vuxit till nästan det dubbla, drygt 18 procent, vilket motsvarade drygt 65 000 studenter. Den kraftiga utbyggnaden av distansutbildningen stöddes initialt, 2002–2004, med extra resurser i samband med att den dåvarande regeringen samordnade IT-stödd distansutbildning under beteckningen Sveriges nätuniversitet.

Ökningen av distansutbildningen har nu stannat av och mellan 2011 och 2013 har antalet studenter som enbart läser på distans minskat med drygt 7 800 studenter till 57 300. Majoriteten av dessa, knappt 5 800 studenter, var kvinnor medan drygt 2 000 var män.

De studenter som kombinerade distansutbildning och campusutbildning har mer än trefaldigats från 00-talets början men utgör fortfarande en liten del av studentpopulationen. Det högsta antalet hittills nåddes hö-

Figur 17. Det totala antalet registrerade studenter fördelat på åldersgrupper (procent) höstterminerna 2003, 2008 och 2013 (exklusive inresande studenter).

ten 2010, då knappt 20 000 studenter kombinerade dessa studieformer. Hösten 2013 hade dessa minskat till drygt 15 000 studenter vilket är 800 färre än höstterminen 2012.

Totalt var det 21 procent av studenterna som läste på distans under hösten 2013 vilket motsvarar 72 600 studenter, en minskning med knappt 6 000 studenter eller 8 procent i förhållande till höstterminen 2012 och en minskning med 11 700 studenter eller 14 procent i förhållande till toppåret 2010.

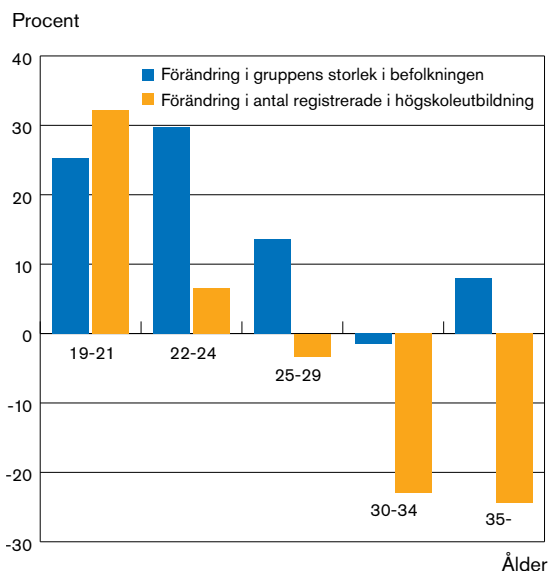
Precis som för campusutbildning är det en större andel kvinnor än män som studerar på distans. Det gäller särskilt de som studerar enbart på distans men också de som kombinerar distans- och campusstudier.

Ungefär 40 procent av studenterna som läser enbart på distans har en tidigare examen från högskolan. De studerar främst på fristående kurser och till en mindre del på program. För mer uppgifter om distansstudenter, se *Studenter och examina på grundnivå och avancerad nivå 2012/13*, Statistiska meddelanden, UF 20 SM 1401, UKÄ och SCB.

På senare år har gränsen mellan campusutbildning och distansutbildning allt mer suddats ut eftersom den teknik och pedagogik som inledningsvis användes endast för distansutbildning numera också används för campusutbildning.

Deltagandet i högskoleutbildning högst i åldrarna 21 till 23 år

Andelen av befolkningen som studerar i högskolan varierar mellan olika åldersgrupper. Deltagandet i högskoleutbildning var hösten 2013 högst i åldrarna 21 till 23 år. I alla åldrar var det en större andel av kvinnorna än av männen som studerade. Nästan 30 procent av kvinnorna mellan 21 och 23 år studerade på högskolan. Andelen högskolestu-

Figur 18. Förändring i procent mellan 2003 och 2013 i åldersgruppernas storlek i befolkningen och antal registrerade i högskoleutbildning. I åldersgruppen 19–21 år skedde en ökning både vad gäller gruppens storlek i befolkningen och antalet registrerade studenter i högskolan. Även i gruppen 35 år eller äldre skedde en liten ökning i gruppens storlek i befolkningen. Däremot minskade antalet registrerade studenter.

denter bland män i samma åldrar var mindre, knappt 20 procent. Även bland studenter i åldrarna 20, 24 och 25 år var deltagandet högt.

Den svenska studentpopulationen föryngras

De senaste tio åren har det skett en föryngring av studentpopulationen. Framför allt har andelen studenter som är 21 år eller yngre ökat och andelen studenter som är 30 år eller äldre minskat. Höstterminen 2003 utgjorde gruppen studenter som var 21 år eller yngre 17 procent av det totala antalet registrerade studenter. Höstterminen 2013 hade denna andel ökat till 23 procent. Gruppen studenter som var 35 år eller äldre minskade under samma period med 5 procentenheter, från 23 till 18 procent, medan gruppen 30–34 år minskade från 11 till 9 procent.

Föryngringen är särskilt tydlig på yrkesexamensprogram där andelen studenter som är 21 år eller yngre ökade från 20 till 27 procent av det totala antalet registrerade studenter på yrkesexamensprogram mellan läsåren 2002/03 och 2012/13. Andelen studenter som var 35 år eller äldre minskade samtidigt från 17 procent till 12 procent och gruppen 30–34 år minskade från 11 till 8 procent.

Flera sammanfallande faktorer har påverkat denna föryngringsprocess. En naturlig förklaring vore att föryngringsprocessen avspeglar en förändring i åldersgruppernas storlek i befolkningen, men det är bara en del av förklaringen. Antalet 19–21-åringar har ökat både i befolkningen och i deltagandet i högskoleutbildning. För övriga åldersgrupper så följer förändringen i gruppernas storlek i befolkningen däremot inte förändringen i deltagandet i högskoleutbildning. Mest tydligt är detta för de två äldsta åldersgrupperna (30–34 år respektive 35 år och äldre) där deltagandet i högskoleutbildning minskat kraftigt medan

antalet i befolkningen har legat relativt stabilt eller till och med ökat något.

Utöver förändringar i befolkningens åldersstruktur har förändrade antagningsregler under senare år gynnat yngre studenter (läs mer i avsnittet Nybörjare) och samtidigt har effekterna av kunskapslyftet 1997–2002 klingat av. Syftet med den reformen var i första hand att öka möjligheterna för äldre att komplettera sin utbildning. Dessutom har utbudet av programutbildning ökat – yngre studenter är i majoritet på program – medan utbudet av fristående kurser – som traditionellt lockar äldre studenter – har minskat, först på campus och sedan även på distans (läs mer i avsnittet Helårsstudenter).

EXAMINERADE

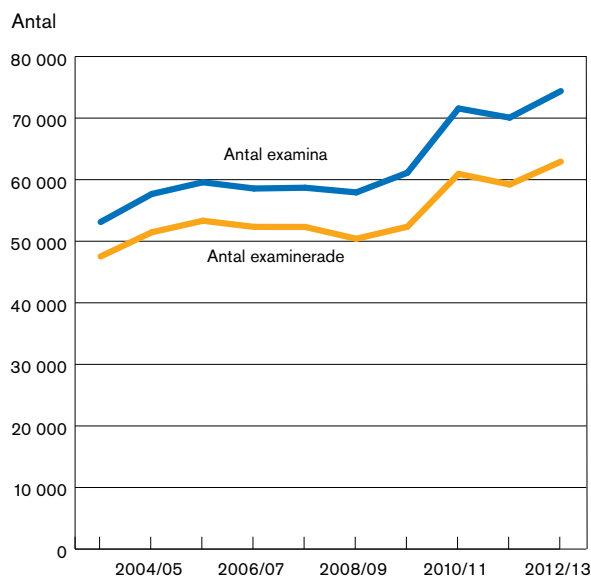
De studenter som har fullföljt en utbildning och uppfyller kraven i examensordningen kan begära ut ett examensbevis. Knappt hälften av alla som börjar studera vid högskolan avlägger examen inom sju år (*Genomströmning och resultat på grundnivå och avancerad nivå till och med 2007/08*, Statistiska meddelanden, UF 20 SM 0903, Högskoleverket och SCB). Bland dem som inte tar ut någon examen finns t.ex. studenter som läser en kortare tid på fristående kurser, de som avbryter sina studier innan de har slutfört sin utbildning och de som har fullföljt en utbildning utan att begära ut något examensbevis.

Samtidigt som vissa studenter inte tar ut någon examen är det många som avlägger mer än en examen under ett och samma läsår. Det innebär att antalet examinerade individer, dvs. de studenter som har avlagt examen, är lägre än antalet utfärdade examina under ett läsår.

Rekordmånga tog examen läsåret 2012/13

Lsåret 2012/13 tog drygt 62 900 personer examen vid svenska universitet och högskolor. Det var fler än någonsin tidigare och en ökning med 3 700 personer eller 6 procent sedan läsåret innan. Eftersom många tog ut mer än en examen utfärdades det totalt nästan 74 400 examina läsåret 2012/13, vilket är en ökning med 4 300 examina eller 6 procent sedan 2011/12. Ökningen gäller exklusive den efterrapportering av examina på ungefär 1 procent som brukar ske året därpå.

Sett i ett längre perspektiv är det först på senare år som det har skett en kraftig ökning av antalet examina och examinerade. Under perioden 2004/05–2009/10 var volymen relativt stabil med drygt 50 000 examinerade och knappt 60 000 utfärdade examina varje läsår. Men mellan läsåren 2009/10 och 2010/11 ökade både antalet examinerade och antalet examina kraftigt och därefter har examenstalen legat kvar på en hög nivå. Ökningen beror huvudsakligen på att antalet nybörjare i högskolan ökade från slutet av 2000-talet och framåt. En annan förklaring är att det i och med 2007 års examensordning har blivit vanligare att avlägga examen på både grundnivå och avancerad nivå. Det är alltså många som fortsätter att studera och som tar ut ytterligare en examen efter att ha avlagt en examen på grundnivå.

Figur 19. Antal utfärdade examina och examinerade individer läsåren 2003/04–2012/13. Examenstalen var rekordhögast läsåret 2012/13. Drygt 62 900 personer tog examen i högskolan och det utfärdades nästan 74 400 examina. Antalet examina överstiger antalet examinerade individer eftersom många studenter avlägger mer än en examen samma läsår.

De examinerade har blivit yngre

Av samtliga examinerade personer läsåret 2012/13 var 63 procent kvinnor och 37 procent män. Det är en liknande könsfördelning som föregående läsår. Att kvinnorna utgör en så stor andel av de examinerade beror på att de är i majoritet bland studenterna och att de i högre grad än männen tar ut examen.

Av dem som tog examen läsåret 2012/13 var den största gruppen, 40 procent, i åldern 25–29 år, 29 procent var 24 år eller yngre och 31 procent var 30 år eller äldre. Medianåldern bland de examinerade var exakt 27 år. De senaste fem åren har de examinerade blivit allt yngre – läsåret 2007/08 uppgick medianåldern till 28,1 år. Mest har medianåldern sjunkit för kvinnor, från 28,5 till 27,1 år. Bland männen har medianåldern sjunkit från 27,6 till 26,9 år under samma period. Om enbart de som tar sin första examen inkluderas är medianåldern något lägre än den är för samtliga examinerade. Lsåret 2012/13 var medianåldern för förstagsångsexaminerade 26,4 år, vilket är en minskning från 27,3 år läsåret 2007/08.

Av alla examinerade läsåret 2012/13 var knappt 7 700 – eller 12 procent – inresande studenter. Det är en liten minskning jämfört med föregående läsår då antalet inresande examinerade uppgick till 7 800 och andelen till 13 procent. Minskningen beror på införandet av studieavgifter för studenter utanför EU/EES och Schweiz och kommer sannolikt att fortsätta under kommande läsår allt eftersom effekten av studieavgifterna får ökat genomslag bland de examinerade. Men i ett längre perspektiv har andelen inresande studenter bland de examinerade ökat kraftigt. För tio år sedan – läsåret 2003/04 – var 1 700 eller mindre än 4 procent av alla som examinerades inresande studenter.

Yrkesexamen	Generell examen	Totalt	Kvinnor	Män
Sjuksköterskeexamen	Kandidatexamen: hälso- och sjukvård samt social omsorg	2 560	2 220	340
Civilingenjörsexamen	Masterexamen: teknik och tillverkning	1 300	360	940
Specialistsjuksköterskeexamen	Magisterexamen: hälso- och sjukvård samt social omsorg	970	830	140
Högskoleingenjörsexamen	Kandidatexamen: teknik och tillverkning	690	220	470
Civilingenjörsexamen	Kandidatexamen: teknik och tillverkning	620	180	440
Socionomexamen	Kandidatexamen: hälso- och sjukvård samt social omsorg	560	490	80
Sjukgymnastexamen	Kandidatexamen: hälso- och sjukvård samt social omsorg	250	190	60
Lärarexamen	Kandidatexamen: pedagogik och lärarutbildning	220	200	20
Arbets terapeutexamen	Kandidatexamen: hälso- och sjukvård samt social omsorg	220	200	20
Biomedicinsk analytikerexamen	Kandidatexamen: hälso- och sjukvård samt social omsorg	180	150	30
Barnmorskeexamen	Magisterexamen: hälso- och sjukvård samt social omsorg	150	150	0
Totalt		7 720	5 190	2 540

Tabell 5. De vanligaste kombinationerna av dubbla examina läsåret 2012/13. Enbart dubbla examina som avser yrkesexamen i kombination med en generell examen. Dubbla examina är vanligast inom området hälso- och sjukvård samt social omsorg. Notera att dubbla examina bland civilingenjörer förekommer både på grundnivå och avancerad nivå.

Allt fler tar ut dubbla examina

Som framgick ovan utfärdas det varje läsår fler examina än det antal personer som tar examen. Det beror på att många studenter tar ut mer än en examen samma läsår. Läsåret 2012/13 var det 9 400 personer som tog ut två examina och 1 000 personer som tog ut tre examina eller fler. Det har blivit allt vanligare att ta ut mer än en examen under ett och samma läsår. Det framgår av att skillnaden mellan antalet examina och antalet examinerade personer har ökat, från 5 600 läsåret 2003/04 till närmare 11 500 läsåret 2012/13.

En förklaring till ökningen är att det enligt 2007 års examensordning krävs en examen på grundnivå för att ta ut en generell eller konstnärlig examen på avancerad nivå. Detta innebär att många studenter tar ut två examina med olika poänginnehåll under ett läsår – t.ex. en kandidatexamen och en masterexamen.

I de allra flesta fall där studenter tar ut mer än en examen under ett läsår rör det sig dock om så kallade dubbla examina där två eller flera examina avläggs på samma meriter. I vissa fall rör det sig om två eller flera generella examina som utfärdas med olika huvudområden, men det vanligaste är dubbla examina där en eller i vissa fall flera generella examina avläggs parallellt med en yrkesexamen på samma meriter.

När det gäller de större yrkesexamensprogrammen – med fler än 1 000 examinerade läsåret 2012/13 – var det vanligast med dubbla examina bland dem som hade avlagt en sjuksköterskeexamen. Av dessa var det två tredjedelar som tog dubbla examina läsåret 2012/13. Därefter följer specialistjuksköterskeexamen och civilingenjörsexamen, där 51 respektive 44 procent av de examinerade tog dubbla examina.

Den enskilt vanligaste kombinationen av dubbla examina är sjuksköterskeexamen parallellt med kandidatexamen i hälso- och sjukvård samt social omsorg. Det utfär-

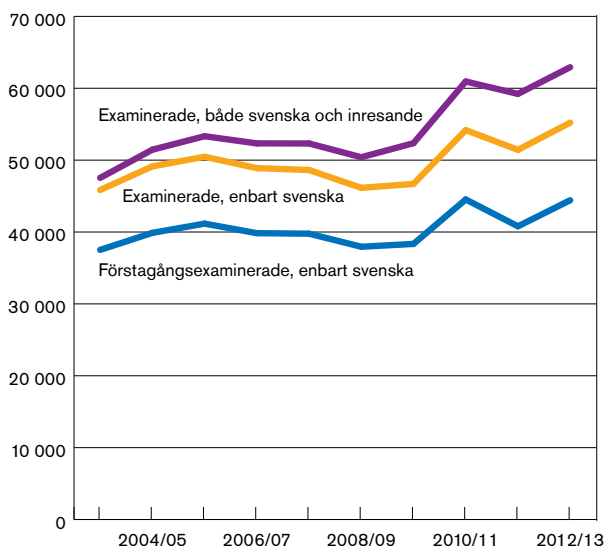
dades nära 2 600 sådana dubbla examina läsåret 2012/13. Därefter följer civilingenjörsexamen i kombination med masterexamen i teknik och tillverkning samt specialistjuksköterskeexamen i kombination med magisterexamen i hälso- och sjukvård samt social omsorg. Läsåret 2012/13 utfärdades 1 300 respektive 970 sådana kombinationer av dubbla examina.

Dubbla examina utfärdas i störst utsträckning inom området hälso- och sjukvård samt social omsorg. Eftersom det är ett område där en majoritet av studenterna och de examinerade är kvinnor innebär det också att kvinnor står för den största andelen dubbla examina. Läs mer om dubbla examina i *Studenter och examinerade på grundnivå och avancerad nivå 2012/13*, Statistiska meddelanden, UF 20 SM 1401, UKÄ och SCB.

Fler svenska förstagångsexaminerade

Av de närmare 63 000 personer som tog examen läsåret 2012/13 tillhörde 55 200 den svenska befolkningen. Av dessa var det 10 600 personer som sedan tidigare hade en examen i högskolan. Övriga 44 400 personer hade inte någon examen sedan tidigare, dvs. de var förstagångsexaminerade.

Under den senaste tioårsperioden har antalet svenska förstagångsexaminerade ökat från 37 500 personer läsåret 2003/04 till 44 400 personer läsåret 2012/13. Det innebär att det årliga nytillskottet av personer med en akademisk examen ökade med 6 900 personer eller 18 procent under denna period. En del av ökningen skedde i början av perioden men den största ökningen har infallit de senaste läsåren. Läsåret 2010/11 ökade antalet förstagångsexaminerade med nästan 6 200 personer till 44 500. Därefter sjönk antalet till 40 800 personer läsåret 2011/12 för att sedan öka igen – med 3 600 personer – läsåret 2012/13. En viktig förklaring till dessa svängningar är de förändringar i antalet lärarexamina som har ägt rum under samma period.

Figur 20. Antal examinerade totalt, antal svenska examinerade och antal svenska förstagångsexaminerade. Antalet förstagångsexaminerade ökade läsåret 2010/11 för att sedan sjunka 2011/12. Läsåret 2012/13 ökade antalet återigen och uppgick till 44 400.

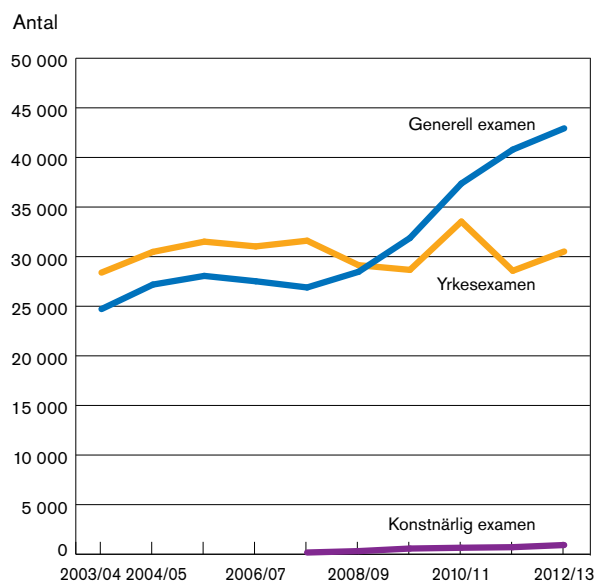
Fortsatt fler generella examina än yrkesexamina

Lsåret 2012/13 utfärdades det 42 900 generella examina, 30 500 yrkesexamina och drygt 900 konstnärliga examina. Antalet examina har ökat inom samtliga tre examensskategorier sedan läsåret 2011/12 – generella examina med drygt 2 100, yrkesexamina med drygt 1 900 och konstnärliga examina med drygt 200.

I ett längre tidsperspektiv har antalet yrkesexamina varit relativt oförändrat. Antalet har legat på omkring 30 000 varje läsår de senaste tio åren med undantag för en uppgång till drygt 33 000 läsåret 2010/11 – vilket huvudsakligen berodde på att antalet lärarexamina ökade kraftigt det läsåret.

Antalet generella examina har däremot ökat med 16 000 examina eller 60 procent sedan den nya utbildnings- och examensstrukturen infördes 2007. Läsåret 2009/10 utfärdades det för första gången fler generella examina än yrkesexamina och därefter har skillnaden ökat ännu mer. Läsåret 2012/13 utfärdades det 12 400 fler generella examina än yrkesexamina. Att antalet generella examina har ökat så kraftigt hänger samman med att det har blivit vanligare med dubbla examina samtidigt som allt fler studenter avlägger generella examina på både grundnivå och avancerad nivå.

Kvinnor står för en majoritet av de utfärdade examina inom alla tre examensskategorierna. Läsåret 2012/13 utfärdades 69 procent av alla yrkesexamina till kvinnor och 31 procent till män. Av de generella examina utfärdades 59 procent till kvinnor och 41 procent till män. Minst var skillnaden mellan könen för konstnärliga examina – av dem utfärdades 56 procent till kvinnor och 44 procent till män.

Figur 21. Antal utfärdade generella examina, yrkesexamina och konstnärliga examina läsåren 2003/04–2012/13. Läsåret 2012/13 utfärdades det 42 900 generella examina, 30 500 yrkesexamina och drygt 900 konstnärliga examina. Antalet utfärdade examina ökade inom samtliga examensskategorier jämfört med läsåret innan.

Kandidatexamina och masterexamina ökar – magisterexamina minskar

När det gäller generella examina – dvs. högskoleexamen, kandidatexamen, magisterexamen och masterexamen – är kandidatexamen i särklass störst. De senaste tio åren har antalet utfärdade kandidatexamina mer än fördubblats, från 12 600 examina läsåret 2003/04 till 25 300 läsåret 2012/13. Sedan föregående läsår har antalet ökat med mer än 2 200 examina eller 10 procent. Läsåret 2012/13 hade den största andelen kandidatexamina – 43 procent – inriktning mot samhällsvetenskap, juridik, handel och administration.

Den näst största generella examen är masterexamen, en examen som infördes 2007 och som därefter har ökat i omfattning varje år. Läsåret 2012/13 utfärdades det nästan 8 800 masterexamina, vilket är en ökning med 1 400 examina eller 19 procent sedan läsåret 2011/12. Den största andelen masterexamina, 43 procent, hade inriktning mot teknik och tillverkning läsåret 2012/13.

Den ettåriga magisterexamen som utfärdas enligt 2007 års examensordning har liksom masterexamen ökat i antal varje år sedan den infördes. Läsåret 2012/13 minskade dock antalet för första gången – med 5 procent – och uppgick till drygt 5 200 examina. En förklaring till minskningen är att antalet inresande studenter har minskat på magisterprogrammen och att det nu börjar märkas bland de examinerade. Den största andelen magisterexamina utfärdades med inriktning mot samhällsvetenskap, juridik, handel och administration (38 procent) följt av hälso- och sjukvård samt social omsorg (35 procent). De två ”gamla” magisterexamina – som utfärdas enligt 1993 års examensordning – har minskat i omfattning ända sedan 2007 års examensordning infördes och minskningen fortsatte även det senaste läsåret.

Antalet högskoleexamina har ökat från knappt 1 200 till drygt 1 800 examina under perioden 2003/04–2012/13. Det senaste läsåret ökade antalet med 1 procent. De flesta högskoleexamina utfärdades inom området teknik och tillverkning (32 procent) följt av samhällsvetenskap, juridik, handel och administration (25 procent).

TVå tredjedelar av alla kandidatexamina och ”nya” magisterexamina utfärdades till kvinnor läsåret 2012/13. När det gäller högskoleexamen utfärdades 54 procent till kvinnor och 46 procent till män. För masterexamen gäller i stället att en majoritet av alla examina – 58 procent – utfärdades till män. En förklaring till detta är att män är i majoritet bland studenter inom teknik och tillverkning, som också är den vanligaste inriktningen för masterexamina. Dessutom finns det en stor andel inresande studenter på masterprogram och bland dem är andelen män större än den är bland svenska studenter.

Yrkesexamina – lärarexamen ökar igen

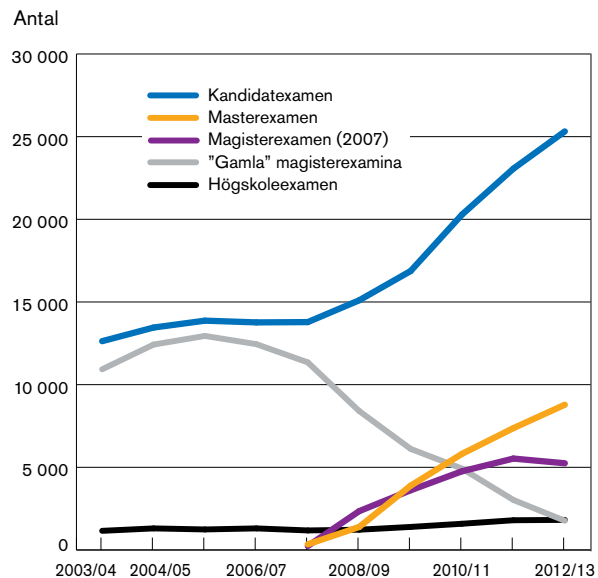
Det finns drygt 50 olika yrkesexamina men de allra flesta utfärdas i liten omfattning. Lsåret 2012/13 var det bara nio yrkesexamina som hade en omfattning på mer än 1 000 utfärdade examina. Den i särklass största yrkesexamen är lärarexamen, med 8 250 utfärdade examina läsåret 2012/13 (dessa uppgifter avser än så länge huvudsakligen äldre lärarexamina). De största yrkesexamina efter lärarexamen är sjuksköterskeexamen med drygt 3 800 examina och civilingenjörsexamen med över 3 300 examina.

Lärarexamen är inte bara den största yrkesexamen utan också den som har ökat mest i antal sedan läsåret 2011/12, med 1 700 examina eller 26 procent. Det innebär att antalet lärarexamina har ökat igen efter den kraftiga minskningen läsåret 2011/12, då antalet utfärdade examina nästan halverades jämfört med läsåret 2010/11 (läs mer i faktarutan om lärarutbildningen).

Även civilingenjörsexamen och högskoleingenjörsexamen ökade i antal jämfört med läsåret 2011/12, med 10 respektive 13 procent. Procentuellt sett var det emellertid civilekonomexamen som ökade mest – med 46 procent – till drygt 1 000 examina. Den kraftiga ökningen beror på att det är en examen som tillkom 2007 och som inledningsvis var under uppbyggnad. Sedan 2009/10 har dock nybörjartalen minskat kraftigt på civilekonomprogrammen, men det märks ännu inte i antalet utfärdade examina.

När det gäller några av de andra större yrkesexamina minskade antalet utfärdade examina jämfört med föregående läsår. Mest minskade antalet juristexamina, med 8 procent, följt av specialistsjuksköterskeexamina som minskade med 5 procent.

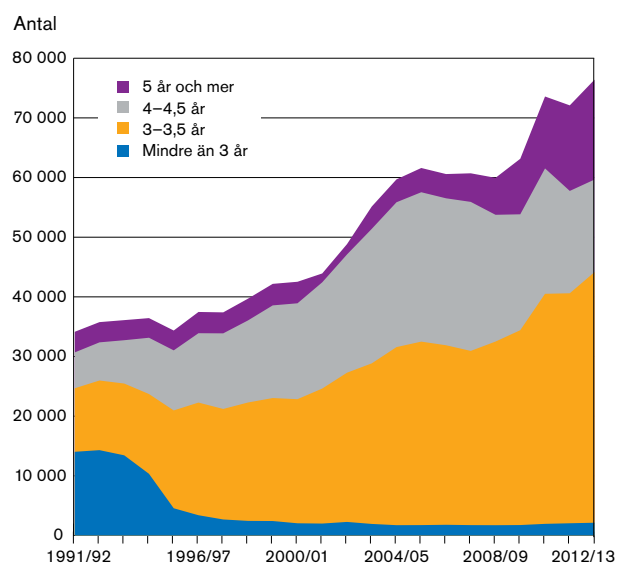
De flesta yrkesexamina avläggs av fler kvinnor än män. När det gäller de större yrkesexamina – med fler än 1 000 utfärdade examina läsåret 2012/13 – var andelen som utfärdades till kvinnor särskilt stor för barnmorskeexamen (99 procent) samt sjuksköterskeexamen och socionomexamen (i båda fallen 86 procent). Av de större yrkesexamina var det bara civilingenjörsexamen och högskoleingenjörsexamen som utfärdades till en större andel män än kvinnor – 71 respektive 73 procent.

Figur 22. Antal utfärdade generella examina – kandidatexamen, masterexamen, magisterexamen, "gamla" magisterexamina och högskoleexamen – läsåren 2003/04–2012/13. Antalet kandidatexamina har mer än fördubblats under de senaste tio åren.

Allt längre utbildningstider i avlagda examina

I och med 2007 års examensordning infördes en ny examen, masterexamen, som kräver en sammanlagd utbildningstid på fem år. Samtidigt förlängdes ett antal examina – bl.a. civilingenjörsexamen – från fyra och ett halvt till fem år. Dessa förändringar har medfört längre sammanlagda utbildningstider i de examina som utfärdas. Med sammanlagd utbildningstid avses den poängomfattning – mätt i antal år av heltidsstudier – som krävs för en viss examen och inte den faktiska tid som studenterna har lagt ner på sina studier fram till examen.

Figur 23. Sammanlagd utbildningstid i avlagda examina läsåren 1991/92–2012/13. Andelen utfärdade examina med en utbildningstid på fem år eller mer har ökat från 3 till 20 procent under perioden 2006/07–2012/13.

Examen	2011/12	2012/13	Förändring	Procent
Lärarexamen*	6 500	8 250	1 700	26
Sjuksköterskeexamen	3 920	3 830	-90	-2
Civilingenjörsexamen	3 050	3 340	300	10
Socionomexamen	2 440	2 370	-70	-3
Högskoleingenjörsexamen	1 930	2 170	250	13
Specialistsjuksköterskeexamen	2 050	1 940	-100	-5
Juristexamen	1 390	1 280	-120	-8
Civilekonomexamen	720	1 050	330	46
Läkarexamen	1 050	1 040	-10	-1
Totalt	28 570	30 520	1 950	7

Tabell 6. Yrkesexamina med fler än 1 000 utfärdade examina läsåret 2012/13 samt förändring av antalet jämfört med läsåret 2011/12. Lärarexamen var den yrkesexamen som ökade mest i antal läsåret 2012/13 – med 1 700 examina jämfört med föregående läsåret.

*Dessa uppgifter gäller nästan bara äldre lärarexamina. Hittills har totalt 51 examina avlagts från den nya lärarutbildningen som startade hösten 2011 – 4 ämneslärarexamina och 47 yrkeslärarexamina.

Andelen utfärdade examina med en sammanlagd utbildningstid på fem år eller mer har ökat från 3 till 20 procent mellan läsåren 2006/07 och 2012/13. Under samma period har andelen examina med en sammanlagd utbildningstid på fyra till fyra och ett halvt år halverats, från 42 till 21 procent. De flesta examina – 56 procent – har en sammanlagd utbildningstid på tre till tre och ett halvt år. Denna andel har ökat med 5 procentenheter sedan läsåret 2006/07. Andelen examina med en utbildningstid på mindre än tre år har legat på ungefär 3 procent under hela perioden.

Examina med en sammanlagd utbildningstid på fem år eller mer är vanligare bland män än bland kvinnor. Läsåret 2012/13 hade 30 procent av alla examina som utfärdats till män en utbildningstid som var fem år eller längre. Motsvarande andel bland de examina som avlagts av kvinnor var 14 procent. Examina som utfärdats till kvinnor hade i stället i högre utsträckning en utbildningstid på tre till tre och ett halvt år – 62 procent jämfört med 47 procent för examina som utfärdats till män. När det gäller utbildningstider på mindre än tre år respektive fyra till fyra och ett halvt år var könsskillnaderna förhållandevis små.

23 procent av alla 30-åringar har en minst treårig examen

Under 1990-talet och början av 2000-talet byggdes högskolan ut kraftigt. Det innebär att andelen av en årskull som har tagit en minst treårig examen vid högskolan har ökat avsevärt för personer födda från mitten av 1960-talet och framåt.

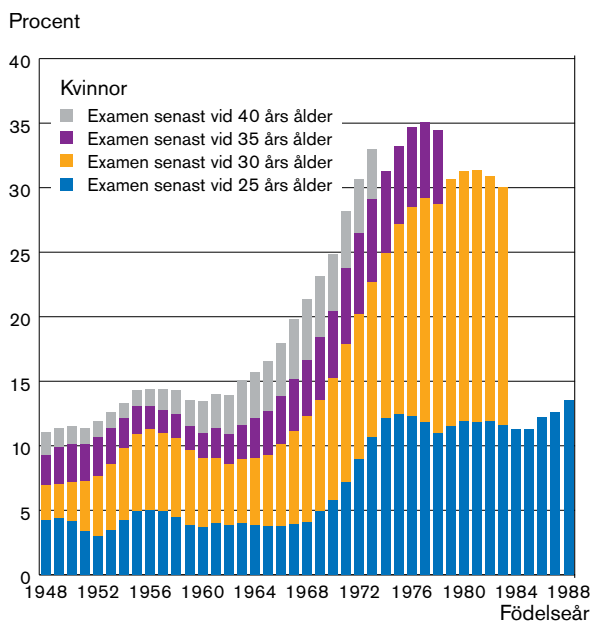
De flesta med en minst treårig examen har avlagt sin examen senast vid 30 års ålder. I ett längre perspektiv har andelen 30-åringar med en examen i högskolan ökat kraftigt – från 9 procent bland personer födda 1965 till nästan 23 procent bland personer födda 1983, dvs. den årskull som blev 30 år 2013. Men i ett kortare perspektiv har andelen 30-åringar som har avlagt examen minskat något. Andelen var som högst i årskullen född 1980 – över 24 procent – och har därefter minskat gradvis i de efterföljande årskullarna.

Andelen som har avlagt examen senast vid 40 års ålder har däremot ökat för varje årskull från mitten av 1960-talet och framåt. Bland personer födda 1973, som blev 40 år 2013, hade 26 procent avlagt en minst treårig examen. Det kan jämföras med 15 procent av dem som föddes 1965, som blev 40 år 2005.

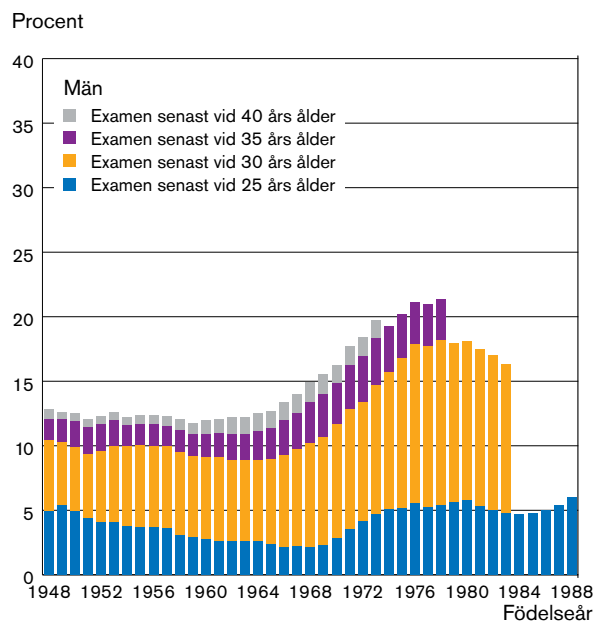
Det är också en ökad andel yngre personer som har en minst treårig examen. Andelen som har avlagt examen senast vid 25 års ålder har ökat för varje årskull de senaste fyra läsåren, från 8 procent bland personer födda 1984 till närmare 10 procent bland personer födda 1988, dvs. den årskull som blev 25 år 2013. I ett längre perspektiv har ökningen varit ännu större – av dem som föddes 1965 var det 3 procent som hade avlagt examen vid 25 års ålder.

Det är en större andel av kvinnorna än av männen som har en minst treårig examen och det gäller oavsett ålder vid avlagd examen. Så har det i stort sett förhållit sig sedan årskullarna som föddes i mitten av 1950-talet och framåt – innan dess var det en större andel män än kvinnor som tog examen i högskolan. Brytpunkten vid mitten av 1950-talet sammanfaller med de årskullar som tog examen före respektive efter 1977 års högskolereform, som bl.a. innebar att stora kvinnodominerade utbildningar som sjuksköterskeutbildningen och lärarutbildningen införlivades i högskolan.

Andelen med en minst treårig examen i högskolan har dessutom ökat mer för kvinnor än för män. När det gäller avlagd examen senast vid 30 års ålder var skillnaden mellan könen liten fram till mitten av 1960-talet. I årskullen som föddes 1965 hade en ungefär lika stor andel av båda könen – cirka 9 procent – avlagt examen i högskolan vid 30 års ålder. Därefter ökade skillnaden kraftigt. I årskullen född 1973 hade 23 procent av kvinnorna och 15 procent av männen avlagt examen. Tio år senare hade 30 procent av kvinnorna och 16 procent av männen en minst treårig examen i högskolan – bland dem som föddes 1983 och som fyllde 30 år 2013.

Figur 24 A. Andel (procent) av varje årskull kvinnor födda 1948–1988 som har avlagt en minst treårig examen senast vid 25, 30, 35 respektive 40 års ålder. I den årskull som blev 30 år 2013 hade 30 procent av kvinnorna avlagt en minst treårig examen.

Figur 24 B. Andel (procent) av varje årskull män födda 1948–1988 som har avlagt en minst treårig examen senast vid 25, 30, 35 respektive 40 års ålder. I den årskull som blev 30 år 2013 hade 16 procent av männen avlagt en minst treårig examen.

GENOMSTRÖMNING

Studenternas resultat i högskolan brukar diskuteras i termer av genomströmning, dvs. i vilken grad studenterna ”strömmar genom” sin utbildning i högskolan. Några vanliga mått på genomströmning är kvarvaro, examensfrekvens och prestationsgrad. Läs mer i *Genomströmning och resultat på grundnivå och avancerad nivå till och med 2011/12*, Statistiska meddelanden, UF 20 SM 1303, UKÄ och SCB.

När man mäter genomströmning är det viktigt att vara medveten om att studenter har olika studiemönster och att de har olika avsikter med sina studier. Vissa studenter börjar på en utbildning som de sedan slutför utan några sidospår, medan andra läser fristående kurser eller varierar programstudier med fristående kurser. För många studenter är det viktigt att avlägga examen medan det för andra är den uppnådda kunskapen som är det väsentliga, inte att ta högskolepoäng.

Högre kvarvaro på program än på fristående kurser

Ett mått på genomströmning är kvarvaro i högskolan andra terminen, dvs. den andel av högskolenybjörjarna som är fortsatt registrerade i högskolan terminen efter sin nybjörjartermin. Av samtliga 68 500 högskolenybjörjare höstterminen 2011 var 71 procent även registrerade i högskolan vårterminen 2012. Kvarvaron varierar dock mellan nybjörjare på program respektive fristående kurser.

Högst kvarvaro finns bland nybjörjare på yrkesexamensprogram. Av de 18 400 nybjörjarna på yrkesexamensprogram hösten 2011 var 90 procent även registrerade på yrkesexamensprogram vårterminen 2012. En liten andel (1 procent) var registrerade på fristående kurser medan 8 procent inte var registrerade i högskolan.

Kvarvaron är relativt hög även på generella program (här inkluderas även konstnärliga program). Bland de

19 100 nybjörjarna på generella program hösten 2011 var 85 procent också registrerade på generella program vårterminen 2012. Ytterligare 3 procent var registrerade på fristående kurser och 1 procent på yrkesexamensprogram. Resten av nybjörjarna – 12 procent – var inte registrerade i högskolan andra terminen.

Lägst kvarvaro finns bland nybjörjare på fristående kurser. Av de 27 700 nybjörjarna på fristående kurser hösten 2011 var 40 procent registrerade på fristående kurser även vårterminen 2012 medan 3 procent var registrerade på antingen yrkesexamensprogram eller generella program. Övriga 57 procent var inte registrerade i högskolan vårterminen 2012.

Kvarvaron är ungefär lika hög för kvinnor som för män inom de olika studieformerna. Däremot finns det skillnader i kvarvaro mellan svenska och inresande studenter, och det gäller särskilt fristående kurser. För nybjörjare på fristående kurser höstterminen 2011 var kvarvaron andra terminen 48 procent för svenska studenter och 34 procent för inresande studenter. Det beror på att det är många inresande studenter som kommer till Sverige för att läsa kurser under en enda termin.

Läs mer om kvarvaro i *Genomströmning och resultat på grundnivå och avancerad nivå till och med 2011/12*, Statistiska meddelanden, UF 20 SM 1303, UKÄ och SCB.

Högst examensfrekvens på yrkesprogram inom vård och medicin

Med examensfrekvens menas andelen av nybjörjarna ett visst läsår som avlägger examen. Eftersom inte alla studenter har för avsikt att avlägga examen är det ett mått som lämpar sig bäst för studenter som läser på program. För att mäta examensfrekvensen utgår man från programnybjörjarna ett visst läsår och följer upp hur stor andel av dessa som har avlagt examen efter programmets nominella

studietid plus tre år. De senaste uppgifterna som finns tillgängliga gäller nybörjare som har tagit examen t.o.m. läsåret 2011/12.

När det gäller yrkesexamensprogrammen är examensfrekvensen högst på program inom vård och medicin och lägst på program inom teknik. För de yrkesexamensprogram som följdes upp till och med läsåret 2011/12 var examensfrekvensen allra högst – omkring 90 procent – på utbildningarna till barnmorska och läkare. Lägst var examensfrekvensen på utbildningarna till högskoleingenjör och civilingenjör – 41 respektive 49 procent. En förklaring till dessa skillnader är att yrkesexamensprogrammen inom vård och medicin utbildar mot legitimationsyrken, dvs. yrken där det krävs en examen för att få legitimation och arbeta inom yrket.

Examensfrekvensen är högre för kvinnor än för män på alla större yrkesexamensprogram. Det gäller både program med en majoritet kvinnor och program med en majoritet män. Störst var skillnaden på utbildningarna till socionom och biomedicinsk analytiker, där examensfrekvensen var mer än 20 procentenheter högre för kvinnor än för män. Skillnaden mellan könen var minst på tandläkarutbildningen. Där hade kvinnorna knappt 1 procentenhet högre examensfrekvens än männen.

De som inte hade tagit någon examen under uppföljningsperioden hade i de allra flesta fall inte heller klarat av de nominella poäng som krävs för en examen på programmet. För flertalet stora yrkesexamensprogram gäller att endast några procent av nybörjarna (5 procent eller mindre) har uppnått nominella poäng på programmet utan att ta någon examen. Men några program utmärker sig genom att en relativt stor andel av nybörjarna inte hade avlagt examen trots att de hade uppnått nominella poäng på programmet. Denna andel var allra högst på socionomprogrammet (17 procent) följt av specialpedagogprogrammet (15 procent) och högskoleingenjörsprogrammet (8 procent).

Läs mer om examensfrekvenser på yrkesexamensprogram i *Genomströmning och resultat på grundnivå och avancerad nivå till och med 2011/12*, Statistiska meddelanden, UF 20 SM 1303, UKÄ och SCB.

Lägst examensfrekvens på högskoleexamensprogram

Förutom yrkesexamensprogram finns det – för första gången – även uppgifter om examensfrekvenser på vissa generella program, nämligen högskoleexamensprogram, magisterprogram och masterprogram. Uppgifterna gäller nybörjare läsåret 2007/08 som har följts upp inom programmets nominella studietid plus tre år. Än så länge saknas det uppgifter om examensfrekvenser på kandidatprogram eftersom det inte hade gått tillräckligt lång tid för att följa upp nybörjarna läsåret 2007/08 när den senaste uppföljningen gjordes läsåret 2011/12.

Examensfrekvensen varierar mellan olika generella program. Den högsta examensfrekvensen finns på masterprogrammen, där 46 procent av nybörjarna läsåret 2007/08 hade tagit en masterexamen med samma ämnesinriktning som på nybörjarprogrammet till och med uppföljningsåret.

Social bakgrund och genomströmning

Är genomströmningen (examensfrekvensen) densamma i högskolan för studenter med skilda sociala ursprung? Denna fråga har UKÄ analyserat på ett urval av fyra långa yrkesexamensprogram (minst 4,5 års studier på heltid: utbildningar till civilingenjör, jurist, läkare och psykolog) och fyra medellånga (3–3,5 års studier på heltid: utbildningar till högskoleingenjör, sjukgymnast, sjuksköterska och socionom). Samtliga nybörjare under 35 år (exklusive inresande studenter) som började på dessa program läsåren 2001/02 och 2002/03 har följts upp. Den sociala bakgrunden har mätts med hjälp av föräldrarnas utbildningsnivå.

På de längre yrkesexamensprogrammen var genomströmningen lägre för studenter som hade föräldrar med förgymnasial utbildning jämfört med studenter vilkas föräldrar hade en utbildning på gymnasienivå eller högre. På exempelvis juristprogrammet hade 45 procent i gruppen med förgymnasial utbildade föräldrar och 66 procent i gruppen där föräldrarna hade en minst treårig högskoleutbildning avlagt examen på programmet 7,5 år efter studiestarten.

På de medellånga högskoleutbildningarna ser det annorlunda ut. Där blev studenter vilkas föräldrar hade en förgymnasial utbildning klara med sina studier i samma eller endast obetydligt lägre grad som studenter med annan social bakgrund.

Kvinnorna hade en högre examensfrekvens än männen på samtliga åtta program. Men sambandet mellan social bakgrund och genomströmning följde i stort sett samma mönster för kvinnor och män. Läs mer i *Social bakgrund och genomströmning i högskolan – en studie av långa och medellånga yrkesexamensprogram*, rapport 2013:4, UKÄ.

Dessutom hade 6 procent tagit en masterexamen med en annan inriktning och ytterligare 15 procent hade tagit en annan examen, vanligen en magister- eller kandidatexamen. En knappt tredjedel hade inte tagit någon examen till och med läsåret 2011/12.

När det gäller de ettåriga magisterprogrammen – som leder fram till en magisterexamen enligt 2007 års examensordning – hade 39 procent av nybörjarna 2007/08 tagit en magisterexamen med samma ämnesinriktning till och med uppföljningsåret 2010/11. Ytterligare 4 procent hade tagit en magisterexamen med en annan inriktning och 15 procent hade tagit en annan examen, vanligen en magisterexamen enligt äldre examensordning eller en kandidatexamen. Övriga 42 procent hade inte tagit någon examen.

Lägst var examensfrekvensen på de tvååriga högskoleexamensprogrammen. Där hade endast 20 procent av nybörjarna läsåret 2007/08 tagit en högskoleexamen med samma ämnesinriktning till och med uppföljningsåret 2011/12. Ytterligare 6 procent hade tagit en högskoleexamen med en annan inriktning och 8 procent hade tagit en annan examen, i knappt hälften av fallen en kandidatexamen. Två tredjedelar av nybörjarna hade inte tagit någon examen till och med uppföljningsåret.

På högskoleexamensprogrammen var det en betydligt större andel kvinnor än män som hade tagit en examen. På magisterprogrammen och masterprogrammen fanns det ingen större skillnad i examensfrekvens mellan kvinnor och

män på en aggregerad nivå. Däremot fanns det könsskillnader i examensfrekvens inom vissa ämnesinriktningar.

På de generella programmen var det en relativt stor andel av nybörjarna som hade uppnått nominella programpoäng med samma inriktning som på nybörjarprogrammet men som ändå inte hade tagit ut någon examen. Denna andel var störst på magisterprogrammen med 17 procent, följt av högskoleexamensprogrammen med 13 procent och masterprogrammen med 7 procent. Det bör dock påpekas att det förutom nominella programpoäng även krävs fördjupning inom ett huvudområde för att uppfylla kraven för en generell examen. Huruvida denna fördjupning har uppnåtts eller inte kan inte utläsas av statistiken.

Läs mer om examensfrekvenser på generella program i *Genomströmning och resultat på grundnivå och avancerad nivå till och med 2011/12*, Statistiska meddelanden, UF 20 SM 1303, UKÄ och SCB.

Prestationsgraden har upphört att sjunka

Prestationsgrad är ett mått på genomströmning som visar i vilken utsträckning studenterna tar de poäng de är registrerade för ett visst läsår. Eftersom måttet inte förutsätter avlagd examen lämpar det sig också för att mäta genomströmning för studenter på fristående kurser.

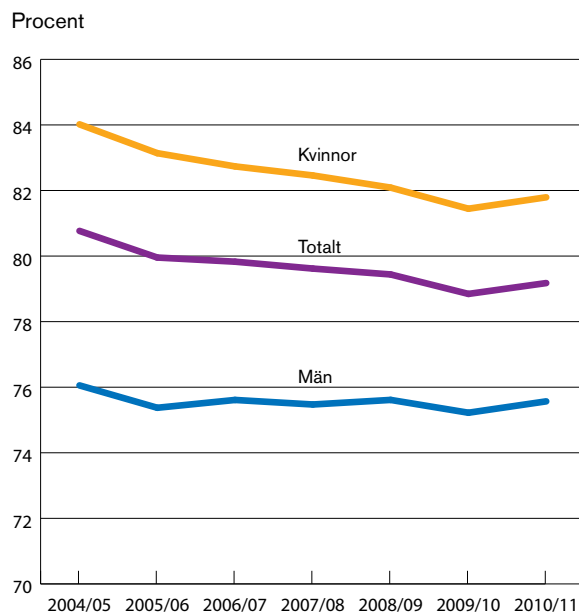
Måttet innebär att de poäng respektive student har tagit följs upp för den termin som kursregistreringen gäller och för de tre efterföljande terminerna (läs mer i *Nytt mått tydliggör bilden av sjunkande prestationsgrader*, statistisk analys 2013/2). Uppgifterna om prestationsgrader gäller helårsstudenter läsåren 2004/05–2010/11 och deras avklarade poäng till och med hösten 2012.

Läsåret 2010/11 fanns det drygt 310 000 helårsstudenter vid svenska universitet och högskolor och den genomsnittliga prestationsgraden för dessa studenter var 79 procent. Jämfört med helårsstudenterna läsåret innan var det en knapp ökning med 0,3 procentenheter. Därmed upphörde den tidigare trenden med sjunkande prestationsgrader som rått 2004/05–2009/10, då prestationsgraden sjönk från 81 till 79 procent.

Kvinnor har i genomsnitt en högre prestationsgrad än män. Bland helårsstudenterna läsåret 2010/11 hade kvinnor en prestationsgrad på 82 procent, vilket kan jämföras med 76 procent för männen. För både kvinnor och män ökade prestationsgraden något – med 0,3 procentenheter – jämfört med läsåret 2009/10. Innan dess sjönk dock prestationsgraden under flera års tid för både kvinnor och män – och kvinnornas prestationsgrader sjönk mer än männens. Läsåren 2004/05–2010/11 sjönk kvinnornas prestationsgrader med 2 procentenheter och männens med en halv procentenhet.

Lägst – och sjunkande – prestationsgrad på fristående kurser på distans

Prestationsgraden skiljer sig åt mellan olika studieformer. Studenter på program har i genomsnitt en högre prestationsgrad än studenter på fristående kurser. När det gäller helårsstudenterna läsåret 2010/11 var prestationsgraden 94 procent på konstnärliga program, 89 procent på yrkesexa-

Figur 25. Prestationsgrad för helårsstudenter läsåren 2004/05–2010/11 uppdelat på kön. Notera den kapade skalan på y-axeln. Prestationsgraden sjönk från 81 till 79 procent under perioden 2004/05–2009/10, men för helårsstudenter läsåret 2010/11 upphörde den nedåtgående trenden.

mensprogram och 82 procent på generella program. Det kan jämföras med 63 procent på fristående kurser.

Ytterligare skillnader finns mellan fristående kurser på campus respektive distans. På fristående kurser på campus var prestationsgraden 70 procent, vilket kan jämföras med 50 procent på fristående kurser på distans. Det är också på fristående kurser på distans som prestationsgraden har sjunkit mest – med 6 procentenheter sedan läsåret 2004/05 och med 1,5 procentenhet det senaste läsåret. Inom övriga studieformer har minskningen varit 1 procent eller mindre sedan 2004/05 och det senaste läsåret har prestationsgraden ökat något.

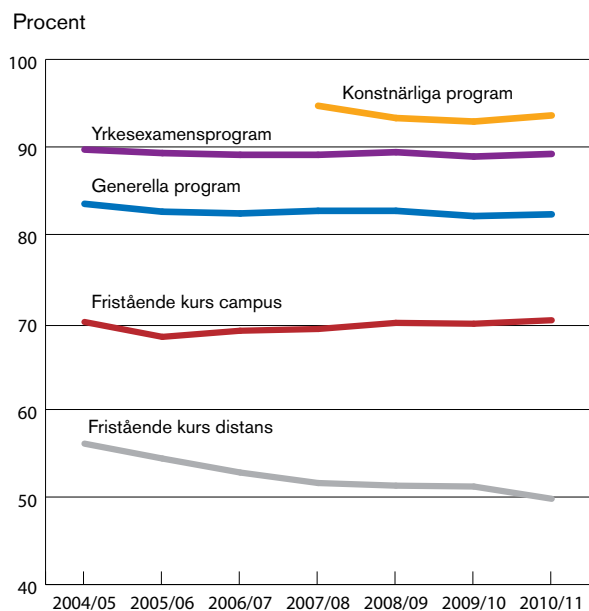
Prestationsgraden är högre för kvinnor än för män inom samtliga studieformer. Skillnaden var störst på fristående kurser på distans (53 respektive 45 procent) samt generella program (86 respektive 78 procent) och minst på konstnärliga program (94 respektive 93 procent).

Prestationsgraden varierar mellan olika program

Den genomsnittliga prestationsgraden för helårsstudenter på yrkesexamensprogram var 89 procent läsåret 2010/11, men det är stora skillnader mellan programmen. Bland de större yrkesexamensprogrammen – med fler än 1 000 helårsstudenter läsåret 2010/11 – var prestationsgraden allra högst för studenter på sjukgymnastprogram, 97 procent. Lägst prestationsgrad hade studenter på civilingenjörsprogram och högskoleingenjörsprogram med 84 procent.

På vissa yrkesexamensprogram har prestationsgraden ökat under perioden 2004/05–2010/11. Störst var ökningen på arkitektprogram med 3 procentenheter (från 90 till 93 procent) följt av juristprogram och juris kandidatprogram med en ökning på 2 procentenheter (från 90 till 92 procent). På flera stora program minskade prestationsgraden under samma period. Störst var minskningen på apote-

Figur 26. Prestationsgrad för helårsstudenter läsåren 2004/05–2010/11 uppdelat på studieform. Notera den kapade skalan på y-axeln. Prestationsgraden är lägst och har också sjunkit mest på fristående kurser på distans.

karprogram med 4 procentenheter (från 92 till 88 procent) och på lärarprogram med 3 procentenheter (från 91 till 88 procent).

När det gäller de generella programmen så var den genomsnittliga prestationsgraden 82 procent läsåret 2010/11. Prestationsgraden var högst på kandidatprogram med 84 procent, följt av högskoleexamensprogram med 82 procent och masterprogram med 80 procent. Lägst var prestationsgraden på magisterprogram med 76 procent. På högskoleexamensprogram och kandidatprogram har prestationsgraden ökat med 4 respektive 3 procentenheter under perioden 2007/08–2010/11. På masterprogram och magisterprogram har däremot prestationsgraden sjunkit med 2 procentenheter under samma period.

Kvinnor har en högre prestationsgrad än män på alla generella program och på nästan alla stora yrkesexamensprogram. Bland yrkesexamensprogrammen var skillnaden störst på lärarprogrammet – där var prestationsgraden 89 procent för kvinnor och 81 procent för män läsåret 2010/11. När det gäller de generella programmen var skillnaden störst på högskoleexamensprogrammen med 86 procent för kvinnor och 77 procent för män.

Det finns också skillnader i prestationsgrad mellan svenska och inresande studenter. På magister- och masterprogrammen var en övervägande majoritet – 59 respektive 66 procent – av helårsstudenterna inresande studenter läsåret 2010/11. På masterprogrammen var prestationsgraden lägre bland inresande än bland svenska studenter – 78 jämfört med 83 procent. På magisterprogrammen var skillnaden mindre – 75 procent bland inresande studenter och 76 procent bland svenska studenter. Läs mer om prestationsgrader i *Trenden med sjunkande prestationsgrader har stannat av*, statistisk analys 2013/11, UKÄ.

UTBILDNINGENS OMFATTNING OCH INRIKTNING

I detta avsnitt beskrivs den volymmässiga utvecklingen av utbildning på grundnivå och avancerad nivå, mätt i antalet helårsstudenter. Till skillnad från avsnittet studenterna är det inte studentpopulationen – dvs. individerna – som är i fokus i detta avsnitt utan utbildningens omfattning och inriktning.

Med helårsstudenter menas registrerade studenter som har räknats om till helårsekvivalenter. Eftersom inte alla studenter är registrerade på heltid hela året finns det färre helårsstudenter än registrerade studenter. Läsåret 2012/13 uppgick antalet helårsstudenter till drygt 70 procent av antalet studenter som hade varit registrerade i högskolan någon gång under läsåret.

Sommarkurser

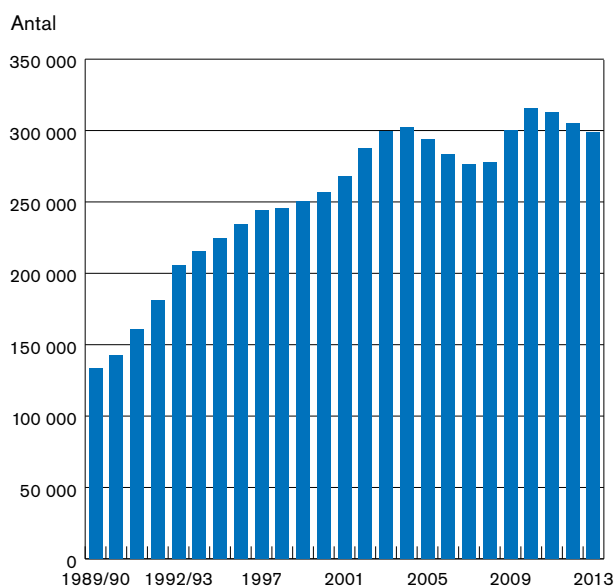
I medier och i den politiska debatten har sommarkurser ibland beskrivits som ett sätt för studenter att klara försörjningen under sommaren eftersom registrering på en sommarkurs ger möjlighet till studielån. Men synen på sommarkurser varierar och det har även diskuterats i samband med ett utökat studieår att studier under sommaren kan vara en väg till förkortad studietid. Det har emellertid ifrågasatts eftersom möjligheterna att inkludera sommarkurser i en senare examen skulle vara små. En ytterligare aspekt av sommarkurser som har lyfts fram är att de syftar till breddning och bildning, både för aktiva studenter och som en möjlighet för yrkesverksamma att fortbilda sig.

Som ett led i Universitetskanslersämbetets uppdrag att följa universitets och högskolors resursutnyttjande genomförde ämbetet under 2013 en analys av sommarkurser (se vidare *Sommarkursernas utveckling, prestationsgrad och ekonomiska betydelse*, Effektivitetsanalys 2013/2, UKÄ).

Analysen visade att antalet sökbara sommarkurser låg relativt stabilt runt 700 kurser mellan 2008 och 2011 men 2011–2013 minskade de med 37 procent till 430 kurser. Sommaren 2012 läste drygt 4 000 helårsstudenter sommarkurser och majoriteten läste på distans. Ungefär 25 lärosäten genomförde sommaren 2012 minst en sommarkurs. Sommarkurserna utgjorde 1,3 procent av den totala utbildningsvolymen för läsåret 2011/2012.

En genomgång av samtliga kursplaner för sommaren 2012 visade att majoriteten av sommarkurserna tillhörde ett av lärosätets huvudområden och kunde därmed ingå som en del i den successiva fördjupningen alternativt som breddkurser mot framför allt en generell examen på kandidatnivå men i vissa fall även som en del i en yrkesexamen. En stor del av utbudet bedömdes därför uppfylla kravet på att kunna fungera som en tredje termin med en möjlighet för studenten att förkorta den totala studietiden. Men utbudet av sommarkurser var samtidigt begränsat, exempelvis inom yrkesexamensprogram, och det är därför endast ett begränsat antal studenter som kan utnyttja den möjligheten.

Analysen av studenternas prestationsgrad på sommarkurser visar att den ligger något under prestationsgraden på fristående kurser under ordinarie läsår, men resultatet ger inte stöd för att majoriteten av studenterna skulle registrera sig enbart för att klara försörjningen under sommaren utan att sedan ta poängen. För sommarkurserna som gavs på campus minskade prestationsgraden mellan 2010 och 2012 från 61 till 55 procent medan prestationsgraden på distanskurser i stället ökade något från 46 till 50 procent.

Figur 27. Antalet helårsstudenter 1989/90–2013. Antalet helårsstudenter 2012 var 299 000, vilket är en minskning med 5 900 jämfört med 2011.

Utvecklingen av antalet helårsstudenter totalt sett redovisas per kalenderår (vårtermin plus hösttermin) där 2013 är det senaste året. Därmed går det att presentera de mest aktuella uppgifterna om förändringar i utbildningsvolymen. Övriga uppgifter om helårsstudenter gäller läsår, där 2012/13 är det senaste läsåret.

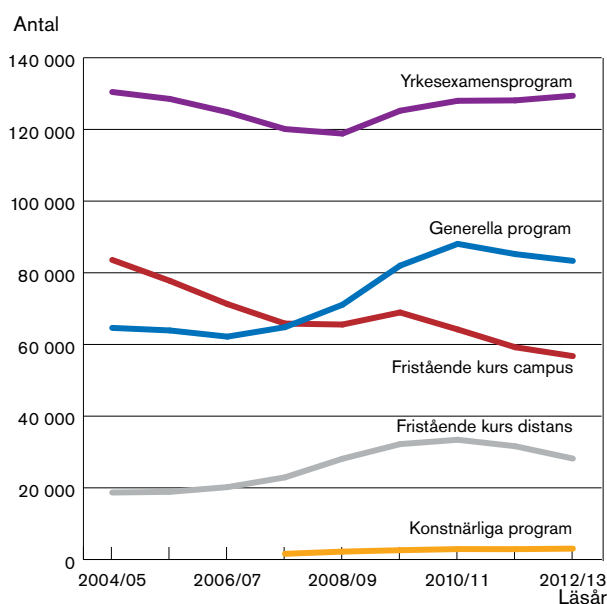
Antalet helårsstudenter fortsätter att minska

År 2013 uppgick antalet helårsstudenter på grundnivå och avancerad nivå till 299 000, vilket är en minskning med nästan 5 900 helårsstudenter eller 2 procent jämfört med 2012. Antalet helårsstudenter minskade även 2011 och 2012. En förklaring till minskningen från 2011 och framåt är att de inresande studenterna har blivit färre samtidigt som en tillfällig utökning av lärosätenas takbelopp upphörde 2012.

Sett i ett längre perspektiv har dock antalet helårsstudenter ökat kraftigt. I början av 1990-talet fanns det ungefär 150 000 helårsstudenter. I början av 2000-talet, 2003, hade antalet mer än fördubblats och uppgick till 300 000. Den kraftiga ökningen beror på att den högre utbildningen byggdes ut under denna period. Under åren 2005–2007 minskade antalet helårsstudenter till följd av minskad efterfrågan från studenternas sida. Därefter ökade antalet igen och 2010 nåddes det hittills högsta antalet med 315 800 helårsstudenter. Ökningen förklaras till stor del av att takbeloppen utökades 2010–2011 så att lärosätena kunde ta emot och utbilda fler studenter under den djupa lågkonjunkturen.

De inresande studenterna minskar mest

Utvecklingen av antalet helårsstudenter per läsår följer ett liknande mönster som den per kalenderår. Läsåret 2012/13 uppgick antalet helårsstudenter i svensk högskoleutbildning till 301 300, varav 59 procent var kvinnor och 41 procent var män. Antalet hel-

Figur 28. Antal helårsstudenter på yrkesexamensprogram, generella program, konstnärliga program samt på fristående kurser på campus respektive distans. Sedan läsåret 2011/12 har antalet helårsstudenter minskat inom samtliga studieformer utom yrkesexamensprogram och konstnärliga program. Mest minskade antalet på fristående kurser på distans.

årsstudenter har minskat med närmare 6 400 helårsstudenter eller 2 procent jämfört med läsåret 2011/12.

Av samtliga helårsstudenter läsåret 2012/13 var 92 procent svenska studenter och 8 procent inresande studenter. Men inresande studenter stod för mer än hälften av den totala minskningen på 6 400 helårsstudenter. Sedan läsåret 2011/12 har antalet inresande studenter minskat med närmare 3 600 helårsstudenter eller 13 procent. De svenska studenterna har under samma period minskat med 2 800 helårsstudenter eller 1 procent. Att antalet inresande studenter har minskat så kraftigt är som tidigare nämnts huvudsakligen en effekt av införandet av studieavgifter för studenter utanför EU/EES och Schweiz.

Det är främst på masterprogram som de inresande studenterna har blivit färre. Där har antalet inresande helårsstudenter minskat från 9 900 läsåret 2011/12 till 6 700 läsåret 2012/13, dvs. en minskning på 3 200 helårsstudenter. Det innebär att 90 procent av minskningen bland inresande studenter avser masterprogram.

Minskningen bland de svenska helårsstudenterna avser däremot enbart fristående kurser. Inom övriga studieformer har de svenska helårsstudenterna i stället ökat i antal jämfört med läsåret 2011/12.

Störst minskning på fristående kurser på distans

Läsåret 2012/13 studerade 43 procent av alla helårsstudenter – dvs. både svenska och inresande studenter – på yrkesexamensprogram, 28 procent på generella program och 1 procent på konstnärliga program. Övriga 28 procent studerade på fristående kurser – 19 procent på fristående kurser på campus och 9 procent på fristående kurser på distans.

Sedan föregående läsår har antalet helårsstudenter minskat på både generella program och fristående kurser. Störst var minskningen på fristående kurser på distans som minskade med 3 400 helårsstudenter eller 11 procent. Därefter följer fristående kurser på campus som minskade med knappt 2 500 helårsstudenter eller 4 procent. På generella program minskade antalet med 1 800 helårsstudenter eller 2 procent.

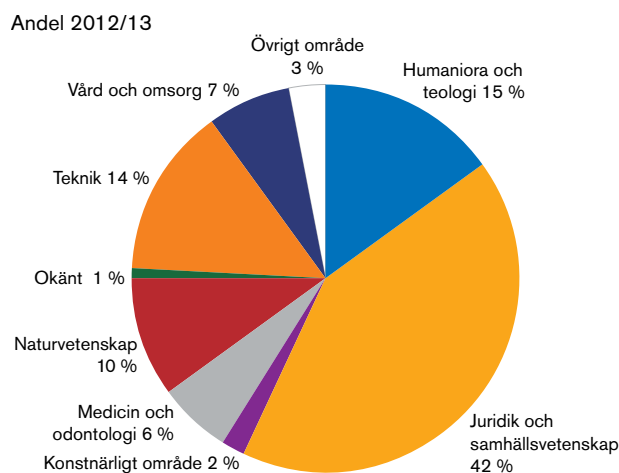
På yrkesexamensprogram och konstnärliga program ökade i stället antalet helårsstudenter. På yrkesexamensprogram ökade antalet med 1 300 helårsstudenter eller 1 procent och på konstnärliga program med 150 helårsstudenter eller 5 procent.

En tydlig trend de senaste tio åren är att andelen helårsstudenter på program har ökat medan andelen på fristående kurser har minskat. Läsåret 2004/05 fanns 66 procent av helårsstudenterna på program och 34 procent på fristående kurser. Andelen helårsstudenter på program ökade därefter under flera års tid – framför allt från slutet av 2000-talet och framåt – och läsåret 2012/13 fanns 72 procent av helårsstudenterna på program medan 28 procent fanns på fristående kurser.

Det största området är juridik och samhällsvetenskap

Juridik och samhällsvetenskap är det i särklass största ämnesområdet. Läsåret 2012/13 fanns det drygt 126 000 helårsstudenter inom juridik och samhällsvetenskap, vilket motsvarar 42 procent av samtliga helårsstudenter. Det näst största området är humaniora och teologi med 15 procent av helårsstudenterna läsåret 2012/13, följt av teknikområdet med 14 procent och naturvetenskap med 10 procent. Fördelningen av helårsstudenter mellan de olika ämnesområdena såg ungefär likadan ut läsåret innan.

Antalet helårsstudenter har minskat inom flera ämnesområden sedan läsåret 2011/12. Den procentuella minskningen var störst inom humaniora och teologi, som mins-

Figur 29. Fördelning av helårsstudenter mellan olika ämnesområden läsåret 2012/13. Området juridik och samhällsvetenskap är störst, följt av områdena humaniora och teologi samt teknik.

kade med 5 procent. Därefter följer områdena juridik och samhällsvetenskap samt konstnärligt område som minskade med ungefär 3 procent vardera. Inom området vård och omsorg har i stället antalet helårsstudenter ökat med cirka 3 procent det senaste läsåret. En förklaring till ökningen är att sjuksköterskeutbildningen har byggts ut med fler platser.

Fördelningen av helårsstudenter mellan de olika ämnesområdena skiljer sig åt mellan kvinnor och män. Läsåret 2012/13 fanns 46 procent av kvinnorna, mätt i helårsstudenter, inom området juridik och samhällsvetenskap. Därefter följde humaniora och teologi med 16 procent samt vård och omsorg med 10 procent. När det gäller männen fanns 36 procent av helårsstudenterna inom juridik och samhällsvetenskap, 24 procent inom teknik och 14 procent inom humaniora och teologi.

LÄRARUTBILDNINGEN

Nybörjare

Tidigare i kapitlet, i avsnittet om nybörjare, redovisas något fler nybörjare på lärarprogram (cirka 100) än de detaljerade uppgifter som redovisas här. Det beror på att här har varje nybörjare på program mot någon av de fyra nya lärarexamina räknats endast en gång oavsett vilket program de började på. I det tidigare avsnittet kan en individ som bytt mellan program inriktade mot olika lärarexamina redovisas på två olika program vilket innebär att små differenser finns.

Här redovisas även uppgifter om nybörjare som kombinerar studier på civilingenjörs- och ämneslärarprogram vid Kungl. Tekniska högskolan (KTH) men inte nybörjare på kombinerade masterprogram och ämneslärarprogram vid Chalmers tekniska högskola. Nybörjarna vid KTH är i det tidigare avsnittet om nybörjare redovisade som nybörjare på civilingenjörsprogram vilket också bidrar till små differenser.

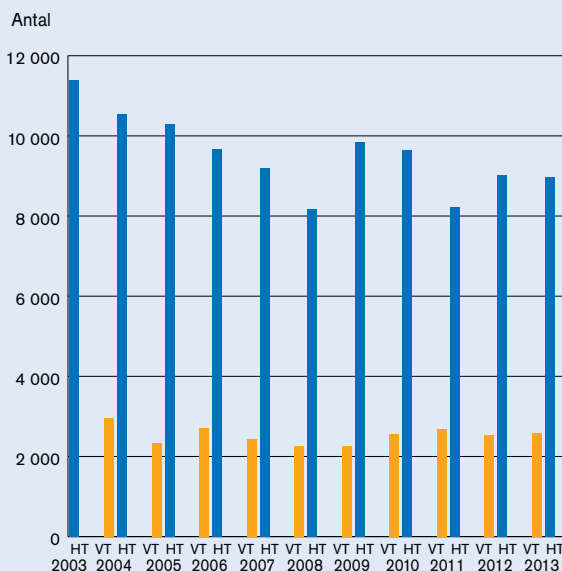
Ökning läsåret 2012/13, oförändrat hösten 2013

Under läsåret 2012/13 inledde totalt nästan 11 600 nybörjare studier på lärarprogrammen (mot förskolläraryxamen, grundläraryxamen, ämnesläraryxamen och yrkesläraryxamen samt mot den gamla läraryxamen). Det var en ökning med 8 procent jämfört med läsåret innan, men de senaste uppgifterna om antalet nybörjare hösten 2013 visar inte på någon fortsatt ökning av nybörjarna för läsåret 2013/14. Nybörjarna på lärarprogram hösten 2013 var fortfarande 9 000, dvs. ungefär lika många som hösten 2012.

På totalnivå skedde enligt de senaste nybörjaruppgifterna för hösten 2013 alltså ingen förändring men de olika programmen och inriktningarna inom programmen utvecklas olika. Antalet nybörjare mot förskollärary- och ämnesläraryxamen ökade hösten 2013 med 2 respektive 5 procent, dvs. betydligt mindre än läsåret 2012/13, medan nybörjarna på yrkesläraryxamen minskade med 9 procent.

Grundläraryxamen som har tre olika inriktningar minskade på totalnivå med knappt 1 procent, men det varierade mycket mellan inriktningarna. Nybörjare inriktade mot årskurs 4–6 ökade med 7 procent samtidigt som nybörjare inriktade mot fritidshem minskade med 7 procent och de inriktade mot förskoleklass och årskurs 1–3 minskade med 3 procent.

Även ämnesläraryxamen har olika inriktningar, mot årskurs 7–9 respektive gymnasieskolan. Men utvecklingen på respektive inrikt-

Figur 30. Antal nybörjare på program mot lärarexamen, terminsvis 2003–2013.

ning framgår inte tydligt i statistiken eftersom flera lärosäten inte redovisat vilken av inriktningarna studenterna började på.

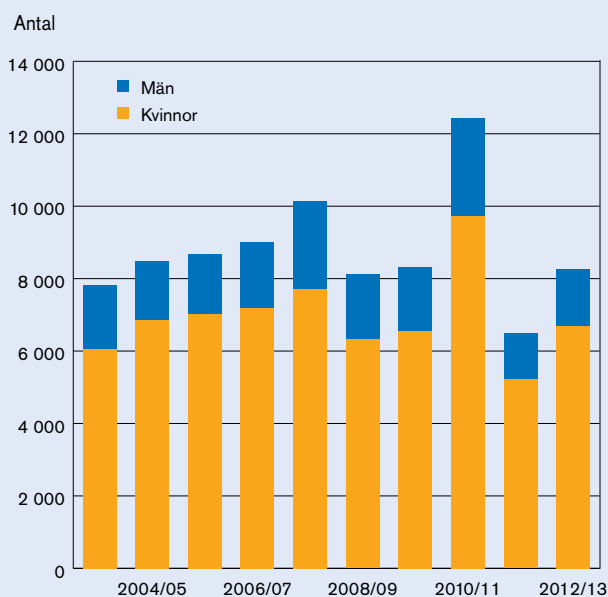
Antalet nybörjare på lärarprogram minskade under 00-talet från 14 400 läsåret 2003/04 till 10 400 läsåret 2008/09. Den nedåtgående utvecklingen bröts av en viss uppgång läsåren 2009/10 och 2010/11. Men när de nya lärarexamina infördes höstterminen 2011 och lärosätena fick ansöka om nya examenstillstånd innebar det att utbudet av framför allt program för grundskolans årskurs 7–9 och gymnasieskolan minskade tillfälligt. Det påverkade antalet nybörjare läsåret 2011/12 negativt. Det senaste läsåret har antalet nybörjare ökat till 11 600.

Uppgifter om nybörjare i lärarutbildningen fördelat per lärosäte och examensinriktning för läsåren 2011/12 och 2012/13 finns i tabell 8. Utvecklingen för de olika lärosätena varierar mellan läsåren och programmen. Det skedde t.ex. en kraftig expansion av förskolläraryxamen vid Mälardalens högskola där antalet nybörjare mer än fördubblades läsåret 2012/13. Grundläraryxamen som helhet expanderade mest vid Stockholms universitet medan den största expansionen av ämnesläraryxamen skedde vid Malmö högskola.

	Lsåret 2011/12	Lsåret 2012/13		Förändring (%)		
	Totalt	Totalt	Män	Kvinnor	Lsåret 2011/12 till 2012/13	Hösten 2012 till 2013
Förskolläraryxamen	2 960	3 290	220	3 070	11	2
Grundläraryxamen	2 750	3 240	670	2 570	18	-1
varav inriktning mot						
Fritidshem	600	690	250	440	16	-7
0–3	1 310	1 470	120	1 350	13	-3
4–6	840	1 080	300	780	27	7
Ämnesläraryxamen	2 920	3 470	1 590	1 880	19	5
varav inriktning mot						
7–9	780	740	300	440		
Gymnasieskolan	2 150	2 560	1 220	1 340		
Okänd		170	70	100		
Yrkesläraryxamen	580	640	240	400	11	-9
Läraryxamen (gamla lärarutbildningen)*	1 550	960	270	690	-38	-28
Samtliga lärarprogram	10 760	11 600	2 990	8 610	8	0

Tabell 7. Antal nybörjare per program mot lärarexamen och inriktning, läsåren 2011/12 och 2012/13. Studenter på kombinerade masterprogram och ämnesläraryxamen vid Chalmers tekniska högskola ingår inte i denna jämförelse.

* Huvudsakligen särskilda lärarutbildningsansatser (VAL och ULV).

Figur 31. Antal lärarexamina fördelade på andel kvinnor respektive män läsåren 2003/04 till 2012/13.

Examinerade

Variationerna mellan läsåren i antalet utfärdade lärarexamina har varit stora, från som högst drygt 12 400 läsåret 2010/11 till som lägst knappt 6 500 läsåret 2011/12 och 8 250 i den senaste redovisningen som gäller läsåret 2012/13. Variationerna beror främst på den pågående lärarlegitimationsreformen.

De examina som utfärdats de senaste läsåren gäller främst den sammanhållna lärarutbildning som infördes höstterminen 2001 eller ännu äldre lärarutbildning. Uppgifterna om lärarexamina i statistiken avser således än så länge nästan uteslutande äldre lärarexamina. Det beror på att få studenter ännu hunnit slutföra sin utbildning för någon ny lärarexamen eftersom t.ex. den nya förskolläraryxamen med normalstudietakt omfattar 3,5 års heltidsstudier och ämneslärarexamen, beroende på inriktning och ämnen, omfattar 4,5 till 5,5 års heltidsstudier.

Andelen män bland de examinerade lärarna är liten och har minskat de senaste läsåren (figur 31). Läsåret 2012/13 var andelen 19 procent, men utvecklingen skiljer sig åt mellan olika inriktningar av lärarexamina. Den mot förskola och fritidshem hade en fortsatt liten andel män, omkring 7 procent. Även bland examinerade inriktade mot grundskolans tidigare år var andelen män liten – omkring 13 procent – och andelen har dessutom minskat de senaste läsåren.

Bland examinerade inriktade mot grundskolans senare år och gymnasieskolan var det däremot en betydligt jämnare könsfördelning, omkring 35 respektive drygt 40 procent män. Dessa andelar har ökat med några procentenheter under senare läsåren.

Genomströmning i en utbildning beskrivs bl.a. med måttet examensfrekvens som mäter andelen examinerade inom en viss tid från studiestarten. Examensfrekvens för nybörjarna på lärarprogram läsåren 2001/02–2003/04 har följts upp och avser alltså den äldre lärarexamen. Av dessa nybörjare hade totalt omkring 65 procent (av kvinnorna 70 procent och av männen 50 procent) examinerats till och med uppföljningsåren 2009/10–2011/12. Cirka 5 procent av både kvinnorna och männen hade i stället för lärarexamen avlagt en annan examen från högskolan och ytterligare några procent var fortfarande registrerade för studier. Det innebär att av nybörjarna de första åren på den lärarutbildning som infördes höstterminen 2001 var det totalt omkring 35 procent som inte tog ut en lärarexamen. I förhållande till andra yrkesexamen är det en relativt låg examensfrekvens. 6

Program mot	Förskolläraryxamen		Fritidshem	
	2011/2012	2012/2013	2011/2012	2012/2013
Lärosäte/Läsår				
Chalmers tekniska högskola				
Dans- och cirkushögskolan				
Gymnastik- och idrottshögskolan				
Göteborgs universitet	240	340	80	100
Högskolan Dalarna		30		
Högskolan i Borås	240	250	20	30
Högskolan i Gävle	150	100		
Högskolan i Halmstad	70	80		
Högskolan i Jönköping			50	50
Högskolan i Skövde				
Högskolan Kristianstad	110	70	30	50
Högskolan Väst	60	90	20	20
Karlstads universitet	170	180		
Konstfack				
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm				
Kungl. Tekniska högskolan				
Linköpings universitet	140	140	40	60
Linné-universitetet	280	250	60	50
Luleå tekniska universitet	100	120		
Lunds universitet				
Malmö högskola	350	360	60	60
Mittuniversitetet	180	170	20	20
Mälardalens högskola	120	250		
Stockholms universitet	290	310	100	150
Södertörns högskola	120	220	50	60
Umeå universitet	80	90	20	20
Uppsala universitet	240	190		
Örebro universitet	30	70	40	30
Totalt	2 960	3 290	600	690

Tabell 8. Antal nybörjare per program mot lärarexamen och inriktning fördelat på lärosäten, läsåren 2011/12 och 2012/13.

* Vid Chalmers tekniska högskola började höstterminerna 2011 och 2012 10-talet studenter på masterprogrammet Lärande och ledarskap som kombinerar ingenjörs och ämneslärarstudier.

Antalsuppgifter om <5 är markerade med -- i tabellen.

Grundlärarexamen				Ämneslärarexamen						Yrkeslärarexamen		Lärarexamen		Totalt	
Förskoleklass, åk 1-3		Åk 4-6		Åk 7-9		Gymnasieskolan		Okänd				(gamla)			
2011/ 2012	2012/ 2013	2011/ 2012	2012/ 2013	2011/ 2012	2012/ 2013	2011/ 2012	2012/ 2013	2011/ 2012	2012/ 2013	2011/ 2012	2012/ 2013	2011/ 2012	2012/ 2013	2011/ 2012	2012/ 2013
						*	*							*	*
						10	20							10	20
				30	50	80	80		20					110	160
100	110	120	160	60	50	240	180			130	90	70		1 030	1 010
110	100	70	70	50	40	90	80			20	20	110	70	440	420
50	80	50	40	10	10									380	410
30	60			10		10	80		30	50	20	--	--	270	290
40	40	30	30	20	30	20	50					--		180	220
70	80	50	50	10		40	50					40	60	260	280
										50	40	10		60	40
30	40	40	60	20	20	--	50			20	30			240	310
40	40	20	30	10	10	40	50			20	30	--	--	220	270
100	90	40	60	20	50	130	130		60	70	70	110	80	630	720
					20	30	30							30	50
				--		20	30							20	30
						50	50							50	50
100	110	70	60	80	70	160	130			20	50	140	90	760	720
70	60	40	50	60	60	140	160		40	80	40	40	--	760	720
20	30	10	20			40	50		10			10	10	180	240
				40	30	140	100						--	180	130
150	130	110	110	100	120	140	220		--	20	30	190	80	1 110	1 110
30	40		30									10	10	230	260
				10	10	20	40					20	10	170	320
70	160	60	160	100	20	290	410			120	180	640	450	1 670	1 850
80	60	30	0	50	30	50	50					20	--	400	420
40	40	20	30	20	50	90	120				50	110	70	370	470
120	150	60	70	60	70	270	240					50	20	790	750
60	70	30	60	--		60	140							220	360
1 310	1 470	850	1 070	770	740	2 150	2 560	0	170	580	640	1 550	960	10 760	11 600

Rebecca Rai. Jag fick min inspiration av den utgående volframlampan, tanken var att skapa en armatur som hyllning till den. Jag inspirerades även av den klassiska kristallkronan och ville skapa samma mäktiga uttryck som den ger. Skelettet till armaturen byggde jag upp av cykelfälgar som tillsammans med glödlamporna kastar ifrån sig vackra skuggor.

Utbildning på forskarnivå

Antalet nybörjare på forskarnivå har skiftat ganska mycket från år till år och sedan forskarutbildningsreformen genomfördes 1998 har antalet nybörjare varierat mellan 3 000 och 4 000. Under 2013 minskade antalet nybörjare på forskarnivå påtagligt. En skillnad mot tidigare är att även antalet utländska nybörjare minskade för första gången. Eftersom antalet svenska nybörjare också minskade är andelen utländska nybörjare densamma som föregående år, 40 procent.

Antalet nybörjare på forskarnivå minskade under 2013 och uppgår till 3 100. Det totala antalet studerande på forskarnivå, doktorander, uppgick höstterminen 2013 till 19 100 vilket är på samma nivå som föregående år. Däremot har antalet avlagda forskarexamina ökat något. Antalet avlagda doktorsexamina var drygt 2 600 och antalet avlagda licentiatexamina knappt 800.

I ett längre perspektiv kan man se att forskarutbildningen har vuxit sedan 1990. Det var fler nybörjare 2013 än 1990 och doktoranderna var betydligt fler än 1990. Men sedan forskarutbildningsreformen genomfördes 1998 har antalet doktorander inte ökat utan varierat mellan 18 000 och 20 000 och antalet nybörjare har varit mellan 3 000 och 4 000. Under perioden 1990–2013 har antalet doktorsexamina mer än fördubblats och antalet licentiatexamina ökat kraftigt.

Sedan högskolor fick möjlighet att ansöka om examenstillstånd på forskarnivå finns nu forskarutbildning på fler högskolor, men den är fortfarande i stor utsträckning koncentrerad till några lärosäten. Mer än fyra femtedelar av doktoranderna återfanns 2013 vid nio av de största universiteterna: Lunds universitet, Karolinska institutet, Kungl. Tekniska högskolan, Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Stockholms universitet, Linköpings universitet, Chalmers tekniska högskola och Umeå universitet. Under 2013 hade dessa universitet mellan 1 100 och 2 900 doktorander vardera.

Uppgifter om nybörjare, doktorander och examina fördelade på lärosäten finns i tabell 4 längst bak i rapporten.

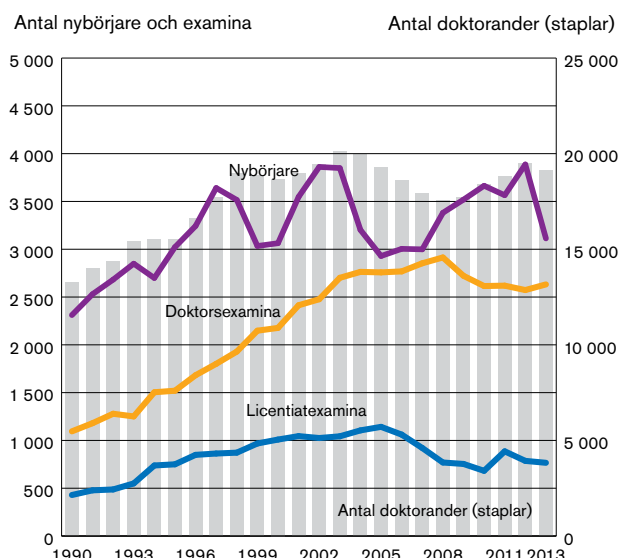
Efterrapportering

Det sker en eftersläpning i rapporteringen av antalet nybörjare, doktorander och forskarexamina. För doktorandnybörjarna brukar det året efter tillkomma 4–5 procent fler nybörjare och för doktoranderna ökar antalet med 2–3 procent. Efterrapporteringen av antalet licentiat- och doktorsexamina brukar innebära att antalet ökar med cirka 1 procent.

NYBÖRJARE

Antalet doktorandnybörjare uppgick 2013 till drygt 3 100 och har minskat från nära 3 900 föregående år, dvs. en minskning med 20 procent. Rapporteringen av antalet nybörjare släpar efter så minskningen kommer troligen bli några procentenheter lägre, men trots det har inte någon så stor minskning skett sedan 2004. Under perioden 2008–2012 ökade däremot antalet nybörjare.

Den kraftiga minskningen berör inte alla lärosäten utan några redovisar t.o.m. ett ökat antal nybörjare, men flera av de stora lärosätena rapporterar nedgång i nybörjarantalet. Både de svenska och de utländska doktorandnybörjarna har blivit färre. En möjlig delförklaring till det minskande antalet utländska nybörjare kan vara studieavgiftsreformen som har lett till att antalet inresande studenter på avancerad nivå minskat. Eftersom det är en rekryteringsväg till forskarutbildningen kan studieavgiftsreformen ha påverkat antalet utländska doktorander på forskarnivå. En

Figur 32. Antalet nybörjare, doktorander och examina på forskarnivå 1990–2013. Antalet nybörjare minskade 2013 medan antalet doktorander i stort sett ligger på samma nivå. I diagrammet redovisas antalet doktorander på höger axel.

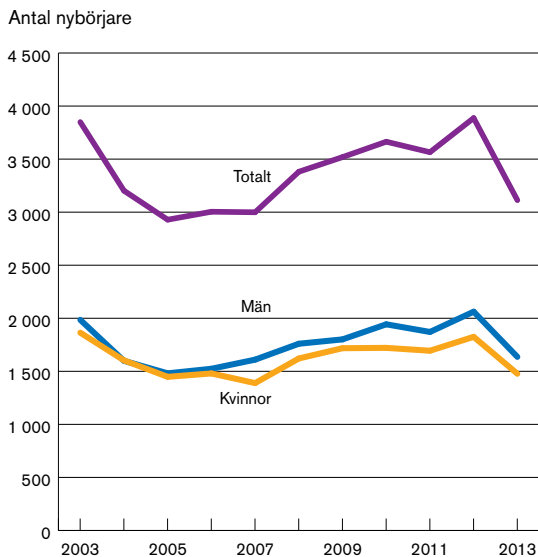
annan delförklaring är att 2012 antogs cirka 200 nybörjare till forskarskolor för yrkesverksamma lärare, medan någon sådan antagning inte skedde 2013. Ytterligare förklaringar är enligt några lärosätens årsredovisningar att de i några ämnen antar vartannat år. Även bristande ekonomiskt utrymme för doktorandanställningar ges som förklaring. Antalet nybörjare på forskarutbildningen har fluktuerat under åren och det är för tidigt att säga om minskningen är ett trendbrott.

Nybörjarantalet har varierat under perioden 2003–2013, se figur 33. Från den höga nivån 2003, då nybörjarantalet nästan uppgick till 4 000, minskade antalet kraftigt 2004 och 2005. Minskningen hade enligt lärosätens årsredovisningar flera orsaker bl.a. att lärosätena bättre skulle anpassa antalet nybörjare till de faktiska resurserna som då hade stagnerat på totalnivå. Så är inte situationen nu, utan forskningsintäkterna har ökat i flera år och fortsatte att öka 2013. Efter 2005 låg antalet doktorandnybörjare på samma nivå några år och ökade sedan från 2008 till 2012 då antalet återigen nådde nästan 4 000. Under 2013 minskade

Examenstillstånd på forskarnivå

Alla universitet har tillstånd att utfärda generella examina på forskarnivå, och från 1 januari 2010 kan statliga högskolor ansöka om tillstånd att utfärda examina på forskarnivå. Examenstillståndet söks inom ett område och ansökan prövas och beslutas av UKÄ. Ett område kan rymma ett eller flera forskarutbildningsämnen och är normalt sett smalare och mer tydligt avgränsat än vad det tidigare avgränsningsområdet vetenskapsområde var. Sedan 2010 har elva högskolor beviljats examenstillstånd inom 27 områden.

Konstnärlig licentiatexamen och konstnärlig doktorsexamen infördes som egna examina den 1 januari 2010. För dessa examina gäller att såväl universitet som högskolor måste ansöka om examenstillstånd. Tre lärosäten har fått tillstånd att utfärda konstnärliga licentiat- och doktorsexamina.

Figur 33. Antal nybörjare på utbildning på forskarnivå 2003–2013, totalt och fördelat på kvinnor och män. Under 2013 började drygt 3 100 personer en utbildning på forskarnivå.

antalet och är nu åter nere på nästan samma nivå som i mitten av 00-talet.

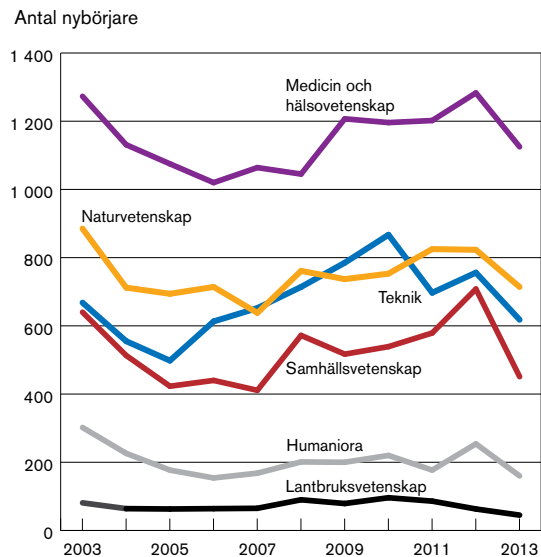
Mellan 2003 och 2013 har könsfördelningen i stort sett varit jämn och under denna period har andelen kvinnor varierat mellan 47 och 50 procent. Sett i ett längre perspektiv har antalet kvinnor ökat kraftigt och 1990 var det nästan hälften så många kvinnor som män som påbörjade en utbildning på forskarnivå.

Den 1 januari 2010 infördes konstnärliga examina på forskarnivå. På utbildningarna mot de konstnärliga licentiat- och doktorsexamina fanns det åtta nybörjare 2013. Dessa särredovisas inte, utan ingår i uppgifterna om det totala antalet doktorandnybörjare.

För fler uppgifter om nybörjare, doktorander och examina se *Universitet och högskolor. Doktorander och examina på forskarnivå 2013*, Statistiska meddelanden, UKÄ och SCB (UF 21 SM 1401 publiceras i juni 2014).

Minskning inom alla ämnesområden

Antalet nybörjare har minskat inom alla forskningsämnesområden mellan 2012 och 2013. Det finns sex forskningsämnesområden (i fortsättningen benämnda ämnesområden) och dessa är naturvetenskap, teknik, medicin och hälsovetenskap, lantbruksvetenskap, samhällsvetenskap och humaniora. Det är stor variation i antalet nybörjare mellan de olika ämnesområdena och antalet nybörjare har minskat olika mycket. Relativt sett har de största minskningarna skett inom humaniora och samhällsvetenskap med 37 respektive 36 procent. Inom samhällsvetenskap var antalet nybörjare 450 och det är en minskning med 250 sedan 2012, och inom humaniora var 2013 antalet nybörjare 160 jämfört med 250 föregående år. Några lärosäten anger i sina årsredovisningar att de nu har en policy att anta till utbildning på forskarnivå i humaniora vartannat år vilket kan leda till stora variationer i antalet nybörjare mellan åren. En förklaring till att antalet nybörjare har minskat

Figur 34. Antalet nybörjare fördelat på forskningsämnesområden 2003–2013. En tredjedel av doktorandnybörjarna 2013 började studera inom medicin och hälsovetenskap.

särskilt inom samhällsvetenskap är 2012 års antagning till forskarskolor för lärare.

Inom medicin och hälsovetenskap fanns flest nybörjare 2013 och där minskade antalet med 12 procent mellan 2012 och 2013. Minskningen av antalet nybörjare inom teknik var 18 procent medan den inom naturvetenskap var 13 procent. Inom lantbruksvetenskap, det ämnesområde som haft minst nybörjare under hela perioden 2003–2013, hade antalet minskat med 29 procent jämfört med föregående år.

Doktorandanställning dominerar

Bland doktorandnybörjarna är numera den vanligaste försörjningsformen doktorandanställning med 56 procent 2013. Tidigare var det betydligt vanligare med utbildningsbidrag, men allt fler lärosäten har övergått till att erbjuda alla doktorandnybörjare en anställning, se faktaruta.

Minskningen av antalet nybörjare 2013 får genomslag på samtliga försörjningsformer förutom bland företagsdoktoranderna, det är alltså färre nybörjare som har doktorandanställning, utbildningsbidrag, stipendier, läkaranställning

Försörjningsformer	2012 Antal	2012 Andel %	2013 Antal	2013 Andel %
Doktorandanställning	1 060	50	960	56
Utbildningsbidrag	400	19	250	15
Anställning inom högskolan	70	3	50	3
Stipendier	180	8	150	9
Företagsdoktorand	80	4	80	5
Läkaranställning	80	4	70	4
Anställning utom högskolan	190	9	100	6
Övrigt	70	3	50	3
Summa	2 130	100	1 700	100

Tabell 9. Doktorandnybörjarnas försörjningsformer 2013, antal helårspersoner och relativ fördelning.

Doktorandernas försörjningsformer

Försörjningsformerna skiljer sig åt vad gäller social trygghet och ofta även i inkomstnivå. Anställning i olika former är vanligtvis den mest fördelaktiga försörjningsformen. Den ger full tillgång till socialförsäkringssystemet, det vill säga sjukförsäkring och föräldraförsäkring samt arbetslöshetsförsäkring. Utbildningsbidraget uppgår till 15 500 kronor per månad. Bidraget är tjänstepensionsgrundande men ger inte rätt till det sociala trygghetssystemet som en anställning gör, men doktoranden har rätt att behålla bidraget vid exempelvis sjukdom och föräldraledighet och det kan sedan förlängas med motsvarande tid. Utbildningsbidraget ska vara en inledande försörjningsform som ersätts av en anställning som doktorand.

I forskningspropositionen *Forskning och innovation* (prop. 2012/13:30) bedömer regeringen att de studiesociala villkoren bör förbättras för doktorander med utbildningsbidrag eller stipendier. Regeringens långsiktiga ambition är att utbildningsbidraget avskaffas helt till förmån för anställning som doktorand (prop. 2013/14:1 Utgiftsområde 16, sidan 92). Flera lärosäten beslutade redan under 2011 att alla doktorander ska ha en anställning, antingen en doktorandanställning eller en annan anställning inom högskolan. Under 2011–2013 har flera lärosäten avvecklat utbildningsbidrag.

ning och anställningar inom och utanför högskolan (figur 32). Samtidigt har det skett en omfördelning av nybörjarnas försörjningsformer relativt sett, så 2013 är det en större andel nybörjare som har doktorandanställning än 2012, 56 jämfört med 50 procent. Andelen som har utbildningsbidrag har sjunkit från 19 till 15 procent.

De kvinnliga nybörjarna är äldre

Mer än hälften av doktorandnybörjarna var 29 år eller yngre 2013. Sett i ett längre perspektiv har nybörjarna blivit äldre, 1990 var 60 procent 29 eller yngre jämfört med 54 procent 2013. Männerna är yngre än kvinnorna när de börjar på forskarutbildningen. Det var fler män än kvinnor som var 29 år eller yngre när de började studera på forskarnivå 2013, 60 procent jämfört med 49 procent. Hälften av kvinnorna började alltså på forskarutbildningen när de var 30 år eller äldre och det var nästan dubbelt så många kvinnor som män som inledde sina forskarstudier när de var 40 år eller äldre.

Det är stor variation i åldersfördelningen bland nybörjarna mellan de olika ämnesområdena. Yngst var doktorandnybörjarna inom teknik och naturvetenskap där en majoritet var 29 år eller yngre 2013. Nybörjarna var äldst inom samhällsvetenskap, humaniora samt medicin och hälsovetenskap där det var betydligt vanligare att nybörjarna var 40 år eller äldre än inom de övriga ämnesområdena.

Färre utländska nybörjare men fortfarande stor andel

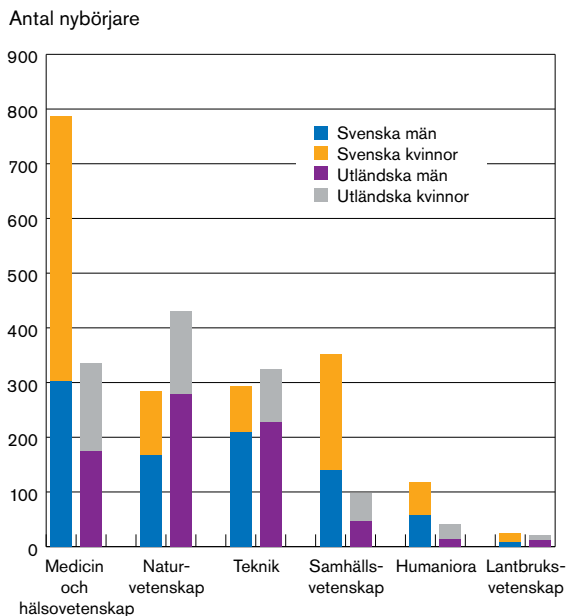
År 2013 fanns det 1 250 utländska nybörjare bland de 3 110 doktorandnybörjarna. Antalet nybörjare har minskat med 300 sedan 2012, men eftersom antalet svenska nybörjare också har minskat är andelen utländska nybörjare densamma som föregående år, 40 procent. En utländsk doktorand är en person som kommit till Sverige i syfte att delta i en utbildning på forskarnivå. Det första året uppgifter om utländska doktorandnybörjare samlades in var 1997 och då var andelen 16 procent. Därefter har både antalet och andelen ökat kontinuerligt fram till 2012, men 2013 minskade alltså antalet utländska nybörjare för första gången.

Både antalet nybörjare från EU/EES och länder utanför EU/EES har minskat mellan 2012 och 2013. Den största minskningen har skett bland antalet nybörjare från länder utanför EU/EES. Det är första gången sedan 1997 som antalet nybörjare från dessa länder har minskat. De utländska doktorandnybörjarna omfattas inte av avgiftsreformen som berör de inresande studenterna på grundnivå och avancerad nivå, se kapitlet *Internationell mobilitet*, men avgiftsreformen kan indirekt ha påverkat antalet doktorandnybörjare eftersom en av rekryteringsvägarna för utländska doktorander går via den avancerade nivån i högskolan. En förklaring till att antalet nybörjare utanför EU/EES minskar kan alltså vara att de påverkas av avgiftsreformen, men det gör inte nybörjarna från EU/EES.

Männerna var i majoritet bland de utländska doktoranderna 2013, 60 procent jämfört med 40 procent kvinnor. Andelen kvinnor bland de utländska doktorandnybörjarna har de senaste tio åren legat runt 40 procent. Bland de svenska doktorandnybörjarna var fördelningen mer jämn, 53 procent var kvinnor och 47 procent män.

	Antal nybörjare			Åldersfördelning kvinnor (procent)					Åldersfördelning män (procent)				
	Samtliga	varav kvinnor	varav män	-24	25-29	30-34	35-39	40-	-24	25-29	30-34	35-39	40-
Totalt	3 110	1480	1640	6	43	21	11	19	9	51	21	10	10
Medicin och hälsovetenskap	1 130	650	480	5	35	18	15	27	4	40	21	19	17
Naturvetenskap	720	270	450	14	62	16	5	3	16	61	17	4	3
Teknik	620	180	440	6	57	27	4	6	9	60	20	5	6
Samhällsvetenskap	450	260	190	3	33	31	11	21	4	40	27	11	18
Humaniora	160	90	70	1	41	16	15	27	0	40	28	17	15
Lantbruksvetenskap	50	30	20	4	42	35	8	12	0	42	37	16	5

Tabell 10. Doktorandnybörjarna 2013 fördelade efter ålder, kvinnor och män samt forskningsämnesområde. Fler av nybörjarna var 29 år eller yngre inom naturvetenskap och teknik än inom övriga ämnesområden.

Figur 35. Antalet utländska och svenska nybörjare inom de olika forskningsämnesområdena 2013, fördelat på kvinnor och män. En tredjedel av de utländska nybörjarna började på en utbildning på forskarnivå inom naturvetenskap 2013.

Störst andel utländska nybörjare inom naturvetenskap

Det var också skillnad mellan de utländska och de svenska doktorandnybörjarna i vilket ämnesområde de började studera inom 2013 (figur 35). De utländska nybörjarna började i större utsträckning än de svenska en forskarutbildning inom naturvetenskap och teknik, nästan 60 procent av de utländska började studera inom dessa ämnesområden. De svenska nybörjarna påbörjade däremot främst en forskarutbildning inom medicin och hälsovetenskap samt samhällsvetenskap.

Inom teknik och naturvetenskap var det fler män än kvinnor bland både de utländska och de svenska doktorandnybörjarna 2013. Däremot var kvinnor i majoritet bland de svenska doktorandnybörjarna inom medicin och hälsovetenskap, samhällsvetenskap samt lantbruksvetenskap, andelen kvinnor låg mellan 61 och 67 procent. Samtidigt var könsfördelningen i stort sett jämn bland de utländska nybörjarna inom dessa ämnesområden. Inom humaniora var könsfördelningen jämn bland de svenska doktorandnybörjarna, men det var nästan dubbelt så många kvinnor som män bland de utländska nybörjarna.

Flest utländska nybörjare vid lärosäten med teknik

Andelen utländska doktorandnybörjare varierar mellan olika lärosäten, beroende på inom vilka ämnesområden utbildningen på forskarnivå bedrivs (tabell 11). Det var främst lärosäten med mycket utbildning inom teknik som hade stora andelar utländska nybörjare 2013 liksom tidigare år. Kungl. Tekniska högskolan hade både störst andel och högst antal utländska nybörjare. Även Chalmers tekniska högskola och Luleå tekniska universitet tillhörde de lärosäten som hade stor andel utländska nybörjare.

Lärosäte	Antal nybörjare 2013	Antal utländska nybörjare	Andel utländska nybörjare (procent)
Totalt	3 110	1 250	40
Kungl. Tekniska högskolan	300	190	65
Sveriges lantbruksuniversitet	90	50	53
Chalmers tekniska högskola	170	80	48
Mälardalens högskola	30	20	47
Uppsala universitet	380	180	46
Stockholms universitet	260	120	45
Luleå tekniska universitet	80	40	45
Karolinska institutet	370	150	40
Umeå universitet	180	70	39
Lunds universitet	500	170	35
Linnéuniversitetet	40	10	31
Linköpings universitet	170	50	29
Göteborgs universitet	250	60	22
Örebro universitet	60	10	22

Tabell 11. Antal och andel utländska doktorandnybörjare fördelat på de lärosäten som hade fler än tio utländska nybörjare 2013.

Doktorandnybörjare med utländsk bakgrund ökar

I beskrivningen ovan jämförs svenska och utländska doktorander. De svenska doktoranderna kan sedan i sin tur delas upp i personer med svensk eller utländsk bakgrund. Utländsk bakgrund innebär att man antingen är född i Sverige med två utrikesfödda föräldrar eller att man själv är född utomlands. Bland svenska doktorandnybörjare (dvs. exklusive utländska doktorander) läsåret 2012/13 var det 23 procent som hade utländsk bakgrund och 77 procent hade följaktligen svensk bakgrund. Andelen nybörjare med utländsk bakgrund var i princip lika för kvinnor och män – 22 respektive 23 procent. Under de tio senaste läsåren har andelen nya doktorander med utländsk bakgrund ökat gradvis från 13 procent läsåret 2003/04 till dagens 23 procent. Utvecklingen hänger åtminstone delvis ihop med att andelen personer med utländsk bakgrund också har ökat i den vuxna befolkningen som helhet under denna period.

Det finns vissa variationer mellan ämnesområden. Läsåret 2012/13 var till exempel andelen doktorander med utländsk bakgrund störst inom humaniora (28 procent) res-

Utländska doktorander och doktorander med utländsk bakgrund

Doktorandpopulationen består av svenska och utländska doktorander. En utländsk doktorand är en person som hos Migrationsverket angivit studier på forskarnivå som grund för bosättning och som invandrat mindre än två år innan doktorandstudierna påbörjades.

De svenska doktoranderna kan sedan i sin tur delas upp i personer med svensk eller utländsk bakgrund. Utländsk bakgrund innebär att man antingen är född i Sverige med två utrikesfödda föräldrar eller att man själv är född utomlands.

pektive medicin och hälsovetenskap (27 procent); minst var deras andel inom samhällsvetenskap (17 procent). Vilka ämnesområden som har haft en stor respektive liten andel doktorander med utländsk bakgrund har dock varierat något mellan åren. Möjligen utgör medicin och hälsovetenskap ett undantag från denna ”regel” då doktorandnybörjare med utländsk bakgrund har varit jämförelsevis väl representerade inom detta ämnesområde under de tre senaste läsåren. Läs mer i *Universitet och högskolor. Svensk och utländsk bakgrund för studenter och doktorander 2012/13*, Statistiska meddelanden, UF 19 SM 1401, UKÄ och SCB.

Doktorandnybörjare som har högutbildade föräldrar ökar – men den sociala snedrekryteringen är densamma

Doktorandernas sociala bakgrund har mätts med hjälp av uppgifter om deras föräldrars högsta utbildning. Läsåret 2011/12 hade majoriteten av doktorandnybörjarna, 57 procent, högutbildade föräldrar (åtminstone en av föräldrarna hade avslutat en minst treårig eftergymnasial utbildning). Andelen med lågutbildade föräldrar (högst tvåårig gymnasieutbildning) var endast 14 procent. (Uppgifterna om föräldrarnas utbildningsnivå gäller svenska doktorandnybörjare under 35 år och doktorander med utländsk bakgrund är således inkluderade. Men för utländska doktorander saknas uppgifter om föräldrarnas utbildningsnivå helt. Dessutom ökar bortfallet av dessa uppgifter för svenska doktorander som är 35 år och äldre.)

I befolkningen som helhet i åldrarna 25–34 år, dvs. då många börjar i forskarutbildningen, var det i stället 22 procent som hade högutbildade föräldrar och nära 47 procent hade föräldrar som var lågutbildade. Precis som bland nybörjarna i utbildning på grundnivå och avancerad nivå är nybörjarna på forskarnivå således överrepresenterade om de har högutbildade föräldrar och underrepresenterade om föräldrarna är lågutbildade. Jämförelserna av den sociala sammansättningen bland doktorandnybörjarna och befolkningen illustrerar i grova drag hur den sociala snedrekryteringen kommer till uttryck i utbildning på forskarnivå – bilden är också densamma för kvinnor och för män. En trend under tioårsperioden 2002/03–2011/12 är att andelen doktorander med högutbildade föräldrar ökar medan andelen med lågutbildade föräldrar minskar. Den sociala snedrekryteringen har trots denna förändring förblivit ungefär densamma eftersom motsvarande utveckling också har skett i befolkningen som helhet i åldrarna 25–34 år. Se även *Universitet och högskolor. Högskolenybörjare 2011/12 och doktorandnybörjare 2010/11 efter föräldrarnas utbildningsnivå*, UF SM 20 Statistiska meddelanden, UKÄ och SCB (ett nytt Statistiskt meddelande publiceras i december 2014).

Andelen studenter med högutbildade föräldrar är större på forskarnivå än på grundnivå och avancerad nivå medan andelen med lågutbildade föräldrar i stället är mindre (jämför uppgifterna i kapitlet om utbildning på grundnivå och avancerad nivå, där framgick det exempelvis att andelen med högutbildade föräldrar bland nybörjarna var 33 procent läsåret 2003/04). Men sådana jämförelser kan inte svara på om den sociala snedrekryteringen har förstärkts i

själva övergången från grundnivå och avancerad nivå till forskarnivå. Anledningen är att studenter från skilda sociala bakgrunder tenderar att studera på olika typer av högskoleutbildningar som i olika grad förbereder för forskarstudier. Exempelvis finns studenter med högutbildade föräldrar i större utsträckning än dem med lågutbildade på utbildningar som ger grundläggande behörighet till forskarutbildning. I en fördjupad analys från UKÄ framgår det också att det i stort sett inte sker någon ytterligare social snedrekrytering i steget mellan grundläggande högskoleutbildning och forskarutbildning om hänsyn tas till vilken examen som studenterna har avlagt i grundutbildningen. Det finns dock ett tydligt undantag och det gäller dem med forskarutbildade föräldrar. Studenter med denna specifika bakgrund påbörjar forskarstudier i större utsträckning än vad man kan förvänta sig utifrån vilken examen de har avlagt i grundutbildningen (se statistisk analys 2014-04-22/4, UKÄ).

Övergång till utbildning på forskarnivå

Övergången till utbildning på forskarnivå har undersökts bland dem som examinerades från grundnivå och avancerad nivå 2004/05–2008/09, här ingår två läsår med den examensordning som infördes den 1 juli 2007 och tre läsår med den tidigare examensordningen. De doktorander som inte tog ut en examen från grundnivå eller avancerad nivå, även om de har motsvarande antal högskolepoäng, ingår inte i denna redovisning. Det innebär att övergången till forskarnivå underskattas något.

Under perioden 2004/05–2008/09 examinerades sammanlagt drygt 248 000 studenter från grundnivå och avancerad nivå. Av dem hade drygt 11 000 (4,6 procent) börjat en utbildning på forskarnivå fram till utgången av läsåret 2012/13.

Lärosäte	Antal examine- rade	Andel som på- börjat utbildning på forskarnivå (%)
Uppsala universitet	17 530	9
Kungl. Tekniska högskolan	10 090	8
Sveriges lantbruksuniversitet	3 090	8
Chalmers tekniska högskola	6 510	8
Lunds universitet	20 300	7
Karolinska institutet	8 430	6
Stockholms universitet	15 560	6
Umeå universitet	15 340	6
Linköpings universitet	15 540	6
Göteborgs universitet	22 200	5
Luleå tekniska universitet	6 380	5
Totalt i riket	248 400	4,6

Tabell 12. Antalet examinerade från grundnivå och avancerad nivå 2004/05–2008/09 och andelen av dessa som påbörjat forskarutbildning t.o.m. läsåret 2012/13. Lärosäten med minst 3 000 examinerade och en övergångsandel på minst 5 procent.

Då man ser på övergången vid olika lärosäten blir betydelsen av vilka utbildningar som ges tydlig. Vissa utbildningar, exempelvis inom vård eller undervisning, förbereder på ett tydligt sätt för ett yrkesliv utanför högskolan. Andra utbildningar har en tydligare koppling till en akademisk karriär eller en karriär utanför högskolan där en utbildning på forskarnivå i högre grad är en efterfrågad merit. Övergången är högre vid de större universiteten med brett utbildningsutbud och lärosätena med teknisk eller medicinsk inriktning, samt vid Sveriges lantbruksuniversitet. Vid lärosäten där sjuksköterskeexamen och lärarexamen utgör en stor del av de utbildningar som ges, blir lärosätets totala övergångsandel lägre.

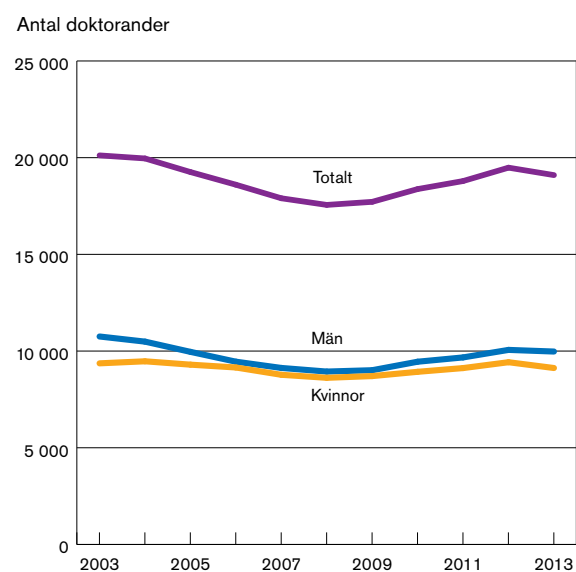
Totalt sett är det vanligare bland män än bland kvinnor att påbörja en utbildning på forskarnivå. Bland de examinerade 2004/05-2008/09 låg övergångsandelen på 6,5 procent för män jämfört med 3,6 procent bland kvinnor. Denna skillnad består till stor del av att kvinnor och män skiljer sig åt avseende vilka examina de tagit.

DOKTORANDER

Här övergår vi nu till att studera den totala doktorandpopulationen. Antalet doktorander uppgick 2013 till 19 100 vilket är i stort sett oförändrat jämfört med 2012, då antalet var 19 500 (figur 36). Efterrapporteringen kommer leda till att uppgifterna om antalet doktorander 2013 ökar något jämfört med hösten 2012 (se tidigare faktaruta).

Det är flera faktorer som påverkar det totala antalet doktorander ett år bl.a. inflödet till utbildningen på forskarnivå (nybörjare) och genomströmningen. Även om antalet nybörjare minskade mellan 2012 och 2013 har det inte fått så stort genomslag i doktorandpopulationen som i stort sett var oförändrad.

I denna rapport redovisar vi de aktiva doktoranderna, dvs. doktorander som har mer än en procents aktivitet (se

Figur 36. Antalet doktorander per höstterminen åren 2003–2013, fördelade på kvinnor och män. Hösten 2013 fanns det 19 100 doktorander.

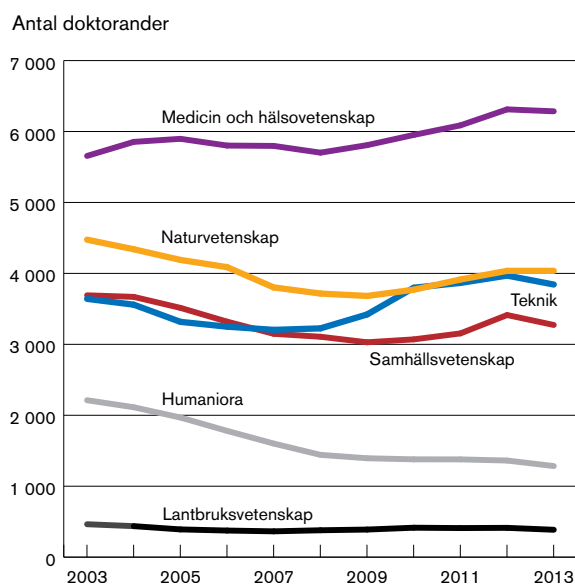
Doktoranders aktivitet

En aktivitet på 100 procent ska motsvara en arbetsinsats av 40 timmar per vecka i genomsnitt under det aktuella kalenderhalvåret. Doktorander kan vara aktiva, det vill säga ha en aktivitet om en procent eller mer, eller vara inaktiva och då ha aktiviteten noll procent under kalenderhalvåret. Som inaktiva räknas de som har gjort ett tillfälligt uppehåll, exempelvis för att vara föräldralediga eller för att arbeta med något annat. Det kan även vara doktorander som har avbrutit sin forskarutbildning, men som ännu inte har avregistrerats.

faktaruta om doktoranders aktivitet). I gruppen aktiva doktorander ingår även de som är antagna till studier till licentiatexamen. Utöver de drygt 19 100 aktiva doktoranderna fanns det också cirka 3 000 registrerade doktorander som inte var aktiva 2013. Det innebär att det totalt fanns cirka 22 000 registrerade doktorander. Sedan hösten 2003 har andelen icke-aktiva doktorander på forskarutbildningen minskat något, från 15 till 13 procent.

Hösten 2013 var det i stort sett lika många kvinnor som män som studerade på forskarnivå, 48 procent jämfört med 52 procent. Fördelningen på män och kvinnor bland samtliga aktiva doktoranderna har sedan 2003 varit i stort sett jämn, men könsfördelningen är olika för svenska respektive utländska doktorander.

Mellan 2012 och 2013 har det skett en liten minskning av antalet doktorander inom alla ämnesområden utom inom naturvetenskap. Sett i ett längre perspektiv, från hösten 2003 till hösten 2013, har antalet doktorander inom de olika ämnesområdena varierat. Under perioden har antalet doktorander ökat med 11 procent inom medicin och hälsovetenskap samt med 6 procent inom teknik, men minskat inom de andra ämnesområdena. Antalet doktorander inom medicin och hälsovetenskap var störst 2013 och uppgick till en tredjedel av det totala antalet doktorander. Under perioden har antalet doktorander inom humaniora

Figur 37. Antalet doktorander per forskningsämnesområde höstterminen 2013. Inom medicin och hälsovetenskap fanns en tredjedel av doktoranderna 2013.

minskat med hela 40 procent. Samtidigt har antalet doktorander som studerade inom naturvetenskap och samhällsvetenskap minskat med runt 10 procent vardera och doktoranderna inom lantbruksvetenskap har minskat med 17 procent.

År 2010 infördes som nämnts konstnärliga examina på forskarnivå. Göteborgs universitet, Lunds universitet och Högskolan i Borås har tillstånd att utfärda konstnärliga examina på forskarnivå. Dessa tre lärosäten hade 2013 sammanlagt 49 doktorander inom det konstnärliga området – det fanns 29 vid Lunds universitet, tio vid Högskolan i Borås och tio vid Göteborgs universitet. Dessa ingår i ovanstående redovisning i humaniora.

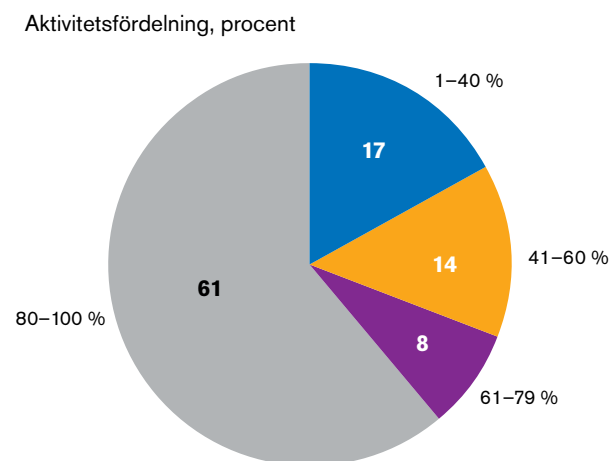
Fler män studerar på heltid

Höstterminen 2013 var det en majoritet av doktoranderna, 61 procent, som ägnade sig på heltid åt utbildning på forskarnivå vilket är samma andel som föregående år. De doktorander som har en aktivitetsgrad mellan 80 och 100 procent under en hel termin anses ägna sig åt heltidsstudier. Det beror på att det är vanligt att doktoranderna kombinerar forskarutbildningen med undervisningen på lägre nivå. Fler män än kvinnor studerade på heltid, 65 jämfört med 57 procent av kvinnorna. Kvinnorna hade i större utsträckning än männen en aktivitetsgrad på 41–79 procent.

Ungefär var sjätte doktorand lade ner mindre än 40 procent av sin tid på studier på forskarnivå. Att så många studerar på deltid kan förefalla högt, men en förklaring kan vara att en doktorand har påbörjat sin forskarutbildning en bit in på terminen eller återkommit efter ett uppehåll. En annan förklaring är att en del doktorander genomför sin forskarutbildning på deltid vid sidan av ett annat arbete, t.ex. kan doktoranderna inom medicin och hälsovetenskap ha en läkaranställning.

Doktorandanställning ökar

Studier på forskarnivå har olika försörjningsformer som till viss del varierar beroende på i vilket skede av utbildningen de är. Den vanligaste försörjningsformen bland doktoranderna var doktorandanställning med 63 procent

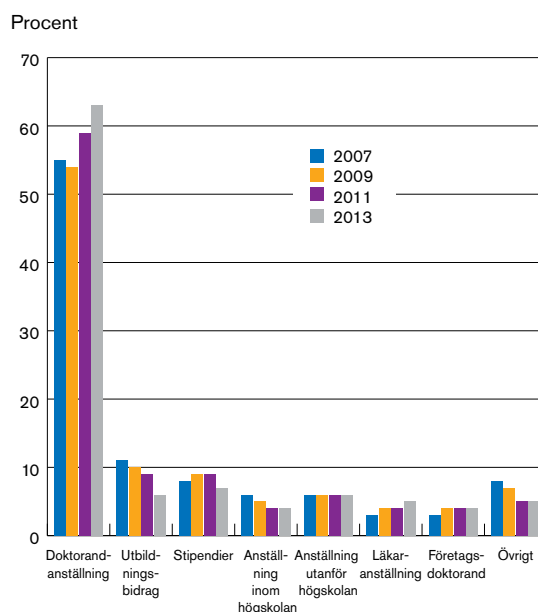
Figur 38. Aktivitetsgrad bland doktorander hösten 2013. Majoriteten (61 procent) studerade på heltid (80–100 procent).

kalenderåret 2013. Det var 6 procent av doktoranderna som hade utbildningsbidrag vilket kan jämföras med andelen nybörjare med utbildningsbidrag, 15 procent. Det beror på att utbildningsbidrag är en förhållandevis vanlig försörjning i början av utbildningen, men inte senare. 7 procent av doktoranderna hade stipendier. Av de övriga doktoranderna hade 6 procent anställning utanför högskolan medan 4 procent hade anställning inom högskolan. Ytterligare 4 procent var företagsdoktorander, 5 procent hade läkaranställning och 5 procent hade övrig finansiering.

I ett längre perspektiv kan man se att doktorandanställning har blivit allt vanligare. Bland doktoranderna hade 55 procent en doktorandanställning 2007 och 2013 var andelen 63 procent.

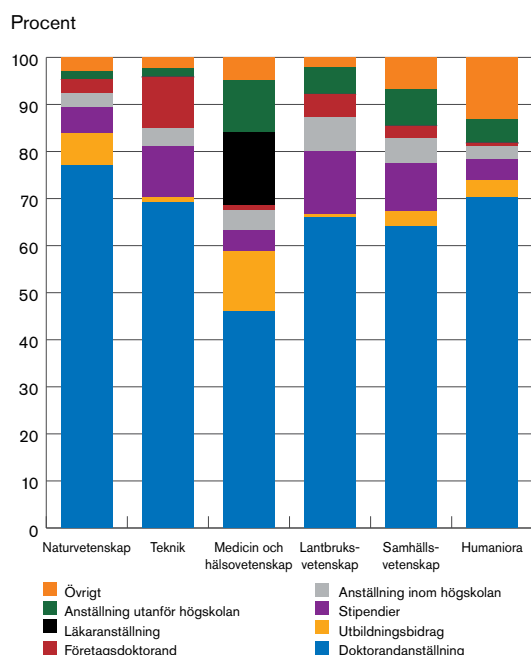
Det var i stort sett lika vanligt med doktorandanställning bland männen och kvinnorna. Däremot hade männen i större utsträckning än kvinnorna anställning som företagsdoktorand och en förklaring till det är att företagsdoktorander är vanligast inom teknik där männen är i majoritet.

Doktorandernas försörjningsmönster varierade mellan de olika ämnesområdena. Emellertid var doktorandanställning den enskilt vanligaste försörjningsformen och en majoritet av doktoranderna försörjde sig på detta sätt inom alla ämnesområden utom inom medicin och hälsovetenskap. Doktoranderna inom medicin och hälsovetenskap försörjde sig i stället i stor utsträckning med andra anställningar (främst anställning som läkare) samt utbildningsbidrag än vad övriga doktorander gjorde. Företagsdoktorander var vanligast inom teknik, och doktoranderna i teknik, samhällsvetenskap och lantbruksvetenskap hade stipendier i större utsträckning än de övriga doktoranderna. För doktoranderna inom humaniora var försörjningsformen övrigt den vanligaste finansieringen vid sidan av doktorandanställning.

Figur 39. Doktoranders försörjning kalenderåren 2007–2013 (helårspersoner). Doktorandernas försörjning har beräknats för alla doktorander oberoende i vilket skede av utbildningen de befinner sig vilket innebär att nybörjarnas försörjning ingår i denna beräkning.

Figur 40. Doktorandernas försörjning hösten 2013 per forskningsämnesområde (helårspersoner). Den enskilt vanligaste försörjningsformen inom alla ämnesområden är doktorandanställning

Mer detaljerade uppgifter om doktorandernas försörjning kalenderåret 2013 finns i tabell 5 längst bak i denna rapport.

Doktorander vid anknýtande högskolor minskar

Flera högskolor finansierar en del av forskarutbildningen trots att de inte har examenstillstånd. Det sker genom att doktoranderna får sin finansiering och är verksamma vid högskolan, men är antagna vid ett annat lärosäte som har examenstillstånd. Dessa högskolor som finansierar forskarutbildningen, men inte har examenstillstånd för området kallas för anknýtande högskolor. Doktoranderna vid anknýtande högskolor bedriver i praktiken sina studier på forskarnivå vid den anknýtande högskolan, men är alltså antagna vid ett annat lärosäte. Sedan 2010 har elva högskolor fått examenstillstånd inom ett eller flera områden och antalet doktorander vid de anknýtande högskolorna har minskat.

Ökade forskningsintäkter och fler doktorandnybörjare

I en effektivitetsanalys, *Ökade forskningsintäkter och fler doktorandnybörjare (2014/3)*, studerade UKÄ om det fanns en samvarians mellan lärosätenas forskningsintäkter och antalet doktorandnybörjare. Av analysen framgår att det under perioden 1999–2012 fanns samvarians mellan forskningsintäkter och antalet lärosätesfinansierade doktorandnybörjare för lärosäten på totalnivå och vissa lärosätesgrupper. Däremot var det svårare att finna samvarians på lärosätetsnivå, bl.a. för att vissa lärosäten har få doktorandnybörjare. I analysen framgår även att antalet lärosätesfinansierade doktorandnybörjare har ökat mellan 1999 och 2012.

Uppgifter om doktorander vid anknýtande högskolor samlas in särskilt av SCB direkt från lärosätena. De kan inte som de övriga uppgifterna om doktorander hämtas från lärosätenas studiedokumentationssystem Ladok.

Antalet doktorander som studerade vid en högskola där de inte var antagna var hösten 2013 totalt cirka 480 och de utgör knappt 2 procent av det totala antalet doktorander. Det är en minskning med 80 doktorander sedan föregående år. Hösten 2013 var antalet doktorandnybörjare 43 och det är en minskning med 20 sedan föregående år och med 70 sedan 2010. Minskningen kan förklaras av att de lärosäten som beviljats examenstillstånd för ett område under perioden 2010–2012 har antagit doktorandnybörjare vid det egna lärosätet från 2010.

Antalet avlagda doktorsexamina vid de anknýtande högskolorna uppgick till 87 höstterminen 2013 och antalet avlagda licentiatexamina var 35. Det är en minskning av både antalet doktors- och licentiatexamina sedan föregående år.

Anknýtande högskolor	Antalet doktorander hösten 2013		
	Totalt	Kvinnor	Män
Total	483	293	190
Högskolan Dalarna	94	59	35
Högskolan i Gävle	48	25	23
Högskolan i Halmstad	43	23	20
Högskolan i Borås	38	20	18
Södertörns högskola	33	22	11
Försvärshögskolan	28	8	20
Högskolan Kristianstad	28	21	7
Högskolan i Skövde	27	12	15
Malmö högskola	25	16	9
Högskolan Väst	17	10	7
Röda korsets högskola	17	15	2
Sophiahemmet högskola	16	15	1
Högskolan i Jönköping	14	7	7
Blekinge tekniska högskola	12	10	2
Ersta Sköndal högskola	9	9	–
Gymnastik- och idrottshögskolan	8	2	6
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	7	4	3
Mälardalens högskola	6	6	–
Dans- och cirkushögskolan	6	4	2
Kungl. Konsthögskolan	4	3	1
Stockholms dramatiska högskola	4	3	1
Konstfack	3	3	–
Operahögskolan i Stockholm	2	–	2
Teologiska högskolan, Stockholm	1	–	1
Ericastiftelsen	1	–	1

Tabell 13. Doktorander vid anknýtande högskolor fördelade på kvinnor och män. Hösten 2013 fanns det cirka 480 doktorander som studerade vid en anknýtande högskola.

Forskarskolor för yrkesverksamma lärare

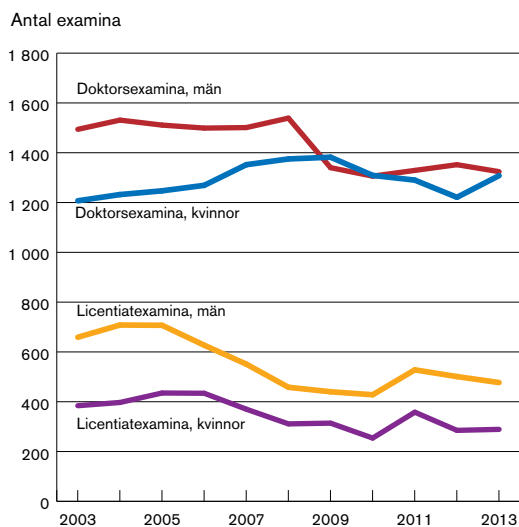
Under 2012 startade regeringen ytterligare en satsning för yrkesverksamma lärare som avser utbildning på forskarnivå. En tidigare satsning startade 2008. Lärarna ska, med bibehållen lön, kunna gå utbildningen under två och ett halvt år och samtidigt arbeta kvar som lärare på 20 procent av sin arbetstid. Utbildningen ska leda fram till en licentiatexamen. Utbildningen bedrivs inom 14 forskarskolor som består av en värdhögskola och ett antal partnerhögskolor (medverkande högskolor). 15 lärosäten är värdhögskolor som ansvarar för utbildningen. Under 2013 studerade 194 personer på dessa forskarskolor, varav 65 procent var kvinnor. Majoriteten av doktoranderna hade en anställning utanför högskolan eftersom lärarna avses studera med bibehållen lön. Antagningen till forskarskolorna skedde 2012 och därför avlades inte några licentiatexamina under 2013.

EXAMINA

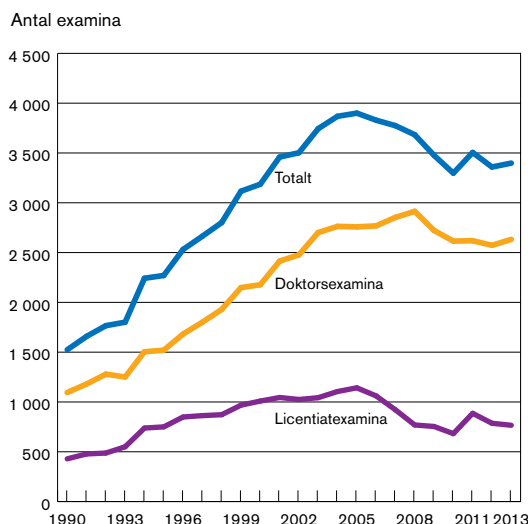
Det totala antalet avlagda examina på forskarnivå uppgick 2013 till 3 400. Det är en liten ökning sedan föregående år då antalet avlagda examina var 3 360. Antalet doktorsexamina ökade något medan antalet licentiatexamina minskade något.

Antalet avlagda doktorsexamina 2013 var 2 630 och det var en ökning med 60 examina jämfört med 2012. På grund av efterrapporteringen kommer antalet att stiga ytterligare något. Efter några års minskningar har antalet doktorsexamina ökat igen. Antalet doktorsexamina var 2013 något lägre än 2008 då det högsta antalet examina avlades. Sett i ett längre perspektiv har antalet doktorsexamina ökat kraftigt sedan 1990.

Under 2013 var antalet avlagda licentiatexamina 770 vilket är en liten minskning jämfört med 2012. Antalet licentiatexamina har varierat under perioden 1990–2013. Först ökade det från 1990 till 2005 för att därefter minska fram till 2011, då en tydlig ökning kunde noteras. Ökningen 2011

Figur 42. Antal avlagda doktorsexamina och licentiatexamina fördelat på kvinnor och män 2003–2013. Det var en större andel kvinnor bland de som avlagt doktorsexamen än bland de som avlagt licentiatexamen.

Figur 41. Antalet examina från utbildning på forskarnivå 1990–2013. Antalet avlagda doktorsexamina uppgick till 2 630 och antalet avlagda licentiatexamina till 770.

var delvis en effekt av regeringens satsning på forskarskolor för yrkesverksamma lärare 2008 eftersom lärarna avlade ett flertal examina under 2011 utgjorde de då en större andel än vanligt av de examinerade.

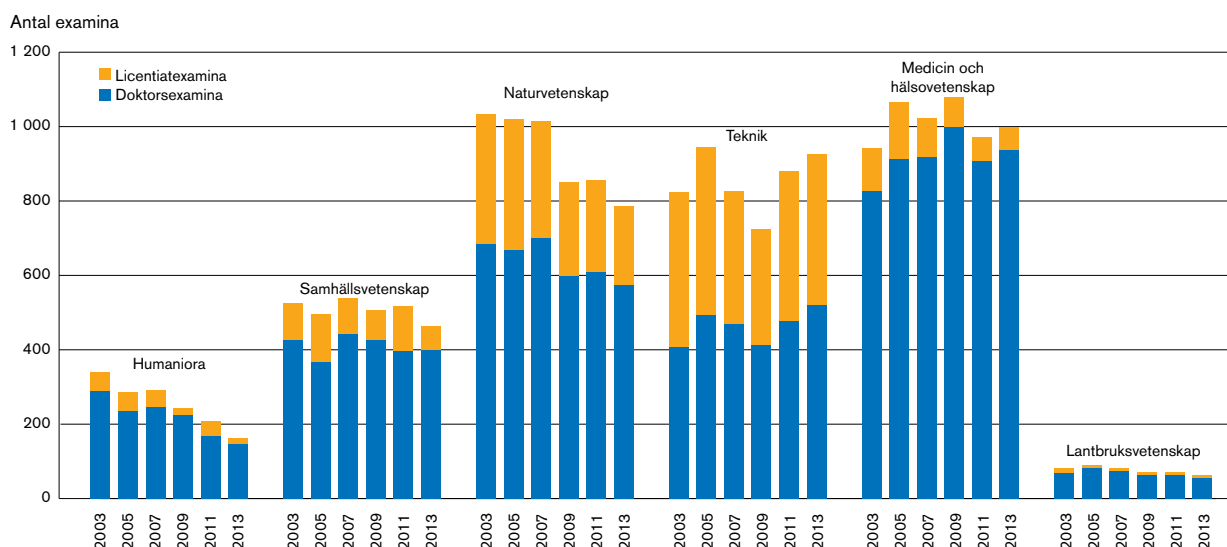
Av de doktorander som avlade doktorsexamen 2013 var hälften kvinnor och det har varit en jämn könsfördelning under de senaste åren. Sett i ett längre perspektiv har andelen kvinnor ökat betydligt sedan 1990 då den var 27 procent. Andelen kvinnor bland dem som avlade licentiatexamen var mindre, 38 procent. Det kan förklaras av att hälften av alla dessa examina avlades inom teknik där männen är i majoritet. Andelen kvinnor har varierat under perioden 2003–2013, men har legat på samma nivå de senaste åren.

Det är stor variation i antalet avlagda doktorsexamina inom de olika ämnesområdena, delvis beroende på forskarutbildningens omfattning i de olika ämnesområdena. Flest doktorsexamina avlades 2013 inom medicin och hälsovetenskap, 36 procent av de 2 630 examina. Doktoranderna inom naturvetenskap respektive teknik avlade 20 procent vardera av det totala antalet doktorsexamina och

Examensfrekvens

Genomströmning i forskarutbildning kan mätas på olika sätt. Det kan vara nettostudietid, bruttostudietid och examensfrekvens efter ett visst antal terminer. I en statistisk analys, *Stora skillnader i examensfrekvens inom forskarutbildningen* (2013/5), studerade UKÄ genomströmning som examensfrekvens efter ett visst antal terminer.

Resultaten visade att examensfrekvensen inom forskarutbildningen varierade mellan de olika forskningsämnesområdena. Den var högre inom medicin och hälsovetenskap, naturvetenskap och lantbruksvetenskap än inom teknik, samhällsvetenskap och humaniora. En förklaring till skillnaden i examensfrekvens är i vilken omfattning doktoranderna studerar på heltid. Det kan även bero på skillnader i doktorandernas försörjning och praxis att ta ut examen samt att fler doktorander avlägger licentiatexamen inom teknik.

Figur 43. Antalet examina från utbildning på forskarnivå fördelat på forskningsämnesområde 2003–2013. Flest doktorsexamina avlades inom medicin och hälsovetenskap. Inom teknik avlades nästan hälften av alla licentiatexamen.

inom samhällsvetenskap uppgick andelen examina till 15 procent. Inom humaniora och lantbruksvetenskap avlades 6 respektive 2 procent av det totala antalet. Sedan 2003 har antalet avlagda doktorsexamina ökat inom medicin och hälsovetenskap respektive teknik samtidigt som antalet har minskat inom de andra ämnesområdena. Störst minskning har varit inom humaniora där antalet nästan har halverats.

Mer än hälften av de 770 licentiatexamen 2013 avlades i teknik och ytterligare en dryg fjärdedel i naturvetenskap. Inom teknik avlades nästan lika många licentiatexamen som doktorsexamina 2013. Inom de övriga ämnesområdena är det övervägande doktorsexamina som avläggs. Antalet avlagda licentiatexamen har minskat inom alla ämnesområden mellan 2003 och 2013.

Variation i studietid och åldersfördelning mellan ämnesområdena

De doktorander som avlade en doktorsexamen under 2013 hade en genomsnittlig nettostudietid på 8,3 terminer. Med nettostudietid menas den tid doktoranderna aktivt ägnar sig åt utbildning på forskarnivå. Bruttostudietiden däremot

anger den totala tiden i utbildningen utan hänsyn tagen till aktivitetsgrad. Under 2013 var bruttostudietiden i genomsnitt 11 terminer för dem som avlade en doktorsexamen.

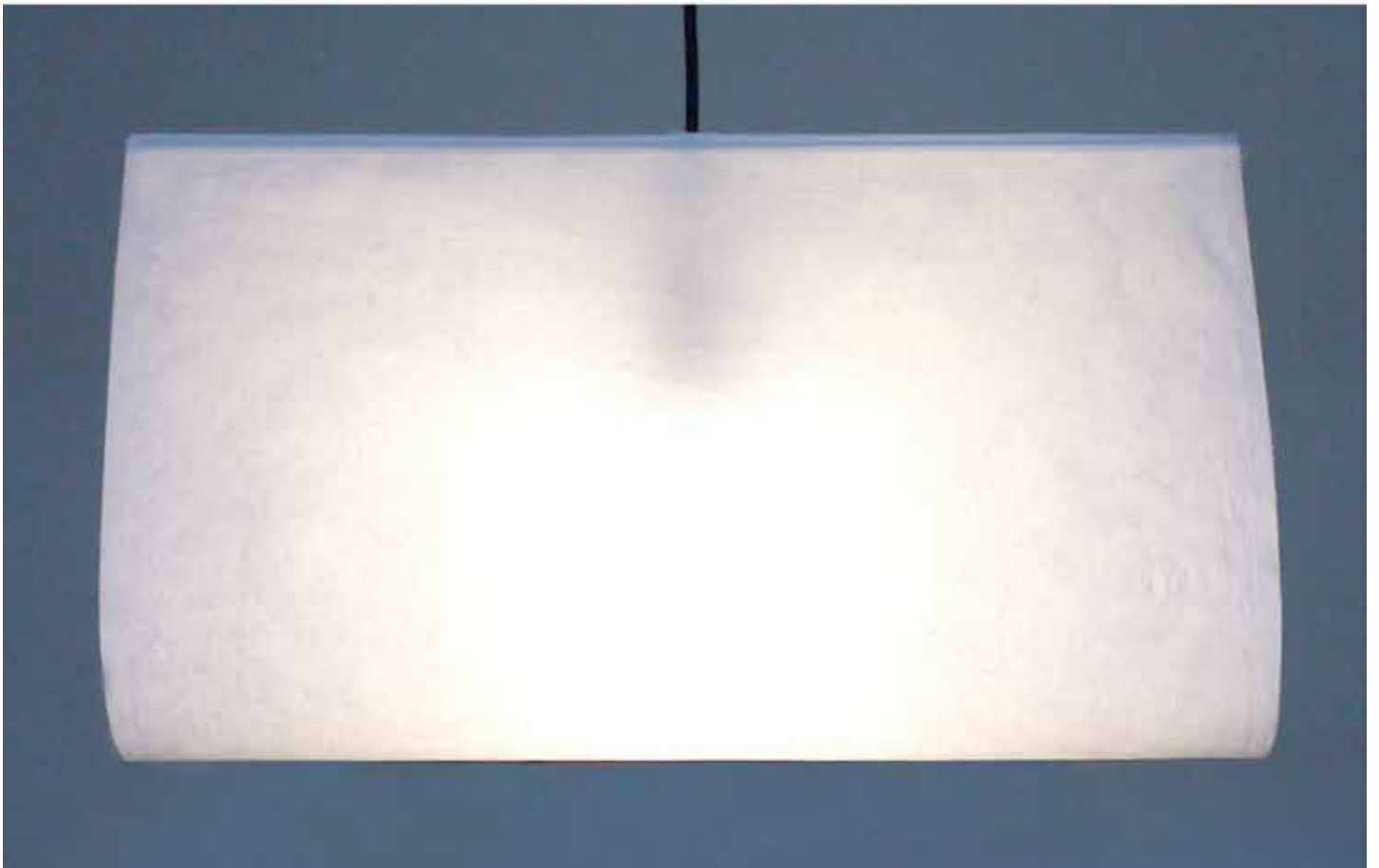
Det är stor variation i både brutto- och nettostudietid mellan de olika ämnesområdena. Inom medicin och hälsovetenskap uppgick nettostudietiden till 7,7 terminer medan den inom samhällsvetenskap uppgick till 9 terminer.

Nettostudietiden var i genomsnitt 5,3 terminer för licentiaterna och bruttostudietiden i genomsnitt 7,0 terminer 2013. Det var ingen skillnad i studietid mellan män och kvinnor bland dem som avlade doktorsexamen respektive licentiatexamen.

Det var fler kvinnor än män som var 40 år eller äldre när de avlade doktorsexamen under 2013. Majoriteten av männen var under 30 vid examenstillfället medan majoriteten av kvinnorna var 30 år eller äldre. Det var vanligare att doktoranderna var äldre när de avlade doktorsexamen inom humaniora, samhällsvetenskap samt medicin och hälsovetenskap än inom teknik, naturvetenskap och lantbruksvetenskap.

	Antal doktorsexamina			Åldersfördelning kvinnor (procent)				Åldersfördelning män (procent)			
	Samtliga	varav kvinnor	varav män	25–29	30–34	35–39	40–	25–29	30–34	35–39	40–
Totalt	2 630	1 310	1 320	9	39	18	34	12	44	21	22
Medicin och hälsovetenskap	940	600	330	8	32	15	45	8	33	21	38
Naturvetenskap	570	220	350	19	54	16	11	21	53	17	9
Teknik	520	150	370	11	57	20	13	14	51	22	14
Samhällsvetenskap	400	230	170	3	33	22	42	5	37	28	29
Humaniora	150	70	80	1	25	32	41	4	27	29	40
Lantbruksvetenskap	60	30	20	13	44	19	25	9	52	17	22

Tabell 14. Antalet avlagda doktorsexamina 2013 fördelade efter doktorandernas ålder, kvinnor och män samt forskningsämnesområde som examina avlagts inom. Inom medicin och hälsovetenskap samt humaniora är det vanligt att doktoranderna avlägger sin examen efter att de fyllt 40 år.

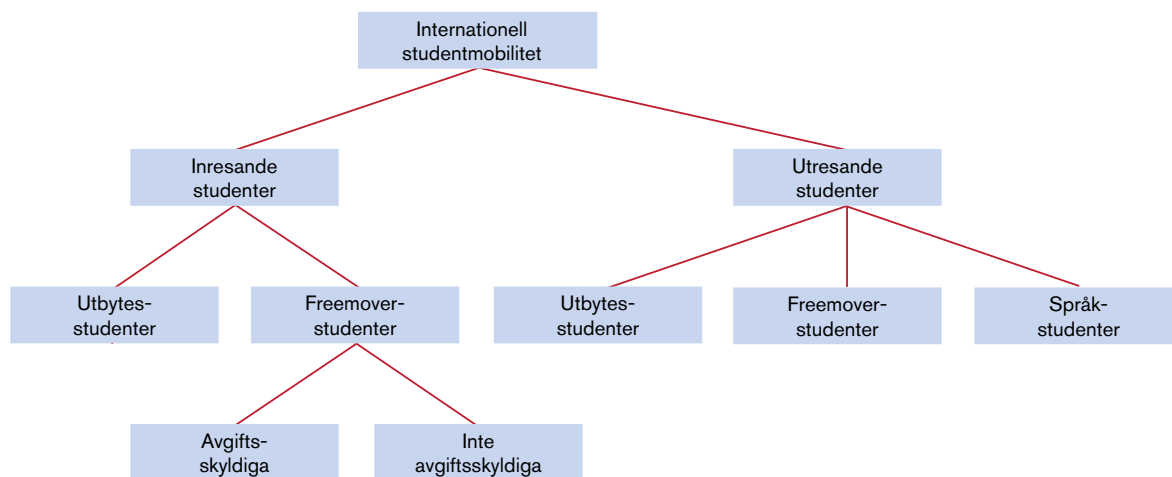
Greta Nordin. Lampa.

Internationell studentmobilitet

En ökad internationalisering anses vara en förutsättning för en positiv utveckling av världsekonomin. Länder blir mer beroende av varandra och det blir allt viktigare för människor att förstå andra länders språk, kultur och affärsmetoder.

Studier i andra länder är ett sätt att öka förståelsen för omvärlden. Som en följd av detta har bland annat intresset för att följa studentmobiliteten ökat. Detta gäller både mobiliteten inom Europa och mellan Europa och övriga världsdelar.

Figur 44. Olika grupper av studerande inom internationell studentmobilitet sett ur ett svenskt perspektiv.

Internationell studentmobilitet innebär att utländska studenter kommer till Sverige för att studera och att svenska studenter studerar utomlands. Dessa två grupper kallas här inresande studenter respektive utresande studenter. Utbytesstudenter är studenter som deltar i ett utbytesprogram mellan ett svenskt och ett utländskt lärosäte. Freemoverstudenter är studenter som själva ordnar sina studier i mottagarlandet. Detta kapitel handlar om studentmobilitet i utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Läs om inflödet till Sverige i utbildning på forskarnivå i kapitlet *Utbildning på forskarnivå*.

INRESANDE STUDENTER TILL SVERIGE

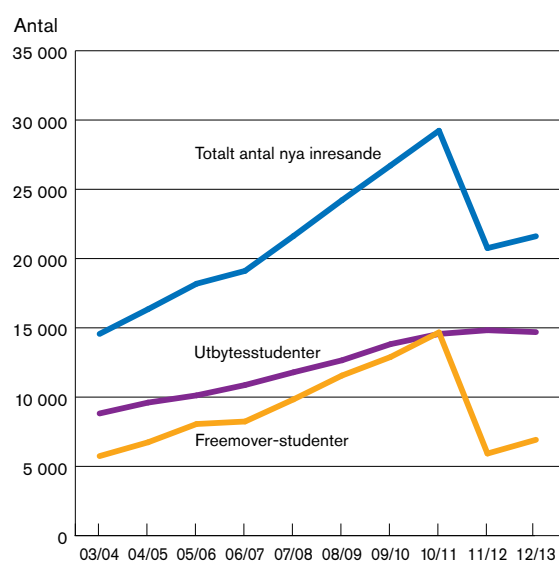
Inresande nybörjare ökar igen

Läsåret 2012/13 ökade antalet nybörjare från andra länder (nya inresande studenter) och uppgick till 21 600, vilket är knappt 900 fler än läsåret 2011/12. Ökningen beror på att antalet freemoverstudenter har ökat med 1 000 sedan föregående läsår, men samtidigt har utbytesstudenterna blivit något färre. Nästan 70 procent av nybörjarna var utbytesstudenter och det är en något mindre andel än föregående läsår. Sverige införde höstterminen 2011 studieavgifter för freemoverstudenter från länder utanför EU/EES och Schweiz och det ledde till en kraftig minskning av antalet nya inresande studenter. Jämfört med läsåret 2010/11, alltså innan studieavgifterna infördes, har antalet nya inresande studenter minskat med 7 600 personer. Trots minskningen svarar de fortfarande för en betydande andel av alla nybörjare i Sverige, 24 procent. För tio år sedan uppgick denna andel till 18 procent, men läsåret 2010/11 hade andelen nått 28 procent.

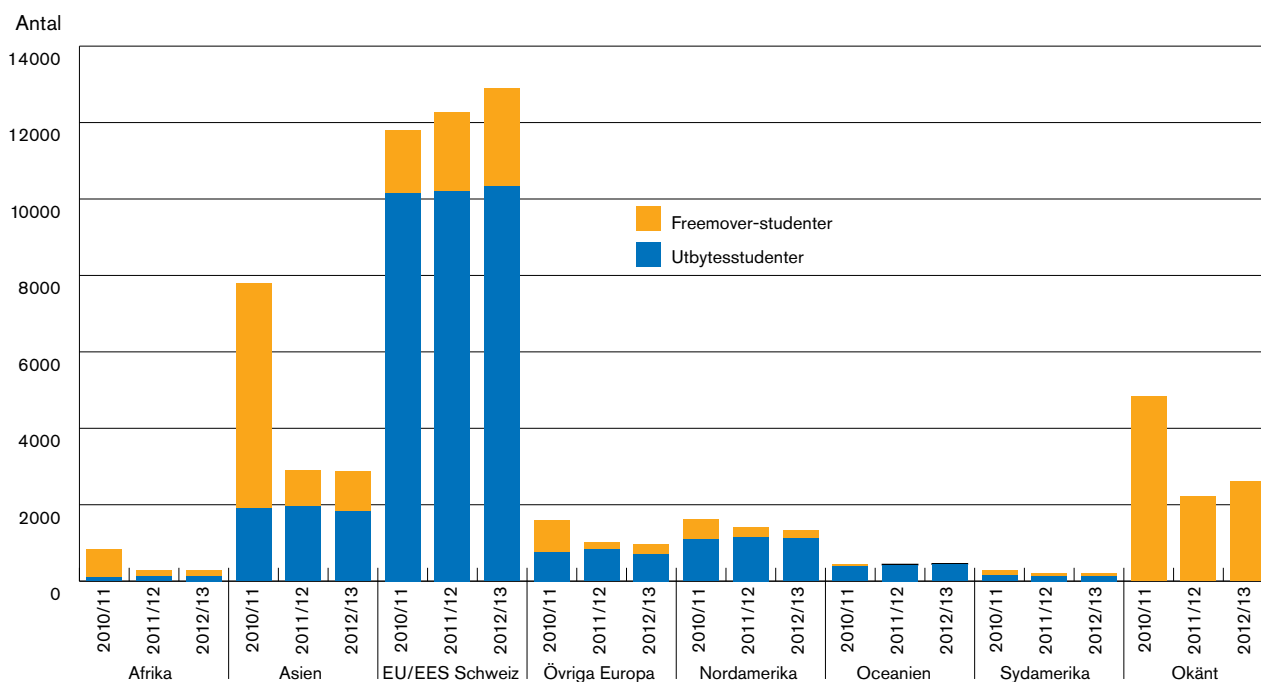
Drygt varannan kom från Europa

De 21 600 som läste i Sverige för första gången läsåret 2012/13 kom från många olika länder. Av nybörjarna läsåret 2012/13 kom 12 900 från länder inom EU/EES och 6 100 från länder utanför EU/EES samt 2 600 från okänt land. (För en del av freemoverstudenterna saknas uppgift om ursprungsland.) För 10 år sedan kom 57 procent av nybörjarna från länder inom EU/EES. Lsåret 2012/13 hade andelen ökat till 60 procent. Från länder utanför EU/EES hade andelen ökat från 26 procent till 28 procent.

Den minskning av antalet nya inresande studenter som inträffade mellan läsåren 2010/11 och 2011/12 var störst för länder i Afrika och Asien, varifrån antalet studenter minskade med drygt 60 procent vardera. Det finns stora skillnader i minskningen av freemoverstudenterna mellan världsdelarna och det hänger samman med hur fördelningen mellan freemoverstudenter och utbytesstudenter

Figur 45. Antalet nya inresande studenter läsåren 2003/04–2012/13 totalt och uppdelat på freemoverstudenter och utbytesstudenter.

Figur 46. Fördelning av antalet nya inresande studenter på världsdel läsåren 2010/11–2012/13.

har sett ut. I de världsdelar där andelen utbytesstudenter var stor var minskningen betydligt mindre, exempelvis Oceanien. Sett till enskilda länder minskade antalet nya inresande studenter från tredjeland mest från Kina, Iran, Pakistan och Indien, med ungefär 1 000 freemover-studenter från respektive land.

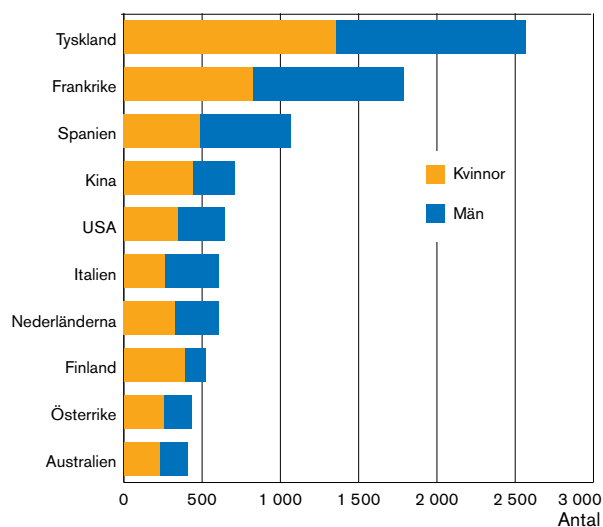
Mellan läsåren 2011/12 och 2012/13 har emellertid antalet nya freemover-studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz ökat med 400. Även från länder inom EU/EES och Schweiz har antalet nya inresande studenter till Sverige ökat. I synnerhet gäller detta freemover-studenterna som har ökat med drygt 900 studenter till 2 600 studenter från läsåret 2010/11 till 2012/13. Flest freemover-studenter kom från Tyskland, Finland och Kina.

Flest utbytesstudenter från Europa

Av de 21 600 nya inresande studenterna läsåret 2012/13 var 14 700 utbytesstudenter. Länderna inom EU/EES dominerar utbytesprogrammen och flest nybörjare kom från Tyskland, 2 600, följt av Frankrike och Spanien. Jämfört med för tio år sedan har antalet utbytesstudenter ökat från 8 800 till 14 700, dvs. en ökning med 66 procent. Störst har ökningen av utbytesstudenter varit från Tyskland och Frankrike. Från Kina och USA kom också många nybörjare, 710 respektive 640 läsåret 2012/13. Det var något fler kvinnor än män som kom som utbytesstudenter till Sverige, men skillnaden mellan olika länder var stor.

Anmälningavgifter och studieavgifter

Den 1 juli 2011 infördes anmälning- och studieavgifter för studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz som inte deltar i utbytesprogram. Anmälningavgiften är 900 kronor, men för studieavgifterna gäller att den studieavgiftsfinansierade verksamheten ska bära sina kostnader, alltså full kostnadstäckning. Lärosätena beslutar själva om storleken på avgifterna. Men kravet på full kostnadstäckning innebär att avgifterna blir förhållandevis höga i ett internationellt perspektiv, i genomsnitt ungefär 100 000 kronor per läsår. För konstnärliga utbildningar kan avgifterna vara upp till en halv miljon kronor per läsår.

Figur 47. Nya inresande utbytesstudenter som var nybörjare fördelat på land läsåret 2012/13.

	Läsåret 2010/11		Läsåret 2011/12		Läsåret 2012/13	
	Antal	Andel %	Antal	Andel %	Antal	Andel %
Totalt	14 670	100	5 940	100	6 920	100
Kurs	4 010	27	1 850	31	1 990	29
Program	10 920	73	4 090	69	4 930	71
varav						
Kandidatexamen	1 300	12	460	11	590	12
Magisterexamen	1 630	15	760	19	870	18
Masterexamen	7 450	68	2 490	61	2 940	60
Konstnärlig examen	190	2	150	4	140	3
Yrkesexamen	300	3	200	5	390	8
Övriga program	30	0	20	0	10	0

Tabell 15. Nya inresande freemover-studenter läsåret 2010/11–2012/13 fördelat på inriktning.

Utbytesstudenter läser kurser, freemover-studenter läser program

I stort sett samtliga av de 14 700 nya inresande utbytesstudenterna läste fristående kurser. Bland freemoverstudenterna var det populärare att läsa på program (71 procent), framför allt på magister- och masterprogram, än på fristående kurser (29 procent). I takt med att antalet freemover-studenter ökade under den senaste tioårsperioden ökade andelen programstudenter varje läsår med undantag för läsåret 2011/12 då freemover-studenterna minskade kraftigt. Mellan läsåren 2011/12 och 2012/13 ökade antalet programstudenter med 800.

Av 6 900 freemover-studenter läsåret 2012/13 läste 4 900 på ett program och 2 000 på en fristående kurs. Av de 4 900 på program läste nästan 3 000 på ett masterprogram och det är lite fler än föregående läsår.

Det vanligaste ämnesområdet bland både utbytesstudenterna och freemover-studenterna var samhällsvetenskap, juridik, handel och administration.

Lunds universitet hade i likhet med läsåret 2011/12 flest nya inresande studenter, nästan 2 600 studenter. Kungl. Tekniska högskolan och Stockholms universitet följde därefter med drygt 1 800 studenter vardera.

Länder i Asien har flest betalande

Av de 1 500 nya freemover-studenter som betalade studieavgift läsåret 2012/13 kom drygt hälften från Asien. Flest betalande studenter kom från Kina följt av Indien. Totalt sett ökade antalet betalande studenter med 270 mellan läsåren 2011/12 och 2012/13.

I samband med införandet av studieavgifter infördes även statliga stipendieprogram riktade till studieavgiftsskyldiga studenter. Ett av dessa hanteras av Svenska Institutet och riktas till studenter från tolv länder som Sverige har ett långsiktigt utvecklings-samarbete med. Trots stipendieprogrammen minskade antalet nya inresande studenter från dessa länder från 1 050 till 220 mellan läsåren 2010/11 och 2011/12. Mellan läsåren 2011/12 och 2012/13 har antalet minskat med ytterligare 10 studenter.

Universitet/högskola	Inresande studenter 2012/13		
	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	21 610	11 410	10 200
Lunds universitet	2 560	1 420	1 130
Kungl. Tekniska högskolan	1 860	570	1 280
Stockholms universitet	1 810	1 130	680
Uppsala universitet	1 790	1 050	750
Linköpings universitet	1 410	640	770
Göteborgs universitet	1 360	850	510
Linnéuniversitetet	1 220	730	490
Högskolan i Jönköping	1 040	520	520
Umeå universitet	1 040	590	450
Chalmers tekniska högskola	920	290	640

Tabell 16. De 10 lärosäten som hade flest nya inresande studenter läsåret 2012/13.

	Antal betalande freemover-studenter 2011/12			Antal betalande freemover-studenter 2012/13		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	1 230	580	660	1 500	640	870
Kina	260	160	110	340	170	170
Indien	90	20	70	160	30	130
Iran	160	70	90	100	50	50
USA	60	30	30	80	40	40
Ryssland	50	40	20	60	40	20

Tabell 17. Nya inresande freemover-studenter som betalade studieavgift fördelat på land läsåret 2011/12–2012/13.

	2010/11	2011/12	Förändring 11/12– 10/11 antal	2012/13	Förändring 12/13– 11/12 antal
Totalt	1 050	220	-830	210	-10
Bangladesh	600	50	-550	50	0
Bolivia	..	5		10	5
Burkina Faso	0	..		..	
Etiopien	310	40	-270	40	0
Kambodja	5	..		..	
Kenya	20	30	10	30	0
Mali	0	0	0	0	0
Moçambique	..	..		..	
Rwanda	10	10	0	10	0
Tanzania	40	30	-10	30	0
Uganda	40	40	0	20	-20
Zambia	5	10	5	10	0

Tabell 18. Inresande freemover-studenter (nybörjare) läsåren 2010/11–2012/13 från länder som Sverige har långsiktigt utvecklingssamarbete med. Avrundade värden.
.. = För litet antal att redovisa.

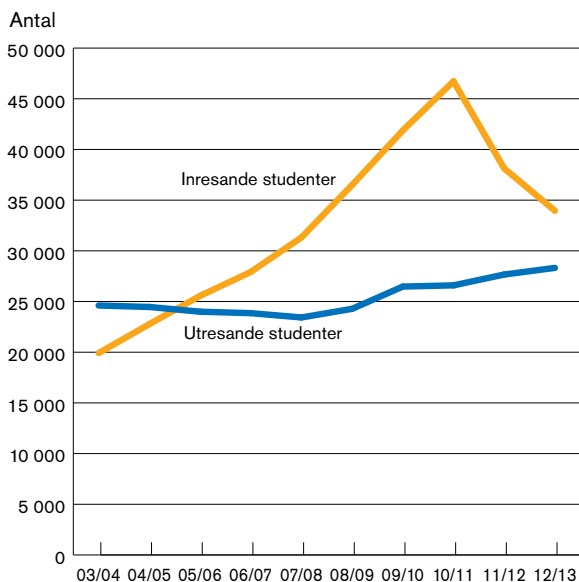
TOTALA ANTALET INRESANDE STUDENTER

Hittills har avsnittet handlat om nya inresande studenter men det finns fler inresande studenter eftersom många studerar mer än ett läsår i Sverige. I detta avsnitt beskrivs det totala antalet inresande studenter.

Under läsåret 2012/13 deltog omkring 34 000 inresande studenter i svensk högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå och det är en minskning med 4 200, eller 11 procent, jämfört med läsåret innan. Utbytesstudenterna minskade med 200 (1 procent) och freemover-studenterna minskade med 4 000 (17 procent). Under den senaste tioårsperioden ökade antalet inresande studenter varje läsår fram till 2010/11 då studieavgifter infördes och trenden bröts. Sedan dess har antalet inresande studenter minskat. Det stigande nybörjartalet har ännu inte fått genomslag på den totala inresande studentpopulationen. Av hela gruppen inresande studenter läsåret 2012/13 var 19 000 freemover-studenter.

Av det totala antalet inresande studenter kom 15 100 till Sverige inom ramen för utbytesprogram, vilket är 6 000 fler än läsåret 2003/04. Ungefär två tredjedelar av utbytesstudenterna kom via ett EU-program och det är en något mindre andel än läsåret 2003/04. Däremot har andelen utbytesstudenter som kommer via bilaterala avtal ökat under samma period med 8 procentenheter till 29 procent och uppgick till 4 400 under 2012/13. Nordplus slutligen är ett nordiskt program som omfattat ungefär samma antal studenter under perioden och läsåret 2012/13 uppgick antalet till 600 studenter.

Bland utbytesstudenterna (15 100) kom också flest från EU/EES-länder, 69 procent, och från Asien kom 13 pro-

Figur 48. Totala antalet inresande respektive utresande studenter läsåren 2003/04–2012/13.

cent. De flesta utbytesstudenterna kom från Tyskland, Frankrike och Spanien.

Av de 19 000 freemover-studenterna i Sverige läsåret 2012/13 kom 6 900 från länder inom EU/EES och Schweiz, vilket är 1 400 fler, än innan införandet av studieavgifter. Samtidigt har under samma period antalet studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz minskat från 26 300 till 12 050. Flest kom från Kina (1 570). Efter Kina följde Finland och Iran med 1 470 respektive 1 110 studenter.

Drygt hälften av alla inresande studenter kom från ett EU/EES-land och från Asien kom 7 300 studenter. Det var fler kvinnor än män bland inresande studenter, 51 och 49 procent, och det är första gången sedan läsåret 2003/04 som detta inträffar.

Flest examinerade vid Kungl. Tekniska högskolan

Nästan 7 300 av de inresande studenterna tog sin första svenska examen läsåret 2012/13. Av dessa var 58 procent män och 42 procent kvinnor. Vid Kungl. Tekniska högskolan examinerades 1 070 studenter. Därefter följde Lunds universitet med 1 040 examinerade och Uppsala universitet med 590 examinerade. Majoriteten av examina, drygt 80 procent, var på avancerad nivå. Teknik och tillverkning var den vanligaste inriktningen bland de examinerade och de flesta som examinerades var freemover-studenter. Det fanns nästan 370 betalande freemover-studenter bland de examinerade och det är en ökning från läsåret 2011/12 då det examinerades 90. Av de examinerade kom flest från Kina, nästan 1 100, följt av Iran och Indien, 580 respektive 520 examinerade.

Ursprungsland/-område	Samtliga inresande studenter	Förändring från 2011/12 %	därav utbytesstudenter	Förändring från 2011/12 %	därav freemoverstudenter	Förändring från 2011/12 %
EU/EES och Schweiz	17 350	7	10 500	2	6 920	16
Länder utanför EU/EES	16 620	-24	4 610	-7	12 050	-29
Danmark	500	19	280	22	220	10
Finland	2 000	5	540	-4	1 470	8
Island	290	4	60	-14	230	5
Norge	560	0	170	0	390	-3
Norden (4 länder)	3 350	6	1 050	2	2 310	6
Frankrike	2 210	1	1 800	-1	430	10
Italien	880	9	610	-2	270	35
Spanien	1 350	3	1 080	-2	280	27
Tyskland	3 740	7	2 600	2	1 160	20
Ryssland	387	-27	120	-8	280	-30
Turkiet	370	-51		-100	180	-49
Europa utom EU27 (14 länder)	1 910	-21	1 060		860	-34
Etiopien	180	-47	10		170	-50
Kamerun	110	-35			110	-35
Nigeria	180	-25			180	-25
Afrika (28 länder)	910	-32	140	8	770	-36
Kanada	440	-15	340	-3	100	-41
Mexiko	200	-23	120	-14	80	-33
USA	980	-12	650	-3	340	-23
Nord- och Mellanamerika (12 länder)	1 670	-15	1 130	-3	550	-30
Brasilien	120	-8	60	0	50	-29
Colombia	60	-33	5		50	-44
Sydamerika (9 länder)	310	-21	140	0	170	-32
Bangladesh	510	-39	5		510	-39
Indien	790	-46	110	-42	690	-48
Iran	1 110	-42			1 110	-42
Kina	2 290	-30	740	-16	1 570	-35
Pakistan	790	-50			780	-51
Singapore	410	5	400	8	10	0
Asien (41 länder)	7 270	-35	1 950	-10	5 350	-42
Australien	470	0	430	5	40	-43
Oceanien (2 länder)	500	-4	440	0	50	-38
Okänt	4 360	2			4 360	2
Totalt	33 960	-11	15 110	-1	18 970	-18

Tabell 19. Antalet inresande studenter till Sverige 2012/13 från länder inom respektive utanför EU/EES och Schweiz samt förändring 2011/12–2012/13. Ursprungsområde och de största länderna inom dessa redovisas. Observera att en person som är utbytesstudent en viss tid av året kan vara freemover-student en annan tid av läsåret. Det betyder att utbytesstudenter och freemover-studenter ibland inte summerar till samtliga inresande studenter. Värdena är avrundade.

Färre inresande utbytesstudenter hösten 2013

Tidigare i detta avsnitt har inresande studenter redovisats för hela läsåret t.o.m. 2012/13, som är det senaste läsåret det finns uppgifter för. Här redovisas utvecklingen i stället

per hösttermin, vilket innebär att även utvecklingen t.o.m. höstterminen 2013 kan redovisas.

Som tidigare nämnts medförde avgiftsinförandet att antalet nya inresande studenter sjönk med en tredjedel mel-

Ursprungsområde	Student-kategori	Antal nya inresande				Förändring (%)		
		ht10	ht11	ht12	ht13	ht10–ht11	ht11–ht12	ht12–ht13
Samtliga	Freemover	12 200	4 900	5 700	6 300	-60	18	9
	Utbyte	9 600	9 800	9 700	8 900	2	-1	-8
	Summa	21 800	14 700	15 400	15 200	-33	5	-2
EU/EES och Schweiz	Freemover	1 400	1 900	2 400	2 400	31	29	1
	Utbyte	7 000	7 200	7 200	6 500	3	1	-10
	Summa	8 400	9 000	9 600	8 900	7	6	-7
Ej EU/EES och Schweiz (tredjelandsstudenter)	Freemover	7 500	1 500	1 600	1 800	-80	5	15
	Utbyte	2 600	2 600	2 400	2 400	0	-7	-1
	Summa	10 100	4 100	4 000	4 200	-59	-2	5
Okänd *	Freemover	3 300	1 500	1 800	2 100	-54	17	15
	Summa	3 300	1 500	1 800	2 100	-54	17	15

Tabell 20. Antalet nya inresande studenter som inte studerat i Sverige tidigare fördelat på ursprungsområde och studentkategori hösten 2010 till hösten 2013, samt den procentuella antalsförändringen mellan höstarna. *För vissa freemover-studenter saknas uppgift om land.

lan höstarna 2010 och 2011, från 21 800 till 14 700. Hösten därefter ökade antalet nya inresande studenter något, med 5 procent till totalt 15 400. Men den senaste hösten, alltså hösten 2013, minskade antalet nya inresande studenter igen med 2 procent till 15 200. Hela minskningen beror på färre utbytesstudenter.

I det totala antalet nya inresande studenter ingår som tidigare både studentkategorierna utbytesstudenter och free-over-studenter. Antalet nya utbytesstudenter var nära nog oförändrat de tre höstarna 2010 till 2012, kring 9 700, men hösten 2013 har denna studentkategori minskat med 8 procent till totalt 8 900.

När det gäller de nya freemover-studenterna så minskade de rejält i antal mellan hösten 2010 och 2011, en nedgång med 60 procent. Hösten 2012 ökade antalet nya freemover-studenter till 5 800, en uppgång med 18 procent, och hösten 2013 har antalet ökat med ytterligare 9 procent till totalt 6 300. Trots ökningen är de nya freemover-studenterna fortfarande betydligt färre än de var innan avgiftsinförandet hösten 2010, då de uppgick till 12 200.

Hösten 2013: 19 procent fler betalande studenter

Antalet nya inresande studenter har förändrats på olika sätt mellan höstarna 2010 och 2013 för olika studentkategorier och beroende på om de kom från länder inom eller utom EU/EES och Schweiz mellan höstarna 2010 och 2013.

Antalet nya utbytesstudenter från länder utanför EU/EES och Schweiz (s.k. tredjeländer) har varit i princip detsamma dessa fyra höstar. Däremot har antalet nya utbytesstudenter från länder inom EU/EES och Schweiz förändrats. De var drygt 7 000 höstarna 2010–2012, men hösten 2013 var de 6 500, en nedgång med 10 procent.

Det är alltså utbytesstudenter från länder inom EU/EES och Schweiz som står för hela nedgången i antalet nya inresande utbytesstudenter.

För nya inresande freemover-studenter ser bilden också olika ut beroende på varifrån de kom. De minskade kraftigt från länder utanför EU/EES och Schweiz (s.k. tredjeländer) hösten 2011, vilket inte är förvånande med tanke på avgiftsinförandet. Hösten 2010 var de nära 7 500 och hösten 2011 hade de minskat till cirka 1 500, vilket var en nedgång med 80 procent. Hösten 2012 ökade de emellertid med 5 procent, och ökningen fortsatte också hösten 2013 med ytterligare med 15 procent till totalt 1 800 men de är fortfarande betydligt färre än före avgiftsinförandet.

Från länder inom EU/EES och Schweiz har de nya freemover-studenterna ökat från 1 400 hösten 2010 till 2 400 hösten 2013, vilket är en ökning med totalt 70 procent. Det har alltså skett ett skifte i från vilka länder flest freemover-studenter kommer.

Det finns också en relativt stor grupp nya freemover-studenter vilkas landsuppgifter är okända. Innan avgiftsinförandet var de nära 3 300, men de har minskat till 2 100 hösten 2013. Minskningen tyder på att det även inom gruppen okända fanns ett antal tredjelandsstudenter hösten 2010. Det innebär att det finns anledning att utgå ifrån att avgiftsinförandet också påverkat antalet i denna grupp. Det går dock inte att fastställa hur mycket. Hösten 2013 har gruppen med okänd landsuppgift ökat med 15 procent, och dessa studenter är från länder inom EU/EES eftersom de inte behöver ansöka om uppehållstillstånd för att studera i Sverige.

Det är viktigt att notera att inte alla freemover-studenter från tredjeländ är studieavgiftsskyldiga. Undantag medges för personer från tredjeländ som bedöms ha stark anknyt-

ning till Sverige, exempelvis har permanent uppehållstillstånd eller uppehållstillstånd i Sverige av annat skäl än studier. Både hösten 2012 och 2013 hade 19 procent av alla freemover-studenter från tredjeländ undantag från betalningsskyldigheten.

Antalet betalande studenter har ökat för varje år sedan studieavgifter infördes, så också hösten 2013. Då var det drygt 1 600 nya freemover-studenter från tredjeländ som betalade studieavgifter för hela eller delar av sin utbildning, vilket var 18 procent fler än hösten 2012 då de var knappt 1 400. Hösten 2011, den första hösten efter studieavgiftsinförandet, var de 1 150.

Utöver de nya betalande studenterna hösten 2013, som var 1 600, fanns det också 1 220 betalande studenter som fortsatte studera. Därmed var det totala antalet betalande drygt 2 800, vilket var 19 procent fler än hösten 2012 då de var knappt 2 400.

Små geografiska förändringar höstarna 2011–2013

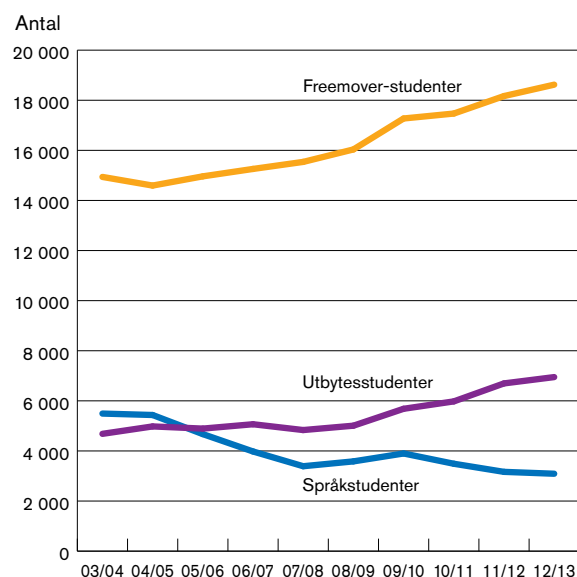
Den stora nedgången i antalet nya inresande till Sverige mellan höstarna 2010 och 2011 var särskilt betydande för vissa länder. Sett i det sammanhanget är förändringarna därefter närmast försumbara.

Avgiftsinförandet hösten 2011 påverkade framför allt nya freemover-studenter från tredjeländer med vilka svenska lärosäten hade liten utbytesverksamhet. Den relativa minskningen uttryckt i procent var störst för länder i Afrika och Asien varifrån studenttalen minskade med omkring 70 procent i genomsnitt. För övriga tredjeländsvärldsdelar var den relativa minskningen väsentligt mindre. Det hänger samman med att utbytesstudenterna utgjorde en betydligt större andel av det totala antalet nya tredjeländsstudenter i övriga tredjeländsvärldsdelar än i Afrika och Asien, och att dessa studenter inte påverkades av avgiftsinförandet.

Hösten 2013 och 2012 har det varit små förändringar av antalet nya inresande studenter från olika länder i förhållande till hösten 2011, i synnerhet från länder utanför EU/EES och Schweiz. Totalt sett minskade dessa studenter med 2 procent mellan hösten 2011 och 2012, för att sedan öka med 5 procent mellan hösten 2012 och 2013. För flertalet av de länder som nämnts tidigare i detta avsnitt – med stora nedgångar mellan hösten 2010 och 2011 – har situationen knappt förändrats alls hösten 2012 och 2013. Dock har antalet nya inresande studenter från framför allt Indien ökat hösten 2013, med över 50 procent till drygt 300.

UTRESANDE STUDENTER

Antalet utresande studenter har ökat fem år i rad och under läsåret 2012/13 deltog 28 300 svenska studenter i högskoleutbildningar utomlands. Det är 700 fler än läsåret innan och sammantaget har ökningen under dessa fem år varit 21 procent. De utresande studenterna brukar delas upp i tre kategorier. Den största gruppen är 18 600 freemover-studenter med studiemedel från CSN (66 procent), därefter kommer 6 900 utbytesstudenter (25 procent) och till sist 3 100 deltagare i språkkurser med studiemedel från

Figur 49. Utresande studenter fördelat på freemover-studenter, utbytesstudenter och deltagare i språkkurser läsåren 2003/04–2012/13.

CSN (11 procent). Anledningen till att de som läser språkkurser särredovisas är att huvuddelen av dem studerar på kurser som betecknas som icke-akademiska och följaktligen inte bedöms vara på högskolenivå. Antalet utresande studenter är förmodligen något underskattat eftersom det också förekommer att studenter tillbringar en period utomlands utan att det rapporteras eftersom de examineras vid hemmlärosätet. Jämfört med föregående läsår har freemover-studenterna ökat med 3 procent och utbytesstudenterna med 4 procent medan antalet språkstudenter har minskat med 2 procent. Det var fler kvinnor än män som studerade utomlands, 59 procent kvinnor och 41 procent män. Kön fördelningen var jämnast bland utbytesstudenterna, 56 procent kvinnor och 44 procent män.

Fler utresande till Danmark

Majoriteten av de utresande studerade i Europa, nästan 17 000 av drygt 28 000 studenter (60 procent) och till Nordamerika åkte 6 300 svenskar. Sammanlagt reste alltså 82 procent till dessa regioner. Asien blir allt populärare och 2 900 studenter åkte dit. Av de enskilda mottagarländerna är USA och Storbritannien störst, de tog emot nästan 20 procent vardera av de utresande studenterna läsåret 2012/13. Danmark, Australien, Polen, Frankrike och Spanien kommer sedan på listan över de populäraste länderna. Tillsammans tog dessa sju länder emot nästan två tredjedelar av alla studenter som reste ut från Sverige.

Studenternas val av länder har förändrats, för tio år sedan var det 68 procent av alla utresande som åkte till ett europeiskt land och USA. Polen, Danmark, Kina och Japan tar emot fler svenska studenter än tidigare. Mellan läsåren 2003/04 och 2012/13 har antalet utresande till Spanien, Frankrike och Italien minskat. Antalet utresande till Spanien har mer än halverats under den här tidsperioden. Även om Australien fortfarande tillhör de mest populära länderna har antalet studenter minskat betydligt – från 2 700 till 1 500.

Land	Samtliga utlands-studerande	därv utbytes-studerande	därv freemover-studerande	därv studenter på språk-kurser
Danmark	1 760	130	1 630	
Finland	230	40	190	
Island	80	40	40	
Norge	860	100	770	
Norden	2 930	300	2 760	
Frankrike	1 250	510	230	540
Polen	1 260	30	1 230	10
Spanien	1 190	380	330	520
Storbritannien och Nordirland	5 140	590	4 100	470
Europa utom Norden	14 090	3 230	8 920	2 140
Egypten	100	10	40	50
Zimbabwe	60		60	
Afrika	360	180	120	60
Kanada	550	400	150	
Mexiko	80	70	10	
USA	5 600	760	4 860	10
Nord- och Mellanamerika	6 260	1 240	5 040	10
Argentina	90	50	50	
Chile	120	30	100	
Sydamerika	360	140	240	
Japan	750	200	100	470
Kina	750	410	110	250
Singapore	330	310	20	
Sydorea	280	190	20	80
Thailand	230	80	90	50
Asien	2 920	1 400	670	890
Australien	1 520	450	1 080	
Nya Zeeland	130	60	70	
Oceanien	1 650	510	1 140	
Totalt	28 320	6 950	18 620	3 090

Tabell 21. Antalet utresande studenter 2012/13. Världsdelar och de största länderna inom dessa redovisas. Observera att en person som är utbytesstudent en viss tid av året kan vara freemover-student en annan tid av läsåret. Det betyder att utbytesstudenter och freemover-studerande ibland inte summerar till samtliga inresande studenter. Värdena är avrundade.

Freemover-studerande väljer samhällsvetenskapliga ämnen

Det vanligaste studieområdet för utresande freemover-studerande 2012/13 var liksom tidigare år samhällsvetenskap, juridik, handel och administration. Omkring en tredjedel av studenterna studerade inom denna inriktning läsåret 2012/13. Därefter kom humaniora och konst respektive hälso- och sjukvård samt social omsorg med vardera omkring 20 procent av de utresande freemover-studenterna.

Utbildningens inriktning ¹	Totalt	Kvinnor	Män
Totalt	18 620	11 020	7 600
Samhällsvetenskap, juridik, handel, administration	6 140	3 610	2 540
Humaniora och konst	3 820	2 590	1 230
Hälso- och sjukvård samt social omsorg	3 740	2 080	1 660
Tjänster	940	480	460
Teknik och tillverkning	760	320	420
Allmän utbildning	730	470	260
Naturvetenskap, matematik och data	690	340	360
Lant- och skogsbruk samt djursjukvård	370	340	40
Pedagogik och lärutbildning	120	90	40
Okänd	1 730	990	740

Tabell 22. Utresande freemover-studerande läsåret 2012/13 fördelat på studieinriktning.

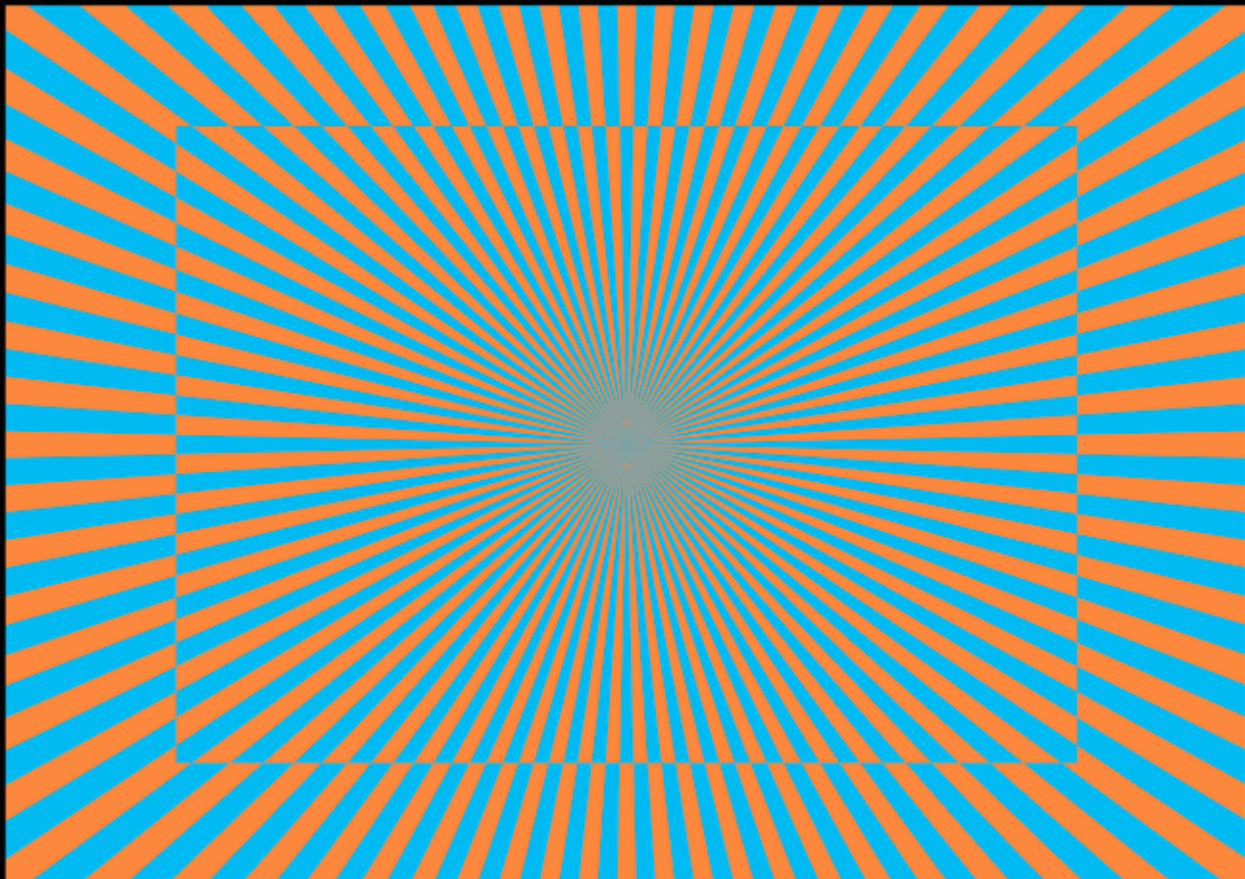
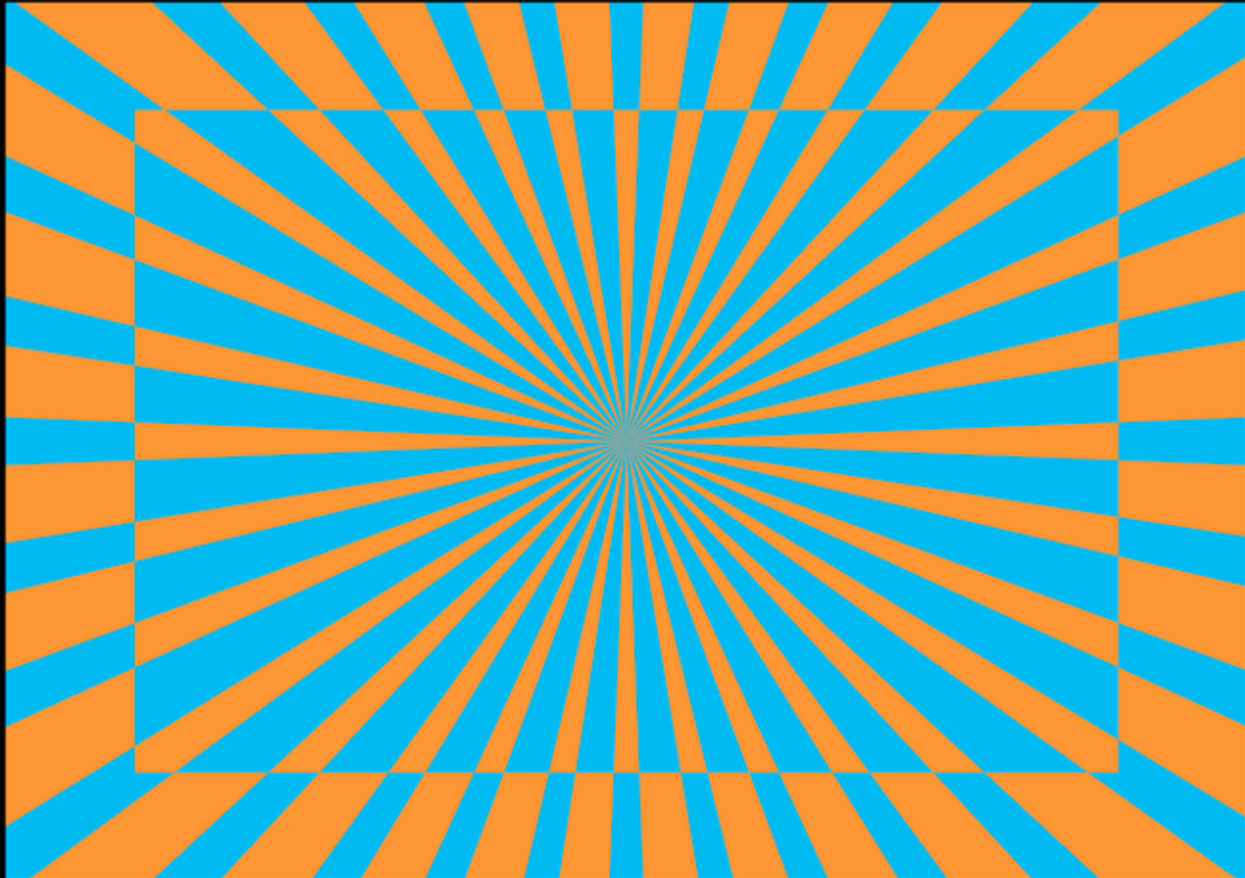
Lunds universitet har flest utresande utbytesstudenter

Lsåret 2012/13 deltog 6 900 svenskar i utbytesprogram och på nästan samtliga högskolor och universitet var det fler kvinnor än män som reste ut. De flesta utbytesstudenterna har Lunds och Uppsala universitet, 1 020 respektive 780, följt av Kungl. Tekniska högskolan som hade 600 studenter. Drygt var tredje utbytesstudent reste alltså ut från något av dessa tre lärosäten. Det är vanligast att resa ut inom bilaterala program mellan det svenska lärosätet och ett utländskt lärosäte.

Studenterna från Sverige som läste utomlands var yngre än studenterna som läste på hemmaplan, 69 procent av de utresande studenterna var yngre än 25 år läsåret 2012/13 medan 50 procent var det bland de som stannade hemma. Freemover-studenterna var också yngre än utbytesstudenterna. Det fanns inga stora skillnader mellan könen i åldersfördelningen.

Blivande civilekonomer studerar ofta utomlands

Omkring 14 procent av de 44 400 som tog sin första examen 2012/13 studerade utomlands någon gång sex år före examen. Bland dem som tagit ut en yrkesexamen var detta vanligast bland civilekonomexaminerade med en andel på 50 procent. Därefter följde arkitektstudenter (42 procent), samt jurister med 37 procent. Det bör noteras att utlandsstudier inte alltid är kopplade till den examen som avlagts. Examinerade med små andelar utlandsstudier fanns inom vård och omsorg respektive undervisning. I NU-statistikdatabasen finns nyckeltal för examinerade inom alla yrkesexamensprogram.

Utbildning och arbetsmarknad

De senaste decennierna har relationen mellan den högre utbildningen och arbetsmarknaden debatterats alltmer. Debatten handlar ofta om hur och i vilken utsträckning de som examineras i högskolan etablerar sig på arbetsmarknaden den närmaste tiden efter examen. Etableringen på arbetsmarknaden är ett sätt att mäta balansen mellan tillgång och efterfrågan på olika högskoleutbildade grupper, det vill säga hur många som har examinerats i relation till behovet av personer med olika examina från högskolan.

Regeringen anser att målsättningen för universitet och högskolor bör vara att ständigt utveckla utbildningsutbudet för att uppnå utbildningar med hög kvalitet som möter studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov (*Budgetpropositionen för 2014, prop. 2013/14:1. Utgiftsområde 16, s. 76*). Nedan beskrivs och analyseras bland annat hur etableringen på arbetsmarknaden fungerar för högskoleutbildade.

UTBILDNINGSNIVÅ OCH STÄLLNING PÅ ARBETSMARKNADEN

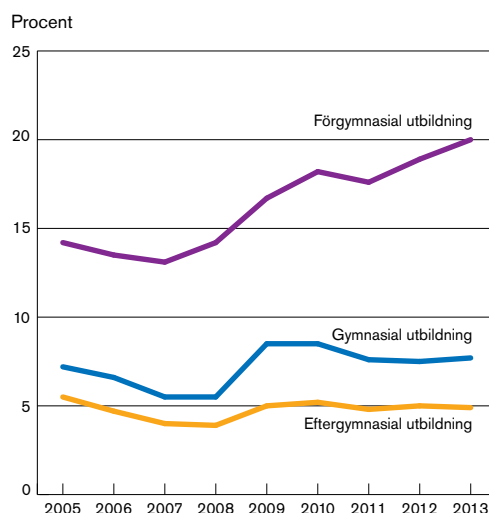
Generellt är de som har en högskoleutbildning arbetslösa i lägre utsträckning än de som bara har en utbildning från gymnasieskolan och grundskolan. Detta gäller oberoende av vilket konjunkturläge som råder. Arbetslösheten är högst för dem som endast har grundskoleutbildning. År 2013 tillhörde 5 115 600 personer arbetskraften i åldersgruppen 15–74 år, varav 4 704 700 var sysselsatta och 410 900 var arbetslösa.

En längre utbildning medför en starkare ställning på arbetsmarknaden. Till exempel kan det finnas en yrkeshierarki med en viss utbytbart mellan nivåerna. Personer som är kvalificerade för den högre nivån kan ofta ersätta dem som är kvalificerade för den lägre nivån, men det omvända är inte lika vanligt. En civilingenjör kan ibland ersätta en högskoleingenjör, och en högskoleingenjör kan ersätta en tekniker. Dessutom anses högre utbildning till en stor del vara en signal från individen till framtida arbetsgivare. Arbetsgivaren kan inte skilja arbetssökande med högre produktivitet från arbetssökande med lägre, men genom att ha genomgått en längre utbildning än andra så visar individen för sina framtida arbetsgivare att den är mer anställningsbar än andra.

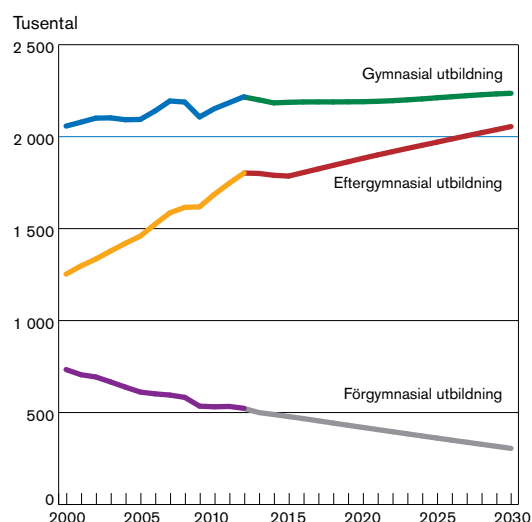
Den kraftiga utbyggnaden av den högre utbildningen på 1990-talet och i början av 00-talet innebär att flera grupper av högskoleutbildade kommer att bli större under de närmaste decennierna. Detta kommer att ske även utan någon ytterligare utbyggnad av högskolan. För de flesta utbildningsgrupper är antalet nyexaminerade nämligen större än antalet högskoleutbildade som lämnar arbetsmarknaden, till exempel genom att gå i pension. Inom flera yrken är efterfrågan på personer med högskoleutbildning högre än tidigare. Arbetsgivarna vill ha en ökad kompetens inom många yrkesområden även om inte högre utbildning är nödvändig för yrket. Det kan också vara en effekt av att antalet högskoleutbildade i arbetskraften har ökat och högutbildade personer konkurrerar ut personer med lägre utbildning. Antalet eftergymnasialt utbildade (till övervägande del högskoleutbildade) ökade med 550 000 mellan 2000 och 2012 (*Trender och prognoser 2011*, SCB och uppdatering av statistiken åren 2011–2012).

UTLÄNDSKA AKADEMIKER PÅ DEN SVENSKA ARBETSMARKNADEN

Antalet högskoleutbildade i befolkningen ökar också genom att personer flyttar in och ut från Sverige. Vi har nettoinflyttning av eftergymnasialt utbildade, det vill säga det är fler med högre utbildning som flyttar hit än som flyttar

Figur 50. Arbetslöshet (procent) 2005–2013 efter utbildningsnivå, arbetskraften 15–74 år. Källa: Arbetskraftsundersökningarna (AKU), SCB.

Figur 51. Antalet förvärvsarbetande 2000–2012 samt beräknad efterfrågan på arbetskraft 2012–2030 fördelat på utbildningsnivå. Antalet eftergymnasialt utbildade (till övervägande del högskoleutbildade) ökade med 550 000 mellan 2000 och 2012. Källa: *Trender och prognoser 2011*, SCB och uppdatering av statistiken åren 2011–2012.

härför. Endast i samband med den ekonomiska krisen på 1990-talet har det varit tvärtom. För att underlätta för dessa grupper att etablera sig på arbetsmarknaden kan de få sin utbildning bedömd och erkänd av en behörig myndighet, och många av de högutbildade invandrarna ansöker om att få sin utbildning bedömd. 2013 kom det 16 600 högutbildade (utbildningsnivå enligt vad de själva uppgett) invandrare till Sverige från andra länder och samma år inkom omkring 6 500 ansökningar till Universitets- och högskolerådet, som bedömer huvuddelen av de utländska examina.

Arbetskraftsinvandringen och validering av invandrarnas examina är med andra ord viktig för att antalet förvärvsarbetande i förhållande till befolkningens storlek ska kunna ligga kvar på samma nivå som i dag. Andelen högutbildade invandrare varierar från år till år med vilka invandrargrupper som dominerar.

ETABLERINGEN PÅ ARBETSMARKNADEN

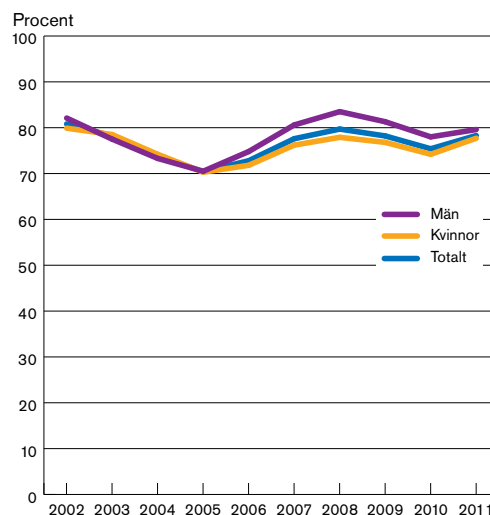
UKÄ (och tidigare Högskoleverket) har följt examinerades etablering på arbetsmarknaden för alla examensårgångar 1994/95–2009/10. I stort sett har etableringen följt konjunkturernas svängningar, men det finns också områden som haft en annan utveckling än arbetsmarknaden som helhet. Andelen etablerade har varierat mellan 67 procent och 82 procent, det vill säga en skillnad på 15 procentenheter.

De senaste uppgifter som finns visar att bland dem som examinerades från universitet och högskolor läsåret 2009/10 hade 78 procent etablerat sig på arbetsmarknaden 2011 (0,5–1,5 år efter examen). Andelen etablerade var nästan tre procentenheter högre än motsvarande andel ett år tidigare, det beror bland annat på att den så kallade finanskrisen inträffade 2008–09 med minskad sysselsättning som följd. Därefter har antalet förvärvsarbetande åter ökat enligt den undersökning av etableringen på arbetsmarknaden som UKÄ genomfört tillsammans med Prognosinstitutet vid SCB. I undersökningen definieras etableringen bland annat genom uppgifter om inkomster, arbetslöshet och arbetsmarknadspolitiska åtgärder, läs mer i *Etableringen på arbetsmarknaden 2011 – Examinerade läsåret 2009/10 Rapport 2013:11, Universitetskanslersämbetet*.

Etableringen för män och kvinnor

Etableringsandelen för männen är oftast större än motsvarande andel för kvinnorna, 2011 var skillnaden 1,8 procentenheter. Under de senaste tio åren har andelen etablerade kvinnor varit större två av åren, 2003 och 2004. Det förklaras delvis av att nedgången i etablering under början av 2000-talet var särskilt stor inom den manligt dominerade IT-sektorn. I den senaste examensårgången som följts upp, läsåret 2009/10, var andelen etablerade män större än andelen etablerade kvinnor i 35 av 90 examensgrupper. Dessa 35 examensgrupper utgör 68 procent av det totala antalet examinerade i uppföljningen. Andelen etablerade kvinnor var större i 26 av 90 examensgrupper vilket omfattar 28 procent av alla examinerade. I 29 examensgrupper var det för få examinerade för att en jämförelse mellan könen skulle vara meningsfull. För tredje året i rad minskar skillnaderna mellan könen.

Det är oftast stora skillnader i etableringen mellan olika examensområden. Eftersom män och kvinnor väljer olika utbildningar blir det en mer rättvis jämförelse om man tar hänsyn till deras utbildningsval. Vi har därför korrigerat för utbildningsvalen och då framgår att den faktiska andelen etablerade är nästan lika stor som den förväntade andelen. Det kan tolkas som att om lika andel kvinnor och män hade examina från alla utbildningar, skulle skillnaden i etableringsandel mellan könen vara betydligt mindre, i detta fall endast 0,2 procentenheter i stället för 1,8 procentenheter. Det betyder att nästan hela skillnaden (1,6 av 1,8 procentenheter) mellan könen beror på att kvinnor och män väljer olika utbildningar.

Figur 52. Andelen etablerade på arbetsmarknaden 0,5–1,5 år efter examen 2002 till 2011, procent.

Högst etablering bland de med yrkesexamen

Yrkesexamina avlades av drygt 25 000 personer läsåret 2009/10, och nästan 83 procent hade etablerat sig på arbetsmarknaden inom 0,5–1,5 år. Det kan jämföras med att andelen etablerade bland nästan 12 000 examinerade med en generell examen uppgick till drygt 71 procent, respektive omkring 35 procent för examinerade med en konstnärlig examen. Bland personer med yrkesexamina inom ämnesområdena teknik samt vård och medicin var andelen etablerade störst 2011. Etableringen efter vissa yrkesexamina är särskilt hög därför att de utbildningarna i stor utsträckning är vidareutbildningar för redan yrkesverksamma, det gäller främst psykoterapeuter, yrkeslärare, specialistsjuksköterskor och specialpedagoger. Etableringsandelen 2011 var drygt 92 procent för examinerade inom sådana vidareutbildningar.

De flesta har yrken med krav på högskoleutbildning

Av alla examinerade 2009/10 som var etablerade och för vilka det finns uppgift om yrke 2011 var det 51 procent som antingen hade ett yrke som klassificerats som en ledande befattning (chefer) eller som normalt kräver minst tre års högskoleutbildning. Yrkesindelningen är baserad på Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK). Ungefär 42 procent hade etablerat sig i yrken där det normalt krävs en eftergymnasial utbildning på 2–3 år, och 6 procent fanns i yrkesgrupper utan krav på utbildning eller där det normalt krävdes högst gymnasieutbildning. Det var alltså totalt mer än 90 procent av alla etablerade som hade yrken med krav på en högskoleutbildning. De flesta examinerade får också med tanke på utbildningen ett arbete inom yrken som är relevanta.

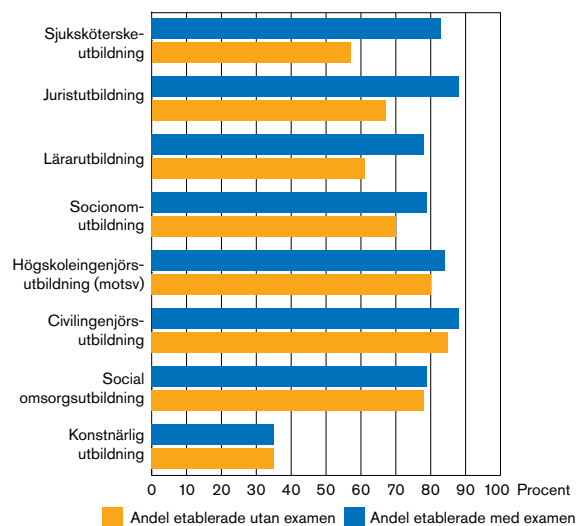
Ålder spelar roll för etableringen

Bland männen är etableringsandelen störst i åldersgruppen 20–29 år, 81 procent. I denna åldersgrupp återfinns 83 procent av de examinerade männen och 73 procent av kvinnorna. Andelen etablerade kvinnor i denna ålders-

Examensgrupper	Antal exami- nerade	Andel etab- lade (procent) totalt	Andel etab- lade (procent) kvinnor	Andel etab- lade (procent) män
Officerare	131	97	–	97
Psykoterapeuter	184	96	96	98
Specialpedagoger	287	96	96	100
Läkare	915	96	95	97
Civilingenjörer, bygg	439	95	93	95
Speciallärare	66	94	94	–
Jägmästare	46	93	95	92
Högskoleingenjörer, bygg	482	93	93	92
Röntgensjuksköterskor	119	92	92	94
Tandläkare	208	92	93	91
Specialistsjuksköterskor	1 971	92	91	98
Yrkeslärare	448	91	88	95
Landskapsarkitekter	53	91	91	–
Mag. ex. bredd naturvetare	22	91	–	–
Optiker	71	90	91	–
Veterinärer	72	85	82	–
Receptarier	147	84	84	–
Biomedicinska analytiker	220	83	82	88
Teologie kandidatexamen	94	83	85	80
Psykologer	360	81	81	79
Kandidatexamen i ekonomi	1 383	75	75	75
Tandhygienister	188	74	75	–
Arbets terapeuter	377	72	72	77
Kandidatexamen i teknik	461	71	70	71
Dietister	73	70	71	–
Master naturvetare	158	57	61	51
Master i ekonom	87	56	60	54
Master i vård och medicin	52	44	45	–
Konstnärlig examen i musik	80	40	43	38
Totalt	39 226	78	78	80

Tabell 23. Andelen (procent) etablerade på arbetsmarknaden 2011 i några examensgrupper av de examinerade läsåret 2009/10. Det är stora skillnader i etableringen på arbetsmarknaden för examinerade med olika examina. Det är höga etableringsstal för dem som har en yrkesexamen, speciellt från påbyggnadsutbildningar. Det är lägre etableringstal för personer med konstnärliga examina.

grupp uppgår till 79 procent och är något lägre. Små andelar etablerade finns bland examinerade i åldersgruppen 30–34 år, 73,6 procent för kvinnorna respektive 75,6 för männen. Från 35 år och uppåt är andelen etablerade större bland kvinnorna och de största etableringsandelarna finns bland kvinnliga examinerade i åldersgruppen 40–59 år med andelar omkring 85 procent. En trolig förklaring till den höga etableringsandelen bland dessa kvinnor är att

Figur 53. Andelen etablerade 2011 av de med respektive utan examen, procent. Med examen avses avlagd examen läsåret 2009/10, gruppen utan examen är de som genomgått merparten av sin utbildning senast läsåret 2009/10 men inte avlagt examen.

många redan är etablerade när de börjar sin utbildning. De är också äldre när de påbörjar utbildningen. Dessa kvinnor går ofta olika påbyggnadsutbildningar för att till exempel bli specialistsjuksköterskor, specialpedagoger, psykoterapeuter eller yrkeslärare.

Högre etablering för de med examen

Många studenter tar inte ut sin examen fastän de är klara eller nästan klara med sina studier. En orsak kan vara att de fått jobb och börjat arbeta. UKÄ har studerat etableringsandelen även för dem som inte tagit ut examen. Definitionen på dem som inte har tagit ut en examen till och med läsåret 2011/12 är att de har tagit högskolepoäng under läsåret 2009/10 och klarat minst 75 procent av högskolepoängen som krävs för en examen men inte tagit ut en examen. De kan också ha klarat av hela utbildningen men inte tagit ut en examen.

En jämförelse visar att andelen etablerade är större bland personer som tagit en examen jämfört med personer som inte tagit ut en examen. Skillnaden i etableringen bland de grupper som är möjliga att jämföra på detta sätt är störst för legitimationsyrken som till exempel sjuksköterskor. Även bland socionomer, högskoleingenjörer och civilingenjörer är andelen etablerade större bland de med examen.

Gynnsammare arbetsmarknad på högskoleorter

Genom uppgifter om var de högskoleexaminerade var folkbokförda året innan de började sina högskolestudier (rekryteringslän) respektive cirka två år efter avlagd examen (boendelän) går det att få en uppfattning om hur arbetsmarknaden har utvecklats. Det var fler som bodde kvar i det län där högskolan är belägen efter examen än som rekryterades från högskolelän för alla lärosäten som hade 1 000 eller fler examinerade personer, utom för Luleå tekniska universitet. Den största skillnaden fanns bland examinerade vid Kungl. Tekniska högskolan, 44 procent av studenterna hade rekryterats från Stockholms län och

71 procent av studenterna bodde där efter examen. Möjligheten att bli kvar i högskolelänet efter examen påverkas bland annat av arbetsmarknadssituation, tillgången till bostäder och möjligheter till fortsatta studier. För de examinerade läsåret 2010/11 gäller uppgiften om boendelän var personerna var folkbokförda den 31 december 2012 (*Studenter och examina på grundnivå och avancerad nivå 2011/12, Statistiska meddelanden UF 20 SM 1301, UKÄ och SCB*).

BEHOVET AV HÖGSKOLEUTBILDADE PÅ LÅNG SIKT

Det är viktigt att skilja på kort och lång sikt när arbetsmarknadens behov av arbetskraft diskuterar. På kort sikt är konjunkturen mycket betydelsefullt för balanssituationen på arbetsmarknaden, ett exempel är finanskrisen 2008–09. Studenter som börjar sina utbildningar i år kommer ut på arbetsmarknaden om tre till sex år. På lång sikt är det andra faktorer än konjunkturen som är viktiga för efterfrågan på olika examensgrupper. Det kan vara hur näringsgrenarna utvecklas, hur arbetsmarknadens sammansättning av olika yrken ser ut eller demografiska förutsättningar, som bland annat påverkar hur många som går i pension. UKÄ (och tidigare Högskoleverket) ger regelbundet ut rapporter om det framtida balansläget på arbetsmarknaden i ett långsiktigt perspektiv för drygt 30 examensgrupper. Beräkningarna görs av Statistiska centralbyrån och baseras på deras redovisning i Trender och prognoser. De senaste uppgifterna om nybörjare och examinerade har uppdaterats i rapporten *Högskoleutbildningarna och arbetsmarknaden (2012:22 R)*. I rapporten ingår inte bedömningar för utbildning på forskarnivå.

Brister inom vård och undervisning

Beräkningarna ovan visar hur balansläget på arbetsmarknaden förväntas vara när de som började studera läsåret 2013/14 kommer ut på arbetsmarknaden. Resultaten visar på en framtida brist på bland annat yrkeslärare och speciallärare, biomedicinska analytiker, högskoleingenjörer, receptarier, sjuksköterskor och tandläkare. Bristen beror antingen på att lärosätena av olika skäl inte antar tillräckligt många studenter (utbildningar inom vårdsektorn) eller att studenternas intresse för utbildningen är för litet (förskollärare och yrkeslärare). I beräkningarna ingår de utbyggnader som regeringen presenterade i budgetpropositionen 2013 men inga senare förändringar. Exempel på yrken där det utbildas fler än det finns efterfrågan på är personalvetare, konstnärer, socionomer och journalister.

Fritidspedagoger, biomedicinska analytiker, yrkeslärare, speciallärare, högskoleingenjörer, samhällsvetare, receptarier och förskollärare är grupper där det kan bli brist om inte antalet nybörjare ökar. För att uppnå balans behöver antalet nybörjare på dessa utbildningar öka.

Det bör också påpekas att de uppgifter som redovisas här endast gäller under förutsättning att ingenting förändras i de antaganden som beräkningarna bygger på, till exempel att utbildningsvolymen ökar eller minskar. Om pensionsavgångarna minskar betyder det också att

Goda utsikter (brist)	Mindre goda utsikter (överskott)
Teknikyrken	Yrken inom kultur och medier
Datayrken	Vissa administrativa yrken
Läkare	Veterinärer
Specialistutbildade sjuksköterskor	Personaltjänstemän
Receptarier	
Tandvårdsyrken	
Flera läraryrken	

Tabell 24. Några exempel på yrken och grupper med störst brist eller överskott på sökande på fem och tio års sikt.

Källor: Prognoser från UKÄ, Saco och Arbetsförmedlingen.

det blir andra beräkningsresultat. Som tidigare nämnts är det aktuella läget på arbetsmarknaden mindre intressant när studenter ska välja utbildning eller när lärosäten ska planera utbildningsutbudet. I stället behövs information om hur efterfrågan och tillgången ser ut när studenterna är färdiga med sin utbildning samt även längre fram i tiden.

Sacos och Arbetsförmedlingens prognoser

Saco och Arbetsförmedlingen gör också regelbundet prognoser om framtidsutsikterna för olika yrken. Sacos prognoser fokuserar på arbetsmarknadens utveckling och tar inte hänsyn till utbildningsutbudet, till skillnad från UKÄ:s och Arbetsförmedlingens rapporter. Rapporten från Saco baseras på en enkätundersökning bland deras förbund. Den senaste rapporten innehåller prognoser på fem års sikt, vilket innebär att den handlar om arbetsmarknaden år 2018 (*Framtidsutsikter. Arbetsmarknaden för akademiker år 2018. Eva Oscarsson och Saco 2013*). En viktig anledning till att bedömningen är på fem års sikt är att de flesta som påbörjar en utbildning det närmaste året kommer att vara klara om ungefär fem år. Den fråga som uppgiftslämnarna till den här studien har tagit ställning till är om det om fem år kommer att vara liten konkurrens om jobben, balans mellan utbud och efterfrågan eller om det kommer att vara stor konkurrens om jobben.

Arbetsförmedlingens rapport *Var finns jobben?* från januari 2014 innehåller förutom en bedömning för 2014 också långsiktiga utblickar på fem och tio års sikt. Dessa utblickar har beräknats med hjälp av statistik över bland annat pensionsavgångar, utbildningsplatser och yrkesrörlighet. Den långsiktiga utvecklingen på arbetsmarknaden har också vägts in. De långsiktiga prognoserna omfattar endast yrken där Arbetsförmedlingen bedömer att det statistiska underlaget är tillräckligt stort för att möjliggöra de beräkningar som är nödvändiga. Resultaten visar att på fem och tio års sikt kvarstår den tidigare bedömningen att rekryteringsproblemen kommer att vara mycket stora inom en rad yrken.

UKÄ, Saco och Arbetsförmedlingen gör likartade bedömningar. Exempel på bristyrken i minst två prognoser är biomedicinska analytiker, receptarier och flera läraryrken (bland annat yrkeslärare). Ett överskott eller mindre goda utsikter förväntas bland yrken inom kultur och medier samt personal- och beteendevetare.

Hanna Paulsson. Foto Simon Paulin.

Personal

Mellan 2012 och 2013 ökade återigen den personal som har forskande och undervisande uppgifter i antal. Det var lektorer, professorer och dem i kategorin annan forskande och undervisande personal som blev fler. Däremot minskade antalet adjunkter, vilket de gjort under längre tid, men nytt var att antalet med meriteringsanställning minskade.

PERSONALEN TOTALT

De anställda i högskolan utgör ungefär en fjärdedel av all statligt anställd personal och uppgick 2013 till nära 75 700 individer, eller knappt 60 200 helårspersoner. Undantar man den delmängd av studerande på forskarnivå som är anställda som doktorander blir antalet helårspersoner 50 000, vilket är nästan 1 000 fler än 2012.

I denna rapport betraktas doktorander främst som studerande och de ingår därför inte i den följande beskrivningen av forskande och undervisande personal. (Doktorander redovisas i kapitlet *Utbildning på forskarnivå*.)

Personalen vid universitet och högskolor har successivt ökat sedan början av 1990-talet, med undantag för 2004–2008 då antalet anställda minskade något för att återigen öka 2009. När högskolan byggdes ut under 1990-talet och i början av 2000-talet ökade antalet anställda kraftigt. Ökningen under senare delen av 1990-talet beror också till viss del på att landstingens vårdhögskolor överfördes till statliga lärosäten och personalen vid dessa utbildningar kom då att ingå i statistiken över högskolans personal. De senare årens personalökning sammanfaller med att lärosätenas forskningsintäkter har ökat.

Personalen delas in i de som har forskande och undervisande uppgifter och de som har andra uppgifter. I ett längre perspektiv är det den forskande och undervisande personalen som ökat i antal, medan den andra gruppen har varit ungefär lika stor. Det har alltså skett en förskjutning så att andelen personal med forskande och undervisande uppgifter har ökat. År 1985 utgjorde de anställda med forskande och undervisande uppgifter 40 procent av samtliga anställda (helårspersoner, exklusive doktorander) och 2013 utgjorde de 57 procent.

Mellan 2012 och 2013 ökade antalet anställda inom högskolan (exklusive anställda doktorander) med nära 1 000

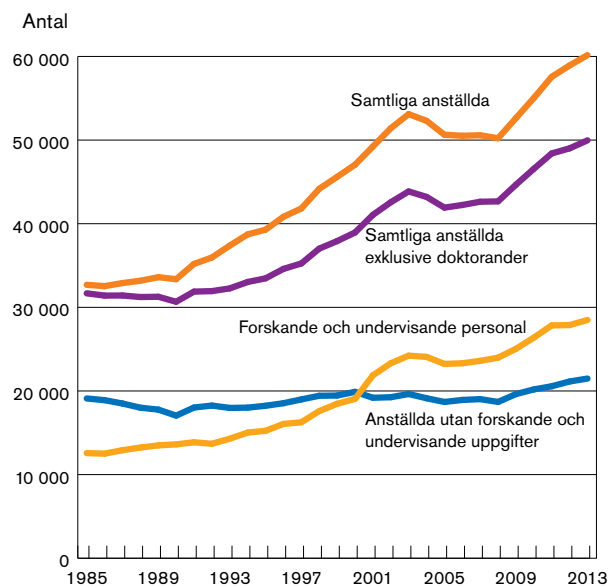
Fakta om personalstatistiken

Redovisningen av uppgifter om personalen vid universitet och högskolor baseras på Statistiska centralbyråns vidarebearbetning av konjunkturlönestatistiken för statliga myndigheter som utgår från individuppgifter för oktober månad. Dessutom är all personal med forskande och undervisande uppgifter fördelad på ämnen. Genom en särskild insamlingsrutin omfattar redovisningen även individbaserad statistik över personalen hos enskilda utbildningsanordnare.

Redovisningen gäller främst helårspersoner, som är ett mått på personalvolymen. Antalet helårspersoner får man fram utifrån omfattningen av personers anställning med hänsyn tagen till tjänstledigheter.

Personalen delas in i sex olika forskningsämnesområden (i texten benämnda som ämnesområden): naturvetenskap, teknik, medicin och hälsovetenskap, lantbruksvetenskap, samhällsvetenskap samt humaniora.

Uppgifter om högskolans personal redovisas även i de statistiska meddelanden som SCB producerar på Universitetskanslersämbetets uppdrag. (Se *Personal vid universitet och högskolor 2012*, Statistiska meddelanden, UF 23 SM 1301, UKÄ och SCB). Nästa statistiska meddelande publiceras i juni 2014.

Figur 54. Antalet anställda vid universitet och högskolor 1985–2013 (helårspersoner). Den forskande och undervisande personalen (exklusive doktorander) har ökat i antal, medan antalet anställda som inte har forskande och undervisande uppgifter har varit ungefär detsamma.

helårspersoner och det var främst anställda med forskande och undervisande uppgifter som ökade i antal, drygt 600 helårspersoner. Detta till skillnad från året innan, då ökningen bland anställda enbart berodde på ett ökat antal anställda utan forskande och undervisande uppgifter.

Uppgifter om hur högskolans personal fördelar sig på olika lärosäten finns i tabell 6 längst bak i rapporten.

DEN FORSKANDE OCH UNDERVISANDE PERSONALEN

År 2013 uppgick antalet anställda som hade forskande eller undervisande uppgifter till nära 28 500 helårspersoner, eller 57 procent av samtlig personal.

Den forskande och undervisande personalen består till stor del av kategorier som tidigare reglerades i högskolelagen och högskoleförordningen, professorer, lektorer, forskarassistenter och adjunkter. Men högskolelagens (1992:1434) reglering av läraranställningar förändrades till följd av den s.k. autonomipropositionen (prop. 2009/10:149). Sedan den 1 januari 2011 är lärarkategorierna professor och lektor alltså reglerade, och därutöver tillkom en tidsbegränsad "anställning för meritering" i högskoleförordningen (1993:100) den 15 augusti 2012.

Forskarassistent och biträdande lektor, som är de anställningar som kan komma ifråga för "anställning för meritering", bildar tillsammans med postdoktorer en egen anställningskategori – meriteringsanställning. Anställning som postdoktor har funnits i sin nuvarande form sedan 2008, då Arbetsgivarverket och fackliga förträdare slöt ett centralt avtal om en tidsbegränsad anställning.

Utöver dessa anställningar finns ett stort antal andra anställda som även de har forskande eller undervisande

Tabell 25. Antalet helårspersoner respektive individer 2012 och 2013 i olika anställningskategorier.

	Antal helårspersoner			Antal individer		
	2012	2013	Förändring	2012	2013	Förändring
Professorer	4 910	5 030	120	5 820	6 100	280
Kvinnor	1 170	1 220	50	1 370	1 450	90
Män	3 740	3 810	70	4 460	4 650	200
Lektorer	7 760	8 090	330	8 680	9 040	360
Kvinnor	3 490	3 680	190	3 900	4 130	230
Män	4 270	4 410	140	4 780	4 910	130
Meriteringsanställning	2 920	2 730	-180	3 090	2 890	-200
Kvinnor	1 330	1 250	-80	1 430	1 330	-100
Män	1 580	1 480	-100	1 660	1 570	-100
Adjunkter	5 360	5 150	-210	6 380	6 230	-150
Kvinnor	3 000	2 900	-90	3 610	3 580	-40
Män	2 370	2 250	-120	2 770	2 660	-120
Annan forskande och undervisande personal med doktorsexamen	2 970	3 230	250	3 620	4 090	470
Kvinnor	1 250	1 390	140	1 520	1 740	230
Män	1 720	1 830	120	2 100	2 350	240
Annan forskande och undervisande personal utan doktorsexamen*	3 950	4 250	300	5 150	5 490	340
Kvinnor	1 810	1 960	150	2 430	2 570	140
Män	2 140	2 290	150	2 720	2 920	200
Samtliga	27 880	28 490	610	32 740	33 440	700
Kvinnor	12 060	12 420	350	14 250	14 620	370
Män	15 820	16 070	250	18 490	18 830	330

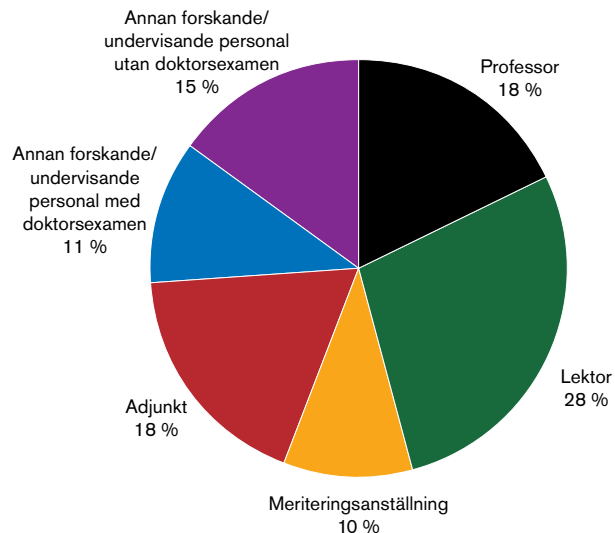
* Inklusive dem utan uppgift om utbildning.

uppgifter. Dessa ingår i kategorin annan forskande och undervisande personal, där forskare, forskningsingenjörer och forskningsassistenter utgör drygt 60 procent. De som ingår i kategorin delas i sin tur in efter om de har doktorsexamen eller inte. Exempelvis har forskare i regel doktorsexamen, medan forskningsassistenter inte har det.

Mellan 2012 och 2013 ökade den forskande och undervisande personalen med drygt 600 helårspersoner (700 individer). Det var främst lektorer och annan forskande och undervisande personal som ökade i antal, men även professorerna blev fler. Däremot minskade antalet adjunkter och personer med meriteringsanställning.

Den enskilt största anställningskategorin 2013 var lektorer, vilka utgjorde 28 procent av den forskande och undervisande personalen, medan professorer och adjunkter utgjorde 18 procent vardera.

Kategorin annan forskande och undervisande personal utan doktorsexamen utgjorde 15 procent, de med doktorsexamen 11 procent, medan meriteringsanställda utgjorde 10 procent.

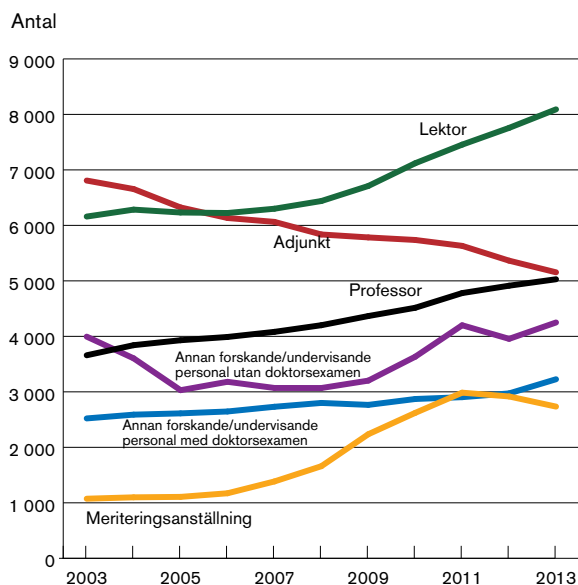

Figur 55. Andel anställda i olika anställningskategorier 2013. (helårspersoner). Den enskilt största anställningskategorin var lektorer, vilka utgjorde 28 procent av den forskande och undervisande personalen.

Allt fler lektorer och professorer

I ett längre tidsperspektiv är det särskilt lektorer som har ökat i antal och det är speciellt de kvinnliga lektorena som blivit allt fler. Sedan 2003 har antalet lektorer ökat med drygt 1 930 helårspersoner – 270 manliga lektorer och 1 660 kvinnliga lektorer. Detta innebär att antalet kvinnliga lektorer ökat med 80 procent under en tioårsperiod, medan antalet manliga lektorer har ökat med 6 procent. Hur könsfördelningen utvecklats bland lektorer och andra anställningskategorier sedan 2003 redovisas i senare avsnittet Kvinnor och män.

Vid sidan om lektorena, har även antalet professorer ökat betydligt då man ser några år tillbaka. Sedan 2003

Figur 56. Antalet forskande och undervisande helårspersoner vid universitet och högskolor 2003–2013 fördelat på anställningskategori. Sedan 2000-talets början är det särskilt antalet lektorer, professorer och meriteringsanställningar som ökat i antal.

har antalet kvinnliga professorer ökat med drygt 670 helårspersoner, medan antalet manliga professorer ökade med nära 700 helårspersoner. Till antalet är det fler manliga professorer som har tillkommit, men eftersom det fanns relativt få kvinnliga professorer 2003 (550 helårspersoner) har den procentuella ökningen av kvinnliga professorer varit stor, 122 procent, medan antalet manliga professorer ökat med 22 procent.

Adjunkterna har kontinuerligt minskat i antal sedan 2003, då adjunkterna utgjorde 28 procent av den forskande personalen och då var den största anställningskategorin. År 2013 var antalet adjunkter 5 150 helårspersoner, 210 färre än året innan och 1 650 färre jämfört med 2003. Tillbakagången av adjunkter är något tydligare bland de manliga än bland de kvinnliga adjunkterna. De senaste årens tillbakagång av antalet adjunkter kan till del tillskrivas lärosätenas strävan att främst anställa disputerade lärare som ett led i målsättningen att öka forskningsanknytningen och den vetenskapliga kompetensen inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå.

Annan forskande och undervisande personal

Kategorin annan forskande och undervisande personal, både de med och de utan doktorsexamen har ökat, med ungefär 710 respektive 260 helårspersoner sedan 2003. År 2013 var det drygt 3 230 i kategorin som hade doktorsexamen, medan 4 250 hade en lägre utbildning. Bland dem

Meriteringsanställningar

Efter doktorsexamen finns det möjligheter att genom en tidsbegränsad anställning meritera sig för fortsatt forskarkarriär och för högre befattning. För detta ändamål har det funnits särskilt reglerade anställningar, nämligen forskarassistent, biträdande lektor och postdoktor. Möjligheterna till en sådan anställning är begränsade då antalet anställningar är betydligt färre än antalet disputerade.

Postdoktorer har funnits i sin nuvarande form sedan hösten 2008, då Arbetsgivarverket och fackliga företrädare slöt ett avtal om en tidsbegränsad anställning som postdoktor. Enligt avtalet kan universitet och högskolor anställa en postdoktor tills vidare, dock längst två år, med möjlighet till förlängning om det finns särskilda skäl. (Anställning som postdoktor fanns emellertid även tidigare. Sådana anställningar var då lokalt utformade på lärosätena, men sedan har alltså en centralt utformad anställningsform skapats.)

Under 2011 och en del av 2012 var meriteringsanställningar utöver postdoktor inte reglerade i vare sig centralt avtal eller författning. Sedan den 15 augusti 2012 finns en "anställning för meritering" reglerad i högskoleförordningen (1993:100). En lärare får anställas tills vidare i högst fyra år för att kunna "utveckla sin självständighet som forskare och få meriter som kan ge behörighet för en annan läraranställning som det ställs högre krav på behörighet för". Om särskilda skäl föreligger kan anställningen förnyas för att omfatta högst sex år.

Av lärosätenas anställningsordningar att döma tycks forskarassistent och biträdande lektor vara de benämningar som används för denna typ av anställning.

utan doktorsexamen har antalet män ökat i något högre grad, medan antalet kvinnor har ökat i något högre grad bland dem med doktorsexamen.

Sett i ett kortare tidsperspektiv ökade de som saknade en doktorsexamen med 300 helårspersoner mellan 2012 och 2013, medan de med en doktorsexamen blev 250 helårspersoner fler.

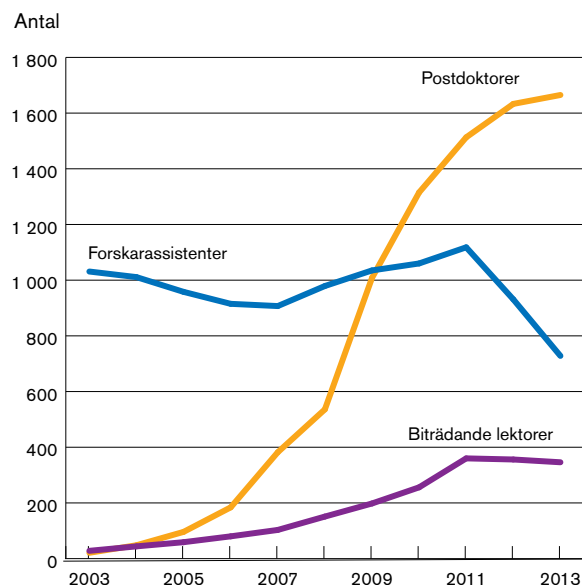
Färre meriteringsanställningar sedan 2011

Antalet meriteringsanställningar uppgick till drygt 2 700 helårspersoner 2013 – 1 660 postdoktorer, 730 forskarassistenter och 350 biträdande lektorer. Mellan 2011 och 2013 minskade antalet med 250 helårspersoner. Framför allt minskade antalet mellan 2012 och 2013 då det minskade med 180 helårspersoner.

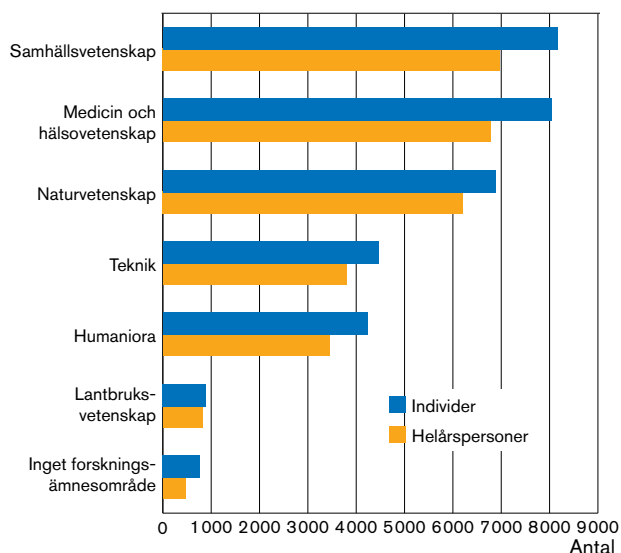
Det är forskarassistenterna som har minskat i antal, 390 helårspersoner färre sedan 2011, mellan 2012 och 2013 var nedgången 200 personer. Antalet postdoktorer ökade däremot med 150 helårspersoner mellan 2011 och 2013, medan de biträdande lektorerna förblivit ungefär lika många.

Nedgången av antalet forskarassistenter under de senaste åren har varit generell bland de lärosäten där forskningsassistent varit en ofta använd anställning, med undantag för Chalmers tekniska högskola där antalet stigit med drygt 20 helårspersoner sedan 2011. I vissa lärosätens årsredovisningar för 2013 framgår viss försiktighet runt anställningen som forskarassistent sedan denna från och med 2011 inte längre är reglerad i högskoleförordningen.

Vad gäller meriteringsanställningar totalt, har dessa gått ned i antal vid så gott som alla lärosäten sedan 2011. Undantagen är Karolinska institutet, Stockholms universitet och Chalmers tekniska högskola där meriteringsanställningarna blivit fler.

Figur 57. Antalet forskarassistenter, biträdande lektorer samt postdoktorer 2003–2013 (helårspersoner). Antalet forskarassistenter minskade mellan 2011 och 2013, medan antalet postdoktorer fortsatte att öka.

Figur 58. Antalet kvinnor och män inom olika ämnesområden 2013 (individer respektive helårspersoner). Samhällsvetenskap samt medicin och hälsovetenskap är de två största ämnesområdena.

I ett något längre perspektiv har de med meriteringsanställning blivit 1 660 helårspersoner fler sedan 2003. Antalet kvinnor steg från 420 till 1 250 och antalet män steg från 660 till 1 480.

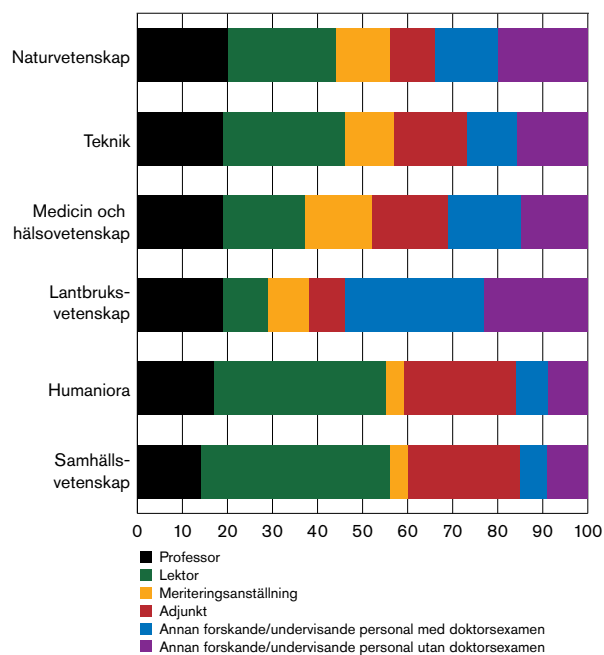
Ämnesområden

Samhällsvetenskap respektive medicin och hälsovetenskap är till antalet anställda de två största ämnesområdena. Båda områdena hade drygt 8 000 individer anställda som forskande och undervisande personal eller omräknat till helårspersoner närmare 7 000 anställda. Inom dessa områden ligger bl.a. lärar- och vårdutbildningar som är stora till både antalet studenter och personal.

Sammanlagt är nära hälften av den forskande och undervisande personalen verksam inom samhällsvetenskap eller medicin och hälsovetenskap. Mätt i antalet helårspersoner verkar 24 procent inom respektive område, medan 22 procent verkar inom naturvetenskap som är det tredje största området.

I genomsnitt är antalet individer 17 procent fler än antalet helårspersoner. Inom lantbruksvetenskap och naturvetenskap är motsvarande siffra 8 respektive 11 procent, vilket tyder på att deltidsanställningar är något ovanligare inom dessa ämnesområden.

Det finns tydliga skillnader mellan ämnesområdena avseende anställningskategorier. Andelen adjunkter och lektorer, i form av helårspersoner, var särskilt stor inom samhällsvetenskap och humaniora. Adjunkterna utgjorde 25 procent av den forskande och undervisande personalen 2013 inom både samhällsvetenskap och humaniora, medan lektorerna utgjorde 42 respektive 38 procent. Däremot var

Figur 59. Forskande och undervisande personal 2013 fördelad på anställningskategori och ämnesområde (helårspersoner). Sammansättningen av anställningskategorier varierar mellan ämnesområden. Till exempel var andelen lektorer 10 procent inom lantbruksvetenskap och 42 procent inom samhällsvetenskap.

det relativt få adjunkter och lektorer inom lantbruksvetenskap, 8 respektive 10 procent.

Lantbruksvetenskap hade i stället en jämförelsevis stor andel av sina lärare och forskare i kategorin annan forskande och undervisande personal med doktorsexamen, 30 procent.

Andelen professorer varierar mellan ämnesområdena – från 14 procent inom samhällsvetenskap till 20 procent inom naturvetenskap.

Inom lantbruksvetenskap respektive naturvetenskap finns förhållandevis många i kategorin annan forskande och undervisande personal utan doktorsexamen. Man bör observera att information om utländsk doktorsexamen ibland saknas i SCB:s register. Personen blir då ”felaktigt” placerad i kategorin annan forskande och undervisande personal utan doktorsexamen och detta kan vara mer eller mindre vanligt beroende på antalet anställda med utländskbakgrund.

Gemensamt för samtliga ämnesområden är att andelen professorer ökat något sedan 2003, medan andelen adjunkter har minskat. Inom samhällsvetenskap har andelen lektorer ökat betydligt mellan 2003 och 2013, från 32 till 42 procent.

I vilken utsträckning olika anställningskategorier förekommer vid ett lärosäte påverkas av sammansättningen av ämnesområden vid detsamma. Exempelvis har lärosäten med stor andel samhällsvetenskapliga och humanistiska utbildningar relativt många lektorer och adjunkter anställda.

Fördelning av arbetstiden

Sedan 2005 utför SCB vartannat år en enkätundersökning riktad till ett urval anställda (med forskande uppgifter, till exempel lärare) vid universitet och högskolor. De anställda, inklusive anställda doktorander, får frågor bl.a. om hur de under en genomsnittlig arbetsvecka fördelar sin arbetstid mellan olika arbetsuppgifter (*Forskning och utveckling inom universitets- och högskolesektorn 2011*, Statistiska meddelanden UF 13 SM 1201, SCB).

Resultaten från den senaste undersökningen, som avser 2011, visar att 41 procent av den totala arbetstiden ägnades åt forskning, 22 procent åt undervisning på grundnivå och avancerad nivå, 3 procent åt undervisning på forskarnivå och resterande 35 procent åt andra uppgifter.

Det är främst adjunkter och lektorer som undervisar på grundnivå och avancerad nivå – sammantaget står de för 71 procent av den undervisningen. Adjunkterna uppger att de ägnar 60 procent av sin arbetstid åt undervisning på grundnivå och avancerad nivå, lektorerna 42 procent. Dessa två kategorier är samtidigt de som ägnar minst tid åt forskning. De som ägnar sig mest åt forskning (förutom doktorander då också avhandlingsarbetet räknas som forskning i undersökningen) är forskare och forskningsassistenter, 70 procent av arbetstiden.

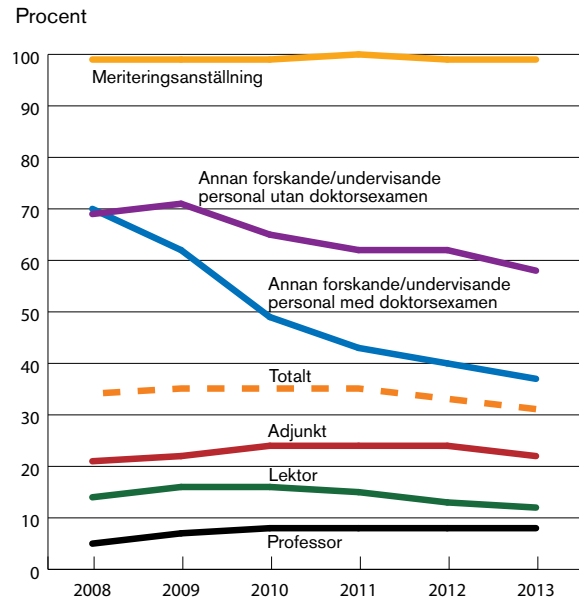
Professorerna lägger 17 procent av sin tid på undervisning på grundnivå och avancerad nivå, 10 procent på undervisning på forskarnivå och 42 procent på forskning. Forskning inkluderar att ansöka om forskningsmedel, vilket upptar 9 procent av professorernas tid totalt eller 21 procent av forskningstiden. Även personer med andra meriterade anställningar avsätter en betydande del av arbetstiden åt ansökningar.

Det finns inga nämnvärda skillnader mellan kvinnor och män rörande arbetstidens fördelning på olika uppgifter. Skillnaderna är små och undersökningens resultat tyder på att kvinnor inte har svårare att meritera sig genom att forskningen blir lidande tidsmässigt.

Antalet studenter per lärare

Utifrån svaren på hur arbetstiden fördelas har antalet årsverken som ägnas åt undervisning på grundnivå och avancerad nivå skattats. Antalet helårsstudenter vid de lärosäten som undersökningen omfattar var drygt 315 000, vilket innebär 33 helårsstudenter per undervisningsårsverke i genomsnitt. Motsvarande resultat i undersökningen för 2007 var 30 helårsstudenter per undervisningsårsverke, dvs. tre studenter färre. Eftersom ”undervisning” i undersökningen också inkluderar direkt stöd och förberedelser, är kvoten mellan helårsstudenter och undervisnings årsverken inget mått på den lärarledda tid studenterna får, men ger ändå en uppskattning av studenternas tillgång på lärarresurser.

(Läs mer i *Hur använder lärare, forskare och doktorander sin arbetstid? En studie baserad på årsverkesdata*, Effektivitetsanalys 2014:1, Universitetskanslersämbetet).

Figur 60. Andel med tidsbegränsad anställning bland den forskande och undervisande personalen 2008–2013 per anställningskategori (helårspersoner).

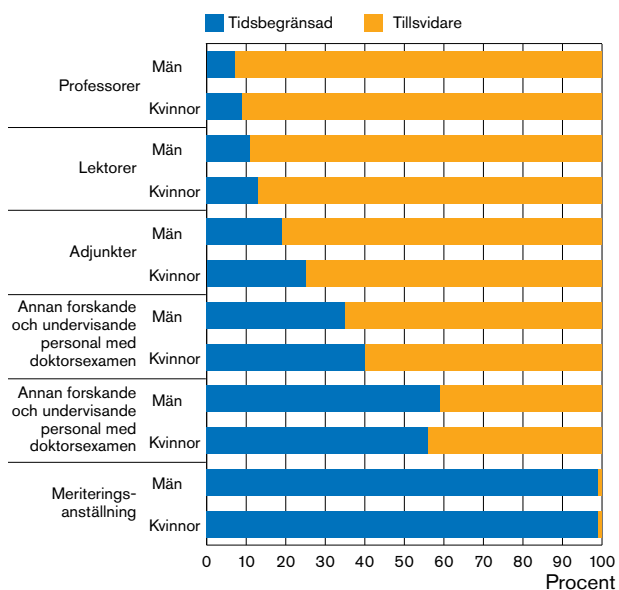
Färre tidsbegränsade anställningar bland annan forskande och undervisande personal

Andelen med tidsbegränsad anställning inom högskolesektorn är stor då man jämför med andra sektorer, något som till del kan förklaras av att vissa anställningar enligt regelverket ska vara tidsbegränsade. Så gott som alla med en meriteringsanställning hade tidsbegränsad anställning, vilket också är den anställningsform som de normalt skulle anställas på.

Bland den forskande och undervisande personalen hade totalt sett nära sju av tio en tillsvidareanställning 2013, vilket betyder att tre av sju hade tidsbegränsad anställning (helårspersoner). Under de sex år utvecklingen kan följas, har tidsbegränsade anställningar blivit något ovanligare totalt sett, men det rör sig inte om några stora förändringar, från 34 till 31 procent.

Utvecklingen skiljer sig dock mellan olika anställningskategorier. För många kategorier är förändringarna tämligen små, undantaget är annan forskande och undervisande personal, där det är betydligt färre bland dem med doktorsexamen som har en tidsbegränsad anställning 2013 jämfört med 2008, 37 mot 70 procent. Denna utveckling har skett vid nästan samtliga lärosäten.

Totalt sett var det en större andel av kvinnorna än av männen som 2013 hade tidsbegränsad anställning, 34 respektive 29 procent. Även i de flesta av personalgrupperna var det något vanligare att kvinnorna hade en tidsbegränsad anställning. Undantaget är annan forskande och undervisande personal utan doktorsexamen där något fler av männen hade en tidsbegränsad anställning.

Figur 61. Anställningsform i olika anställningskategorier bland den forskande och undervisande personalen, helårspersoner 2013, kvinnor och män. I de flesta anställningskategorier var det något vanligare att kvinnorna hade en tidsbegränsad anställning. Undantaget är annan forskande och undervisande personal utan doktorsexamen där något fler av männen hade en tidsbegränsad anställning.

Adjungerad personal

Adjungerad personal är anställda som är knutna till ett lärosäte via en deltidsanställning (max 40 procent), men har sin huvudsakliga utkomst någon annanstans, exempelvis vid ett företag. Ett av syftena med denna form av anställning är kunskapsöverföring.

Den adjungerade personalen vid universitet och högskolor uppgick 2013 till 1 200 individer, som tillsammans utgjorde drygt 300 helårspersoner. Drygt 46 procent av den adjungerade personalen bestod av professorer (helårspersoner). Lektorer utgjorde 20 procent, adjunkter 30 procent och annan forskande och undervisande personal utgjorde 3 procent.

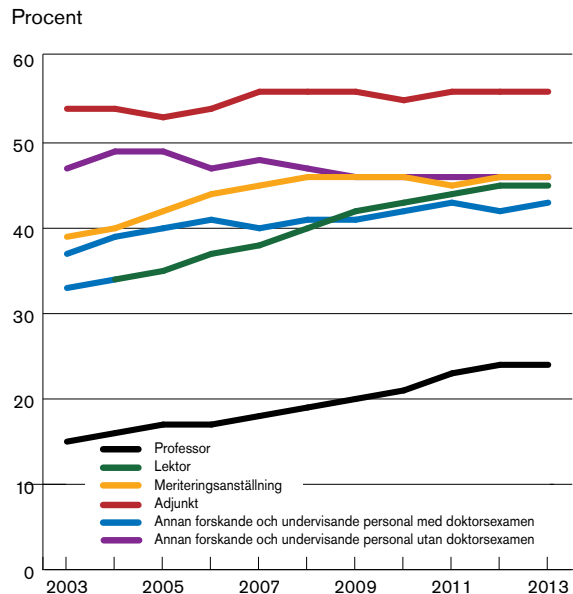
Jämfört med den personal som inte är adjungerad, var andelen kvinnor större bland de adjungerade adjunkterna. Bland adjungerade professorer och lektorer var andelen kvinnor ungefär lika stor som bland icke adjungerade.

Av den adjungerade personalen var drygt hälften verkamma inom medicin och hälsovetenskap, dvs. 160 helårspersoner.

Antalet adjungerade anställda har i stort sett varit det samma under de senaste fem åren, antalet ökade med 30 helårspersoner mellan 2012 och 2013.

KVINNOR OCH MÄN

Könsfördelning bland den forskande och undervisande personalen har blivit allt jämnare. År 2003 var 39 procent kvinnor, en andel som ökat till 44 procent 2013 (helårspersoner). Andelen kvinnor skiljer sig mellan de olika anställningskategorierna, men ligger inom intervallet 40-60

Figur 62. Andelen kvinnor i olika anställningskategorier bland den forskande och undervisande personalen 2003–2013 (helårspersoner). Med undantag för annan forskande och undervisande personal utan doktorsexamen, har andelen kvinnor ökat inom samtliga anställningskategorier. Bland lektorerna ökade andelen kvinnor från 33 till 45 procent.

procent, med undantag för professorer. Andelen kvinnor respektive män i de olika personalgrupperna är ungefär densamma då man utgår från individer i stället för helårspersoner. Att andelen kvinnor ökat behöver inte betyda att kvinnor upphört vara underrepresenterade. Detta är framför allt tydligt bland professorer om man jämför med andelen kvinnor bland lektorer, en anställning som ofta föregår anställning som professor.

Sedan 2003 har antalet kvinnliga professorer ökat från 550 till 1 220 helårspersoner, dvs. en ökning med drygt 120 procent på tio år. Samtidigt har andelen kvinnor bland professorerna ökat med en knapp procentenhet per år, från 15 till 24 procent. Mellan 2012 och 2013 försvagades emellertid ökningen då andelen kvinnliga professorer bara steg med 0,4 procentenheter.

För att främja en ökning av andelen kvinnor bland professorerna, har regeringen infört perioden 2012–2015 satt mål för 34 lärosäten gällande rekryteringen av kvinnliga professorer (målen finns redovisade i *Universitet och högskolor, Årsrapport 2013*, UKÄ, rapport 2013:2). Målen är beräknade utifrån rekryteringsunderlaget (lektorer och forskarassistenter) fördelat efter forskningsämne. Denna typ av mål har funnits sedan 1997, men med ett uppehåll 2009–2011. Målen avser andelen bland de rekryterade under en fyraårsperiod, oavsett om de stannat kvar vid lärosätet eller inte. Detta gör det svårt att följa upp målen genom den officiella statistiken, som endast avser anställda under oktober.

Den tydligaste ökningen av andelen kvinnor har skett bland lektorer där andelen ökat från 33 till 45 procent sedan 2003. Eftersom lektorerna är en relativt stor grupp, får detta genomslag på könsfördelningen bland lärare och forskare totalt sett. Ökningen av andelen kvinnor bland

lektorer har avstannat något under de senaste tre åren och mellan 2012 och 2013 ökade andelen kvinnor med en halv procentenhet.

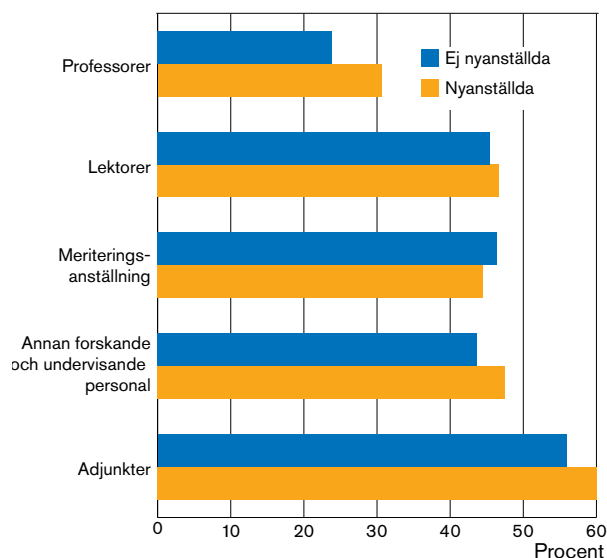
Andelen kvinnor bland personer med meriteringsanställning ökade fram till 2008 och har sedan dess legat på 45–46 procent. Mellan 2012 och 2013 skedde ingen förändring beträffande andelen kvinnor som låg kvar på 45 procent. Andelen kvinnor bland lektorer och meriteringsanställningar (som ofta föregår anställning som lektor) har kommit att närma sig varandra, vilket kan tyda på en minskad snedrekrytering. Andelen kvinnor bland dem med meriteringsanställning, 46 procent, ligger i sin tur tämligen nära andelen kvinnor bland de doktorsexamineerade, som varit ungefär 50 procent sedan 2009.

Bland dem som har doktorsexamen i kategorin annan forskande och undervisande personal har andelen kvinnor varit strax över 40 procent sedan 2005. Mellan 2012 och 2013 ökade andelen kvinnor med nära en procentenhet till 43 procent.

Andelen kvinnor har legat tämligen stilla i de grupper som länge har haft en relativt stor andel kvinnor, nämligen adjunkter och annan forskande och undervisande personal utan doktorsexamen. Bland adjunkterna har andelen kvinnor varierat mellan 53 och 56 procent sedan 2003 och bland annan forskande och undervisande personal utan doktorsexamen har andelen varierat mellan 46 och 49 procent. År 2013 var andelen kvinnor bland adjunkter 56 procent och bland annan forskande och undervisande personal utan doktorsexamen 46 procent, vilka är samma andelar som året tidigare.

Fler kvinnor bland de nyanställda

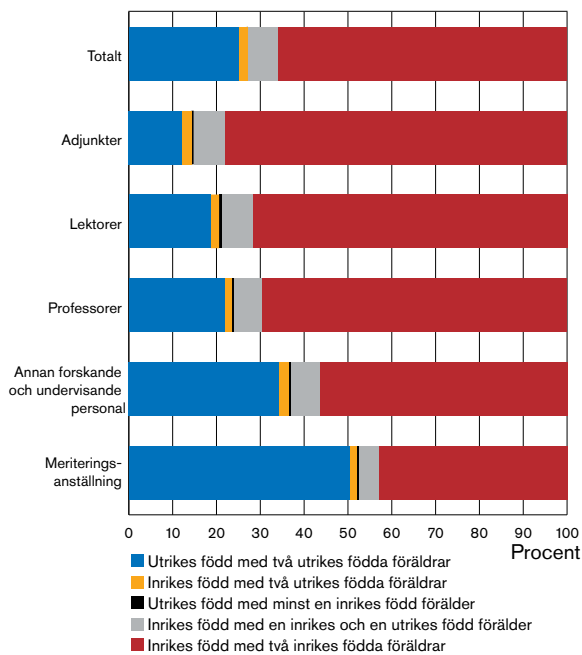
Andelen kvinnor inom de flesta anställningskategorier har ökat under många år och utifrån andelen kvinnor bland de nyanställda kommer denna utveckling att fortsätta under de närmaste åren. Jämför vi andelen kvinnor bland de nyanställda med motsvarande andel bland dem som inte är nyanställda inom de olika anställningskategorierna, framgår det att andelen kvinnor bland de nyanställda 2013 var större än bland dem som redan tidigare fanns inom de flesta anställningskategorierna.

Figur 63. Andelen kvinnor inom den forskande och undervisande personalen bland nyanställda respektive inte nyanställda 2013 inom olika anställningskategorier (helårspersoner).

Med nyanställd menas här att en person anställdes 2013 inom en viss anställningskategori som hon eller han inte tillhört 2003–2012, men personen kan ha tillhört en annan anställningskategori. (I jämförelsen delas inte kategorin annan forskande och undervisande personal upp efter doktorsexamen eller inte.)

Tydligast är skillnaden bland professorer där andelen kvinnor bland de nyanställda var 31 procent mot 24 procent bland dem som redan tidigare var professorer. I övriga kategorier, där andelen kvinnor är större än bland professorer, är skillnaderna inte lika påtagliga. Skillnaden är 4 procentenheter bland annan forskande och undervisande respektive adjunkter och 1 procentenhet bland lektorer. Bland de meriteringsanställda var andelen kvinnor något lägre bland de nyanställda än bland dem som redan tidigare hade en meriteringsanställning, 46 respektive 44 procent. Året innan, 2012, var emellertid andelen kvinnor bland de nyanställda större än bland dem som inte var nyanställda även för dem med meriteringsanställning.

Figur 64. Andelen personer med utländsk bakgrund i olika anställningskategorier bland den forskande och undervisande personalen 2012 (helårspersoner).

UTLÄNDSK BAKGRUND BLAND DEN FORSKANDE OCH UNDERVISANDE PERSONALEN

Högskolan är internationellt präglad med global rekrytering i allt högre grad. Bland den forskande och undervisande personalen hade 27 procent utländsk bakgrund 2013 (utrikes eller inrikes född med två utrikes födda föräldrar, helårspersoner). Andelen är större än den i befolkningen, som låg på 21 procent 2013.

Utländsk bakgrund är betydligt vanligare bland meriteringsanställda, 52 procent. Den stora andelen bland dem med meriteringsanställning kan sättas i samband med den stora andelen utländska doktorander (dvs. en person som kommit till Sverige i syfte att delta i en utbildning på forskarnivå), som 2013 utgjorde de 40 procent av doktorandnybörjarna. Det finns också anställningar som postdoktor, som är särskilt avsedda för utländska forskare.

Uppgifter om utländsk bakgrund finns inte per ämne, men bland lärosätena är andelen större vid de specialiserade universiteten Karolinska institutet och Kungl. Tekniska högskolan, samt Chalmers tekniska högskola, än vid andra lärosäten med ämnesbredd. Detta tyder på att utländsk bakgrund är vanligare inom medicin och hälsovetenskap samt teknik än inom andra ämnesområden.

Kerstin Larsson och Filippa Borenius. High Goth.

Ekonomi och forskningsfinansiering

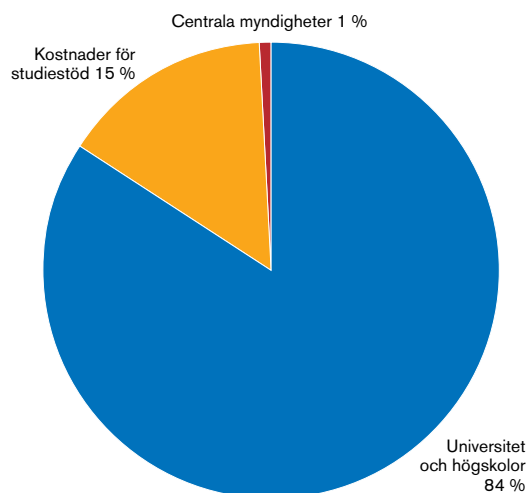
Under lång tid rådde nästan ständig tillväxt för universitet och högskolor, då såväl forskningen som den högre utbildningen byggdes ut. På senare år har dock forskningen fortsatt att expandera medan högskoleutbildningen har byggts ut endast tillfälligt i olika omgångar. Universitet och högskolor genomgår sedan flera år en period av stora svängningar i utbildningsvolymerna.

Staten har i flera år gjort kraftiga satsningar på forskning. Satsningarna har fått avtryck i påtagligt ökade forskningsresurser vid universitet och högskolor. På utbildningssidan däremot, har genomförda reformer huvudsakligen finansierats genom olika former av omfördelningar. Denna utveckling fortsatte 2013, då intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå ökade mer än intäkterna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Skillnaden i utveckling för verksamhetsområdena var inte lika tydlig som de närmast föregående två åren, men tillräcklig för att ytterligare vidga skillnaden i omfattning mellan utbildning och forskning. Lärosätenas totala intäkter var 62,8 miljarder kronor 2013, vilket i löpande priser är 1,7 miljarder mer än föregående år. Av de totala intäkterna gick 57 procent till forskning och utbildning på forskarnivå. År 2003 var motsvarande andel 53 procent. Högskolan har alltså blivit allt mer forskningstung.

Lärosätenas kostnader för den totala verksamheten 2013 var 62,5 miljarder kronor, vilket motsvarar 1,7 procent av Sveriges bruttonationalprodukt (BNP). Det är samma andel som 2012. Till kostnaderna för verksamheten ska också läggas kostnaden för studiestöd (11,1 miljarder kronor) samt centrala myndigheter på högskoleområdet (0,5 miljarder kronor). Sammantaget var därmed kostnaden för högskolesektorn 74,1 miljarder kronor. I fasta priser är det samma nivå som 2012, vilket förklaras av att kostnaderna för stu-

	Index	Årlig förändring, %
1997	65,33	
1998	65,83	0,8
1999	68,49	4,0
2000	71,96	5,1
2001	74,60	3,7
2002	77,25	3,5
2003	79,60	3,0
2004	80,10	0,6
2005	82,54	3,0
2006	85,99	4,2
2007	88,06	2,4
2008	91,03	3,4
2009	92,02	1,1
2010	92,27	0,3
2011	95,97	4,0
2012	98,38	2,5
2013	100,00	1,6

Tabell 26. Implicitprisindex för statlig konsumtion 1997-2013, samt årlig förändring. För att illustrera den ekonomiska utvecklingen med hänsyn tagen till inflationen har uppgifterna från 1997-2012 räknats om till 2013 års priser, dvs. vad de skulle vara värda i 2013 års penningvärde. En sådan beräkning tar bort effekterna av inflationen och mäter i stället ändringarna av volymen eller kvantiteten. För de ekonomiska uppgifterna som gäller högskolan används vid fast prisberäkning Statistiska centralbyråns implicitindex för statlig konsumtion.

Figur 65. Fördelning av kostnaden för högskolesektorn 2013. Den totala kostnaden för sektorn var 74,1 miljarder kronor 2013. Av detta avsåg 62,5 miljarder verksamheten vid universitet och högskolor, 11,1 miljarder kostnader för studiestöd samt 0,5 miljarder centrala myndigheter.

diestöd har sjunkit eftersom räntekostnaderna på lånen numera hanteras på ett nytt sätt. Kostnaden för högskolesektorn 2013 motsvarar 2 procent av BNP.

Olika slag av intäkter

Intäkterna består av avräknade anslag, förbrukade medel från externa finansiärer samt finansiella intäkter. Det kan finnas avvikelser mellan de belopp som finansiärerna betalar till lärosätena och lärosätenas intäkter från finansiärerna. Det beror på att inbetalda medel bokförs som intäkter i samband med att de förbrukas, dvs. när kostnader uppstår. Inbetalda forskningsbidrag som inte har förbrukats återfinns under posten "oförbrukade bidrag" i lärosätenas balansräkningar (se avsnittet Forskningsfinansiering).

Lärosätenas intäkter från externa finansiärer delas in i olika intäktskategorier beroende på vilken typ av verksamhet medlen finansierar.

Bidragsintäkter, exempelvis forskningsbidrag, är intäkter för forskning utan krav på motprestation, det vill säga att bidragsgivaren inte kan förbehålla sig rätten till resultaten av forskningen.

Uppdragsverksamhet finansieras med avgifter från beställaren och kan vara antingen utbildning eller forskning. Uppdragsforskning definieras som forskning som utförs på uppdrag av en extern finansiär där uppdragsgivarens inflytande på verksamhetens planering och genomförande samt dispositionsrätten till forskningsresultaten regleras i avtal. Uppdragsforskning kan också gälla exempelvis utredningar eller produktutveckling.

Dessutom finns kategorin övriga avgiftsintäkter, som huvudsakligen består av intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen. Det är intäkter för uthyrning av lokaler, konferensavgifter eller intäkter av försäljning av tjänster eller liknande, samt övriga intäkter i verksamheten som försäljning av material och fakturerade kostnader, dvs. huvudsakligen olika kostnadsättningar. Eventuella intäkter av sponsring återfinns också här. Sedan 2011 ingår också lärosätenas intäkter av studieavgifter i denna kategori.

Finansiella intäkter består huvudsakligen av ränteutgifter.

LÄROSÄTENAS EKONOMI

Finansiering av högskolan

Universitet och högskolor har tre huvudkällor för finansiering av sin verksamhet: statliga anslag (direkt från regering och riksdag), bidrag (exempelvis från statliga forskningsråd och privata stiftelser) samt avgifter och andra ersättningar (exempelvis studieavgifter och uppdragsverksamhet). Dessa ska redovisas antingen som utbildning på grundnivå och avancerad nivå (utbildning) eller forskning och utbildning på forskarnivå (forskning). Enda undantaget är fortlöpande miljöanalys som Sveriges lantbruksuniversitet har som ett ytterligare verksamhetsområde.

Fortsatt trend mot mer forskning

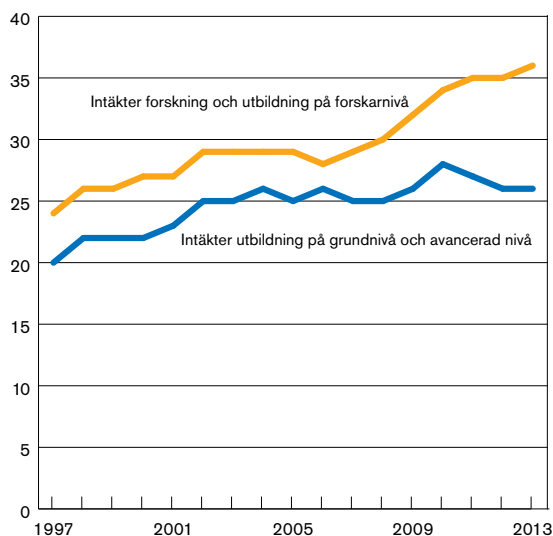
Sedan 1997 har lärosätenas intäkter ökat för såväl utbildning som forskning. Under perioden 1997 till 2002 ökade resurserna relativt sett lika mycket för forskning och utbildning (figur 66). Sedan följde några år då intäkterna för både utbildning och forskning låg kvar på ungefär samma nivå. År 2008 kom lärosätena åter in i en ekonomiskt expansiv period. Men till skillnad från perioden kring det senaste sekelskiftet, har under perioden 2008–2013 intäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå ökat kraftigt medan intäkterna för utbildning ökat betydligt mindre. Av de totala intäkterna har andelen intäkter som går till forskning och utbildning på forskarnivå ökat från 53 procent 2003 till 57 procent 2013.

År 2013 uppgick universitetens och högskolornas samlade intäkter till 62,8 miljarder kronor. Jämfört med föregående år är det en ökning med 1,7 miljarder kronor. Omräknat till fasta priser är ökningen 664 miljoner kronor, motsvarande en procent. Det är cirka hälften av lärosätena som fått ökade resurser för sin verksamhet 2013 och för de flesta ligger det senaste årets ökning på 1–2 procent i fasta priser.

Till skillnad från de två föregående åren, då intäkterna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå minskade, gäller ökningen 2013 både utbildning och forskning. Men intäktsökningen på grundnivå och avancerad nivå är marginell (+164 miljoner kronor i fasta priser) och beror framför allt på ökade avgiftsintäkter. Den stora delen av intäktsökningen (75 procent) gäller forskning och utbildning på forskarnivå, vilket med andra ord innebär att trenden mot den alltmer forskningstunga högskolan fortsatte även 2013.

Men bilden stämmer inte för alla lärosäten. År 2013 hade 11 av de 48 lärosätena större intäkter för forskning än för utbildning. Det är alltså endast dessa lärosäten som har större tyngd på forskning än på utbildning men de är så stora att de dominerar totalbilden. Vid de flesta högskolorna är intäkterna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå högre än forskningsintäkterna. Spridningen mellan lärosätena är stor när det gäller forskningsintäkternas andel av de totala intäkterna – från 5–10 procent vid de konstnärligt inriktade högskolorna till drygt 80 procent vid Karolinska institutet.

Miljarder kronor

Figur 66. Lärosätenas intäkter för utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå 1997–2013, miljarder kronor i 2013 års priser. De senaste åren har intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå ökat medan intäkter för utbildning på grundnivå och avancerad nivå minskat något.

Ökning av externa medel 2013

Staten är den största finansiären av högskolan. År 2013 uppgick de direkta statsanslagen till 39 miljarder kronor vilket i fasta priser är oförändrat jämfört med 2012. Dessa utgjorde 62 procent av den totala finansieringen. Om man lägger till övriga statliga medel (bidrag och avgifter från statliga myndigheter) utgör statliga medel 80 procent av finansieringen (tabell 28). De statliga medlens andel ökade något 2009–2010 i samband med den kraftiga satsningen på forskning men de senaste åren har intäkterna från andra finansiärer ökat mer och andelen ligger nu åter på samma nivå som före 2009.

Nästan hela intäktsökningen 2013 utgörs av externa medel från statliga myndigheter och svenska organisationer utan vinstsyfte. Sammantaget betyder detta att andelen externt finansierad verksamhet har ökat under de två senaste åren.

Utbildning och forskning finansieras på olika sätt

Som nämndes inledningsvis ska alla intäkter och kostnader redovisas som antingen utbildning eller forskning. Finansieringen av forskningen skiljer sig väsentligt från finansieringen av utbildningen eftersom staten vid sidan av de anslag som går direkt till lärosätena kanaliseras en betydande del av forskningsmedlen via forskningsfinansierande myndigheter (figur 67). Därutöver finns även många stiftelser och andra finansiärer som ger bidrag till forskning.

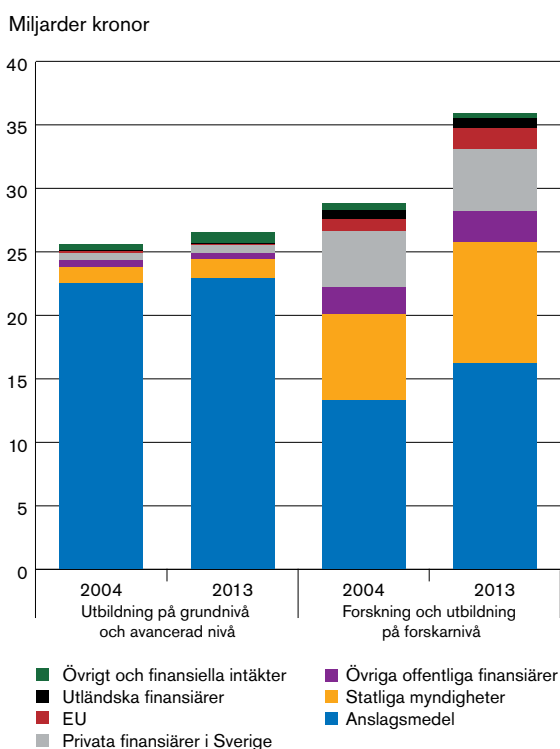
Totalt erhöll lärosätena 36 miljarder kronor i intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå 2013. Drygt hälften, 55 procent, av dessa utgörs av externa medel (exklusive finansiella intäkter). Andelen externa medel på utbildning på grundnivå och avancerad nivå däremot är endast 14 procent.

Intäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå är betydligt mer koncentrerade till ett fåtal lärosäten än in-

Finansieringskälla	2011	2012	2013	Förändring 2012–2013		Andel (procent) av total finansiering 2013
				Mnkr	Procent	
Statliga	49 719	49 827	50 536	709	1	80
Direkta statsanslag	39 598	39 140	39 180	40	0	62
Övriga myndigheter inkl. universitet och högskolor	10 121	10 686	11 355	669	6	18
Övriga offentliga	2 946	2 962	2 892	- 70	- 2	5
Kommuner och landsting	1 930	1 931	1 811	- 120	- 6	3
Offentliga forskningsstiftelser	1 016	1 032	1 081	49	5	2
Privata i Sverige	5 374	5 450	5 543	92	2	9
Företag	1 758	1 692	1 636	- 56	- 3	3
Organisationer utan vinstsyfte	3 616	3 758	3 906	148	4	6
EU	1 701	1 734	1 732	- 3	0	3
Övriga utlandet	965	959	936	- 22	- 2	1
Övriga inklusive finansiella intäkter	1 176	1 253	1 211	- 42	- 3	2
Totalt	61 881	62 185	62 849	664	1	100

Tabell 27. Verksamhetsintäkter för utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt för forskning och utbildning på forskarnivå 2011–2013, uppdelad på finansieringskälla, miljoner kronor i 2013 års priser.

täkterna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Nästan hälften, 48 procent, av alla forskningsintäkter 2013 gick till fyra lärosäten. När det gäller intäkter för utbildning på grundnivå och avancerad nivå fick de fyra största

Figur 67. Finansiering av utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå 2004 och 2013, miljarder kronor i 2013 års priser. Utbildning på grundnivå och avancerad nivå finansieras till 86 procent av direkta statsanslag medan forskning och utbildning på forskarnivå finansieras till mindre än hälften av direkta statsanslag. Jämförelsen mellan 2004 och 2013 visar att intäktsökningen till stor del utgörs av ökade statliga medel till forskning.

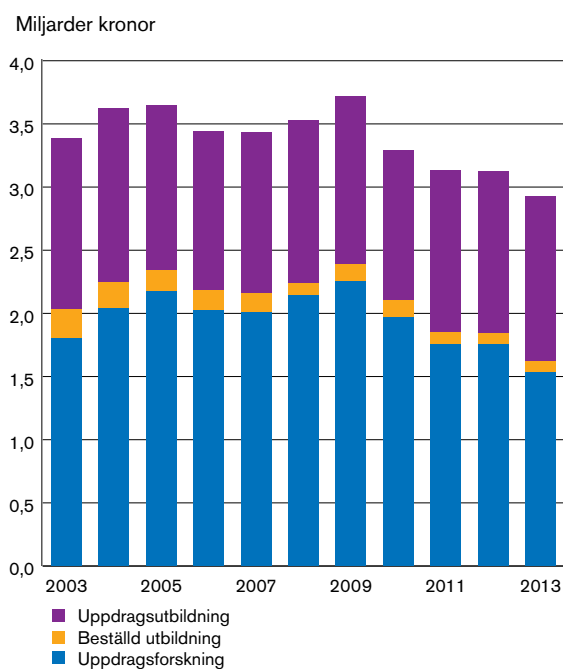
lärosätena tillsammans 31 procent av de totala intäkterna för utbildning 2013.

Allt mindre uppdragsverksamhet

Vid sidan av den anslags- och bidragsfinansierade verksamheten får universitet och högskolor bedriva uppdragsverksamhet inom både forskning och utbildning. Uppdragsverksamheten kännetecknas av att det finns ett uppdrag från en extern beställare som vill köpa forskning eller utbildning från lärosätet och där resultatet tillfaller uppdragsgivaren med äganderätt.

Inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå består uppdragsverksamheten av antingen uppdragsutbildning eller beställd utbildning. Beställd utbildning innebär att ett lärosäte genomför utbildning enligt avtal för ett annat svenskt lärosäte eller ett lärosäte inom det europeiska samarbetsområdet (EES). Lärosätena får också anordna utbildning inom ramen för yrkeshögskolan eller kvalificerad yrkesutbildning. Uppdragsutbildning är reglerad i en särskild förordning och består till stor del av personalutbildningar och olika former av vidareutbildningar. Vissa statligt finansierade yrkesutbildningar bedrivs som uppdragsutbildning, exempelvis högre officersutbildning vid Försvarshögskolan och polisutbildningar vid Umeå universitet och Linnéuniversitetet. Därtill kommer särskilda satsningar som exempelvis lärarlyftet.

Sammantaget uppgick lärosätenas intäkter från uppdragsverksamheten till tre miljarder kronor 2013, vilket motsvarar 5 procent av lärosätenas totala intäkter. Den största delen av uppdragsintäkterna kommer från statliga myndigheter, men även kommuner och landsting samt företag i Sverige beställer förhållandevis mycket utbildning och forskning från lärosätena. Intäkterna från uppdragsverksamhet var ungefär lika fördelade mellan utbildning och forskning. I ett längre perspektiv har intäkterna från

Figur 68. Intäkter från uppdragsverksamhet 2003–2013, miljarder kronor i 2013 års priser. Minskade intäkter från uppdragsverksamhet de senaste åren beror framför allt på minskade intäkter från uppdragsforskning.

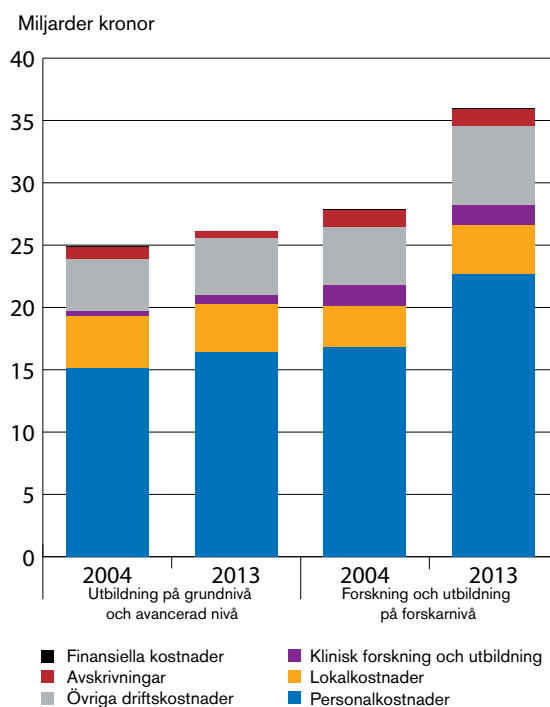
uppdragsforskning varit större än intäkterna från uppdragsutbildning på grundnivå och avancerad nivå men intäkterna från uppdragsforskning har minskat fyra år i rad och ligger nu på samma nivå som intäkter från uppdragsverksamhet inom utbildning.

År 2013 minskade intäkterna från uppdragsverksamhet med 185 miljoner kronor i fasta priser, motsvarande sex procent. Hela minskningen avser uppdragsforskning, och hänför sig i huvudsak till minskade uppdrag från kommuner och landsting samt företag i Sverige. Beställd utbildning har också minskat i omfattning under de senaste åren men utgör bara 3 procent av den totala uppdragsverksamheten vid lärosätena.

Kostnaderna ökade mer än intäkterna 2013

Lärosätenas totala kostnader uppgick till 62,5 miljarder kronor 2013. Kostnadernas fördelning mellan utbildning och forskning följer samma mönster som intäkterna: 42 procent avser utbildning och 58 procent forskning.

Jämfört med föregående år har kostnaderna ökat med 1,8 miljarder kronor, dvs. något mer än intäkterna under samma period. Omräknat till fasta priser är det en ökning med 775 miljoner kronor, motsvarande 1,3 procent. Hela kostnadsökningen hänför sig till forskning och utbildning på forskarnivå. Kostnaderna för forskning ökade med 1,1 miljarder kronor, varav drygt 70 procent förklaras av ökade personalkostnader som också är den största kostnadsposten vid lärosätena. Utvecklingen av personalkostnaderna hänger ihop med utvecklingen av de totala intäkterna – om de totala intäkterna ökar finns det också mer utrymme att anställa personal.

Figur 69. Lärosätenas kostnader per verksamhetsområde 2004 och 2013 fördelade på olika poster, miljarder kronor i 2013 års priser.

Inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå minskade kostnaderna något – med 300 miljoner kronor. Lokalkostnaderna minskade med 430 miljoner kronor, motsvarande 10 procent 2013. Dessa kostnader minskade något vid nästan alla lärosäten men den absolut största delen av minskningen, 80 procent, gäller Stockholms universitet. Med tanke på att lokalkostnaderna utgör en förhållandevis stor kostnadspost inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå är denna besparing ganska betydelsefull. Även sett i ett längre perspektiv har lärosätenas lokalkostnader minskat inom utbildning men ökat inom forskning.

Kostnader för klinisk utbildning och forskning ligger på ungefär samma nivå som 2012 men i ett längre perspektiv har det skett en ökning inom utbildning men minskning inom forskning. Det är en del av de statliga anslagen som går till sex lärosäten som de betalar till landstingen för deras medverkan i läkar- och tandläkarutbildning samt kliniskt forskningssamarbete, enligt avtal mellan staten och landstingen.

Ett litet överskott 2013

Det sammanlagda resultatet (årets kapitalförändring) för universiteten och högskolorna uppgick 2013 till ett överskott om 360 miljoner kronor, vilket motsvarar 0,6 procent av lärosätenas omsättning (de totala kostnaderna). Överskottet är något mindre än 2012, och till skillnad från föregående år avser 2013 års överskott utbildning på grundnivå och avancerad nivå, för forskning och utbildning på forskarnivå redovisar lärosätena ett mindre underskott (tabell 29).

Den trend som funnits 2009–2011, med större överskott vid flera lärosäten, har brutits. De stora positiva resultaten

	Utbildning på grund och avancerad nivå	Forskning och utbildning på forskarnivå	Fortlöpande miljöanalys (SLU)	Totalt
Verksamhetsintäkter	26 476	35 978	395	62 849
Verksamhetskostnader	26 064	36 046	393	62 502
Verksamhetsutfall	412	- 67	2	347
Årets kapitalförändring	422	- 65	2	359

Tabell 28. Intäkter, kostnader och utfall samt årets kapitalförändring per verksamhetsområde 2013, miljoner kronor.

under dessa år förklaras främst genom ökade anslagsintäkter för forskning och utbildning på forskarnivå som inte hann omsättas i verksamhet i samma takt som de ökade, men nu har alltså forskningsverksamheten kommit i kapp intäkterna.

En dryg tredjedel av lärosätena redovisar underskott för 2013 men i de flesta fall är underskottet planerat och dessutom relativt litet i förhållande till omsättningen: cirka 1–2 procent av lärosätets totala kostnader. Alla lärosäten med negativt resultat 2013 har en balanserad kapitalförändring från tidigare år som täcker årets underskott (för mindre enskilda utbildningsanordnare saknas uppgifter).

De lärosäten som har redovisat ett något större underskott 2013 i jämförelse med 2012 – Umeå universitet och Lunds universitet – skriver i sina årsredovisningar att underskottet varit planerat och resultat av strategin att minska myndighetskapital genom att använda det till strategiska satsningar. Stockholms universitet redovisar å andra sidan det i särklass största överskottet 2013. Enligt årsredovisningen förklaras överskottet till stor del av påtagligt minskade lokalkostnader.

Vid utgången av 2013 uppgick lärosätenas samlade balanserade kapitalförändring till 11,2 miljarder kronor. I

Myndighetskapital och balanserad kapitalförändring

I myndighetskapitalet för statliga lärosäten ingår dels årets ekonomiska resultat (årets kapitalförändring), dels den balanserade kapitalförändringen. Därutöver kan också ingå resultatandelar i hel- och delägda bolag, och många lärosäten har även statskapital och donationskapital som ingår i myndighetskapitalet. Den balanserade kapitalförändringen utgör den största delen av lärosätenas myndighetskapital och den har huvudsakligen byggts upp av gångna års resultat, dvs. ackumulerade överskott respektive underskott från tidigare år. Det ekonomiska resultatet dvs. överskott eller underskott i resultaträkningen blir en del i balanserad kapitalförändring året efter. Exempelvis överförs 2013 års kapitalförändring till den balanserade kapitalförändringen 2014 och påverkar alltså inte 2013 års balanserade kapitalförändring. För enskilda utbildningsanordnare består den balanserade kapitalförändringen av fritt eget kapital exklusive årets ekonomiska resultat.

Om anslagsintäkterna inte förbrukas under året påverkar det årets resultat och senare den balanserade kapitalförändringen. Däremot redovisas de erhållna bidragen som inte förbrukats under året som egen post i balansräkningen, oförbrukade bidrag, och påverkar inte den balanserade kapitalförändringen. Oförbrukade bidrag är bundna till specifika forskningsprojekt.

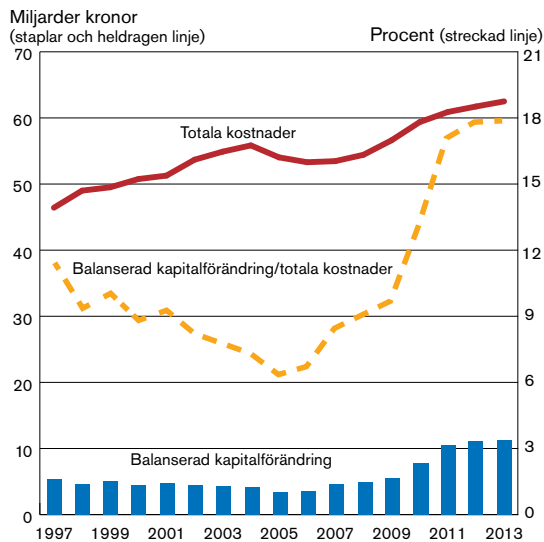
jämförelse med 2012 var det en ökning med 176 miljoner kronor. Det är en förhållandevis liten ökning jämfört med tidigare år, och beror på att det ekonomiska resultatet för 2012, som påverkar 2013 års balanserade kapitalförändring, var mindre än resultaten från tidigare år.

Lärosätenas kapital ökar

Det är intressant att titta på utvecklingen av den balanserade kapitalförändringen eftersom det är den del av myndighetskapitalet som lärosätet kan disponera. Det är viktigt för lärosätena att ha en viss buffert som de kan använda

				Förändring 2012-2013		Andel 2013
	2011	2012	2013	Mnkr	%	
Verksamhetsintäkter	61 881	62 185	62 849	664	1 %	100 %
Finansiella intäkter	563	496	352	- 144	- 29 %	1 %
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	5 981	6 274	6 383	109	2 %	10 %
Intäkter av bidrag	15 925	16 466	17 205	739	4 %	27 %
Intäkter av statsanslag	39 412	38 950	38 909	- 40	0 %	62 %
Verksamhetskostnader	60 916	61 727	62 502	775	1 %	100 %
Avskrivningar	1 984	2 072	2 074	2	0 %	3 %
Kostnader för klinisk utbildning och forskning	2 273	2 255	2 250	- 5	0 %	4 %
Finansiella kostnader	194	159	125	- 34	- 21 %	0 %
Lokalkostnader	7 930	8 024	7 807	- 218	- 3 %	12 %
Personalkostnader	37 629	38 335	39 299	964	3 %	63 %
Övriga driftskostnader	10 906	10 882	10 948	65	1 %	18 %
Verksamhetsutfall	965	458	347			
Årets kapitalförändring	964	420	359			

Tabell 29. Förändringen i lärosätenas resultaträkningar 2011-2013, miljoner kronor 2013 års priser.

Figur 70. Lärosätenas totala kostnader respektive samlade balanserade kapitalförändring, miljarder kronor i 2013 års priser samt kvoten som visar den balanserade kapitalförändringens andel av kostnaderna 1997–2013. För att kunna bedöma den balanserade kapitalförändringens egentliga storlek ska den relateras till omsättningen (den streckade linjen). Figuren visar att de senaste åren har den balanserade kapitalförändringen ökat relativt sett mer än kostnaderna vilket lett till en högre kvot. Ju högre kvoten är desto större kapitaltillgång har lärosätena.

eftersom kostnader och intäkter inte alltid sammanfaller, och som möjliggör investeringar och strategiska satsningar. Den balanserade kapitalförändringen är dock bunden till respektive verksamhetsområde.

På många lärosäten har tidigare års överskott genererat en balanserad kapitalförändring som ger ekonomisk stabilitet, bättre planeringsförutsättningar och möjlighet till strategiska satsningar. Lärosätenas samlade balanserade kapitalförändring ökade mycket under 2008–2010 då intäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå ökade betydligt snabbare än kostnaderna inom denna verksamhet. I ett längre perspektiv har den samlade balanserade kapitalförändringen varit betydligt mindre – mellan fyra och fem miljarder kronor i fasta priser. Ett sätt att mäta kapitaltillgången är att relatera den balanserade kapitalförändringen till lärosätenas omsättning (totala kostnader). Figur 70 visar såväl utvecklingen av den balanserade kapitalförändringen som kvoten mellan den balanserade kapitalförändringen och totala kostnaderna. Ju högre kvoten är desto bättre kapitaltillgång har lärosätena. Figuren visar att de senaste åren har den balanserade kapitalförändringen ökat relativt sett mer än kostnaderna vilket lett till en högre kvot. År 2013 motsvarade den balanserade kapitalförändringen cirka 18 procent av de totala kostnaderna.

Det finns stora variationer mellan lärosäten när det gäller storleken på den balanserade kapitalförändringen och dess andel i förhållande till omsättningen. Vid elva lärosäten överstiger kvoten 20 procent och vid en handfull understiger kvoten 10 procent. Övriga lärosäten har en balanserad kapitalförändring som motsvarar mellan 10 och 20 procent av respektive lärosätes omsättning. Men det är svårt att säga vilken nivå kvoten egentligen borde ligga på.

UTBILDNING PÅ GRUNDNIVÅ OCH AVANCERAD NIVÅ

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå finansieras av statsanslag som riksdagen anvisar direkt till lärosätena. Men studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz måste sedan höstterminen 2011 betala avgifter för sina studier i Sverige (se faktaruta i kapitlet *Internationell mobilitet*).

Statens uppdrag till universitet och högskolor

Det finns ingen nationellt planerad utbildningsvolym (mätt i helårsstudenter) i högskolan, utan tillgängliga medel och hur utbildningen fördelas på olika utbildningsområden sätter ramar för antalet helårsstudenter. Vilka utbildningar lärosätena ska ge beslutar de om själva i stor utsträckning. Statens uppdrag till universitet och högskolor vad gäller utbildning på grundnivå och avancerad nivå är enligt högskolelagen att bedriva utbildning som vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet. Vad gäller utbildningsvolymens storlek är uppdraget till de flesta lärosäten inte i form av platser eller helårsstudenter, utan i form av ett anslag upp till ett visst belopp, det så kallade takbeloppet. När lärosätena vid årets slut gör den slutliga avräkningen av anslaget utgår man från antalet studenter (omräknade till helårsstudenter) och avklarade poäng (helårsprestationer) inom olika utbildningsområden. Statens ersättning per helårsstudent och helårsprestation varierar för de olika utbildningsområdena – lägst är ersättningen för utbildning inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi och högst för utbildning inom de konstnärliga områdena. Den genomsnittliga ersättningen per helårsstudent varierar därför beroende på utbildningsvolymens sammansättning. Därför är det väldigt svårt att säga hur många ”platser” det finns i högskolan.

Frågan kompliceras ytterligare av att den faktiska utbildningsvolymen omräknad i pengar inte exakt överensstämmer med lärosätenas takbelopp. Beroende på studenternas efterfrågan finns det ibland ledig utbildningskapacitet i högskolan medan lärosätena under andra perioder utbildar fler studenter än vad som täcks av det årliga takbeloppet. För att inte lärosätenas ekonomi ska påverkas alltför mycket av svängningar i studenternas efterfrågan på utbildning – främst orsakad av konjunktursvängningar – har de möjlighet att balansera maximalt 10 procent av takbeloppet över åren.

Resurstilldelningssystemet med takbelopp gäller för statliga universitet och högskolor, utom Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan, samt för Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping. De flesta övriga enskilda utbildningsanordnare, exempelvis de enskilda vårdhögskolorna, får statsbidrag för utbildningen. Sedan 2013 fördelas också ett mindre anslagsbelopp till lärosäten vars utbildningar fått det högsta omdömet i UKÄ:s kvalitetsutvärderingar (se faktaruta).

Många förändringar av lärosätenas takbelopp de senaste åren

Sedan flera år genomgår lärosätena en period med stora svängningar i utbildningsvolymen – både uppåt och ned-

Resurstilldelning för utbildning på grundnivå och avancerad nivå

De flesta lärosätena får anslag för utbildning på grundnivå och avancerad nivå för helårsstudenter och helårsprestationer. Det så kallade takbeloppet anger hur mycket som varje lärosäte maximalt kan få.

All utbildning är indelad i kurser, vilka klassificeras till ett eller flera utbildningsområden. Regeringen beslutar inom vilka utbildningsområden respektive lärosäte får avräkna helårsstudenter och helårsprestationer. För de lärosäten som får avräkna helårsstudenter och helårsprestationer inom de konstnärliga utbildningsområdena är antalet studenter som får avräknas begränsat. I övrigt är det lärosätet självt som avgör till vilket eller vilka utbildningsområden kursen ska klassificeras. Det är denna klassificering som är grunden för lärosätenas resurstilldelning. Se också *Högskoleverkets uppföljning av kursklassificering vid universitet och högskolor*, rapport 2012:25 R, Högskoleverket. För 2014 gäller nedanstående ersättningsbelopp per helårsstudent och helårsprestation för olika utbildningsområden.

De flesta utbildningsområden är små. Över 40 procent av hela utbildningsvolymen (antalet helårsstudenter) fanns 2013 inom humaniora, samhällsvetenskap, juridik och teologi, och drygt 30 procent inom teknik och naturvetenskap. Tillsammans svarar dessa utbildningsområden för tre fjärdedelar av utbildningsvolymen räknad i helårsstudenter. De konstnärliga utbildningarna, som är de områden som har de högsta ersättningsbeloppen, utgör bara några procent av utbildningsvolymen.

Resurstilldelningssystemet med takbelopp omfattar de statliga lärosätena, utom Sveriges lantbruksuniversitet och Försvarshögskolan, samt Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping. Vid dessa lärosäten återfinns 97 procent av den totala utbildningsvolymen. Lärosätena kan också ha andra uppdrag som finansieras med direkta statsanslag, exempelvis trafikflygarutbildning vid Lunds universitet eller fortbildning för journalister vid Linnéuniversitetet. För andra uppdrag, som ett antal kompletterande utbildningar för personer med utländska examina samt vidareutbildning av obehöriga lärare, erhåller lärosätena anslag som fördelas som bidrag via Kammarkollegiet. Enskilda utbildningsanordnare får med några undantag statsbidrag för högskoleutbildning (redovisas här som anslag).

Utbildningsområde	Ersättning per helårsstudent 2014, kronor	Ersättning per helårsprestation 2014, kronor	Fördelning av helårsstudenter 2013, procent
Humanistiskt, samhällsvetenskapligt, teologiskt, juridiskt	28 911	19 622	41,7
Naturvetenskapligt, tekniskt, farmaceutiskt	51 346	43 301	32,7
Vård	54 588	47 279	7,9
Undervisning*	32 579	38 369	5,3
Medicinskt	61 000	74 189	6,2
Verksamhetsförlagd utbildning	42 760	50 359	1,2
Övrigt**	41 236	33 497	2,1
Design	145 501	88 649	0,7
Musik	125 527	79 368	0,7
Odontologiskt	45 142	52 585	0,5
Idrott	106 012	49 058	0,6
Konst	206 563	88 681	0,3
Media	295 196	236 464	0,1
Teater	289 266	144 080	0,1
Dans	203 441	112 413	0,0
Opera	299 144	178 951	0,0

*) Utbildning inom det allmänna utbildningsområdet och den utbildningsvetenskapliga kärnan. Utbildningsområdet verksamhetsförlagd utbildning (nytt fr.o.m. 2013) avser utbildning inom lärar- och förskolläraryt utbildning.
**) Avser journalist- och bibliotekarieutbildningar samt kurser inom praktisk-estetiska ämnen inom lärarutbildning med inriktning mot tidigare år, förskolläraryt utbildning och grundläraryt utbildning

Tabell 30. Ersättningsbelopp 2014, kronor, samt procentuell fördelning av antalet helårsstudenter på olika utbildningsområden. En helårsstudent är en student som är registrerad för heltidsstudier under ett kalenderår (60 högskolepoäng), eller registreringar av flera studenter för utbildning av mindre omfattning som tillsammans adderar till 60 högskolepoäng. En helårsprestation är 60 avklarade högskolepoäng. För att beräkna antalet helårsprestationer räknas alla högskolepoäng under ett kalenderår samman och divideras med 60.

åt- som påverkat deras anslagsintäkter och därmed deras planeringsförutsättningar. Variationerna beror dels på förändringar av lärosätenas takbelopp, dels på studenternas efterfrågan på utbildning.

Några år under högkonjunkturen i mitten av 00-talet minskade studenternas efterfrågan på utbildning och takbeloppen användes inte fullt ut, vilket ledde till att anslagen minskade. Sedan vände konjunkturen nedåt och därmed ökade efterfrågan på utbildning igen och 2009 steg antalet helårsstudenter kraftigt. Sedan dess har antalet sökande varit rekordhøgt och ökat ytterligare de senaste åren. Regeringen har därför tillfälligt utökat lärosätenas anslag i olika omgångar sedan 2010, men de senaste åren har anslagen täckt finansiering av allt färre helårsstudenter. Det betyder att universiteten och högskolorna har minskat studentvolymen för att anpassa den till anslagen. Samtidigt

byggs den studieavgiftsfinansierade verksamheten ut – men det handlar än så länge om små volymer.

Med anledning av det höga söktrycket och den försägnade konjunkturen utökades lärosätenas takbelopp tillfälligt 2010–2011 med 700 miljoner kronor per år. Samtidigt minskades takbeloppen tillfälligt 2011 med 110 miljoner kronor med anledning av studieavgiftsreformen. År 2012 upphörde den tillfälliga utökningen och för att dämpa effekterna av detta genomfördes inte en planerad tillfällig indragning om 330 miljoner kronor som tidigare aviserats med anledning av studieavgiftsreformen.

För perioden 2013–2015 utökas lärosätenas takbelopp med 300 miljoner kronor per år (prop. 2012/13:1) och med ytterligare 107 miljoner kronor per år för 2013–2014 (*Värändringsbudget för 2013*, prop. 2012/13:99).

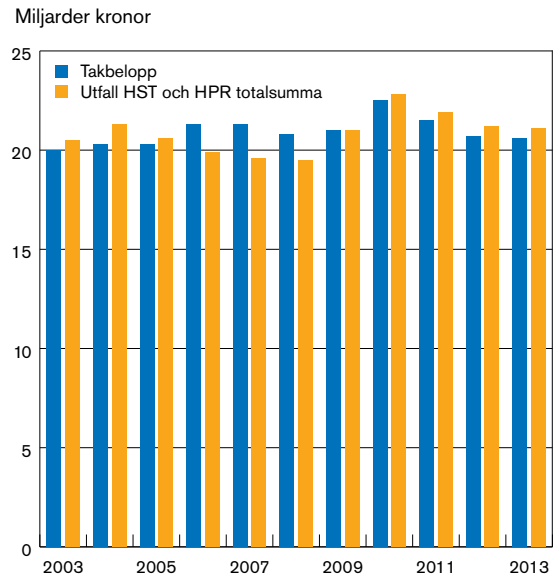
Samtidigt har en förändring genomförts som minskar utbildningsvolymen. Med anledning av studieavgiftsreformen minskade staten takbeloppen permanent med knappt 535 miljoner kronor från och med 2013 (se bl.a. prop. 2012/13:1, även anslaget för SLU minskades av samma anledning). Därtill genomfördes en indragning om 440 miljoner kronor för studenter som inte tar poäng, alltså en sammanlagd indragning om 975 miljoner kronor. Dessa medel återfördes dock till stor del till lärosätena i form av högre ersättningsbelopp per student. Det innebär att anslagen på totalnivå inte påverkades särskilt mycket, men eftersom ersättningen per student höjdes finansierar takbeloppen färre helårsstudenter från och med 2013. I realiteten blev det alltså ingen tillfällig utökning av takbeloppen 2013, utan snarare en permanent minskning.

Regeringen aviserade emellertid i *Värändringsbudget 2014* (prop. 2013:14:99) en kommande permanent utbyggnad som enligt regeringen ska gälla vissa lärarutbildningar och vårdutbildningar. Utbyggnaden påbörjas 2015 och när den är genomförd 2018 har lärosätenas takbelopp utökats permanent med cirka 1,4 miljarder kronor.

Utbildningsvolymen 3 procent över takbeloppet

År 2013 var de samlade takbeloppen 20,6 miljarder kronor. I ekonomiska termer motsvarar utfallet av helårsstudenter och helårsprestationer 21,1 miljarder kronor, det vill säga tre procent mer än takbeloppet. Även om antalet helårsstudenter minskade under 2013 var alltså det ekonomiska värdet av utbildningsvolymen 2013 något större än lärosätenas samlade anslag gav utrymme för. Den samlade överproduktionen 2013 var 562 miljoner kronor och det motsvarar ungefär 7 700 helårsstudenter.

Vid 23 av de 34 lärosäten som omfattas av systemet med takbelopp var utbildningsvolymerna större än deras anslag (takbelopp) täcker. De lärosäten vars utbildningsvolym i

Figur 71. Takbelopp respektive ekonomiskt värde av helårsstudenter (HST) och helårsprestationer (HPR) 2003–2013, miljarder kronor i 2013 års priser. Skillnaden mellan takbelopp och ekonomiskt värde av HST och HPR förklaras till stor del av studenternas efterfrågan på utbildning. När efterfrågan är låg (2006–2008) utbildas färre studenter än takbeloppen kan finansiera. De senaste åren har efterfrågan på utbildning varit hög och flera lärosäten har utbildat fler studenter än respektive års takbelopp kan finansiera.

ekonomiska termer var betydligt större än deras takbelopp 2013 är Lunds universitet, Malmö högskola, Uppsala universitet, Karlstads universitet samt Stockholms universitet och Karolinska institutet. Av dessa lärosäten är det bara Lunds universitet och Karlstads universitet som har minskat studentvolymen under 2013.

Vid elva lärosäten var värdet av utbildningsvolymen lägre än deras takbelopp. I de flesta fallen var avvikelserna små, men det finns några undantag. Vid Kungl. Tekniska högskolan (KTH) har värdet av utbildningsvolymen minskat till stor del på grund av en förändring av höstterminen, så att den sträcker sig in i januari, liksom på andra lärosäten. Det betyder att prestationer som tidigare skulle ha registrerats i december 2013 nu kommer att registreras i januari 2014, vilket får en engångseffekt 2013 som påverkar värdet av utbildningsvolymen.

Blekinge tekniska högskola har enligt årsredovisningen redan påbörjat en konsolidering och anpassning av utbildningsutbudet mot en förväntad lägre utbildningsvolym, vilket påverkar utfallet. Takbeloppen för Dans- och cirkushögskolan och Konstfack höjdes 2013 med anledning av en överföring från Stockholms universitet och trots fler helårsstudenter uppnår inte det ekonomiska värdet av utbildningsvolymen takbeloppen.

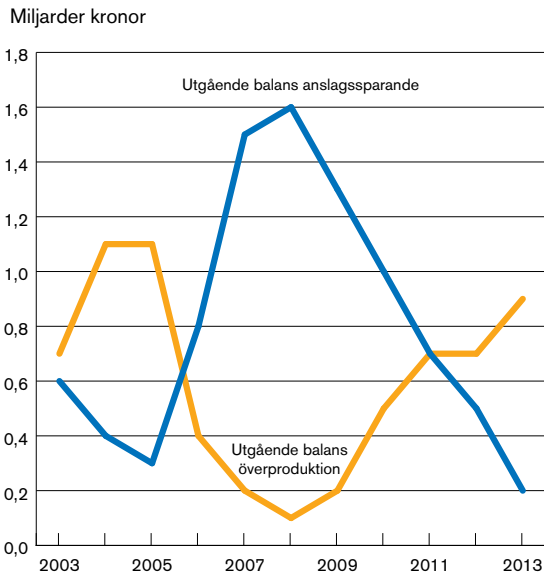
Den sparade överproduktionen ökar

Lärosätena har möjlighet att spara överproduktion och få ersättning för den senare år, dock maximalt 10 procent av takbeloppet. På samma sätt finns möjlighet för lärosätena att spara outnyttjat anslag och använda det senare år, så kallat anslagssparande. De senaste åren har lärosätena

Kvalitetsbaserad tilldelning

Med syfte att öka kvaliteten i den högre utbildningen fördelas från och med 2013 en del av resurserna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå på grundval av resultaten från UKÄ:s (tidigare Högscoleverkets) kvalitetsutvärderingar. Utbildningar som får det högsta omdömet innebär en ökad resurstilldelning för lärosätet. Förutom statliga lärosäten kan även Chalmers tekniska högskola, Högskolan i Jönköping, Ersta Sköndal högskola, Röda korsets högskola och Sophiahemmet högskola få del av den kvalitetsbaserade tilldelningen (prop. 2012/13:1 Utgiftsområde 16, s. 82).

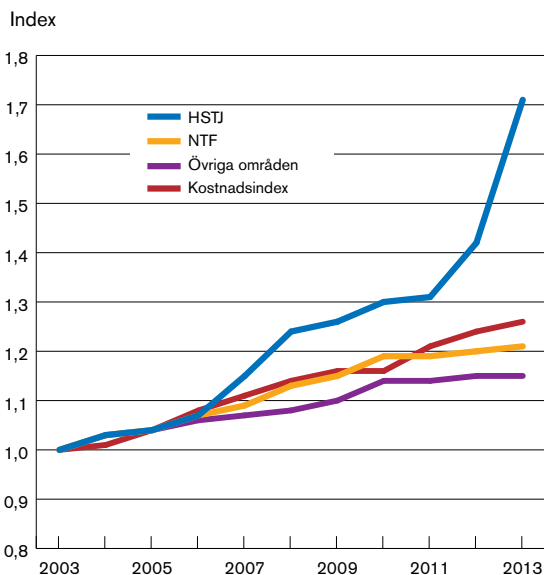
Tilldelningen för respektive lärosäte baseras på volymen studenter på de utvärderade utbildningar som fått det högsta omdömet, beräknat genom antalet examina på de utvärderade utbildningarna multiplicerat med den utvärderade utbildningens längd enligt examensordningen. Den kvalitetsbaserade tilldelningen var totalt 95 miljoner kronor 2013, 195 miljoner 2014 och kommer att vara knappt 300 miljoner kronor 2015 när systemet är fullt utbyggt, dvs. knappt 1,5 procent av anslaget. (Tabell 10 längst bak i rapporten visar fördelningen per lärosäte 2014, samt underlaget för fördelningen.)

Figur 72. Ackumulerat anslagssparande respektive överproduktion, miljarder kronor i 2013 års priser. Sedan 2011 är efterfrågan på utbildning högre än utbudet och lärosätena utbildar fler studenter än de kan få ersättning för. Då ökar den ackumulerade överproduktionen och anslagssparandet minskar.

sammantaget överproducerat och allt färre lärosäten har kvar något anslagssparande. Vid utgången av 2013 hade tio lärosäten sammanlagt 243 miljarder kronor i ackumulerat anslagssparande, varav Stockholms universitet och Mälardalens högskola tillsammans står för hälften.

Av de 34 lärosäten som har takbelopp finns ackumulerad överproduktion vid 24. Dessa lärosäten har tillsammans sparat överproduktion till ett värde av 867 miljarder kronor.

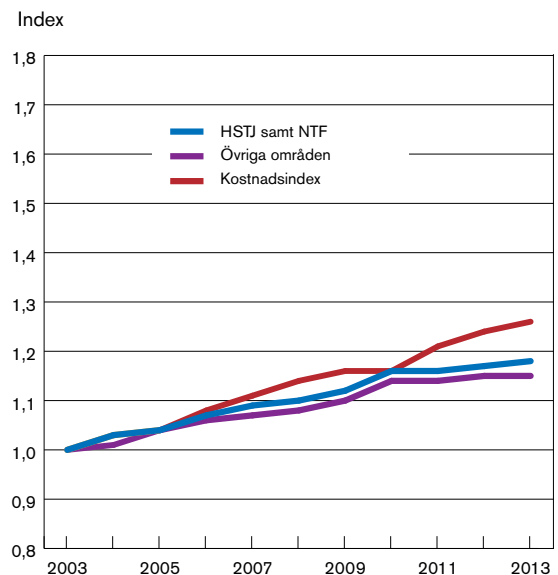
Figur 73a. Den relativa utvecklingen av ersättning för helårsstudenter och kostnadsindex (implicitprisindex för statlig konsumtion) sedan 2003. De senaste årens kvalitetsförstärkningar av ersättningsbeloppen för helårsstudenter inom HSTJ (humanistiskt, samhällsvetenskapligt, teologiskt och juridiskt utbildningsområde) har inneburit en kraftig höjning i förhållande till indexutvecklingen. För NTF (naturvetenskapligt, tekniskt, farmaceutiskt utbildningsområde) och övriga områden har ersättningsbeloppen urholkats de senaste åren.

Sju lärosäten hade redan innan 2013 uppnått maximalt sparande och dessa genomförde sammanlagt utbildning för 230 miljoner kronor (motsvarande nära 3 200 helårsstudenter) under 2013 som de inte kan få ersättning för, varken nu eller senare. Lunds universitet, som står för merparten av detta, finansierar enligt årsredovisningen utbyggnad av vissa utbildningar med myndighetskaptal.

Varierande kompensation för kostnadsutvecklingen

Ersättningsbeloppen varierar mellan olika utbildningsområden (se faktaruta om resurstilldelningssystemet) och räknas årligen upp med en pris- och löneomräkning. Kostnadsutvecklingen i staten (mätt enligt indexet i tabell 1) har dock ofta varit högre än statens pris- och löneomräkning av anslagen. För att motverka urholkning av ersättningsbeloppen har staten i flera omgångar gjort så kallade kvalitetsförstärkningar, vilket innebär att ersättningsbeloppen har räknats upp utöver pris- och löneomräkningen. Dessa kvalitetsförstärkningar har i första hand gällt utbildningsområden med lägst ersättning, alltså humanistiskt, samhällsvetenskapligt, juridiskt och teologiskt (HSTJ), men även naturvetenskapligt, tekniskt och farmaceutiskt utbildningsområde (NTF). Därutöver har en engångsinsats genomförts 2003 som kraftigt höjde ersättningen för vård. År 2013 skedde ytterligare en förändring då ett nytt utbildningsområde skapades för den verksamhetsförlagda utbildningen inom lärarutbildning. Samtidigt sänktes ersättningen för utbildningsområdet utbildning.

Sedan 2003 har ersättningsbeloppen höjts fem gånger (2006, 2007, 2008, 2012 och 2013). Eftersom ersättningsbeloppen består av två delar har det betydelse hur kvalitetsförstärkningen sker. Nuvarande regering har valt att lägga

Figur 73b. Den relativa utvecklingen av ersättning för helårs prestationer och kostnadsindex (implicitprisindex för statlig konsumtion) sedan 2003. Eftersom de senaste årens kvalitetsförstärkningar endast lagts på ersättningsbeloppen för helårsstudenter har ersättningen för helårs prestationer urholkats jämfört med kostnadsutvecklingen. Utvecklingen för de olika delarna av ersättningsbeloppen skiljer sig således markant.

hela höjningen på ersättningen för helårsstudenter, alltså registrerade studenter. På så sätt får lärosätena del av hela höjningen även om studenterna inte tar sina poäng.

Ersättningsbeloppen för *helårsstudenter* inom HSTJ har sedan 2003 ökat med 70 procent medan indexet har ökat med 25 procent under samma period. Ersättningen för *helårsstudenter* inom NTF har ökat med drygt 20 procent, medan ersättningen för *helårsstudenter* inom övriga områden har ökat med 15 procent, alltså mindre än kostnadsutvecklingen.

Ersättningen för *helårsprestationer* inom samtliga utbildningsområden har ökat mindre än kostnadsutvecklingen sedan 2003. Ersättningsbeloppen för *helårsprestationer* inom HSTJ samt NTF har ökat med 18 procent. Ersättningen för *helårsprestationer* inom övriga utbildningsområden har ökat med 15 procent. En ovanligt hög pris- och löneomräkning av ersättningsbeloppen 2010 innebar en återhämtning, men därefter har ersättningsbeloppen för helårsprestationer inom samtliga utbildningsområden urholkats jämfört med kostnadsutvecklingen.

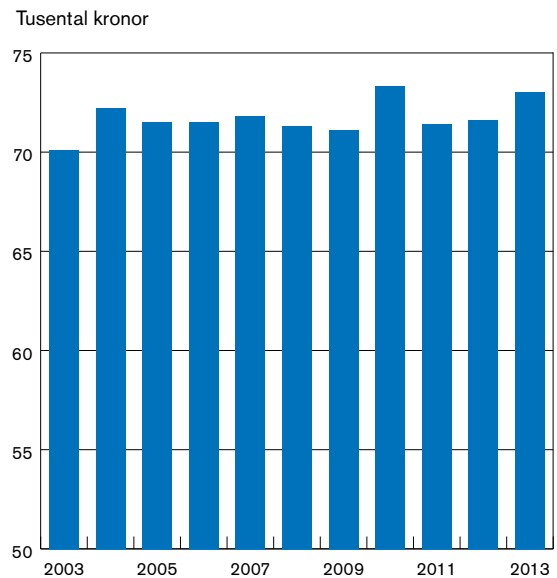
Genomsnittligt ersättningsbelopp per helårsstudent

Lärosätenas redovisning är inte utplagd så att det går att besvara frågan vad det kostar att utbilda en student. Däremot kan man beräkna det årliga genomsnittliga ersättningsbeloppet per student genom att utgå från lärosätenas anslagsredovisning. I årsredovisningarna redovisar lärosätena antalet helårsstudenter respektive helårsprestationer per utbildningsområde samt det totala belopp som dessa motsvarar. Med hjälp av uppgifterna kan man enkelt beräkna det genomsnittliga ersättningsbeloppet per helårsstudent (inklusive ersättningen för helårsprestationer). Exempelvis var antalet helårsstudenter 289 300 år 2013 och det ekonomiska värdet av dem och helårsprestationerna var 21 131 miljoner kronor. Det innebär att den genomsnittliga ersättningen per helårsstudent var 73 000 kronor 2013.

Det genomsnittliga ersättningsbeloppet 2013 är högre än föregående år, vilket till stor del beror på en förhållandevis kraftig höjning av ersättningsbeloppen för humanistiskt, samhällsvetenskapligt, teologiskt och juridiskt utbildningsområde. Det finns också andra faktorer som påverkar det genomsnittliga ersättningsbeloppet, exempelvis utbildningens sammansättning och prestationsgraden. När antalet studenter ökar kraftigt, som 2009, ökar antalet helårsstudenter (hst) mer än antalet helårsprestationer (hpr) och genomsnittersättningen sjunker. På motsvarande sätt blir genomsnittersättningen högre året efter en snabb uppgång. Förklaringen till 2010 års ökning av genomsnittersättningen är en ovanligt hög pris- och löneomräkning av anslagen.

Teoretisk utbildningskapacitet 2003–2018

Vid utbyggnader av högskolan gör regeringen ofta schablonmässiga omräkningar av utökningen till antal "platser" eller helårsstudenter, men det finns inget mått på det totala antalet "platser" i högskolan. Men genom att räkna om anslagen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå kan man beräkna storleken på den teoretiska utbildningskapaciteten, dvs. hur många helårsstudenter anslagen

Figur 74. Genomsnittlig ersättning per helårsstudent för takbeloppsfinansierade studenter 2003–2013, tusental kronor i 2013 års priser. Observera att y-axeln börjar på 50 000 kronor. Genomsnittersättningen steg till 73 000 per helårsstudent 2013 efter att ha varierat omkring 71 500 kronor under flera år. Det höga beloppet 2010 förklaras av en ovanligt hög pris- och löneomräkning av anslagen.

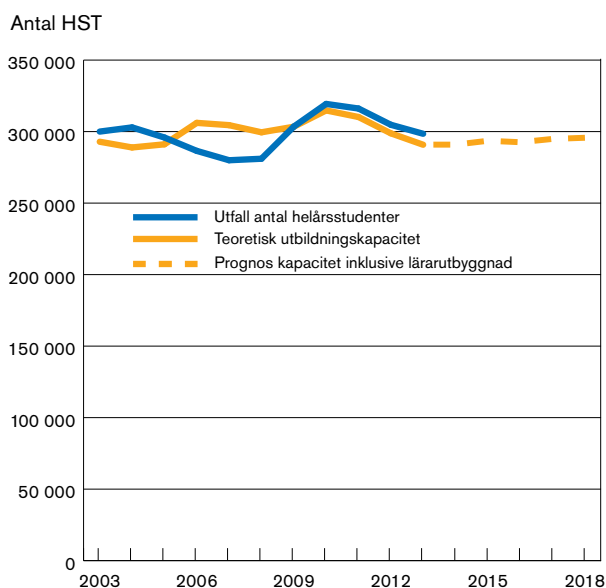
teoretiskt räcker till att finansiera årligen. Detta har UKÄ gjort för den senaste tioårsperioden och beräkningen beskrivs ingående i *Hur många "platser" finns det i högskolan?* Statistisk analys 2013/13, UKÄ. Beräkningen utgår från den årliga genomsnittersättningen per helårsstudent, baserad på det faktiska utfallet av helårsstudenter och helårsprestationer respektive år.

Genomsnittersättningen används sedan för att räkna om takbeloppen till helårsstudenter, det som vi kallar den teoretiska utbildningskapaciteten. Systemet kan användas för de lärosäten som finansieras av takbelopp, vars utbildningsvolym motsvarar 97 procent av det totala antalet helårsstudenter. För övriga lärosäten antar vi att den teoretiska utbildningskapaciteten är densamma som det faktiska antalet helårsstudenter.

Den teoretiska utbildningskapaciteten vid lärosäten med takbelopp var 281 600 helårsstudenter 2013. Till det kommer 9 200 helårsstudenter vid övriga lärosäten och sammanlagt var alltså den teoretiska utbildningskapaciteten 290 800 helårsstudenter, vilket är 8 000 färre än 2012.

I ett tidigare avsnitt har vi beskrivit de tillfälliga utökningarna av lärosätenas takbelopp. Omräknat till "platser", eller helårsstudenter, motsvarar utökningen på 300 miljoner kronor 2013–2015 enligt regeringens schablonberäkning 4 200 helårsstudenter per år (prop. 2012/13:1). Den ytterligare utökningen på 107 miljoner kronor för 2013–2014 motsvarar med samma schablonberäkning ungefär 1 500 helårsstudenter per år.

Trots dessa tillfälliga utökningar minskade alltså den teoretiska utbildningskapaciteten 2013. Det beror på den samtidiga indragning om totalt 975 miljoner kronor som genomfördes dels med anledning av studieavgiftsreformen, dels för studenter som inte tar poäng. Om vi använ-

Figur 75. Faktiskt antal anslagsfinansierade helårsstudenter respektive teoretisk utbildningskapacitet 2003–2013, samt prognos för utbildningskapaciteten 2014–2018. 2006–2008 fanns ledig kapacitet i högskolan då antalet helårsstudenter var betydligt mindre än den teoretiska utbildningskapaciteten. Sedan 2009 är antalet helårsstudenter större än vad utbildningskapaciteten täcker. 2014 är kapaciteten oförändrad, men därefter sker en successiv utbyggnad av kapaciteten. År 2018 beräknas den teoretiska utbildningskapaciteten vara 295 600 helårsstudenter, alltså 4 900 fler än 2013.

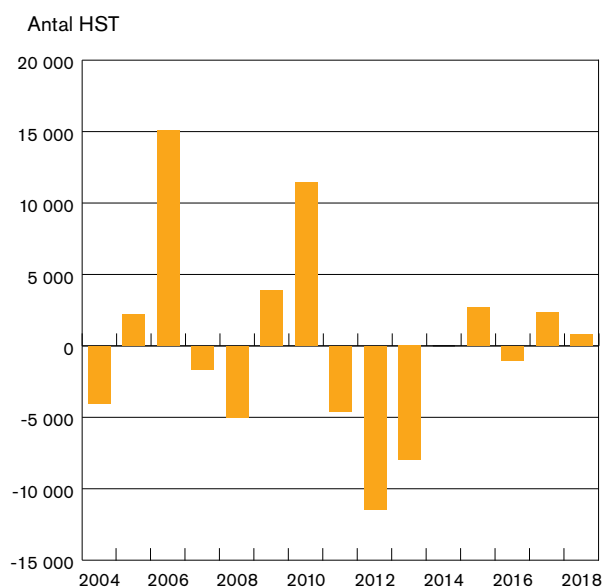
der ovanstående schablonberäkning för att räkna om in- dragningen motsvarar 975 miljoner kronor ungefär 13 600 helårsstudenter. Detta förklarar varför den teoretiska utbildningskapaciteten minskade med 8 000 helårsstudenter 2013, från 298 800 till 290 800.

Enligt prognosen kommer den teoretiska utbildningskapaciteten 2014 att vara kvar på samma nivå som 2013, men sedan ökar kapaciteten igen genom den utbyggnad som är tänkt att påbörjas 2015. Utbyggnaden sker successivt och när den är klar 2018 har lärosätenas takbelopp utökats med cirka 1,4 miljarder kronor, vilket enligt regeringen motsvarar 10 560 helårsstudenter. Eftersom nu gällande tillfälliga utbyggnader om sammanlagt 5 700 helårsstudenter upphör från och med 2016 innebär det att den teoretiska utbildningskapaciteten 2018 kommer att vara cirka 295 600, dvs. 4 900 fler helårsstudenter än 2013.

En svårplanerad verksamhet

Förändringarna i utbildningskapacitet påverkas också delvis av utbildningsvolymens sammansättning, något som lärosätena till stor del själva råder över. Ju större andel ”dyra” utbildningar, desto färre helårsstudenter. Detsamma gäller också prestationsgraden – ju högre prestationsgrad, desto färre helårsstudenter räcker takbeloppen till att finansiera. Men det som påverkar mest är statens förändringar av takbeloppen. Figur 12 sammanfattar förändringarna i den teoretiska utbildningskapaciteten 2003–2013 samt de förändringar som är kända 2014–2018.

År 2004 minskade kapaciteten med anledning av en tillfällig omfördelning av medel till forskning, men dessa återfördes 2005–2006. Även 2008 minskade kapaciteten efter-

Figur 76. Förändringar i den teoretiska utbildningskapaciteten (takbelopp omräknat till helårsstudenter) 2003–2013, samt prognos 2014–2018 utifrån kända förutsättningar.

som det årets kvalitetsförstärkning finansierades av en volymmässig besparing på takbeloppen. I figuren framgår tydligt en permanent utbyggnad av högskolan 2006, samt den tillfälliga utbyggnaden 2010–2011. Att kapaciteten minskade 2011 förklaras dels av den tillfälliga anslagsminskningen med anledning av studieavgiftsreformen, dels av en eftersläpning av registrering av helårsprestationer som uppstår när utbildningsvolymen ökar snabbt. Kapacitetsminskningen 2012 beror huvudsakligen på att den tillfälliga ökningen upphörde och 2013 genomfördes volymmässiga förändringar av takbeloppen som ytterligare minskade kapaciteten.

År 2015 beräknas kapaciteten öka med anledning av den aviserade utbyggnaden som är tänkt för vissa lärar- och vårdutbildningar, men minskar lite igen 2016 när den sista av nu gällande tillfälliga utökningar upphör. Därefter ökar kapaciteten i takt med att den aviserade utbyggnaden fullföljs. När den planerade utbyggnaden är fullt genomförd 2018 kommer den teoretiska utbildningskapaciteten att utgöra fler helårsstudenter än 2013 men färre än 2009, alltså innan de tillfälliga utbyggnaderna påbörjades.

Lärosätena har alltså under flera år anpassat sig till förändrade ekonomiska förutsättningar och enligt deras årsredovisningar har många av dem under 2012 och 2013 genomlyst sitt utbildningsutbud med syftet att minska utbildningsvolymen. Se också *Lärosätena har anpassat sig till lägre utbildningsvolym*, statistisk analys 2014/3, UKÄ. Regeringens aviserade utbyggnad av vissa lärarutbildningar och vårdutbildningar betyder att många lärosäten nu förväntas börja skala upp delar av verksamheten igen.

På lärosätetsnivå kan det ha varit ännu större svängningar. Exempelvis motsvarade den tillfälliga utbyggnaden 2010–2011 på några lärosäten mer än 10 procent av deras takbelopp. Förutom ovan beskrivna förändringar har regeringen också genomfört omfördelningar mellan lärosäten. Det innebär att svängningarna på lärosätetsnivå kan vara stora från ett år till ett annat. Sammant-

get genomgår alltså lärosätena sedan flera år en period då förutsättningarna ändras och utbildningsvolymen förväntas öka eller minska snabbt, ofta med kort varsel. Det gör verksamheten svårplanerad.

Intäkter i den studieavgiftsfinansierade verksamheten

Utöver den anslagsfinansierade utbildningen håller lärosätena på att bygga upp den studieavgiftsfinansierade verksamheten, men än så länge handlar det om små volymer. 2013 var lärosätenas intäkter från denna verksamhet 301 miljoner kronor, vilket är 83 miljoner mer än 2012. Högst intäkter av studieavgifter hade Lunds universitet med 49 miljoner kronor, följt av Kungl. Tekniska högskolan (KTH) med 46 miljoner och Chalmers tekniska högskola med 37 miljoner kronor.

Som vi tidigare beskrivit har staten minskat lärosätenas anslag med anledning av studieavgiftsreformen, 2013 fick reformen fullt genomslag och anslagen minskades permanent med 539 miljoner kronor. Även om intäkterna ökar stadigt är det än så länge en bit kvar tills den studieavgiftsfinansierade verksamheten uppnått samma nivå som anslagsminskningen, 2013 var andelen 56 procent. Men det är stora variationer på lärosätetsnivå (se tabell 2 i statistisk analys 2014/3). Störst anslagsminskning (-105 miljoner kronor) fick KTH och där kompenserade studieavgifterna bara drygt hälften av minskningen. Andra lärosäten med förhållandevis stora anslagsminskningar var Chalmers tekniska högskola (-61 miljoner kronor) och Lunds universitet (-41 miljoner kronor). För Chalmers motsvarade intäkterna 60 procent av minskningen, medan intäkterna vid Lunds universitet redan är större än anslagsminskningen.

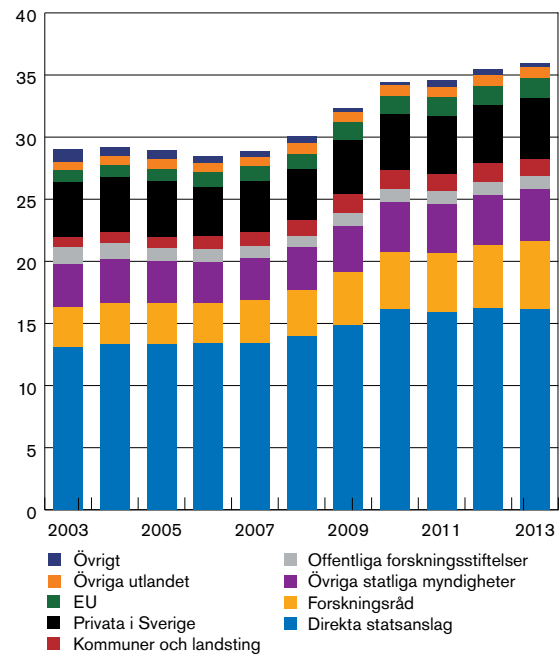
Det finns stor spännvidd i hur den studieavgiftsfinansierade verksamheten har utvecklats i förhållande till respektive lärosätets anslagsminskning. Karolinska institutet var ett av de lärosäten som fick förhållandevis liten anslagsminskning (3,9 miljoner kronor) och där var intäkterna 9,3 miljoner 2013, alltså betydligt mer än dubbelt så stor som anslagsminskningen. Motsatt utveckling finns vid Luleå tekniska universitet där anslagsminskningen var 7,2 miljoner kronor, medan intäkterna än så länge bara nått upp i en dryg tiondel av beloppet.

FORSKNINGSFINANSIERING

Under de tio senaste åren har lärosätenas intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå ökat med sju miljarder kronor i fasta priser, vilket motsvarar 24 procent. Den största delen av ökningen är en effekt av de satsningar som regeringen presenterade i forskningspropositionen för perioden 2009–2012 (prop. 2008/09:50). Enligt den senaste forskningspropositionen (prop. 2012/13:30) kommer ökningen att fortsätta även de kommande åren.

Forskning och utbildning på forskarnivå finansieras med statliga anslag samt med bidrags- och avgiftsintäkter från externa finansörer. Det är riksdagen som fattar beslut om principerna för tilldelning av statliga resurser till

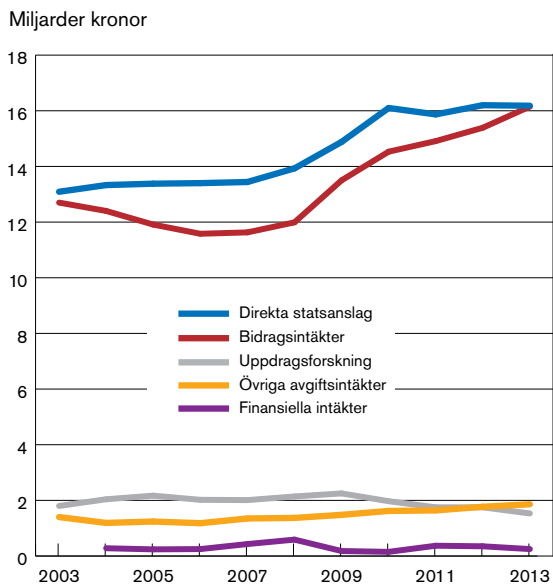
Miljarder kronor

Figur 77. Lärosätenas intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå 2003–2013, miljarder kronor i 2013 års priser. Direkta statsanslag inkluderar här även ersättning för klinisk forskning, s.k. ALF-medel och bidrag utbetalade via Kammarkollegiet. De senaste årens ökning av forskningsresurserna förklaras till stor del av ökade forskningsmedel från staten.

forskning och utbildning på forskarnivå samt hur stora de årliga anslagen till universitet och högskolor ska vara. En del av de direkta statsanslagen omfördelas utifrån två kvalitetskriterier: andelen externa forskningsmedel och antalet vetenskapliga publiceringar och citeringar. År 2013 utgjorde den omfördelningen 10 procent av lärosätenas samlade anslag till forskning och utbildning på forskarnivå, men från och med 2014 omfattar omfördelningen 20 procent av det totala forskningsanslaget. Utöver direkta statsanslag kanaliseras staten forskningsmedel via forskningsråd och andra forskningsfinansierande myndigheter. Det är alltså medel som också bygger på politiska beslut men som ansöks om i konkurrens. Andra externa finansörer av forskning och utbildning på forskarnivå är de stiftelser som bildats i mitten av 1990-talet av de avvecklade löntagarfonderna, s.k. offentliga forskningsstiftelser, kommuner och landsting samt EU. Den privata sektorn i Sverige finansierar en betydande del, 14 procent, av forskningen vid universitet och högskolor. Stiftelser och organisationer utan vinstsyfte står för den absolut största delen av den privata finansieringen. En mer detaljerad beskrivning av forskningsmedlen från de olika finansörerna redogörs för i de följande avsnitten.

Det är stora skillnader mellan lärosätena när det gäller storleken, sammansättningen och utvecklingen av forskningsresurserna. En mer detaljerad redovisning på lärosätetsnivå återfinns i UKÄ:s rapport *Forskningsresurser i högskolan* (Rapport 2013:7).

Figur 78. Lärosätenas intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå fördelade på olika intäkts typer 2003–2013, miljarder kronor i 2013 års priser. Direkta statsanslag inkluderar här även ersättning för klinisk forskning, s.k. ALF-medel och anslag som fördelats via Kammarkollegiet. Figuren visar att ökningen av direkta statsanslag var koncentrerad till 2008–2010 medan ökningen av forskningsbidrag har fortsatt även perioden efter. År 2013 var första gången då bidragsintäkterna låg på samma nivå som intäkterna av direkta statsanslag.

Ökningen i lägre takt än tidigare

År 2013 uppgick lärosätenas intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå till 36 miljarder kronor. Jämfört med 2012 är det en ökning med 1,1 miljarder kronor, motsvarande 3 procent. Omräknat till fasta priser är ökningen 511 miljoner kronor, motsvarande 1,4 procent. Jämför vi med den genomsnittliga årliga ökningen av forskningsintäkterna 2008–2010, som var sex procent, är det en viss

nedgång i ökningen. Med andra ord innebär det att ökningen av forskningsintäkterna som skett sedan 2008 fortsatte under 2013 men i lägre takt.

Sett till olika typer av intäkter låg intäkter av direkta statsanslag 2013 på ungefär samma nivå som föregående år. Avgifts- och bidragsintäkter ökade med fem procent vardera och intäkterna av uppdragsforskning minskade med 12 procent 2013. Ökningen av de direkta statsanslagen var koncentrerade till 2008–2010 medan ökningen av forskningsbidrag har fortsatt även perioden efter (figur 14). År 2013 var första gången då bidragsintäkterna låg på samma nivå som intäkterna av direkta statsanslag. Relativt sett har även övriga avgiftsintäkter ökat ganska mycket under perioden 2008–2013 men de utgör fortfarande bara 5 procent av de totala forskningsintäkterna.

Även om de totala forskningsintäkterna ökade mellan 2012 och 2013 har ökningen inte kommit alla lärosäten tillgodo. Vid cirka en tredjedel av lärosätena har intäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå minskat. I de flesta fall har minskningen varit relativt liten – mindre än fem procent jämfört med 2012.

Intäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå är i stor utsträckning koncentrerade till ett fåtal lärosäten. Nästan hälften, 48 procent, av alla forskningsintäkter 2013 gick till fyra lärosäten: Göteborgs universitet, Lunds universitet, Karolinska institutet och Uppsala universitet.

Stor andel offentlig finansiering

Staten är den största finansören av forskningen vid universitet och högskolor. De direkta statsanslagen till forskning och utbildning på forskarnivå uppgick till 16,2 miljarder kronor 2013. Den största delen av de direkta statsanslagen var ramanslag som uppgick till 14,4 miljarder kronor. Övriga anslag stod för 1,6 miljarder kronor varav 99 procent var ersättning för klinisk forskning, s.k. ALF-medel. Där

Finansiär	2012	2013	Förändring 2012–2013		Andel (procent) av total finansiering 2013
			Mnkr	Procent	
Statliga	25 372	25 769	397	2	72
Direkta statsanslag	16 202	16 179	- 23	0	45
Forskningsråd	5 077	5 439	363	7	15
Vinnova och Energimyndigheten	1 338	1 458	120	9	4
Övriga myndigheter inkl. universitet och högskolor	2 754	2 692	- 62	- 2	7
Övriga offentliga	2 492	2 422	- 70	- 3	7
Kommuner och landsting	1 460	1 341	- 119	- 8	4
Offentliga forskningsstiftelser	1 032	1 081	49	5	3
Privata i Sverige	4 742	4 937	195	4	14
Företag	1 397	1 347	- 50	- 4	4
Organisationer utan vinstsyfte	3 345	3 590	245	7	10
EU	1 522	1 635	114	7	5
Övriga utlandet	866	830	- 36	- 4	2
Övriga inkl. finansiella intäkter	473	385	- 88	- 19	1
Totalt	35 467	35 978	512	1	100

Tabell 31. Lärosätenas intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå 2012 och 2013, uppdelade på finansiär, miljoner kronor i 2013 års priser. Direkta statsanslag inkluderar här även ersättning för klinisk forskning, s.k. ALF-medel och anslag som fördelats via Kammarkollegiet.

	Förändring 2012–2013				
	2011	2012	2013	Mnkr	Procent
Vetenskapsrådet	3 647	3 880	4 147	266	7
Organisationer utan vinstsyfte i Sverige	1 639	1 710	1 712	2	0
EU:s ramprogram exkl. ERC	998	912	961	49	5
Vinnova	978	888	903	15	2
Formas	727	758	845	88	12
Wallenbergstiftelser	518	523	715	192	37
Företag i Sverige	623	645	646	0	0
Övriga statliga myndigheter	635	769	645	-124	-16
Energimyndigheten	465	451	555	104	23
SSF	471	497	539	42	9
Statliga universitet och högskolor	409	413	468	56	14
Kommuner och landsting	414	454	456	3	1
Forte	419	439	447	8	2
Cancerfonden	358	342	385	43	13
Organisationer utan vinstsyfte i utlandet	401	437	382	-55	-13
EU, ej ramprogram	363	341	354	13	4
EU:s ERC	139	264	315	51	19
Stiftelser förvaldade av lärosäte	228	263	239	-25	-9
Sida/SAREC	282	267	233	-34	-13
Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond	196	206	220	13	7
KK-stiftelsen	218	208	216	8	4
Östersjöstiftelsen	184	189	179	-10	-5
Företag i utlandet	128	99	118	19	19
Hjärt-Lungfonden	103	100	117	17	17
Mistra	90	103	113	11	10
Rymdstyrelsen	58	66	79	13	20
Länsstyrelser	42	39	44	6	14
Försvarsmyndigheter	52	49	44	-5	-10
Arbetsförmedlingen	39	49	42	-7	-15
National Institutes of Health	48	49	39	-10	-21
Enskilda utbildningsanordnare	42	29	33	5	16
Stint	25	24	24	1	3
Vårdalstiftelsen	27	11	10	-0	-1
National Science Foundation	1	2	3	1	60
Framtidens kultur	1	1	-1	-2	-185
Övrigt	-62	-81	-75	6	-7
Totalsumma	14 906	15 393	16 153	760	5

Tabell 32. Lärosätenas intäkter av forskningsbidrag 2011, 2012 och 2013, uppdelade på finansiär, miljoner kronor i 2013 års priser. Posten övrigt påverkas av att Göteborgs universitet gör periodiseringar av inkomster enbart i denna post, som därmed blir negativ.

utöver kanaliserade staten 9,6 miljarder kronor via olika forskningsfinansierande myndigheter, vilket innebär att 72 procent av de totala forskningsintäkterna utgjordes av statliga medel. Lägger man till medel från offentliga forskningsstiftelser samt kommuner och landsting blir de offentliga medlens andel 79 procent. Även EU kan i viss mening betraktas som en offentlig finansiär, och inkluderas EU-medel är andelen offentlig finansiering 83 procent (tabell 32).

De statliga medlens andel har ökat med tiden. Under perioden 1997–2006 låg denna andel på ungefär samma nivå (67–68 procent) men sedan 2008 har andelen ökat till 72 procent.

Ökade externa medel 2013

Lärosätenas forskningsintäkter från externa finansiärer ökade från 19 till 19,7 miljarder kronor mellan 2012 och 2013 medan de direkta statsanslagen låg kvar på samma nivå som 2012. Med andra ord bestod hela intäktsökningen

under 2013 av externa forskningsmedel (tabell 6). Intäktsökningen utgörs till 78 procent av en ökning av de statliga medlen. Intäkter från forskningsråd, Vinnova och Energimyndigheten ökade med nästan en halv miljard kronor i fasta priser. En stor ökning av intäkterna kom också från organisationer utan vinstsyfte i Sverige och från EU. Sammantaget utgjorde externa medel (exklusive finansiella intäkter) 55 procent av lärosätenas totala intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå 2013.

Fortsatt ökning av forskningsbidragen 2013

Den största delen av lärosätenas externa medel är forskningsbidrag från olika finansiärer. Lärosätenas bidragsintäkter för forskning och utbildning på forskarnivå uppgick till 16,2 miljarder kronor 2013 och utgjorde 82 procent av den externa finansieringen. Det motsvarar 45 procent av de totala forskningsintäkterna i högskolan, alltså samma andel som de direkta statsanslagen.

Drygt hälften av forskningsbidragen, 8,5 miljarder, kommer från staten. De största statliga bidragsgivarna är Vetenskapsrådet, Vinnova och Formas. Den enskilt största statliga bidragsfinansiären är Vetenskapsrådet. År 2013 utgjorde intäkterna från Vetenskapsrådet (4,1 miljarder kronor) cirka hälften av all statlig bidragsfinansiering vid lärosätena.

Jämfört med föregående år har forskningsbidragen ökat med 760 miljoner kronor, motsvarande 5 procent. Ökningen 2013 utgörs främst av bidragsintäkter från Vetenskapsrådet vilka ökat med 266 miljoner kronor, motsvarande 7 procent, och intäkter från Wallenbergstiftelserna som har ökat med 192 miljoner kronor, motsvarande 37 procent.

En fjärdedel av forskningsbidragen kommer från den privata sektorn

Även om staten är den största finansiären är den privata sektorn i Sverige, dvs. företag och organisationer utan vinstsyfte i Sverige, en betydande forskningsfinansiär. Intäkter från dessa finansiärer står för en fjärdedel av lärosätenas bidragsintäkter för forskning, och för 14 procent av all forskningsfinansiering vid universitet och högskolor.

Bidragen från den privata sektorn uppgick till drygt 4 miljarder kronor 2013. Jämfört med föregående år är det en ökning med 250 miljoner kronor i fasta priser, motsvarande 6 procent, vilket är en dubbelt så stor ökning som under föregående år.

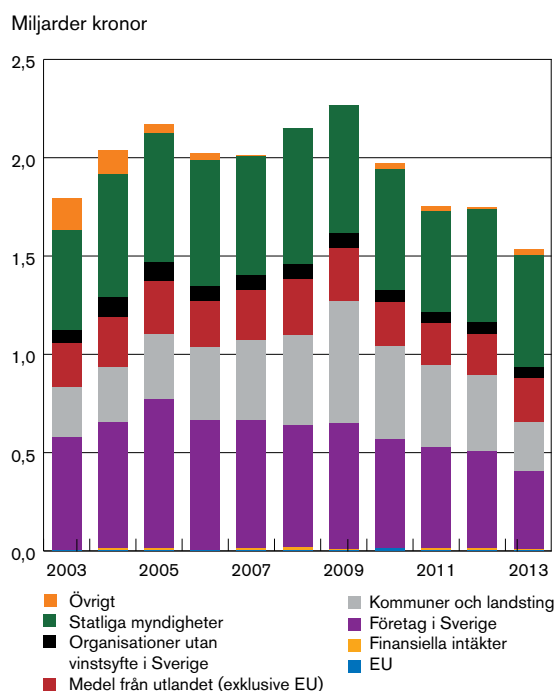
Relativt sett är också ökningen 2013 större än ökningen av bidrag från den offentliga sektorn. Intäkterna ökade från de flesta privata finansiärskategorierna, i särklass mest från Wallenbergstiftelserna (nästan 200 miljoner kronor motsvarande 37 procent). Lärosätenas bidragsintäkter från privata forskningsfinansiärer har ökat under varje år sedan 2007 vilket är en mycket positiv utveckling med tanke på att dessa intäkter minskade med 22 procent 2002–2006.

Bland de privata finansiärerna är den enskilt största bidragsgivaren Wallenbergstiftelserna som 2013 stod för 18 procent av all privat bidragsfinansiering vid universitet och högskolor. Andra större enskilda finansiärer är Cancerfonden och Riksbankens Jubileumsfond. Cirka 16 procent av den privata bidragsfinansieringen kommer från företag i Sverige. Vid sidan av bidrag för forskning beställer företag förhållandevis mycket uppdragsforskning från lärosätena, vilket redogörs för i nästa avsnitt.

Stor nedgång i uppdragsforskningen

Uppdragsforskning är forskning där en extern beställare bestämmer forskningsinriktning och rätten till resultatet regleras i avtal. Uppdragsforskning kan till exempel utgöras av forskning som en forskargrupp utför på uppdrag av en myndighet som vill ha en viss fråga belyst eller ett företag som vill ha en metod eller produkt utvecklad.

År 2013 hade 30 lärosäten intäkter från uppdragsforskning och det totala beloppet uppgick till 1,5 miljarder kronor. Intäkterna från uppdragsforskning utgjorde cirka 5 procent av de totala forskningsintäkterna vid lärosätena. År 2013 kom en dryg tredjedel av uppdragsintäkterna från statliga myndigheter och en fjärdedel från företag. Även

Figur 79. Lärosätenas intäkter från uppdragsforskning, fördelat på olika finansiärskategorier 2003–2013, miljarder kronor i 2013 års priser. De minskade intäkterna från uppdragsforskning de senaste åren beror till stor del på minskade intäkter från svenska företag samt kommuner och landsting.

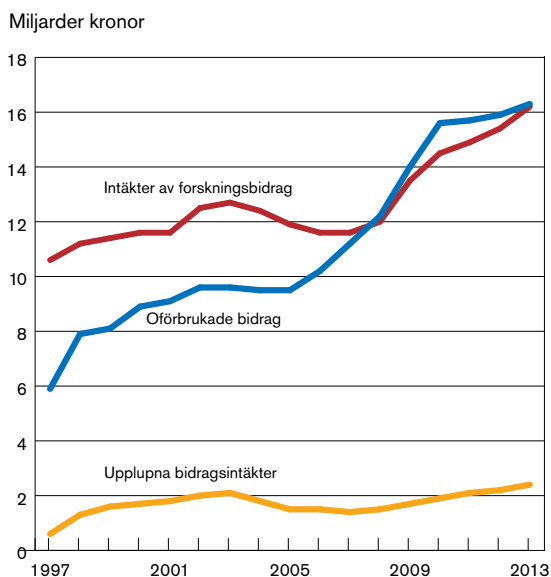
kommuner och landsting är en betydande uppdragsgivare (16 procent av de totala intäkterna från uppdragsforskning).

Sedan föregående år minskade intäkterna med 216 miljoner kronor i fasta priser vilket motsvarar tolv procent. Nästan hela minskningen under 2013 utgörs av minskade uppdragsintäkter från kommuner och landsting och från företag i Sverige. Drygt hälften av det senaste årets minskning utgörs av minskad uppdragsforskning vid Karolinska institutet vilket beror på att ett uppdrag från Stockholms läns landsting avslutades. Minskningen har varit stor även vid Uppsala universitet. Men vid en handfull lärosätena har intäkterna från uppdragsforskning ökat, dock marginellt, förutom vid Göteborgs universitet och Sveriges lantbruksuniversitet där intäkterna ökat relativt mycket.

Sedan 2009, då intäkterna från uppdragsforskning var som högst, har intäkterna minskat varje år, med sammanlagt drygt 600 miljoner kronor, motsvarande 30 procent. Minskningen 2010–2011 kan delvis förklaras av att slopandet av högskolemomsen 2009 kan ha påverkat om lärosätena klassificerar intäkterna som bidrags- eller uppdragsintäkter. Vid majoriteten av lärosätena som bedriver uppdragsforskning har uppdragsintäkterna minskat sedan 2009. Och vid de övriga har ökningen varit bara marginell.

Ökningen av oförbrukade bidrag har stannat av

Som redan tidigare beskrivits i detta kapitel bokförs inbetalda bidrag från externa finansiärer som intäkter i takt med att de förbrukas, dvs. när kostnader uppstår. Det betyder att oförbrukade bidrag redovisas separat i balansräkningen och inte ingår i de ovan redovisade externa bidragsintäkterna. De oförbrukade bidragen utgör finan-

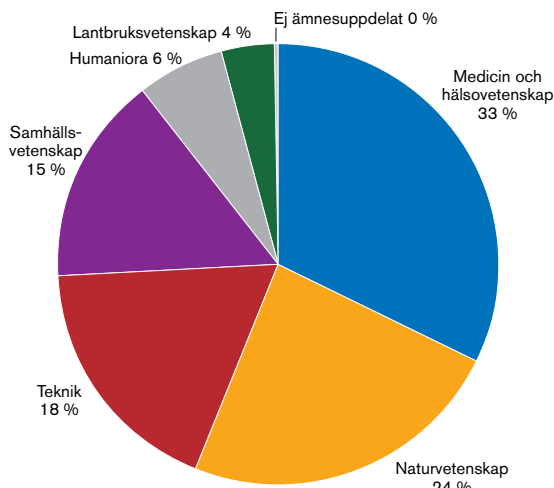

Figur 80. Lärosätenas intäkter av forskningsbidrag samt oförbrukade bidrag och upplupna bidrag 1997–2013, miljarder kronor i 2013 års priser. Oförbrukade och upplupna bidrag gäller här både utbildning på grundnivå och avancerad nivå och forskning. Men andelen som hänför sig till utbildning är mycket liten, 4–5 procent av totala oförbrukade respektive upplupna bidrag 2013.

siärernas fordran på lärosätena och ska finansiera forskning och utbildning på forskarnivå under kommande år. Att det finns oförbrukade bidrag av en viss omfattning är naturligt. Den bidragsfinansierade forskningen är styrd av i vilken utsträckning projekten får finansiering och det tar tid att komma igång med verksamheten när ett bidrag blivit beviljat. Ökar de inbetalda bidragen är det rimligt att de oförbrukade bidragen också ökar, men på sikt borde det leda till en större verksamhet.

År 2013 ökade de oförbrukade forskningsbidragen med drygt 350 miljoner kronor i fasta priser, motsvarande 2 procent, och uppgick till 16,3 miljarder kronor. Ökningen är något större än den under de två senaste åren men betydligt mindre än ökningen under perioden 2006–2010 då oförbrukade bidrag ökade med i snitt 10 procent varje år (figur 16). Den periodens ökning berodde både på att de inbetalda bidragen ökade mycket och att lärosätena successivt övergick till en ny redovisningsmodell för indirekta kostnader (den s.k. SUHF-modellen).

Det händer också att lärosätena påbörjar avtalad forskning innan finansören hunnit betala in bidraget. Dessa kostnader redovisas som upplupna bidrag och utgör lärosätenas fordran på finansörerna, alltså motsatsen till oförbrukade bidrag. För att kunna bedöma lärosätenas totala skuld till finansörerna tar man hänsyn till både oförbrukade och upplupna bidrag. År 2013 uppgick lärosätenas upplupna bidragsintäkter till drygt 2 miljarder kronor.

Figur 81. Lärosätenas intäkter för FoU fördelade på olika forskningsämne. Källa: SCB. Eftersom SCB redovisar FoU justeras även uppgifterna, bl.a. för utbildningsmomentet i utbildning på forskarnivå, så att de följer definitionerna i OECD:s Frascatimanual (se vidare i *Forskning och utveckling inom universitets- och högskolesektorn 2011 UF 13 SM 1201*). Därför är de FoU-utgifter som SCB redovisar något lägre än de uppgifter om lärosätenas intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå som UKÄ redovisar.

Detta innebär att nettot för oförbrukade bidrag (oförbrukade minus upplupna bidrag) var 14 miljarder kronor. Upplupna bidrag har legat på förhållandevis stabil nivå under lång tid, med en liten ökning de senaste åren. Detta innebär att lärosätenas sammanlagda skuld till forskningsfinansierarna (nettot) har ökat under hela perioden, men stannat av de senaste åren.

Mycket forskningsresurser till medicin

Både UKÄ och SCB samlar in uppgifter om intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå. Som har nämnts tidigare i detta kapitel hänger storleken och utvecklingen av forskningsresurserna ihop med hur stor och bred forskningsverksamheten är vid ett visst lärosäte. Därför är det också intressant att se hur forskningsmedel fördelas mellan olika områden. Till skillnad från UKÄ:s statistik redovisas i SCB:s undersökning om forskningsverksamheten vid universitet och högskolor uppgifter fördelade på bl.a. forskningsämne.

I sin senaste undersökning från 2011 har SCB samlat in uppgifter enligt den nya standarden för svensk indelning av forskningsämnena. Enligt denna indelning fick medicin och hälsovetenskap 9,6 miljarder kronor till forskning och utbildning på forskarnivå. Detta utgjorde cirka en tredjedel av lärosätenas totala forskningsintäkter. Andra forskningsämnena som fick stora andelar av sektorns totala forskningsintäkter var naturvetenskap och teknik (figur 81).

Oskar Pernefeldt

Internationellt perspektiv

Sverige har under lång tid placerat sig högt i internationella jämförelser av hur mycket som satsas på utbildning och av utbildningsnivån i befolkningen. Den globala konkurrensen har dock hårdnat och fler länder utbildar nu en större andel av befolkningen än vad Sverige gör.

Intresset ökar för internationella jämförelser, inte minst på utbildningsområdet. Under mer än två decennier har utbildningsindikatorer utvecklats i OECD-projektet Indicators of Education Systems (INES). Ett stort antal länder medverkar i projektet, däribland Sverige. Resultaten har sedan början av nittiotalet presenterats i OECD-publicationen *Education at a Glance* (EAG) vars senaste version offentliggjordes sommaren 2013. De senaste ekonomiska uppgifter som där redovisas avser 2010 medan övriga uppgifter avser 2011.

Dessa indikatorer gör det möjligt att sätta in svensk högre utbildning i ett internationellt sammanhang och redovisningen i detta avsnitt baseras på indikatorerna.

Internationell klassning av utbildning och utbildningsnivå

Klassificeringen av utbildningar har sedan mitten av sjuttioalet systematiserats genom International Standard Classification of Education (ISCED). I ISCED är utbildning motsvarande grundnivå och avancerad nivå och annan minst tvåårig eftergymnasial utbildning placerad på nivå 5. Nivå 5 är uppdelad i 5A och 5B. Nivå 5A är högre utbildning som är tre år eller längre och kan ligga till grund för forskarutbildning, medan nivå 5B normalt är utbildning på två till tre år och som har en mer praktisk eller yrkesförberedande karaktär. Indelningen av utbildningar mellan 5A och 5B varierar mellan länderna. Utbildning på forskarnivå är placerad på nivå 6.

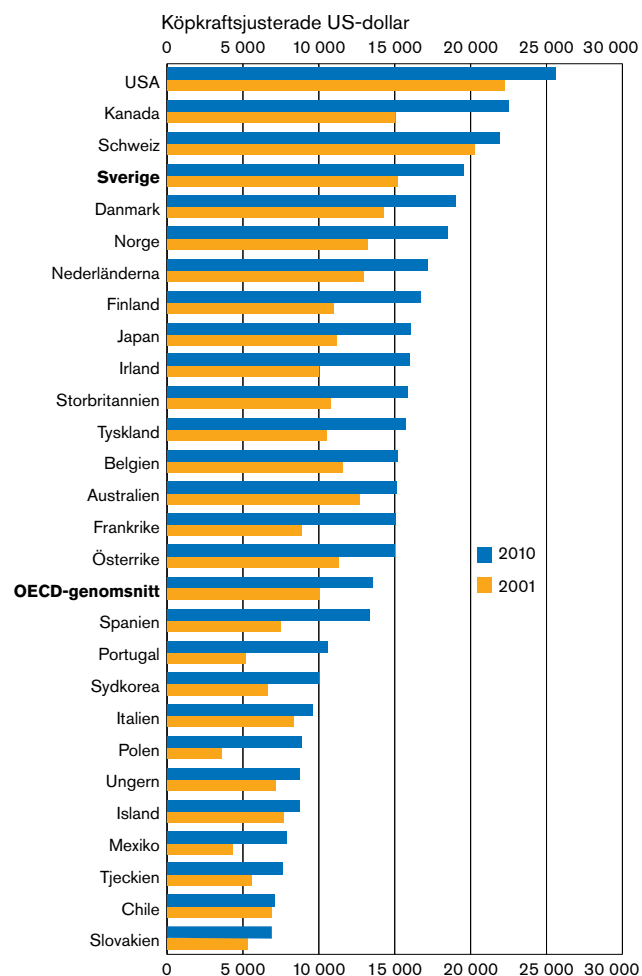
I Sverige är utbildning på grundnivå och avancerad nivå placerad på nivå 5A, medan vissa kortare högskoleutbildningar och kvalificerad yrkeshögskoleutbildning som är längre än två år klassas som 5B. I detta avsnitt benämns nivåerna 5A, 5B och 6 sammantaget *eftergymnasial utbildning*, "tertiary education" på engelska. Notera att här ingår inte eftergymnasial utbildning som är kortare än två år.

Vid en jämförelse mellan länder måste man tolka uppgifterna försiktigt, bland annat påverkas OECD-genomsnittet av att antalet länder har ökat och av att inte alla länder lämnar fullständiga uppgifter.

Education at a Glance bygger delvis på andra definitioner än dem som vanligtvis används i Sverige. Därför kan skillnader finnas jämfört med andra uppgifter som redovisas i denna årsrapport eller i andra nationella sammanhang.

KOSTNADEN FÖR EFTERGYMNASIAL UTBILDNING

Sverige tillhör sedan många år de länder inom OECD som satsar mest på eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan. År 2010 var den totala kostnaden per student högst i USA, följt av Kanada, Schweiz och med Sverige på fjärde plats. Ungefär så såg det också ut tio år tidigare (2001), men 2010 hade skillnaden mellan Sverige och topplandet USA minskat.

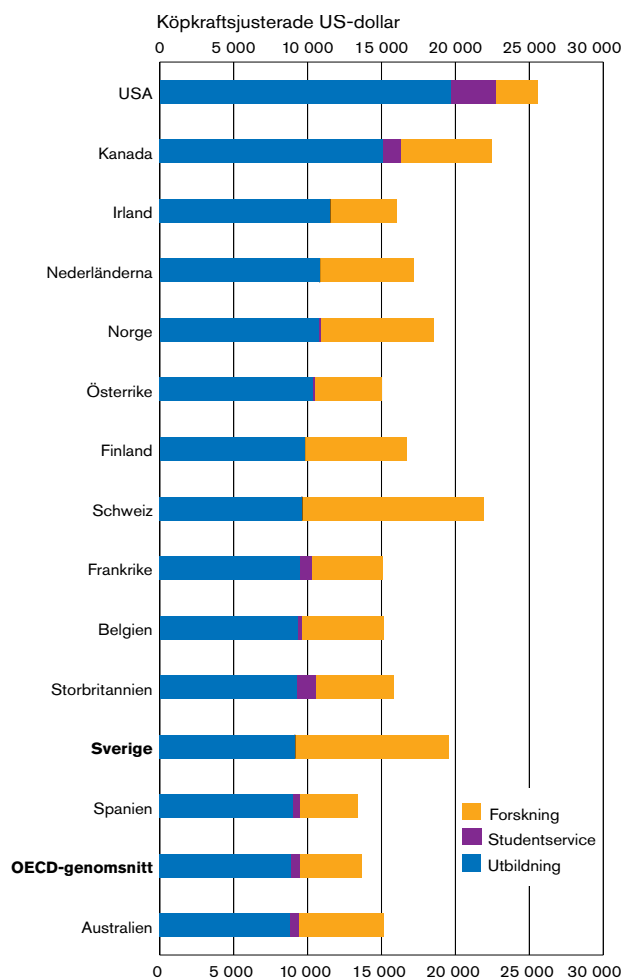

Figur 82. Utbildningsanordnarnas kostnader för eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan per helårsstudent 2001 och 2010 i respektive land, i köpkräftsjusterade US-dollar, löpande priser. Uppgifterna för Kanada avser 2000 och 2009, för Tyskland 2001 och 2009 samt för Chile 2002 och 2011. Källa: Tabell B1.2 i olika årgångar av EAG.

I de andra nordiska länderna är också kostnaden per student hög. Danmark, Norge och Finland tillhör de länder som hade högst kostnad per student både 2001 och 2010. Samma mönster gällde dock inte för Finland 2001, som då återfanns omkring OECD-genomsnittet. Polen låg längst ned på listan 2001, men har sedan dess mer än dubblat kostnaden per student och hamnar därmed betydligt högre upp på listan 2010.

Ser man enbart till kostnaderna för själva utbildningen framträder emellertid en annan bild. I den totala kostnaden per student ingår nämligen både utbildning, studentservice (studentbostäder, matsalar etc.) och den forskning som bedrivs inom högskolan. Därmed får satsningar på forskning inom högskolan som resultat att den totala kostnaden per student stiger utan att utbildningen egentligen tillförs några ökade resurser, något som inträffat i Sverige de senaste åren. Alltfler länder redovisar numera kostnaderna uppdelade så det blir möjligt att skilja ut utbildningskostnaden per student. Vi kan då notera att i Sverige och Schweiz är det forskningen som gör att den totala kostnaden per student kommer upp i så höga ni-

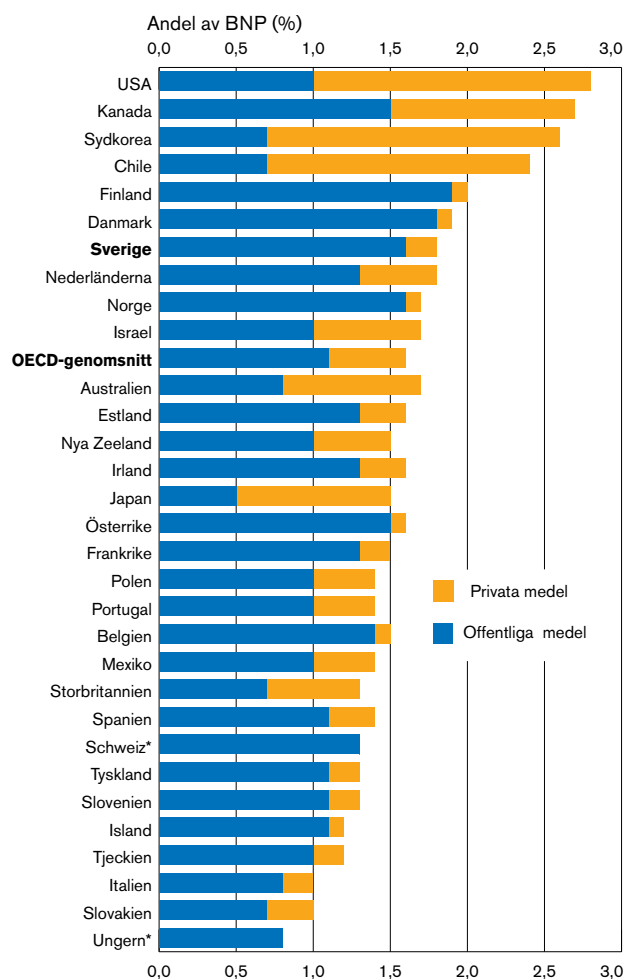

Figur 83. Utbildningsanordnarnas kostnad per student för eftergymnasial utbildning och högskoleforskning fördelad på olika verksamheter 2010, i köpkraftsjusterade US-dollar, löpande priser. I figuren ingår de länder som har högst total kostnad per student samt OECD-genomsnittet. Uppgifter för Danmark, Tyskland och Japan saknas. Källa: Tabell B1.2 i EAG 2013.

vår, i dessa länder består över hälften av kostnaden per student av kostnader för forskning. Flera andra länder har också förhållandevis mycket forskning inom högskolan. I Norge, Finland och Portugal exempelvis, utgör kostnader för forskning mer än 40 procent av den totala kostnaden per student. För OECD-genomsnittet var motsvarande andel 31 procent 2010.

När man rangordnar länderna efter utbildningskostnad per student blir mönstret ett annat än i figur 1, men USA och Kanada ligger fortfarande i topp. I synnerhet i USA är utbildningskostnaden per student betydligt högre än i andra länder, men där täcks ungefär hälften av studieavgifter som studenterna betalar. Figur 2 visar kostnaden per student fördelad på olika verksamheter. Sorteringen utgår här från högst utbildningskostnad per student och Sverige och Schweiz hamnar här betydligt längre ned på listan. Sveriges placering blir i detta fall på tolfte plats, strax över OECD-genomsnittet. År 2009 var Sverige på tionde plats, men har sedan passerats av Frankrike och Storbritannien. Både 2012 och 2013 har dock staten höjt ersättningsbeloppen per student. Därmed borde vi kunna

Figur 84. OECD-ländernas satsningar på eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan 2010 från offentliga respektive privata källor, mätt som andel av BNP.

Källa: Tabell B2.3 i EAG 2012. Uppgifterna för Kanada och Tyskland gäller 2009 och för Chile 2011.

*Uppgifter om privatfinansiering saknas för Schweiz och Ungern.

vänta oss att utvecklingen för Sverige vänder i kommande internationella jämförelser.

Satsningar på utbildning som andel av BNP

Ländernas satsningar på utbildning mäts också ofta som andelar av bruttonationalprodukten (BNP). År 2010 satsade OECD-länderna i genomsnitt 1,6 procent av BNP på eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan. Knappt 70 procent bestod av offentliga medel (1,1 procent av BNP) och drygt 30 procent (0,5 procent av BNP) utgjordes av privata medel. Så såg det ut även 2009.

Sett till enskilda länder finns det stora variationer, från under 1 procent av BNP till nära 3 procent i de länder som satsar mest. Mätt som andel av BNP är det USA, Kanada, Syd Korea och Chile som satsar mest på eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan. År 2010 motsvarade kostnaderna i dessa länder mellan 2,4 och 2,8 procent av BNP. Men förutom i Kanada är det privata medel (huvudsakligen studieavgifter) som gör att ländernas utbildnings-satsningar utgör så stora andelar av BNP. Andelen privat finansiering av den totala kostnaden sträcker sig från 4–5

procent i Norge, Danmark, Finland och Österrike till över 70 procent i Chile och Sydkorea. I Sverige är andelen privat finansiering 9 procent, alltså nästan dubbelt så stor som i övriga nordiska länder. Det beror på att en förhållandevis hög andel av den forskning som bedrivs vid svenska universitet och högskolor finansieras av privata stiftelser och andra organisationer utan vinstsyfte.

Ser man till hur mycket offentliga medel som satsades på eftergymnasial utbildning och forskning 2010 är det de nordiska länderna (utom Island) som hamnar i topp. I Finland och Danmark motsvarade de offentliga medlen omkring 1,8 procent av BNP, medan Norges och Sveriges offentliga satsningar motsvarade 1,6 procent av BNP. Andra länder som satsade mycket offentliga medel på eftergymnasial utbildning och forskning är Kanada och Österrike, vardera 1,1 procent av BNP.

Även om den privata finansieringen är låg i de nordiska länderna (0,1–0,2 procent av BNP) är de offentliga satsningarna så stora att Finland, Danmark och Sverige tillhör de länder som sammantaget satsar mest på eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan.

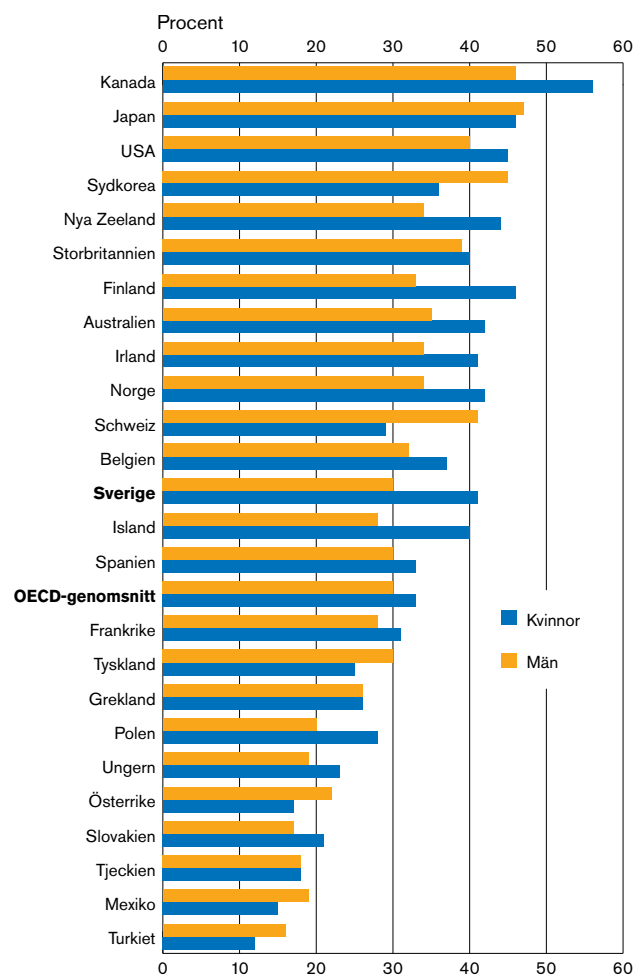
Att mäta kostnaderna i förhållande till BNP har sina svagheter, eftersom BNP-utvecklingen påverkar måttet. Därför kan det vara intressant att jämföra ländernas placering enligt de båda sätten att mäta kostnaden för eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan. Oavsett mått är det USA och Kanada som toppar listan och Sverige, Finland, Danmark, Norge samt Nederländerna återfinns också bland de länder som satsar förhållandevis mycket både när man mäter kostnaden per student (inklusive forskning) och när man mäter de totala kostnaderna i förhållande till BNP. För andra länder varierar placeringen mer beroende på vilket mått man använder. I Schweiz är kostnaden per student hög jämfört med i andra länder, men i förhållande till BNP satsar Schweiz betydligt mindre än andra länder på eftergymnasial utbildning och forskning inom högskolan. I Sydkorea och Chile är förhållande det motsatta. Dessa länder satsar mycket i förhållande till BNP, men kostnaden per student är förhållandevis låg.

BEFOLKNINGENS UTBILDNINGSNIVÅ

Som konsekvens av de ökade ekonomiska satsningarna på högre utbildning i många länder under de senaste decennierna är det en allt större andel av befolkningen som har kunnat studera, och utbildningsnivån i befolkningen har därmed ökat. Det gäller även i Sverige.

Fler kvinnor än män i OECD har eftergymnasial utbildning

Expansionen av den eftergymnasiala utbildningen har inneburit att utbildningsnivån ökat för både kvinnor och män inom OECD-länderna, men ökningen har varit större för kvinnorna än för männen. År 2000 var det i genomsnitt i OECD-länderna en mindre andel av kvinnorna än av männen i åldern 25–64 år som hade en eftergymnasial utbildning, 21 procent av kvinnorna respektive 23 procent av männen. Elva år senare (2011) var dessa andelar större

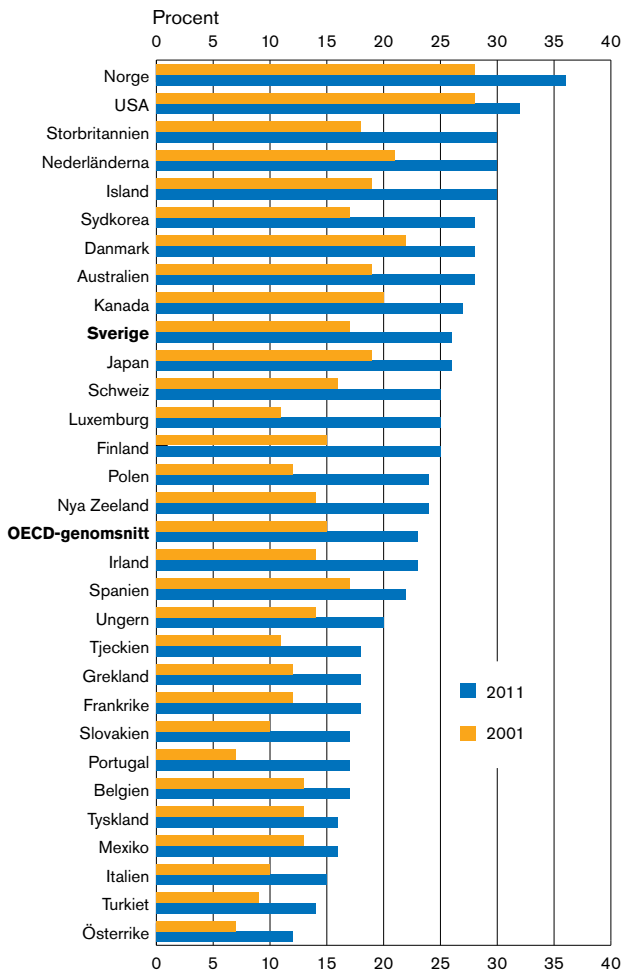
Figur 85. Andel kvinnor och män i åldern 25–64 år med eftergymnasial utbildning 2011. Länderna är sorterade i fallande ordning efter andelen med eftergymnasial utbildning i befolkningen 25–64 år. I genomsnitt är det en större andel av kvinnorna än av männen som har eftergymnasial utbildning. Det gäller också Sverige, som är ett av de länder som har förhållandevis stora könsskillnader. Källa: Tabell A1.4b, EAG 2013.

för både kvinnor och män, men med den skillnaden att storleksordningen var den omvända. Då hade 33 procent av kvinnorna respektive 30 procent av männen i dessa åldrar en eftergymnasial utbildning.

Skillnader mellan kvinnor och män i andelen med eftergymnasial utbildning varierar mellan länderna. Exempelvis tillhör Sverige tillsammans med Estland, Finland, Island, Kanada, Nya Zeeland och Slovenien den grupp av länder där andelen med eftergymnasial utbildning är minst 10 procentenheter större för kvinnor än män.

I Tyskland, Schweiz och Österrike är det istället en större andel av männen som har en eftergymnasial utbildning, och det förhållandet gäller också i Japan, Mexiko, Sydkorea och Turkiet. Det finns en tendens till att de länder som har en högre utbildningsnivå för män än för kvinnor har en lägre total utbildningsnivå.

När länderna sorteras i fallande skala efter andelen med eftergymnasial utbildning i befolkningen 25–34 år hamnar Kanada högst och ordningen bland länderna blir en annan

Figur 86. Andel i befolkningen 25–64 år med minst tre års högskoleutbildning (ISCED 5A eller 6) 2001 respektive 2011. Andelen med minst tre års högskoleutbildning har ökat i alla länder under perioden med i genomsnitt 53 procent, men ökningstakten varierar. Exempelvis har andelen mer än fördubblats i Luxemburg, Polen och Portugal, medan ökningen var väsentligt lägre i USA och Tyskland, knappt 25 procent. I figuren ingår de 30 länder med uppgifter både 2001 och 2011. Källa: Tabell A1.3 EAG 2003 och 2013.

än när de sorteras efter andelen med minst tre års högskoleutbildning. För Kanada handlar det om att utbildning på ISCED-nivå 5B, kortare högskoleutbildning två till tre år som har en mer praktisk och yrkesförberedande karaktär, utgör en stor del av den eftergymnasiala utbildningen. Utbildning på denna nivå utgör endast 10 procent av den eftergymnasiala utbildningen i Sverige och sker huvudsakligen inom ramen för Yrkehögskolan.

När det gäller utbildning på gymnasienivå är den närmast att betrakta som en norm bland yngre åldersgrupper i OECD-länderna (82 procent). I åldrarna 25–64 år var det 2011 i genomsnitt 75 procent av befolkningen som hade gymnasieutbildning. Av de 34 OECD-länderna är det bara tre som ligger under 50 procent (Mexiko, Portugal och Turkiet). Tjeckien och Slovakien ligger på över 90 procent, följda av Estland, USA, Polen, Kanada och på sjunde plats Sverige med 87 procent.

Högskoleutbildning allt vanligare inom OECD

Även längre högskoleutbildningar har blivit förhållandevis vanlig bland befolkningen i OECD-länderna. Mellan 2001 och 2011 har andelen med minst tre års högskoleutbildning i OECD-länderna i genomsnitt ökat från 15 till 23 procent i befolkningen i gruppen 25–64 år. I Sverige har motsvarande andel ökat från 17 till 26 procent under samma period, alltså i samma takt.

Av de 30 OECD-länder som det finns uppgifter om för både 2001 och 2011 var det Norge som hade den största andelen i befolkningen i gruppen 25–64 år med minst tre års högskoleutbildning 2011, 36 procent. Även USA, Storbritannien, Nederländerna och Island hade stora andelar, 30 procent eller mer. Sverige placerar sig här på en tionde plats, vilket var en placering bättre än 2001.

Fler unga med högskoleutbildning

Utbyggnaden av högskolan märks tydligast bland de yngre och det är också bland dem som man snabbast kan se hur utbildningsnivån påverkats av ländernas utbildningsåtgärder. Studerar man andelen i den yngre befolkningen (25–34 år) med minst tre års högskoleutbildning (ISCED 5A/6) framgår det att den har ökat i Sverige, men att den ökat mer i andra länder.

År 2011 var det 34 procent av den svenska befolkningen i gruppen 25–34 år som hade minst tre års högskoleutbildning. Då låg Sverige på tionde plats bland OECD-länderna. Störst andel hade Norge med 46 procent, följt av Storbritannien, Polen och Sydkorea med 39 procent vardera.

Sex år tidigare, 2005, var Sveriges andel i befolkningen i gruppen 25–34 år med högskoleutbildning 28 procent, vilket då placerade Sverige på en niondeplats. Även då hade Norge störst andel med 39 procent, följt av Nederländerna, Island och Sydkorea med 32–34 procent vardera. Polen låg då på sextonde plats med 26 procent och är det land som haft den kraftigaste relativa ökningen av andelen unga med minst tre års högskoleutbildning. Sedan 2005 har denna andel i Polen ökat med över 50 procent, från 26 till 39 procent, och Polen ligger nu på tredje plats. Jämfört med Polens relativa ökning var Sveriges relativa ökning blygsammare, 20 procent, och något mindre än OECD-gomsnittets relativa ökning om 25 procent. Även i Storbritannien och Finland har andelen unga med högskoleutbildning ökat betydligt mer än i Sverige. I dessa länder har den relativa andelen ökat med mer än 40 procent under perioden 2005–2011.

Allt fler internationellt mobila studenter

Utbildningsmarknaden har blivit alltmer internationell, med ett växande antal studenter i högre utbildning som förlägger hela eller en del av sin studietid i ett annat land. Det är en utveckling som också länge stått högt på den politiska agendan och inom ramen för det europeiska samarbetet om högre utbildning har mål fastställts för att främja ökad mobilitet. I flera OECD-länder finns dessutom nationella riktlinjer som syftar till att öka rörligheten framför allt för studenter, men också för lärare.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Norge	39	40	41	44	45	46	46
Storbritannien	27	29	29	31	36	38	39
Polen	26	28	30	32	35	37	39
Sydkorea	32	33	34	35	38	39	39
Finland	27	29	32	33	36	37	38
Nederländerna	34	34	35	38	38	38	38
Island	33	28	28	31	33	34	37
Australien	29	29	31	32	35	34	35
Japan	28	30	29	31	32	33	35
Sverige	28 (8)	31 (5)	31 (7)	32 (7)	34 (9)	34 (9)	34 (10)
Danmark	31	32	32	35	36	31	33
USA	30	30	31	32	32	33	33
Luxemburg	24	23	24	28	24	26	32
Nya Zeeland	26	30	33	34	31	31	31
Irland	26	28	30	31	29	30	31
OECD-genomsnitt	24	24	26	27	28	28	30

Tabell 33. Andel 25–34-åringar med minst tre års högskoleutbildning i de 15 länder som hade högst utbildningsnivå 2011. Sveriges position bland OECD-länderna respektive år anges inom parentes. Källa: Tabell A1.3 i olika årgångar av EAG.

Mottagarland																	
Ursprungsland	Mottagarland																Totalt
	USA	Storbritannien	Tyskland	Frankrike	Australien	Kanada	Ryssland	Japan	Spanien	Italien	Nya Zeeland	Österrike	Sydkorea	Schweiz	Nederländerna	Sverige	
Kina	178 890	72 572	21 363	25 923	90 175	39 150	9 842	94 382	2 879	6 216	15 819	1 134	47 477	1 579	4 609	4 012	722 915
Indien	101 909	47 967	3 758	1 701	14 091	11 673	3 351	581	371	928	9 807	354	574	863	776	1 988	222 912
Sydkorea	71 949	5 365	4 682	2 294	7 900	8 583	524	25 961	137	415	3 487	446	-	345	297	117	138 601
Tyskland	9 277	21 237	-	7 414	1 794	1 428	197	565	2 998	1 449	1 464	27 753	89	14 870	24 605	1 797	131 781
Turkiet	11 951	4 485	31 730	2 351	490	1 005	458	155	299	913	54	3 116	68	1 099	1 260	621	82 981
Frankrike	7 943	17 064	6 582	-	1 328	9 543	96	688	3 569	1 090	410	410	51	6 480	1 053	457	79 602
Ryssland	4 602	4 605	13 069	4 193	889	1 395	-	378	1 545	1 515	609	975	340	1 089	583	839	71 072
Italien	4 226	12 181	8 832	6 130	443	420	52	178	7 438	-	102	7 715	14	6 108	1 206	457	62 580
USA	-	15 845	4 071	3 484	2 899	9 594	129	2 466	1 207	448	3 337	462	1 170	770	596	707	62 395
Vietnam	14 603	3 497	3 912	6 194	10 591	1 104	2 453	3 672	29	174	1 107	96	1 928	236	327	216	61 221
Iran	5 518	5 787	4 019	1 913	2 311	7 230	206	247	241	2 452	368	793	103	627	640	3 134	61 220
Malaysia	6 606	13 100	846	916	18 312	1 239	2 817	2 397	16	12	3 407	9	452	73	78	90	60 877
Kazakstan	1 854	2 211	1 096	303	89	387	29 865	79	47	111	57	72	151	113	49	45	58 438
SaudiArabien	22 270	10 370	183	223	5 886	2 463	27	248	57	23	849	37	96	26	13	19	57 184
Nigeria	7 011	26 606	492	204	327	2 544	736	64	82	264	113	129	72	65	190	383	56 644
Marocko	1 178	435	5 936	28 463	12	4 065	886	38	5 849	1 715	14	44	25	410	688	44	56 022
Ukraina	1 553	1 136	8 825	1 532	70	1 125	12 805	76	1 263	1 484	68	981	38	381	336	421	54 744
Sverige	3 174	5 242	631	464	788	201	12	216	1 207	129	165	171	12	340	296	-	19 800
Totalt 2011	709 565	559 948	272 696	268 212	262 597	203 823	171 499	151 461	107 405	73 461	72 796	70 558	62 675	58 943	57 379	50 078	4 298 407
Totalt 2000	475 169	222 936	187 033	137 085	105 764	94 401	41 210	66 607	25 502	24 929	8 210	30 382	3 373	26 003	14 012	25 548	2 071 963

Tabell 34. Inresande respektive utresande studenter fördelade efter ursprungsländer och mottagarländer 2011 (ISCED-nivå 5A, 5B och 6). Tabellen omfattar de 15 länder som hade flest utresande respektive inresande freemover-studenter, och Sverige. Källa: Tabell C4.6 i Education at a Glance 2013, OECD.

Utbildning i ett annat land än det egna har i dag så stor omfattning att det för en del länder har avsevärd betydelse för ekonomin att ta emot inresande studenter, genom de avgifter studenterna ofta betalar och de pengar de spenderar i mottagarlandet. Till det kommer behovet av att rekrytera kvalificerad arbetskraft: genom att ta emot studenter kan mottagarlandet hoppas på att de som utbildar sig sedan stannar.

År 2011 var det omkring 4,3 miljoner studenter som studerade i ett annat land. Jämfört med året innan innebar det en ökning med 4 procent. Om jämförelsen görs över en längre tid, sedan millennieskiftet, har antalet studenter som studerade i ett annat land mer än fördubblats.

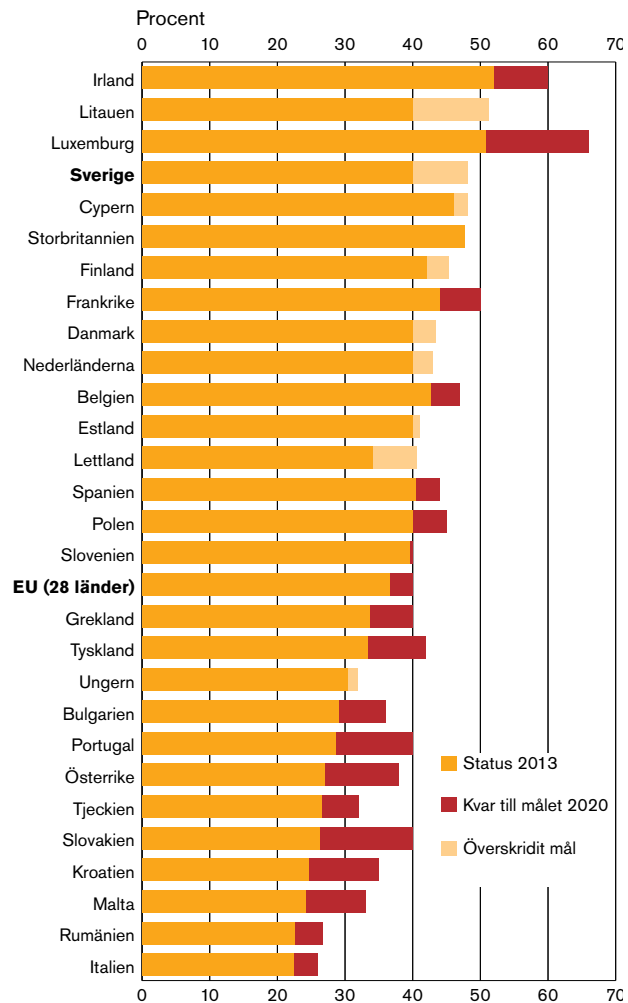
Länderna varierar stort i hur många studenter som reser ut, respektive in. Av de ursprungs- och mottagarländer som hade flest utresande respektive inresande studenter 2011 (50 000 eller fler) samt Sverige, reste det största antalet studenter ut från Kina eller Indien, 723 000 respektive 223 000 studenter. Mellan Kina och USA fanns den största studentströmmen då 179 000 kinesiska studenter åkte till USA för att studera. Fem länder tog emot nära hälften av alla studenter som studerade i ett annat land: USA, Storbritannien, Tyskland, Frankrike och Australien. Även om antalet utresande respektive inresande studenter ökat också för Sveriges del sedan millennieskiftet, är Sverige en liten aktör i sammanhanget. De utresande studenterna från Sverige 2011 var mindre än 0,5 procent av alla utresande studenter i världen.

UTBILDNINGSMÅL I EUROPA 2020

Europa 2020 är Europeiska unionens (EU) tioårsstrategi för smart, hållbar och inkluderande tillväxt. Inom strategin har EU satt upp fem överordnade mål kring sysselsättning, forskning och utveckling, klimat och energi, utbildning samt minskad fattigdom och social utestängning. Två av målen berör alltså högskolan direkt – det ena är att minst 3 procent av BNP ska investeras i forskning och utveckling, det andra överordnade målet är att höja EU:s utbildningsnivå. Ett av de kvantifierade utbildningsmålen är att minst 40 procent av 30–34-åringarna ska ha minst två års eftergymnasial utbildning 2020.

Målen är övergripande för hela EU, men de flesta länder har satt upp nationella mål i sina reformprogram. I EU:s uppföljning av målen i mars 2014 (*En genomgång av strategin Europa 2020 för smart, hållbar tillväxt för alla*, Europeiska kommissionen mars 2014) konstateras att andelen unga med minst två års eftergymnasial utbildning ökade från 28 procent 2005 till nästan 36 procent 2012. Utvecklingen varierar mellan länderna, men kommissionen bedömer att ökningstendensen är strukturell och att målet för 2020 kan uppnås. Som framgår av figur 87 har en del länder, däribland Litauen och Sverige, redan överskridit sina mål.

Inom Bologna-processen fastställde de 47 ingående staterna 2009 målet att minst 20 procent av de som tar en examen inom European Higher Education Area (EHEA) 2020 ska ha tillbringat en studie- eller praktikperiod utom-

Figur 87. Andel 30–34-åringar med minst tvåårig eftergymnasial utbildning 2013 samt avstånd till respektive lands nationella mål för 2020. Källa Eurostat. Länderna är sorterade i fallande ordning. Några länder, däribland Litauen och Sverige, har redan överskridit sina mål.

lands. EU fastställde motsvarande mål för högskoleutbildning 2011, men har konkretiserat tidsperioden till minst tre månader. I EU:s måluppfyllelse ingår också de studenter som genomför hela sin utbildning utomlands. Exakt hur måluppfyllelsen ska mätas har beslutats först nyligen och än så länge har ingen uppföljning på EU-nivå gjorts. Bland svenska förstagångsexaminerade läsåret 2012/13 var det 14 procent som hade gjort någon form av utbyte utomlands innan de tog sin examen.

Sveriges utbildningsmål

Sveriges mål är att 40–45 procent av 30–34-åringarna ska ha minst tvåårig eftergymnasial utbildning 2020. Som resultat av utbyggnaden av högskolan på 1990-talet och i början av 00-talet har utbildningsnivån bland Sveriges unga höjts kontinuerligt och enligt EU:s uppföljning av målen hade 41 procent av 30–34-åringarna redan 2007 minst tvåårig eftergymnasial utbildning i Sverige. Därefter har andelen fortsatt att öka och 2013 var det enligt Eurostats preliminära uppgifter 48 procent som hade sådan utbildning.

Regeringen bedömer i budgetpropositionen för 2014 (*prop. 2013/14:1 Utgiftsområde 16, s. 77*) att andelen kommer att minska något fram till 2020. Enligt propositionen baseras målet på en bedömning av studiemönstret i den aktuella åldersgruppen och de som 2020 kommer att vara 30–34 år hade ett lägre studiedeltagande än tidigare årskullar. Därtill, skriver regeringen, sammanfaller målet 2020 med en period då antalet 30–34-åringar i Sverige är ovanligt högt. Utifrån förändringarna i årskullarnas storlek har regeringen i budgetpropositionen också gjort en framskrivning av prognosen till 2030 som innebär att 53 procent av 30–34-åringarna då kan ha genomfört minst tvåårig eftergymnasial utbildning.

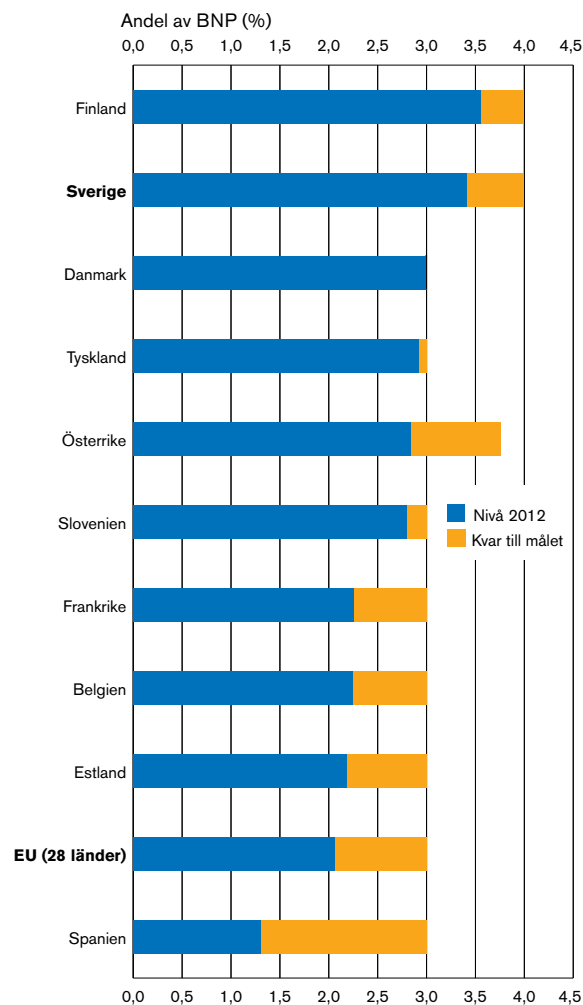
Mål för satsningar på FoU

Det övergripande målet för EU är att öka de offentliga och privata FoU-investeringarna till sammanlagt 3 procent av EU:s bruttonationalprodukt (BNP) till 2020.

Sverige har länge tillhört de länder som satsar mest på FoU, men under några år har FoU-satsningarna minskat i förhållande till BNP. Men enligt Eurostats preliminära uppgifter för 2012 hade nivån ökat något och var då 3,41 procent. Sveriges ambition är att höja nivån ytterligare och det nationella målet är satt till 4 procent.

Även Finland och Österrike har satt ambitiösa nationella mål för investeringar i FoU, Finland 4 procent och Österrike det precisa 3,76 procent av BNP. Finland låg nära målet 2009–2010, men där har andelen minskat de senaste två åren och var 3,55 procent 2012. Österrike har ökat sina satsningar i förhållande till BNP kontinuerligt, men har ganska långt till sitt mål – för 2012 var andelen 2,84 procent av BNP.

I EU-kommissionens uppföljning av målen är bedömningen att det är osannolikt att målet nås. År 2012 var nivån 2,06 procent, men framstegen har enligt kommissionen varit begränsade och investeringarna i FoU spås öka till 2,2 procent fram till 2020. Endast tio länder har satt nationella mål som är 3 procent eller mer och ytterligare fyra länder har satt sina nationella mål mellan 2 och 2,7 procent. Tilläggas bör att några länder (exempelvis Spanien och Portugal) har satt sådana mål att det skulle krävas i stort sett en fördubbling av forskningssatsningarna för att målet skulle kunna nås. Enligt kommissionen skulle EU:s satsningar på FoU nå 2,6 procent 2020 om medlemsstaterna uppfyller sina nationella mål.

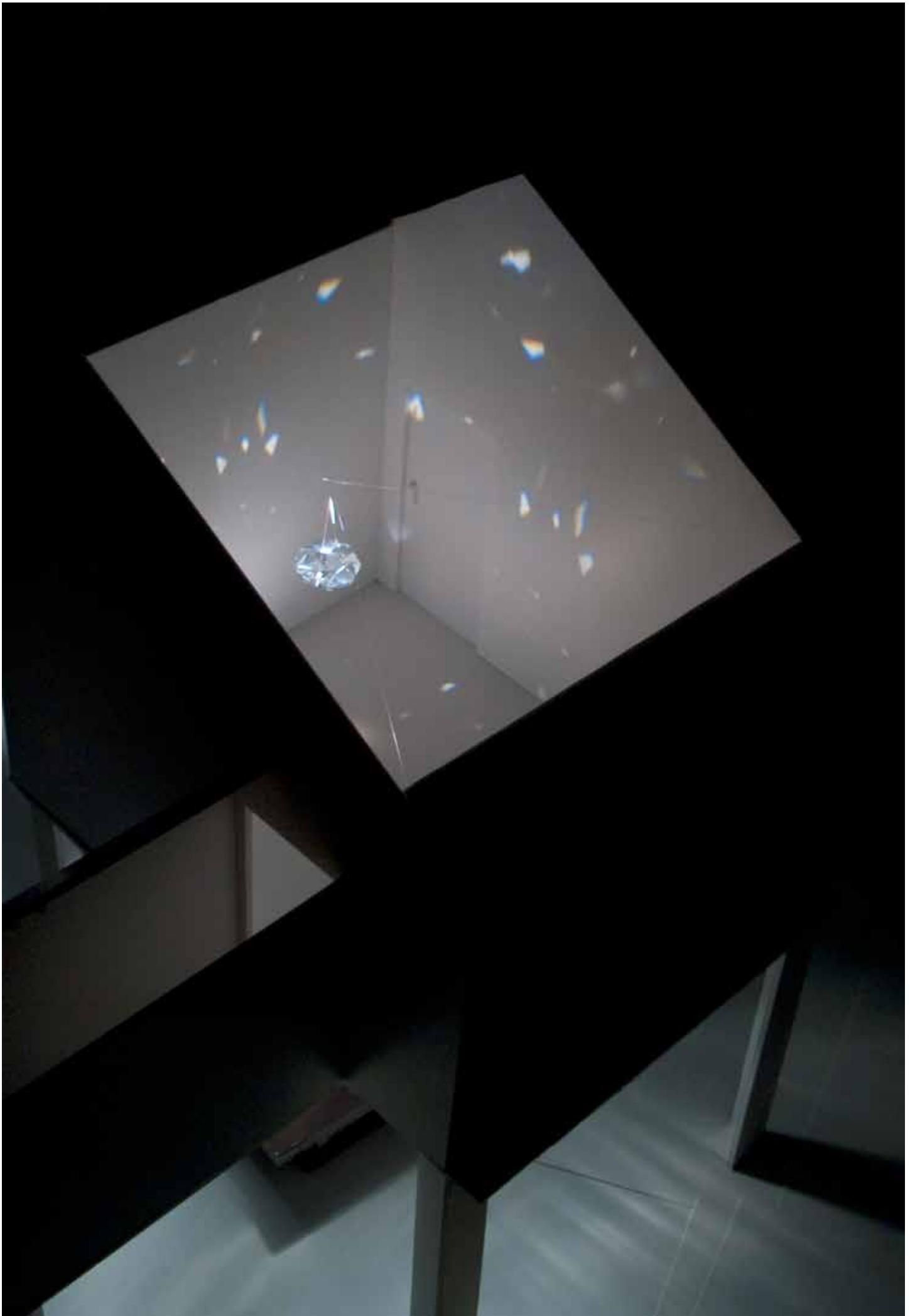

Figur 88. Ländernas satsningar på FoU 2012 mätt som andel av BNP samt deras respektive nationella mål, procent.

I figuren ingår EU-länder vars nationella mål är 3 procent eller mer. Källa: Eurostat. Uppgifterna för 2012 är preliminära.

Kommissionen konstaterar i sin uppföljning att de flesta länderna sedan 2000 har ökat nivån på investeringar i FoU. Estland ökade mest 2000–2012 och ligger för närvarande över genomsnittet för EU. Även Slovenien har ökat sina satsningar på FoU påtagligt och ligger nära sitt mål som är 3 procent av BNP.

Erika Emerén. Konstnärens väntrum.

Nyckeltal för lärosäten

I detta kapitel redovisas uppgifter om lärosätenas storlek och verksamhet med ett antal kvantitativa mått, inklusive resultatmått som examina och kostnader. Nyckeltal för lärosäten finns redovisade för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, utbildning på forskarnivå, personal och ekonomi.

Högre utbildning i Sverige bedrivs vid ett femtiotal universitet och högskolor med statlig eller enskild huvudman. Sammanslagningar liksom nyetableringar av lärosäten medför att antalet lärosäten kan variera från ett år till ett annat. Lärosätena är av mycket varierande storlek och har olika inriktning på verksamheten. Hösten 2013 studerade drygt 345 000 studenter vid svenska lärosäten på grundnivå och avancerad nivå. Antalet aktiva doktorander var drygt 19 000. Det totala antalet anställda omräknat till helårspersoner, exklusive doktorander, uppgick till nära 50 000 hösten 2013. De totala kostnaderna för all utbildning och forskning kalenderåret 2013 var 62,5 miljarder, en ökning från 60,7 miljarder kalenderåret 2012. Sett till totala intäkter för forskning och utbildning på forskarnivå, 36,0 miljarder, svarar de tio största lärosätena för nästan 90 procent av forskningsverksamheten.

Tabellerna redovisar ett urval av kvantitativa uppgifter som beskriver skillnader och likheter mellan lärosätena kalenderåret 2013. (De minsta utbildningsanordnarna med enskild huvudman särredovisas inte.) Samtliga uppgifter finns också redovisade med totaluppgift för riket.

Uppgifterna är sådana som ofta brukar användas och redovisas i beskrivningar av verksamheten vid universitet och högskolor. Det är i den meningen vi använder termen nyckeltal för de redovisade uppgifterna och måtten. Sammanslagningar av lärosäten påverkar naturligtvis redovisningen av nyckeltal. Den 1 juli 2013 ingick exempelvis Högskolan på Gotland i Uppsala universitet och redovisas därmed inte som eget lärosäte.

De uppgifter som redovisas är de senast tillgängliga. Oftast gäller uppgifterna kalenderåret 2013, i vissa fall läsåret 2012/13. Det förekommer även uppgifter för höstterminen 2013. I samtliga fall är de redovisade uppgifterna baserade på de uppgifter som har rapporterats av respektive lärosäte via Ladok eller lönesystemet till Statistiska centralbyrån eller direkt till Universitetskanslersämbetet. I de fall ett nyckeltal har utelämnats beror det på att det grundar sig på individuppgifter och att antalet individer är alltför litet eller att någon uppgift inte kan förekomma (alla lärosäten har exempelvis inte examenstillstånd i utbildning på forskarnivå).

Uppdateringar och revideringar av nyckeltalen samt utveckling av nya nyckeltal sker fortlöpande. Efterfrågan och behov av nya uppgifter uppstår ofta i anslutning till större strukturella förändringar, t.ex. de som beslutas av riksdag och regering. Inför redovisningen av nyckeltal för 2013 har det skett förändringar i både registerinnehåll och statistiska klassificeringar. Tillsammans med utvecklingen av högskolestatistiken har detta lett fram till korrigeringar, nyutveckling och förändringar av nyckeltal. Under 2013 har t.ex. en ny standard för forskningsämnen även införts i redovisningen av vissa uppgifter för bl.a. personal. I årsrapporten 2013 återkom några tidigare nyckeltal, *Kvarvarande år 2* samt *Jämförelsetal, utländsk bakgrund* respektive *Jämförelsetal, högutbildade föräldrar*.

För kontinuitetens skull redovisas motsvarande urval av nyckeltal i denna årsrapport som året innan.

Uppgifterna i tabellen finns också – tillsammans med uppgifter för tidigare år – tillgängliga i en särskild nyckeltalsdatabas på Universitetskanslersämbetets webbplats, www.uka.se. I databasen finns ytterligare ett 30-tal nyckeltal som inte redovisas i nedanstående tabell. Däribland fem tidigare redovisade nyckeltal som har återrapporterats från 2008 då tidserien för dessa avbröts, *Andel icke-traditionella studenter*, *Andel i återkommande utbildning*, *Återkommande efter examen*, *Examinerade alt. 180 högskolepoäng inom 7 år (procent)* respektive *Genomsnittspoäng efter 3 år*.

Nedan definieras och förklaras nyckeltalen i den ordning som de förekommer i tabellen i denna årsrapport.

Nyborjare i utbildning på grundnivå

och avancerad nivå

Nyborjare vid lärosätet (högskolanyborjare).

Uppgifterna anger det antal individer som för första gången började studera vid det aktuella lärosätet. Uppgifterna avser antalet nyborjare läsåret 2012/13. I riksuppgiften för nyckeltalet ”Nyborjare vid lärosäte” räknas en individ varje gång han eller hon byter lärosäte.

Nationell mobilitet för högskolanyborjare.

Uppgiften anger andel av högskolanyborjarna (första gången vid aktuellt lärosäte) läsåret 2012/13, som läsåret innan studerade vid ett annat svenskt lärosäte. Uppgiften anges i procent.

Antal inresande studenter bland nyborjare.

Uppgiften avser antalet inresande studenter (utbytestudenter och inresande studenter som på egen hand ordnat sina studier i Sverige, s.k. freemover-studenter) vid respektive lärosäte läsåret 2012/13.

Första gången i högskoleutbildning i Sverige.

Denna uppgift redovisar det antal studenter som för första gången började sina studier vid det aktuella lärosätet och dessutom inte tidigare hade studerat vid något annat lärosäte i Sverige. I högskolestatistiken brukar denna grupp kallas högskolanyborjare. Uppgiften är alltså en delmängd av hela antalet som är nya vid lärosätet.

Alla övriga uppgifter under rubriken ”Nyborjare i utbildning på grundnivå och avancerad nivå” gäller högskolanyborjare.

Andel nyborjare på förstahandsval. Andel av högskolanyborjarna höstterminen 2013 som började på den utbildning de hade sökt i första hand. Uppgiften anges i procent. Den andel nyborjare på förstahandsval som redovisas är antalet nyborjare på förstahandsvalet av alla som fanns med i Universitets- och högskolerådets (UHR) söksystem. Uppgiften redovisas inte för de lärosäten där färre än 70 procent av högskolanyborjarna fanns med i UHR:s söksystem.

Kvarvarande år 2. Andel av högskolanyborjarna läsåret 2011/12 som var registrerade på samma lärosäte läsåret 2012/13. I beräkningen är inresande studenter exkluderade samt studenter som under det första läsåret var registrerade för kurser om högst 3 högskolepoäng. Uppgiften anges i procent.

Medianålder för högskolenybörjare. Medianåldern för de studenter som för första gången börjar studera vid universitet respektive högskolor i Sverige under läsåret 2012/13, mätt 31 december 2012. Bland högskolenybörjarna ingår inresande studenter, de är vanligtvis äldre än svenska högskolenybörjare.

Andel män. Andel män bland högskolenybörjarna läsåret 2012/13. Uppgiften anges i procent.

Andel med utländsk bakgrund. Andel bland högskolenybörjarna (exklusive inresande studenter) läsåret 2012/13 som själva är födda utomlands eller har två föräldrar födda utomlands (hit räknas inte adoptivbarn). Uppgiften avser nybörjare i åldrar upp till och med 64 år. Uppgiften anges i procent. Mer ingående uppgifter om studenter med utländsk bakgrund publiceras löpande vartannat år i Statistiska meddelanden, senast i *Utländsk bakgrund för studenter och doktorander 2012/13*, UF 19 SM 1401, UKÄ och SCB.

Jämförelsetal, utländsk bakgrund. För varje lärosäte anges ett jämförelsetal som visar andelen med utländsk bakgrund bland högskolenybörjarna läsåret 2012/13 (yngre än 65 år) vid lärosätet dividerat med motsvarande tal för ett genomsnitt av individer från samma kommuner och i samma åldrar, dvs. ett tal som visar hur stor andelen med utländsk bakgrund skulle ha varit om utländsk bakgrund inte spelade någon roll för sannolikheten att börja studera. Jämförelsetalet 0,50 visar till exempel att andelen med utländsk bakgrund bland högskolenybörjarna bara är hälften så stor som den skulle ha varit om studenter med utländsk bakgrund hade varit representerade bland högskolenybörjarna i samma utsträckning som i ett genomsnitt av befolkningen i samma åldrar och från samma kommuner som högskolenybörjarna kommer från.

Andel med högskoleutbildade föräldrar. Andel högskolenybörjare, exklusive inresande studenter, som kommer från en hemmiljö där minst en av föräldrarna har utbildning på högskolenivå (minst treårig eftergymnasial utbildning) enligt Svensk utbildningsnomenklatur, SUN. Se vidare i *Högskolenybörjare 2011/12 och doktorandnybörjare 2010/11 efter föräldrarnas utbildningsnivå*, Statistiska meddelanden UF 20 SM 1204, Högskoleverket och SCB (nästa publicering i december 2014). Uppgiften gäller nybörjare i åldrar upp till och med 34 år. Uppgiften anges i procent.

Jämförelsetal, högutbildade föräldrar. För varje lärosäte anges ett jämförelsetal som visar andelen med högutbildade föräldrar bland högskolenybörjarna läsåret 2012/13 (upp till och med 34 års ålder) vid lärosätet dividerat med motsvarande tal för ett genomsnitt av individer från samma kommuner och i samma åldrar, dvs. ett tal som visar hur stor andelen med högutbildade föräldrar skulle ha varit om föräldrars utbildning inte spelade någon

roll för sannolikheten att börja studera. Jämförelsetalet 0,50 visar till exempel att andelen med högutbildade föräldrar bland högskolenybörjarna bara är hälften så stor som den skulle ha varit om studenter med högutbildade föräldrar hade varit representerade bland högskolenybörjarna i samma utsträckning som i ett genomsnitt av befolkningen i samma åldrar och från samma kommuner som högskolenybörjarna kommer från.

Studenter i utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Antal studenter (hösttermin). Antalet registrerade studenter höstterminen 2013.

Antal inresande studenter. Antalet inresande studenter (utbytesstudenter och freemover-studenter) registrerade höstterminen 2013.

Antal helårsstudenter. Antalet helårsstudenter, exklusive studenter i uppdragsutbildning, läsåret 2012/13. Med helårsstudent menas registrerade studenter omräknade till heltidsekvivalenter. Nyckeltalet avser antalet studenter som är förstagsregistrerade respektive fortsättningsregistrerade på ett kurstillfälle multiplicerat med kurstillfällets högskolepoängomfattning under en viss period dividerat med 60.

Antal helårsprestationer. Antalet helårsprestationer, exklusive uppdragsutbildning, läsåret 2012/13. Helårsprestationer = summa avklarade högskolepoäng på kurs/delkurs under en viss period dividerat med 60. Helårsprestationer redovisas endast för lärosäten med registreringar i Ladok.

Kurser med jämn könsfördelning. Andelen kurser med jämn könsfördelning vid lärosätet. Uppgiften baseras på registrerade kurspoäng för kvinnor respektive män. Andelsuppgiften anger andel kurser av alla kurser vid lärosätet där andelen kurspoäng för kvinnor och män ligger inom intervallet 40–60 procent. Uppgifterna avser alla kurser läsåret 2012/13.

Utbildningsprofil på grundnivå och avancerad nivå. Andelen helårsstudenter inom ett visst ämnesområde av samtliga helårsstudenter läsåret 2012/13. Uppgifter redovisas för sju ämnesområden: humaniora-teologi, juridik-samhällsvetenskap, naturvetenskap, teknik, medicin-odontologi, vård-omsorg samt konst. Uppgiften anges i procent.

Andel helårsstudenter på avancerad nivå, läsåret. Andel helårsstudenter på kurser på avancerad nivå läsåret 2012/13 av det totala antalet helårsstudenter på grundnivå och avancerad nivå. Uppgiften anges i procent.

Examina på grundnivå och avancerad nivå

Antal avlagda examina. Det totala antalet avlagda examina läsåret 2012/13. I tabellen särredovisas även antalet examina för några större examensgrupper: yrkesexamina totalt, kandidatexamina, magisterexamina samt masterexamina.

Förstagångsexaminerade. Med förstagångsexaminerade menas antalet individer (inklusive inresande studenter) som avlägger sin första examen vid ett universitet eller en högskola i Sverige. Av samtliga examina under läsåret 2012/13 avlades nära 30 procent av studenter som redan avlagt en examen – tidigare eller under samma läsår.

Antal förstagångsexaminerade som har studerat utomlands. Antalet förstagångsexaminerade läsåret 2012/13 som har haft studiemedel för studier utomlands och/eller har deltagit i utbytesstudier någon gång under de senaste sex åren fram till och med examensåret. I uppgiften exkluderas inresande studenter.

Internationellt studentutbyte (utbildning på grundnivå och avancerad nivå)

Antal inresande studenter i utbytesprogram. Uppgiften anger antalet inresande studenter i lärosätenas utbytesprogram kalenderåret 2013, det vill säga internationellt studerandeutbyte på utbytesprogram: EU-program, Nordplus, bilaterala program och annat studentutbyte som organiseras av lärosätena.

Antal utresande studenter i utbytesprogram. Uppgiften anger antalet utresande studenter i lärosätenas utbytesprogram kalenderåret 2013, det vill säga internationellt studerandeutbyte på utbytesprogram: EU-program, Nordplus och bilaterala program som organiseras av lärosätena.

Utbildning på forskarnivå

Antal nybörjare i utbildning på forskarnivå. Uppgiften avser antalet nybörjare i utbildning på forskarnivå kalenderåret 2013.

Rekrytering från egen högskola. Andel av nybörjarna i utbildning på forskarnivå kalenderåret 2013 som avlagt någon examen på grundnivå eller avancerad nivå vid det lärosäte där man börjar sina forskarstudier. Nybörjare utan grundexamen (inte uttagen eller registrerad) ingår i uppgiften om personen har minst fyra registreringsterminer i svensk högskola varav den sista terminen är vid lärosätet där forskarstudierna påbörjats. Fr.o.m. 2012 beräknas uppgiften endast för lärosäten med minst tio nybörjare i utbildning på forskarnivå. Uppgiften anges i procent.

Andel utländska doktorandnybörjare (hösttermin). Uppgiften anger andel utländska doktorandnybörjare bland samtliga doktorandnybörjare höstterminen

2013 vid aktuellt lärosäte. Med utländsk doktorand avses här doktorander från annat land som är i Sverige för att studera i utbildning på forskarnivå. Uppgiften anges i procent.

Antal doktorander (hösttermin). Uppgiften gäller antalet aktiva doktorander i utbildning på forskarnivå höstterminen 2013. Som aktiva doktorander räknas de som har rapporterats studera minst 1 procent av heltid.

Antal helårskandidater (hösttermin). Uppgiften gäller antalet doktorander i utbildning på forskarnivå höstterminen 2013 omräknat utifrån uppgiven aktivitetsgrad till helårskandidater.

Andel utländska doktorander (hösttermin). Uppgiften anger andel utländska doktorander bland samtliga aktiva i utbildning på forskarnivå höstterminen 2013 vid aktuellt lärosäte. Med utländsk doktorand avses doktorander från annat land som är i Sverige i avsikt att studera i utbildning på forskarnivå. Uppgiften anges i procent.

Andel anställda som doktorand. Uppgiften anger den procent av samtliga aktiva doktorander som hade anställning som doktorand omräknat i helårskandidater utifrån uppgiven aktivitetsgrad höstterminen 2013. Uppgiften anges i procent.

Antal doktorander per doktorsexamen. Uppgiften anger relationen mellan antalet doktorander (inklusive antagna till licentiatexamen) höstterminen 2013 angivet i helårskandidater och antalet avlagda doktorsexamina kalenderåret 2013. Om studietiden per helårskandidat beräknas till fyra år och tillflödet av doktorandnybörjare är konstant blir talet fyra, vilket är lika med den antagna nettostudietiden. Talet påverkas i hög grad av förändringar i inflödet av nya doktorander. Det blir högt i ett skede av ökad tillströmning eller uppbyggnad av utbildningen.

Antal doktorsexamina. Antalet avlagda doktorsexamina kalenderåret 2013.

Andel utländska doktorsexaminerade. Uppgiften anger andel utländska doktorander som avlagt doktorsexamen bland samtliga doktorsexaminerade kalenderåret 2013 vid aktuellt lärosäte. Med utländsk doktorand avses här doktorander från annat land som är i Sverige för att studera. Uppgiften anges i procent.

Antal licentiatexamina. Antalet avlagda licentiatexamina kalenderåret 2013.

Andel utländska licentiatexaminerade. Uppgiften anger andelen utländska doktorander som avlagt licentiatexamen bland samtliga licentiatexaminerade kalenderåret 2013 vid aktuellt lärosäte. Med utländsk doktorand avses här doktorander från annat land som är i Sverige för att studera. Uppgiften anges i procent.

Personal

Antal anställda. Uppgiften gäller samtliga anställda i oktober 2013 enligt SCB:s personalstatistik, exklusive doktorander med anställning som doktorand. Antalet anställda är omräknat till helårspersoner.

Antal forskande/undervisande personal. Uppgiften avser antalet forskande och undervisande personal omräknat till helårspersoner. Uppgifterna avser all personal enligt SCB:s personalstatistik med mättidpunkt i oktober 2013. I gruppen forskande och undervisande personal ingår professorer, lektorer, personer med meriteringsanställning, adjunkter samt annan forskande och undervisande personal.

Andel forskande/undervisande personal. Uppgiften gäller andelen forskande och undervisande personal i procent av alla anställda (exklusive doktorander med anställning som doktorand). Antalet anställda respektive forskande och undervisande personal är omräknat till helårspersoner. I gruppen forskande och undervisande personal ingår professorer, lektorer, personer med meriteringsanställning, adjunkter samt annan forskande och undervisande personal.

Andel kvinnor. Andelen kvinnor bland forskande och undervisande personal 2013. Uppgiften anges i procent.

Antal disputerade. Uppgiften gäller antalet personer med doktorexamen, enligt SCB:s utbildningsregister, bland undervisande och forskande personal. Uppgiften anges i helårspersoner och avser kalenderåret 2013.

Andel disputerade. Antalet disputerade bland forskande och undervisande personal enligt SCB:s utbildningsregister i relation till hela antalet forskande och undervisande personal, exklusive doktorandanställda. Uppgiften anges i procent. Andelen disputerade varierar stort mellan lärosätena beroende bl.a. på huvudinriktning och om lärosätet har sin tyngdpunkt i utbildning eller forskning. Så är t.ex. andelen disputerade vid de konstnärliga högskolorna låg eftersom högskoleförordningen föreskriver annan behörighet för lärare vid dessa högskolor.

Antal professorer. Antalet professorer, i helårspersoner, i oktober 2013 enligt SCB:s personalstatistik.

Andel professorer. Uppgiften gäller andelen professorer av all forskande och undervisande personal, båda talen räknade i helårspersoner. Uppgiften anges i procent.

Ekonomi

Totala intäkter. Uppgiften visar lärosätens totala intäkter kalenderåret 2013 och anges i miljoner kronor.

Totala kostnader. Uppgiften gäller lärosätens totala kostnader kalenderåret 2013 och anges i miljoner kronor. Denna uppgift ger en bild av storleken på lärosätets verksamhet.

Lokalkostnader. Uppgiften avser lärosätens lokalkostnader för 2013, och anges i procent av de totala

kostnaderna. Uppgifterna är inte helt jämförbara mellan lärosätena då det finns skillnader i vilka kostnader som olika lärosäten räknar in i lokalkostnader. Ett exempel är kostnader för lokalvård. Men i huvudsak beror skillnaderna i lokalkostnader mellan lärosätena på vilken typ av utbildning och forskning som bedrivs. Konstnärlig utbildning och idrottsutbildning är mer än genomsnittligt lokalkrävande och det gäller även teknik och naturvetenskap, medan lokalbehoven är mindre omfattande inom de samhällsvetenskapliga och humanistiska områdena till exempel.

Andel kostnad grundnivå och avancerad nivå. Uppgiften anger hur stor andel av kostnaderna för hela verksamheten kalenderåret 2013 som gäller utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Uppgiften anges i procent.

Andel kostnad forskning och utbildning på forskarnivå. Uppgiften anger hur stor andel av kostnaderna för hela verksamheten kalenderåret 2013 som gäller forskning och utbildning på forskarnivå. Uppgiften anges i procent.

Finansiering

Andel extern finansiering (procent). Huvuddelen av verksamheten vid universitet och högskolor finansieras av direkta statliga anslag. Övrig finansiering kommer från forskningsråd, andra statliga myndigheter, offentliga forskningsstiftelser, organisationer utan vinstsyfte, kommuner, landsting, privata företag, EU med flera. Uppgiften avser de totala externa intäkterna i procent av lärosätets totala intäkter för kalenderåret 2013, exklusive finansiella intäkter.

Andel anslagsmedel. De direkta statsanslagens andel av de totala intäkterna, exklusive finansiella intäkter, för kalenderåret 2013. Uppgiften anges i procent.

Andel forskningsanslag. Intäkter från anslag för forskning och utbildning på forskarnivå som andel av lärosätets totala anslag för utbildning och forskning för kalenderåret 2013. Uppgiften anges i procent. Uppgiften ger en bild av hur de statliga anslagen fördelas mellan utbildning på grundnivå och avancerad nivå respektive forskning och utbildning på forskarnivå.

Andel uppdragsutbildning. Andelen av de totala intäkterna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå som avser uppdragsutbildning. Uppgiften anges i procent och avser kalenderåret 2013.

Andel uppdragsforskning. Den andel av de totala intäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå som avser uppdragsforskning. Uppgiften anges i procent för kalenderåret 2013.

Forskningsfinansiering

Intäkter. De totala intäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå, dvs. intäkter från direkta statsanslag, externa finansiärer samt finansiella intäkter kalenderåret 2013. Uppgiften anges i miljoner kronor.

Extern finansiering. De externa intäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå redovisas i lärosätenas resultaträkningar som intäkter av avgifter och bidrag. Bidrag för forskning lämnas från forskningsråd, statliga myndigheter, offentliga forskningsstiftelser, kommuner, landsting, EU, företag i Sverige, organisationer utan vinstsyfte i Sverige, företag i utlandet, organisationer utan vinstsyfte i utlandet och andra bidragsgivare. Uppgiften gäller intäkter från externa finansiärer som andel av de totala intäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå kalenderåret 2013, exklusive finansiella intäkter. Uppgiften anges i procent.

Andel forskningsbidrag. Andelen forskningsbidrag av de totala intäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå kalenderåret 2013, exklusive finansiella intäkter. Uppgiften anges i procent.

Andel intäkter från EU:s ramprogram. Intäkter från EU:s ramprogram (inklusive European Research Council, ERC) som andel av de totala intäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå kalenderåret 2013. Uppgiften anges i procent.

Andel intäkter från VR, Forte och Formas. Uppgiften anger andelen intäkter från de tre forskningsråden Vetenskapsrådet (VR), Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte, tidigare FAS) och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) av de totala intäkterna för utbildning på forskarnivå och forskning under 2013. Uppgiften anges i procent.

Lärosäten i nyckeltalstabellen

Uppsala universitet	UU
Lunds universitet	LU
Göteborgs universitet	GU
Stockholms universitet	SU
Umeå universitet	UmU
Linköpings universitet	LiU
Karolinska institutet	KI
Kungl. Tekniska högskolan	KTH
Chalmers tekniska högskola	CTH
Luleå tekniska universitet	LTU
Handelshögskolan i Stockholm	HHS
Sveriges lantbruksuniversitet	SLU
Karlstads universitet	KaU
Linnéuniversitetet	LNU
Örebro universitet	ORU
Mittuniversitetet	MiU
Blekinge tekniska högskola	BTH
Försvarshögskolan	FHS
Gymnastik- och idrottshögskolan	GIH
Högskolan i Borås	HB
Högskolan Dalarna	HDa
Högskolan i Gävle	HiG
Högskolan i Halmstad	HH
Högskolan i Jönköping	HJ
Högskolan Kristianstad	HKr
Högskolan i Skövde	HS
Högskolan Väst	HV
Malmö högskola	MaH
Mälardalens högskola	MdH
Södertörns högskola	SH
Dans- och cirkushögskolan	DCH
Konstfack	KF
Kungl. Konsthögskolan	KKH
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	KMH
Operahögskolan i Stockholm	OH
Stockholms dramatiska högskola	SDH

	Riket	UU	LU	GU	SU	UmU	LiU	KI
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå								
Nybörjare vid lärosätet	179 782	13 712	12 724	11 821	19 874	12 011	7 690	3 399
Andel nationell mobilitet (procent)	32	36	31	29	35	41	24	31
Antal inresande studenter bland nybörjare	21 599	1 790	2 546	1 358	1 801	1 034	1 414	420
Första gången i högskoleutbildning i Sverige	90 367	6 724	7 718	6 597	9 424	4 700	4 997	1 293
Andel nybörjare på förstahandsval (procent)	67	72	77	73	68	67	71	63
Kvarvarande år 2	60	58	65	61	50	57	73	67
Medianålder för högskolenybörjare	21,7	21,1	21,3	21,7	21,5	22,0	21,4	22,7
Andel män, högskolenybörjare (procent)	44	43	46	36	38	40	48	25
Andel med utländsk bakgrund (procent)	19	17	15	19	26	12	14	45
Jämförelsetal, utländsk bakgrund.	0,9	0,9	0,7	0,9	1,0	0,8	0,8	1,6
Andel med högskoleutbildade föräldrar (procent)	37	50	53	42	43	36	40	43
Jämförelsetal, högutbildade föräldrar.	1,5	1,7	1,8	1,6	1,4	1,5	1,7	1,5
Antal studenter (hösttermin)	345 473	30 255	30 434	30 488	36 697	20 277	20 093	7 092
Antal inresande studenter (hösttermin)	24 756	2 240	3 368	1 804	2 354	1 242	1 440	408
Antal helårsstudenter, läsår	301 349	22 932	27 828	25 101	29 577	16 248	17 632	6 189
Antal helårsprestationer, läsår	248 244	18 347	23 539	21 121	22 434	13 689	15 252	5 641
Andel kurser med jämn könsfördelning	26	39	35	31	31	33	26	27
Andel helårsstudenter inom humaniora-teologi (procent, läsår)	15	19	16	18	24	15	12	0
Andel helårsstudenter inom samhällsvetenskap-juridik (procent, läsår)	42	40	38	49	62	43	35	10
Andel helårsstudenter inom naturvetenskap (procent, läsår)	10	16	12	9	11	10	14	1
Andel helårsstudenter inom teknik (procent, läsår)	14	8	16		0	6	20	
Andel helårsstudenter inom medicin-odontologi (procent, läsår)	6	7	6	9		12	7	51
Andel helårsstudenter inom vård-omsorg (procent, läsår)	7	5	4	6	0	9	7	36
Andel helårsstudenter inom konst (procent, läsår)	2	0	3	4		2	1	
Andel helårsstudenter på avancerad nivå (procent, läsår)	19	23	25	23	19	19	23	38
Totalt antal avlagda examina	74 375	4 947	6 295	6 187	5 678	4 265	5 285	1 930
Antal yrkesexamina	30 520	1 869	2 240	2 446	2 387	2 148	2 281	1 204
Antal kandidatexamina	25 903	1 618	2 062	2 335	2 142	1 159	1 522	400
Antal magisterexamina	6 943	524	796	660	530	550	387	196
Antal masterexamina	9 065	877	1 139	691	595	263	1 053	127
Antal förstagångsexaminerade	51 710	3 498	4 744	4 189	4 307	2 718	3 453	854
Antal förstagångsexaminerade som har studerat utomlands	6 305	605	920	615	584	239	601	125
Antal inresande studenter i utbytesprogram	17 251	1 503	1 915	1 197	1 384	884	1 329	271
Antal utresande studenter i utbytesprogram	7 869	1 000	1 141	545	698	223	566	167
Utbildning på forskarnivå								
Antal nybörjare i utbildning på forskarnivå	3 113	384	498	251	262	181	170	370
Rekrytering från egen högskola (procent)	45	45	55	51	40	57	52	30
Andel utländska doktorandnybörjare (hösttermin)	38	44	39	24	41	37	30	35
Antal doktorander (hösttermin)	19 098	2 155	2 879	1 639	1 590	1 080	1 200	2 306
Antal helårsdoktorander (hösttermin)	13 837	1 683	1 873	1 088	1 228	765	840	1 744
Andel utländska doktorander (hösttermin)	33	33	27	17	33	30	26	33
Andel anställda som doktorand (helårsdoktorander, procent)	64	68	78	59	62	67	71	40
Antal doktorander (helårsdoktorander) per doktorsexamen	5	6	5	4	6	5	5	5
Antal doktorsexamina	2 632	294	369	275	212	163	159	337
Andel utländska doktorsexaminerade	31	29	25	15	31	21	24	31
Antal licentiatexamina	766	63	56	34	65	17	76	12
Andel utländska licentiatexaminerade	38	27	30	18	31	47	26	17
Personal								
Antal anställda (helårspersoner)	49 968	4 774	5 679	4 370	3 673	3 365	2 673	3 944
Antal forskande/undervisande personal (helårspersoner)	28 486	2 955	2 930	2 563	2 290	1 925	1 534	1 928
Andel forskande/undervisande personal (procent)	57	62	52	59	62	57	57	49
Andel kvinnor av forskande/undervisande personal (procent)	44	45	38	51	46	45	40	51
Antal disputerade av forsk/underv. personal (helårspersoner)	16 275	1 727	1 915	1 603	1 324	1 178	982	1 239
Andel disputerade av forsk/underv. personal (procent)	57	58	65	63	58	61	64	64
Antal professorer (helårspersoner)	5 029	569	727	481	454	321	335	392
Andel professorer av forsk/underv.personal (procent)	18	19	25	19	20	17	22	20
Ekonomi								
Totala intäkter, miljoner kronor	62 849	5 946	7 231	5 609	4 531	3 970	3 423	5 796
Totala kostnader, miljoner kronor	62 502	5 888	7 308	5 493	4 189	4 078	3 479	5 797
varav lokalkostnader (procent)	12,5	11,2	12,9	11,4	10,1	9,7	13,2	12,8
Andel kostnad grundnivå och avancerad nivå (procent)	41,7	31,1	33,5	37,7	37,9	41,2	44,2	16,4
Andel kostnad forskning/utb.forskarnivå (procent)	57,7	68,9	66,5	62,3	62,1	58,8	55,8	83,6
Finansiering								
Andel extern finansiering (procent)	37,7	39,8	42,9	33,7	31,4	36,5	33,4	54,1
Andel anslagsmedel	62,3	60,2	57,1	66,3	68,6	63,5	66,6	45,9
varav andel forskningsanslag	33,9	55,3	53,4	46,5	46,5	45,3	37,0	66,8
Andel uppdragsutbildning	5,0	5,0	4,6	2,9	4,6	6,0	0,9	5,5
Andel uppdragsforskning	4,3	3,6	2,2	4,9	2,4	6,7	2,7	6,0
Forskningsfinansiering								
Intäkter, miljoner kronor	35 978	4 112	4 874	3 446	2 633	2 336	1 892	4 805
varav extern finansiering (procent)	55,1	51,8	54,7	49,7	45,2	51,1	55,3	62,9
varav forskningsbidrag (procent)	45,3	42,9	48,6	38,3	39,4	36,9	46,9	49,5
varav intäkter från EU:s ramprogram (procent)	3,5	4,2	4,3	2,4	2,7	1,4	2,5	4,0
varav intäkter från VR, Forte och Formas (procent)	15,1	16,1	19,5	19,0	17,5	15,9	15,4	16,6

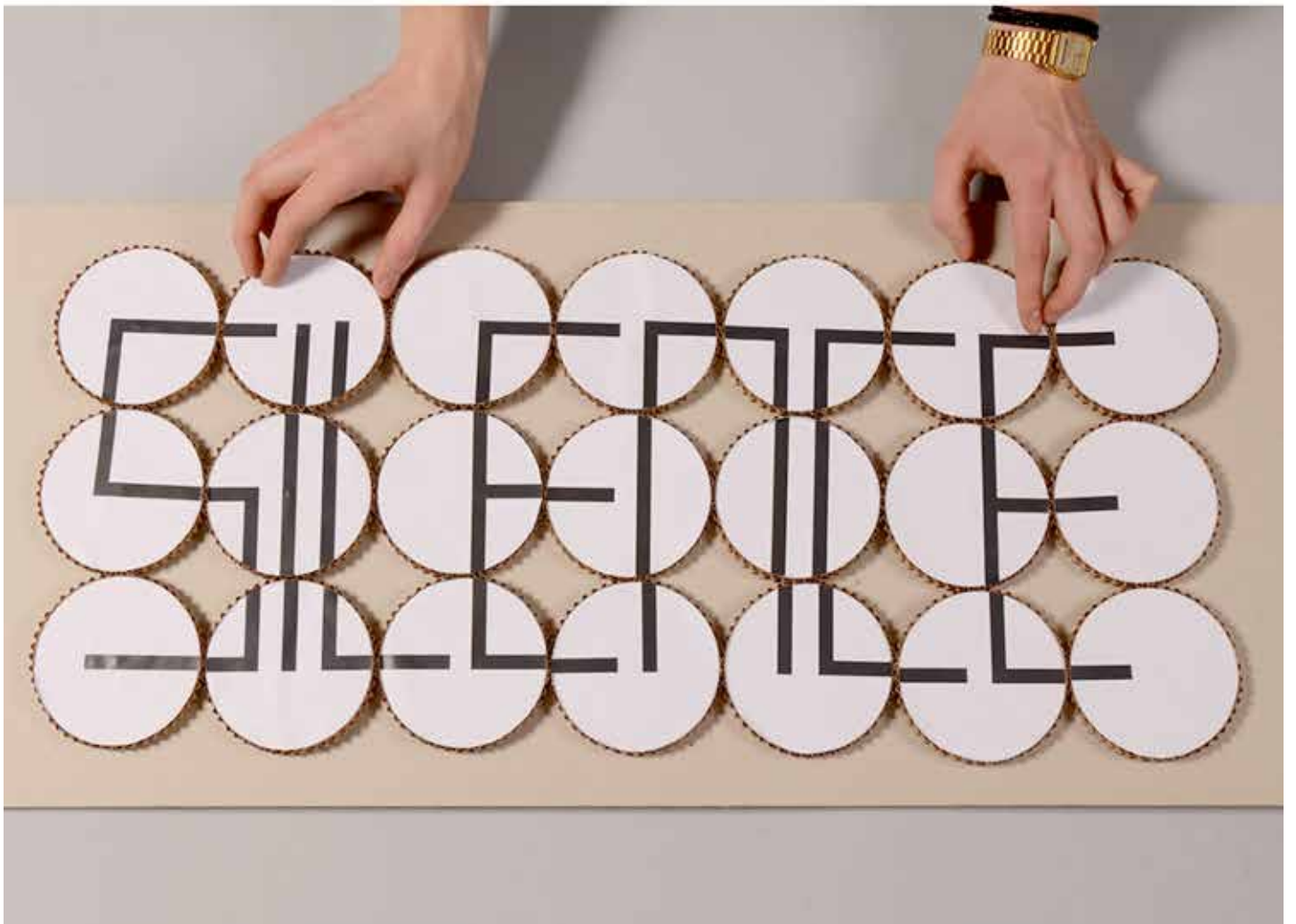
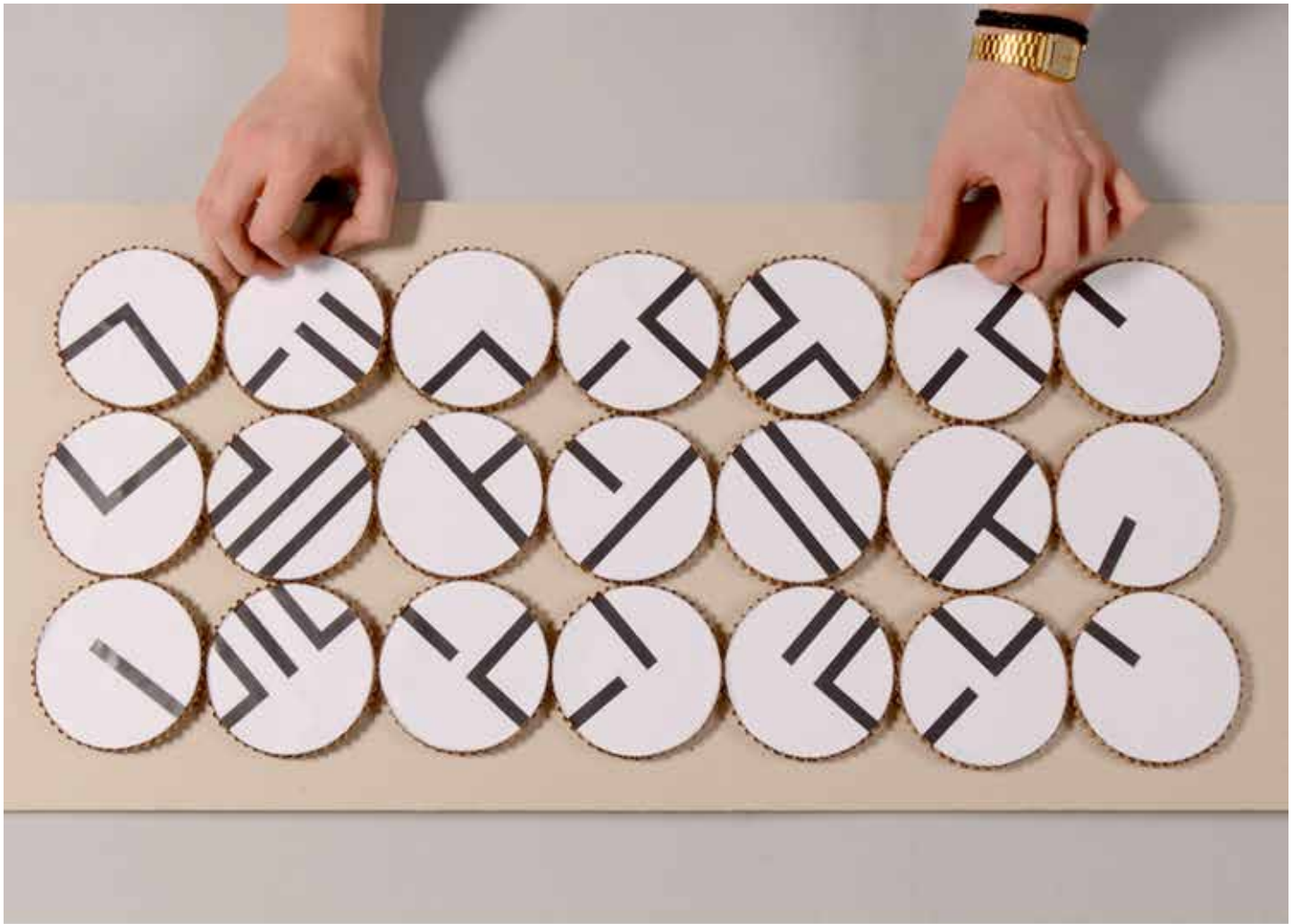
	KTH	CTH	LTU	HHS	SLU	KaU	LNU	ORU
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå								
Nybörjare vid lärosätet	7 197	3 201	9 208	673	1 847	5 271	11 959	5 272
Andel nationell mobilitet (procent)	35	28	41	30	33	32	37	32
Antal inresande studenter bland nybörjare	1 854	921	578	269	384	414	1 220	275
Första gången i högskoleutbildning i Sverige	4 333	2 349	3 139	504	1 009	2 534	5 076	2 537
Andel nybörjare på förstahandsval (procent)		79	65		79	65	68	58
Kvarvarande år 2	67	86	57	90	78	65	55	59
Medianålder för högskolenybörjare	21,8	21,4	21,8	22,0	22,7	21,6	21,7	21,3
Andel män, högskolenybörjare (procent)	68	72	53	60	38	39	42	41
Andel med utländsk bakgrund (procent)	27	12	12	13	11	13	13	22
Jämförelsetal, utländsk bakgrund.	1,2	0,8	0,8	0,6	0,6	1,0	0,8	1,2
Andel med högskoleutbildade föräldrar (procent)	49	51	34	73	43	30	30	32
Jämförelsetal, högutbildade föräldrar.	1,7	2,0	1,5	2,2	1,9	1,5	1,5	1,5
Antal studenter (hösttermin)	14 778	9 520	10 459	1 821	4 611	10 068	18 382	10 293
Antal inresande studenter (hösttermin)	2 140	1 208	413	361	407	324	1 176	272
Antal helårsstudenter, läsår	12 017	8 652	8 348	1 734	3 810	8 093	14 374	8 757
Antal helårsprestationer, läsår	10 544	7 646	6 509	1 581	3 515	6 717	11 663	7 581
Andel kurser med jämn könsfördelning	23	19	22		14	22	23	28
Andel helårsstudenter inom humaniora-teologi (procent, läsår)	4	2	11	2		11	19	10
Andel helårsstudenter inom samhällsvetenskap-juridik (procent, läsår)	1	8	33	98	14	51	48	58
Andel helårsstudenter inom naturvetenskap (procent, läsår)	20	16	10		47	9	8	3
Andel helårsstudenter inom teknik (procent, läsår)	71	63	30		22	10	7	6
Andel helårsstudenter inom medicin-odontologi (procent, läsår)	1		4		16	3	3	8
Andel helårsstudenter inom vård-omsorg (procent, läsår)		0	7			7	5	9
Andel helårsstudenter inom konst (procent, läsår)		0	4			5	4	3
Andel helårsstudenter på avancerad nivå (procent, läsår)	38	36	12	55	30	12	8	14
Totalt antal avlagda examina	3 169	2 752	1 398	609	1 119	1 854	2 900	2 564
Antal yrkesexamina	1 253	982	717		416	1 017	1 375	1 334
Antal kandidatexamina	452	713	396	327	391	502	1 111	769
Antal magisterexamina	117	10	64	60	51	208	208	166
Antal masterexamina	1 276	1 042	115	222	259	85	88	136
Antal förstagångsexaminerade	2 382	1 421	1 081	476	743	1 403	2 317	1 964
Antal förstagångsexaminerade som har studerat utomlands	329	223	108	122	69	121	267	119
Antal inresande studenter i utbytesprogram	1 272	764	430	147	328	313	1 169	269
Antal utresande studenter i utbytesprogram	723	362	99	170	81	104	372	125
Utbildning på forskarnivå								
Antal nybörjare i utbildning på forskarnivå	297	173	84	24	91	33	39	65
Rekrytering från egen högskola (procent)	37	51	39	46	29	58	36	40
Andel utländska doktorandnybörjare (hösttermin)	63	44	40	33	51		22	17
Antal doktorander (hösttermin)	1 881	1 162	499	134	625	242	264	455
Antal helårsdoktorander (hösttermin)	1 473	838	360	115	498	161	179	291
Andel utländska doktorander (hösttermin)	58	42	45	39	41	17	25	17
Andel anställda som doktorand (helårsdoktorander, procent)	63	80	67	15	73	65	75	49
Antal doktorander (helårsdoktorander) per doktorsexamen	6	5	5	9	6	7	4	4
Antal doktorsexamina	252	163	73	13	84	24	49	67
Andel utländska doktorsexaminerade	58	44	42	62	42	13	29	9
Antal licentiatexamina	135	170	56	2	14	7	3	15
Andel utländska licentiatexaminerade	55	46	48		14			33
Personal								
Antal anställda (helårspersoner)	2 758	1 987	1 164	199	2 668	935	1 532	957
Antal forskande/undervisande personal (helårspersoner)	1 515	1 122	606	96	1 367	595	932	542
Andel forskande/undervisande personal (procent)	55	56	52	48	51	64	61	57
Andel kvinnor av forskande/undervisande personal (procent)	24	22	35	20	44	48	46	49
Antal disputerade av forsk/underv. personal (helårspersoner)	869	662	368	75	826	296	435	310
Andel disputerade av forsk/underv. personal (procent)	57	59	61	79	60	50	47	57
Antal professorer (helårspersoner)	304	195	122	31	238	74	106	93
Andel professorer av forsk/underv.personal (procent)	20	17	20	33	17	12	11	17
Ekonomi								
Totala intäkter, miljoner kronor	4 038	3 239	1 578	341	3 093	989	1 615	1 081
Totala kostnader, miljoner kronor	4 031	3 285	1 564	351	3 089	992	1 586	1 056
varav lokalkostnader (procent)	17,3	13,1	11,6	21,8	10,7	12,9	12,1	14,6
Andel kostnad grundnivå och avancerad nivå (procent)	31,1	27,7	44,1	61,8	19,9	66,0	73,1	66,8
Andel kostnad forskning/utb.forskarnivå (procent)	68,9	72,3	55,9	38,2	67,3	34,0	26,9	33,2
Finansiering								
Andel extern finansiering (procent)	49,7	51,6	34,9	77,9	48,9	23,1	22,4	17,8
Andel anslagsmedel	50,3	48,4	65,1	22,1	51,1	76,9	77,6	82,2
varav andel forskningsanslag	52,6	49,4	32,9		64,7	25,7	22,1	24,5
Andel uppdragsutbildning	2,1	1,6	1,1		1,7	6,2	13,0	0,9
Andel uppdragsforskning	2,7	4,1	10,5		5,2	5,8	5,2	2,8
Forskningsfinansiering								
Intäkter, miljoner kronor	2 836	2 338	857	145	2 083	341	435	364
varav extern finansiering (procent)	62,3	66,8	60,6	100,0	50,8	42,8	36,4	40,3
varav forskningsbidrag (procent)	53,5	56,9	48,2	81,9	37,1	35,9	28,3	35,2
varav intäkter från EU:s ramprogram (procent)	7,0	6,1	6,3		1,6	0,3	1,0	3,9
varav intäkter från VR, Forte och Formas (procent)	13,9	14,5	3,7	2,3	13,2	7,3	6,3	6,7

	MIU	BTH	FHS	GIH	HB	HDa	HiG
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå							
Nybörjare vid lärosätet	7 412	2 787	374	658	3 563	6 585	7 750
Andel nationell mobilitet (procent)	48	36	45	42	27	40	47
Antal inresande studenter bland nybörjare	311	315	4	31	272	412	264
Första gången i högskoleutbildning i Sverige	2 277	1 296	100	239	1 739	2 310	2 143
Andel nybörjare på förstahandsval (procent)	60	59	92	71	56	66	69
Kvarvarande år 2	51	51	58	38	59	46	51
Medianålder för högskolenybörjare	22,9	21,7	22,6	21,6	22,1	22,8	22,8
Andel män, högskolenybörjare (procent)	39	61	76	59	27	41	38
Andel med utländsk bakgrund (procent)	12	17	9	9	19	17	16
Jämförelsetal, utländsk bakgrund.	0,8	0,9	0,5	0,4	1,0	1,0	0,9
Andel med högskoleutbildade föräldrar (procent)	28	30	41	31	25	28	21
Jämförelsetal, högutbildade föräldrar.	1,3	1,3	1,5	1,1	1,1	1,4	1,1
Antal studenter (hösttermin)	8 690	3 361	679	784	6 784	9 429	8 368
Antal inresande studenter (hösttermin)	372	396	3	21	325	644	298
Antal helårsstudenter, läsår	7 231	3 347	455	724	6 215	6 878	6 383
Antal helårsprestationer, läsår	5 946	2 785	366	547	5 175	4 996	5 017
Andel kurser med jämn könsfördelning	20	22	31	50	13	25	22
Andel helårsstudenter inom humaniora-teologi (procent, läsår)	14	2	10		10	38	13
Andel helårsstudenter inom samhällsvetenskap-juridik (procent, läsår)	49	23	47	22	49	37	44
Andel helårsstudenter inom naturvetenskap (procent, läsår)	4	7			4	3	7
Andel helårsstudenter inom teknik (procent, läsår)	14	54	15		17	9	20
Andel helårsstudenter inom medicin-odontologi (procent, läsår)	3	2			5	4	3
Andel helårsstudenter inom vård-omsorg (procent, läsår)	11	11		12	10	6	10
Andel helårsstudenter inom konst (procent, läsår)	3	0			2		0
Andel helårsstudenter på avancerad nivå (procent, läsår)	9	17	6	19	14	7	6
Totalt antal avlagda examina	1 723	1 108	140	127	2 156	1 392	1 296
Antal yrkesexamina	614	153	61	47	697	613	500
Antal kandidatexamina	703	407	35	43	914	567	564
Antal magisterexamina	166	179	44	36	278	138	136
Antal masterexamina	85	339			59	6	31
Antal förstagångsexaminerade	1 255	835	120	85	1 226	1 007	970
Antal förstagångsexaminerade som har studerat utomlands	47	43	8	5	90	37	20
Antal inresande studenter i utbytesprogram	295	256	6	4	198	437	161
Antal utresande studenter i utbytesprogram	28	56			178	28	18
Utbildning på forskarnivå							
Antal nybörjare i utbildning på forskarnivå	20	12		4	7	3	8
Rekrytering från egen högskola (procent)	45	83					
Andel utländska doktorandnybörjare (hösttermin)	10	63			67	67	
Antal doktorander (hösttermin)	158	87		20	50	8	17
Antal helårsdoktorander (hösttermin)	119	63		14	38	7	12
Andel utländska doktorander (hösttermin)	34	54			50	63	24
Andel anställda som doktorand (helårsdoktorander, procent)	72	61		61	66	100	100
Antal doktorander (helårsdoktorander) per doktorsexamen	3	6					
Antal doktorsexamina	39	11					
Andel utländska doktorsexaminerade	38	64					
Antal licentiatexamina	15	10					
Andel utländska licentiatexaminerade	27	70					
Personal							
Antal anställda (helårspersoner)	793	390	322	103	557	631	535
Antal forskande/undervisande personal (helårspersoner)	479	204	214	68	335	412	360
Andel forskande/undervisande personal (procent)	60	52	67	66	60	65	67
Andel kvinnor av forskande/undervisande personal (procent)	43	36	21	44	54	54	49
Antal disputerade av forsk/underv. personal (helårspersoner)	235	96	40	28	154	167	161
Andel disputerade av forsk/underv. personal (procent)	49	47	18	40	46	41	45
Antal professorer (helårspersoner)	73	30	13	6	34	28	24
Andel professorer av forsk/underv.personal (procent)	15	15	6	8	10	7	7
Ekonomi							
Totala intäkter, miljoner kronor	932	456	484	132	586	597	563
Totala kostnader, miljoner kronor	925	451	503	139	604	592	573
varav lokalkostnader (procent)	12,2	11,4	10,4	17,7	13,1	10,8	13,7
Andel kostnad grundnivå och avancerad nivå (procent)	59,3	65,7	74,3	72,5	73,3	80,4	78,3
Andel kostnad forskning/utb.forskarnivå (procent)	40,7	34,3	25,7	27,5	26,7	19,6	21,7
Finansiering							
Andel extern finansiering (procent)	23,3	24,2	53,0	19,9	17,4	25,4	12,0
Andel anslagsmedel	76,7	75,8	47,0	80,1	82,6	74,6	88,0
varav andel forskningsanslag	27,9	24,0	28,4	17,4	11,0	12,2	16,7
Andel uppdragsutbildning	2,0	1,9	52,5	0,4	4,4	11,6	2,3
Andel uppdragsforskning	3,7	4,2	30,6		2,1	5,2	1,9
Forskningsfinansiering							
Intäkter, miljoner kronor	371	154	123	38	120	109	124
varav extern finansiering (procent)	46,2	46,0	47,5	51,6	55,3	50,1	33,3
varav forskningsbidrag (procent)	41,7	40,8	14,0	48,8	46,5	35,5	30,7
varav intäkter från EU:s ramprogram (procent)	0,4	2,9			1,7		0,1
varav intäkter från VR, Forte och Formas (procent)	1,9		0,9	13,5	7,0	5,2	7,5

	HH	HJ	HKr	HS	HV	MaH	MdH
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå							
Nybörjare vid lärosätet	4 017	5 964	5 712	5 232	4 193	8 937	5 548
Andel nationell mobilitet (procent)	35	27	48	39	35	34	32
Antal inresande studenter bland nybörjare	424	1 039	228	193	178	685	565
Första gången i högskoleutbildning i Sverige	1 901	3 077	1 524	1 915	1 845	3 955	2 693
Andel nybörjare på förstahandsval (procent)	63	69	62	57	61	60	62
Kvarvarande år 2	59	55	46	44	59	58	57
Medianålder för högskolenybörjare	21,8	21,7	22,0	22,5	21,7	22,1	21,8
Andel män, högskolenybörjare (procent)	41	45	32	44	37	33	38
Andel med utländsk bakgrund (procent)	15	14	22	16	20	30	26
Jämförelsetal, utländsk bakgrund.	0,9	0,8	1,0	0,9	1,1	1,1	1,2
Andel med högskoleutbildade föräldrar (procent)	28	26	24	26	21	28	28
Jämförelsetal, högutbildade föräldrar.	1,3	1,3	1,2	1,2	1,0	1,1	1,3
Antal studenter (hösttermin)	6 149	8 978	7 172	6 438	7 106	15 730	9 093
Antal inresande studenter (hösttermin)	443	865	295	232	186	1 036	508
Antal helårsstudenter, läsår	5 475	8 289	5 891	4 492	5 043	12 529	7 922
Antal helårsprestationer, läsår	4 508	6 820	4 367	3 211	4 018	9 786	6 394
Andel kurser med jämn könsfördelning	25	28	19	16	17	19	19
Andel helårsstudenter inom humaniora-teologi (procent, läsår)	15	15	5	10	8	11	13
Andel helårsstudenter inom samhällsvetenskap-juridik (procent, läsår)	43	43	63	30	60	56	48
Andel helårsstudenter inom naturvetenskap (procent, läsår)	8	3	6	12	2	2	7
Andel helårsstudenter inom teknik (procent, läsår)	15	19	7	30	12	12	13
Andel helårsstudenter inom medicin-odontologi (procent, läsår)	3	5	5	6	4	5	5
Andel helårsstudenter inom vård-omsorg (procent, läsår)	9	11	14	11	12	7	13
Andel helårsstudenter inom konst (procent, läsår)	0	1	0	1	0	3	2
Andel helårsstudenter på avancerad nivå (procent, läsår)	8	15	9	7	6	13	12
Totalt antal avlagda examina	1 447	2 613	1 257	925	1 302	2 822	2 013
Antal yrkesexamina	458	1 001	623	216	519	1 548	829
Antal kandidatexamina	792	1 056	525	463	642	784	853
Antal magisterexamina	107	229	79	153	69	294	222
Antal masterexamina	42	201	4	3	4	129	74
Antal förstagångsexaminerade	1 100	1 630	789	695	869	2 089	1 367
Antal förstagångsexaminerade som har studerat utomlands	132	252	31	35	34	161	91
Antal inresande studenter i utbytesprogram	431	708	251	164	181	332	341
Antal utresande studenter i utbytesprogram	101	447	43	20	45	178	123
Utbildning på forskarnivå							
Antal nybörjare i utbildning på forskarnivå	12	25		6	17	36	34
Rekrytering från egen högskola (procent)	33	56			18	44	32
Andel utländska doktorandnybörjare (hösttermin)	33	14				42	43
Antal doktorander (hösttermin)	29	143		23	29	173	202
Antal helårsdoktorander (hösttermin)	21	96		15	20	110	136
Andel utländska doktorander (hösttermin)	41	22		17	31	16	32
Andel anställda som doktorand (helårsdoktorander, procent)	45	71		61	55	58	56
Antal doktorander (helårsdoktorander) per doktorsexamen	11	4			20	12	12
Antal doktorsexamina	2	25			1	9	11
Andel utländska doktorsexaminerade		20			100	11	36
Antal licentiatexamina		4				2	10
Andel utländska licentiatexaminerade							50
Personal							
Antal anställda (helårspersoner)	485	583	476	411	448	1 348	717
Antal forskande/undervisande personal (helårspersoner)	276	342	324	251	279	744	434
Andel forskande/undervisande personal (procent)	57	59	68	61	62	55	61
Andel kvinnor av forskande/undervisande personal (procent)	45	51	61	40	55	54	48
Antal disputerade av forsk/underv. personal (helårspersoner)	129	164	139	111	117	364	205
Andel disputerade av forsk/underv. personal (procent)	47	48	43	44	42	49	47
Antal professorer (helårspersoner)	30	42	21	24	16	81	40
Andel professorer av forsk/underv.personal (procent)	11	12	6	10	6	11	9
Ekonomi							
Totala intäkter, miljoner kronor	501	798	471	437	484	1 264	845
Totala kostnader, miljoner kronor	500	763	478	407	454	1 299	824
varav lokalkostnader (procent)	14,8	11,9	10,4	14,7	10,0	12,8	11,8
Andel kostnad grundnivå och avancerad nivå (procent)	75,3	73,4	86,3	77,0	78,9	80,1	72,5
Andel kostnad forskning/utb.forskarnivå (procent)	24,7	26,6	13,7	23,0	21,1	19,9	27,5
Finansiering							
Andel extern finansiering (procent)	17,8	23,6	15,6	19,2	18,6	21,2	23,8
Andel anslagsmedel	82,2	76,4	84,4	80,8	81,4	78,8	76,2
varav andel forskningsanslag	13,1	14,3	11,6	11,3	10,0	10,6	12,2
Andel uppdragsutbildning	1,4	3,7	7,0	4,6	5,8	6,4	2,5
Andel uppdragsforskning	5,7	5,8	3,0	2,8	1,2	9,6	2,7
Forskningsfinansiering							
Intäkter, miljoner kronor	114	213	61	98	97	240	220
varav extern finansiering (procent)	52,6	55,5	24,6	58,6	59,5	56,1	64,3
varav forskningsbidrag (procent)	46,4	36,3	21,6	54,2	58,0	46,4	60,5
varav intäkter från EU:s ramprogram (procent)		0,9	0,5	5,3	2,2	1,5	
varav intäkter från VR, Forte och Formas (procent)	5,4	5,7	3,7	3,9	2,6	15,9	4,9

	SH	DCH	KF	KKH	KMH	OH	SDH
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå							
Nybjörjare vid lärosätet	4 224	93	384	88	289	16	168
Andel nationell mobilitet (procent)	35	15	28	18	24	14	31
Antal inresande studenter bland nybjörjare	204	31	65	17	113	2	12
Första gången i högskoleutbildning i Sverige	1 671	73	163	25	197	6	36
Andel nybjörjare på förstahandsval (procent)	56				85		
Kvarvarande år 2	50	76	83	39	78	100	27
Medianålder för högskolenybjörjare	21,6	23,3	25,0		23,4		25,3
Andel män, högskolenybjörjare (procent)	33	22	35	28	47	33	47
Andel med utländsk bakgrund (procent)	31						
Jämförelsetal, utländsk bakgrund.	1,0						
Andel med högskoleutbildade föräldrar (procent)	31						
Jämförelsetal, högutbildade föräldrar.	1,1						
Antal studenter (hösttermin)	8 029	243	854	205	941	42	220
Antal inresande studenter (hösttermin)	216	57	91	35	225	4	22
Antal helårsstudenter, läsår	7 362	157	590	209	603	38	207
Antal helårsprestationer, läsår	5 712	149	536				204
Andel kurser med jämn könsfördelning	19	13	22		49		40
Andel helårsstudenter inom humaniora-teologi (procent, läsår)	37		1		1		
Andel helårsstudenter inom samhällsvetenskap-juridik (procent, läsår)	49	37	10		12		
Andel helårsstudenter inom naturvetenskap (procent, läsår)	4						
Andel helårsstudenter inom teknik (procent, läsår)	0		1				
Andel helårsstudenter inom medicin-odontologi (procent, läsår)							
Andel helårsstudenter inom vård-omsorg (procent, läsår)	0						
Andel helårsstudenter inom konst (procent, läsår)	0	63	87	100	84	100	100
Andel helårsstudenter på avancerad nivå (procent, läsår)	7	13	33	74	25	43	10
Totalt antal avlagda examina	1 209	36	110	48	104	14	107
Antal yrkesexamina	324		1		20		
Antal kandidatexamina	756	33	45	24	63	8	80
Antal magisterexamina	103			2	9		27
Antal masterexamina	13	3	64	22	12	6	
Antal förstagångsexaminerade	1 062	36	93	33	85	14	88
Antal förstagångsexaminerade som har studerat utomlands	138	4	23	6	12	1	5
Antal inresande studenter i utbytesprogram	156	11	32	16	63		1
Antal utresande studenter i utbytesprogram	113	4	20		33		1
Utbildning på forskarnivå							
Antal nybjörjare i utbildning på forskarnivå	7						
Rekrytering från egen högskola (procent)							
Andel utländska doktorandnybjörjare (hösttermin)							
Antal doktorander (hösttermin)	58						
Antal helårsdoktorander (hösttermin)	50						
Andel utländska doktorander (hösttermin)	26						
Andel anställda som doktorand (helårsdoktorander, procent)	97						
Antal doktorander (helårsdoktorander) per doktorsexamen							
Antal doktorsexamina							
Andel utländska doktorsexaminerade							
Antal licentiatexamina							
Andel utländska licentiatexaminerade							
Personal							
Antal anställda (helårspersoner)	601	60	135	47	140	25	96
Antal forskande/undervisande personal (helårspersoner)	333	33	66	28	80	25	39
Andel forskande/undervisande personal (procent)	55	55	48	60	57	100	41
Andel kvinnor av forskande/undervisande personal (procent)	51	64	58	56	33	52	58
Antal disputerade av forsk/underv. personal (helårspersoner)	220	3	15	1	6	1	1
Andel disputerade av forsk/underv. personal (procent)	66	8	23	3	7	1	1
Antal professorer (helårspersoner)	49	2	12	10	23	3	8
Andel professorer av forsk/underv.personal (procent)	15	7	18	35	29	12	21
Ekonomi							
Totala intäkter, miljoner kronor	658	71	163	70	155	30	153
Totala kostnader, miljoner kronor	645	72	170	72	153	32	146
varav lokalkostnader (procent)	16,9	22,6	25,1	27,8	14,7	19,6	23,7
Andel kostnad grundnivå och avancerad nivå (procent)	57,8	88,9	93,5	89,8	95,2	75,1	88,4
Andel kostnad forskning/utb.forskarnivå (procent)	42,2	11,1	6,5	10,2	4,8	24,9	11,6
Finansiering							
Andel extern finansiering (procent)	38,1	16,2	7,8	7,5	2,6	21,7	8,9
Andel anslagsmedel	61,9	83,8	92,2	92,5	97,4	78,3	91,1
varav andel forskningsanslag	10,0	9,6	5,0	6,7	5,1	20,5	17,1
Andel uppdragsutbildning	2,1		0,6				
Andel uppdragsforskning	1,4						
Forskningsfinansiering							
Intäkter, miljoner kronor	273	9	11	6	8	7	24
varav extern finansiering (procent)	85,1	34,2	28,9	22,2	5,4	31,9	1,9
varav forskningsbidrag (procent)	82,4	31,2	28,9	19,5	3,8	3,3	1,7
varav intäkter från EU:s ramprogram (procent)	0,1						
varav intäkter från VR, Forte och Formas (procent)	4,6	25,8	12,4	7,6	0,9		

Nyckeltal för yrkesexamensprogram

I detta avsnitt redovisas antalsuppgifter och andra karakteristika för ett antal utbildningsprogram som leder till en yrkesexamen på grundnivå eller avancerad nivå enligt 2007 års examensordning, i bilagorna till högskoleförordningen (SFS 1993:100), förordning för Sveriges lantbruksuniversitet (SFS 1993:221) samt förordning för Försvarshögskolan (SFS 2007:1164).

Det finns ett femtiotal yrkesexamina i högskolan. Utbildningar som leder fram till dessa examina organiseras i form av program, så kallade yrkesexamensprogram. Hösten 2013 fanns utbildningar mot yrkesexamensprogram vid närmare 40 lärosäten och enskilda utbildningsanordnare. Storleksmässigt är det avsevärda skillnader mellan programmen. Räknat i antal nybörjare fanns drygt 60 procent av alla nybörjare på utbildning mot yrkesexamen på de fyra största yrkesexamensprogrammen.

Drygt 142 000 studenter var hösten 2013 registrerade på ett utbildningsprogram som leder till en yrkesexamen. De fyra största yrkesexamensprogrammen var utbildning mot lärare (33 200 studerande), civilingenjör (26 800 studerande), sjuksköterska (13 500 studerande) respektive högskoleingenjör (12 400 studerande). Totalt avlades nära 32 000 yrkesexamina under 2013. Avlagda examina från de fyra största utbildningarna motsvarar nära två tredjedelar av samtliga avlagda yrkesexamina.

Av de redovisade yrkesexamensprogrammen avslutas 27 program med examen på grundnivå och 20 program med examen på avancerad nivå. Lärarexamina kan avläggas på antingen grundnivå eller avancerad nivå. I nyckeltals Tabellen redovisas samtliga lärarprogram tillsammans under samlingsnamnet lärarexamen. Där ingår de fyra lärarutbildningsprogrammen som leder till förskolläraryxamen, grundläraryxamen, ämnesläraryxamen respektive yrkesläraryxamen som de första studenterna antogs till hösten 2011.

Utbildningarna skiljer sig åt vad beträffar studentgruppens sammansättning bl.a. med avseende på social bakgrund, ålder och kön. I påbyggnadsutbildningar på avancerad nivå såsom barnmorskeutbildning, speciallärarutbildning och specialistsjuksköterskeutbildning är till exempel studenterna i genomsnitt betydligt äldre än i övriga utbildningar, vilket är naturligt eftersom dessa utbildningar kräver en tidigare examen.

I tabellen redovisas ett antal kvantitativa uppgifter som beskriver skillnader och likheter mellan utbildningsprogram som leder till en yrkesexamen. De uppgifter som redovisas är de senaste tillgängliga. Oftast gäller uppgifterna läsåret 2012/13, i vissa fall höstterminen 2013. I samtliga fall är de redovisade nyckeltalen baserade på registeruppgifter eller på uppgifter som har rapporterats av respektive lärosäte via Ladok till Statistiska centralbyrån. I de fall ett nyckeltal har utelämnats beror det på att antalet individer är alltför litet för att redovisas eller att uppgift inte finns.

På Universitetskanslersämbetets webbplats, www.uka.se, finns en särskild nyckeltalsdatabas för yrkesexamensprogram. Där finns nyckeltalen redovisade för de senaste sex åren. Därmed finns möjlighet att följa utveckling och förändring över tid avseende nyckeltalsuppgifterna för de olika yrkesexamensutbildningarna. I nyckeltalsdatabasen finns också fler nyckeltal. Nedan definieras och förklaras nyckeltalen i den ordning som de förekommer i tabellen.

Definition av nyckeltal

Lärosäten. Uppgiften gäller antalet universitet och högskolor som hade registrerade studenter på yrkesexamensprogrammet höstterminen 2013.

Sökandetryck. Sökandetryck anger antalet första-handssökande per antagen på utbildningsprogram vid universitet och högskolor hösten 2013. Sökandetrycket ger en indikation på hur stor efterfrågan är på en utbildning. Antalet sökande avser de personer (inklusive obehöriga) som i den första sökomgången sökt ett yrkesexamensprogram genom Universitets- och högskolerådets (UHR) antagningssystem. Antalet antagna avser antalet antagna efter den andra antagningsomgången.

Förstahandssökande. Andel av programnybörjarna som hade sökt utbildningen i första hand. Uppgiften avser programnybörjare läsåret 2012/13 och anges i procent. För alla programnybörjare, som fanns med som behöriga sökande i UHR:s söksystem, har undersökts om de har börjat på den utbildning de sökte i första hand eller på ett lägre prioriterat alternativ.

Nybörjare. Uppgiften gäller antalet programnybörjare läsåret 2012/13, alltså studenter som inte tidigare har studerat på programmet.

Nya i högskolan. Denna uppgift redovisar andel av programnybörjarna läsåret 2012/13 som började sina studier på det aktuella yrkesexamensprogrammet och dessutom inte tidigare hade studerat i svensk högskoleutbildning, dvs. det är en delmängd av det totala antalet som är nybörjare.

Medianålder. Medianåldern för programnybörjare läsåret 2012/13, mätt 31 december 2012.

Högutbildade föräldrar. Uppgiften gäller andelen programnybörjare läsåret 2012/13, exklusive inresande studenter, som har minst en förälder med utbildning på högskolenivå ("minst treårig eftergymnasial utbildning") enligt Svensk utbildningsnomenklatur, SUN. Se vidare i *Högskolenybörjare 2001/12 och doktorandnybörjare 2010/11 efter föräldrarnas utbildningsnivå*, Statistiska meddelanden UF 20 SM 1204, Högskoleverket och SCB (nästa publicering i december 2014). Uppgiften gäller programnybörjare i åldrarna upp till och med 34 år och anges i procent.

Utländsk bakgrund. Uppgiften avser andel bland programnybörjarna läsåret 2012/13 som själva är födda utomlands eller har två föräldrar födda utomlands. I uppgiften ingår inte adoptivbarn och inresande studenter. Uppgiften avser programnybörjare i åldrarna till och med 64 år och anges i procent. Mer uppgifter om studenter med utländsk bakgrund publiceras löpande vartannat år i Statistiska meddelanden, senast i *Utländsk bakgrund för studenter och doktorander 2012/13*, UF 19 SM 1401, UKÅ och SCB.

Studenter. Uppgiften anger antalet registrerade studenter på yrkesexamensprogrammet höstterminen 2013.

Examinerade. Uppgiften anger antalet personer som avlagt en examen på programmet läsåret 2012/13.

Examinerade, andel män. Uppgiften anger andelen (%) män bland examinerade läsåret 2012/13.

Examinerade, andel kvinnor. Uppgiften anger andelen (%) kvinnor bland examinerade läsåret 2012/13.

Normalstudietid. Uppgiften anger andel av de examinerade under läsåret 2012/13 som har avlagt examen inom ”normalstudietid”. Normalstudietid är den nominella studietiden (antal högskolepoäng i examen) + en termin (för examensregistrering). Uppgifter om genomströmning och resultat på grundnivå och avancerad nivå publiceras löpande i Statistiska meddelanden, senast i *Genomströmning och resultat på grundnivå och avancerad nivå till och med 2011/12*, UF 20 SM 1303, UKÄ och SCB.

Tidigare examen. Uppgiften anger andelen av samtliga examinerade under läsåret 2012/13 som har en tidigare svensk högskoleexamen.

Studier utomlands. Uppgiften anger antalet förstahångsexaminerade läsåret 2012/13 som har haft studiemedel för studier utomlands och/eller deltagit i utbytesstudier någon gång under de senaste sex åren fram till och med examensåret.

Studier utomlands, alla examinerade. Uppgiften avser antalet examinerade under läsåret 2012/13 som har haft studiemedel för studier utomlands och/eller deltagit i utbytesstudier någon gång under de senaste sex åren fram till och med examensåret.

	Lärosäten	Sökande- tryck	Första- hands- sökande, %	Nyborjare	Nya i högskolan, %	Median- ålder	Hög- utbildade föräldrar, %	Utländsk bakgrund, %
Examina på grundnivå								
Arbetssterapeutexamen	8	1,8	55	554	60	22	22,7	21,7
Audionomexamen	4	1,9	53	111	52	22	33,0	37,3
Biomedicinsk analytikerexamen	12	1,4	65	618	64	22	28,7	45,8
Brandingenjörsexamen	2	3,0	92	85	58	21	49,4	6,1
Dietistexamen	3	13,2	91	97	36	22	33,3	3,2
Djursjukvårdarexamen *	1							
Folkhögskollärarexamen	1	2,3	85	59	3	41	61,9	11,9
Hippologexamen *	1							
Högskoleingenjörsexamen	22	1,2	68	4 416	65	21	34,6	23,1
Landskapsingenjörsexamen	1	2,0	64	45	49	23	39,0	6,7
Lantmästarexamen	1	2,4	98	50	86	23	26,5	0,0
Officersexamen	1	3,5	75	95	49	23	45,3	3,2
Optikerexamen	2	2,1	70	81	68	22	28,6	30,7
Ortopedingenjörsexamen	1	1,5	58	24	71	20	11,1	5,0
Receptarieexamen	4	1,6	55	260	60	22	30,4	58,7
Röntgensjuksköterskeexamen	8	2,3	47	234	64	23	27,7	38,6
Sjukgymnastexamen	8	6,5	87	675	55	21	44,3	4,3
Sjuksköterskeexamen	25	3,1	88	5 175	68	22	29,3	16,1
Sjöingenjörsexamen	2	1,7	74	135	77	21	38,4	9,8
Sjökaptenexamen	2	3,1	81	184	65	21	44,7	12,0
Skogsmästarexamen	1	2,4	98	54	81	23	27,5	0,0
Skogsteknikerexamen *	1							
Socionomexamen	17	4,2	79	2 604	57	22	31,9	18,9
Studie- och yrkesvägledarexamen	3	2,5	65	290	42	25	22,2	16,2
Tandhygienistexamen	7	4,3	74	253	68	23	24,2	44,4
Tandteknikerexamen	4	2,1	66	86	65	22	26,9	37,8
Trädgårdsingenjörsexamen *	1							
Examina på grundnivå och avancerad nivå								
Lärarexamen **	27	1,8	74	11 735	57	23	25,9	19,2
Examina på avancerad nivå								
Agronomexamen	1	1,5	70	155	63	21	49,7	6,5
Apotekarexamen	3	1,9	50	301	71	20	41,7	70,0
Arkitektexamen	4	6,2	86	394	40	22	63,8	10,4
Barnmorskeexamen	12	5,1	92	312	1	31	31,6	14,2
Civilekonomexamen	12	2,4	76	2 022	69	20	43,6	10,1
Civilingenjörsexamen	14	1,6	85	7 144	67	20	55,2	14,5
Hortonomexamen	1	1,8	82	11	36	23	63,6	0,0
Juristexamen	6	5,3	86	1791	50	21	59,3	12,0
Jägmästarexamen	1	1,4	84	82	68	20	54,9	1,2
Landskapsarkitektexamen	1	2,0	74	117	37	22	70,4	1,7
Logopedexamen	6	3,1	84	153	37	22	49,7	10,1
Läkarexamen	7	6,8	97	1562	48	21	66,9	15,7
Psykologexamen	10	10,2	93	678	34	23	62,5	9,0
Psykoterapeutexamen	10***	3,6	21	284	1	45	65,0	13,1
Sjukhusfysikerexamen	3	0,8	35	52	54	21	40,9	36,0
Specialistsjuksköterskeexamen	25	2,0	89	2 137	1	34	30,5	14,5
Speciallärarexamen	10	1,5	71	504	1	42	22,4	6,3
Specialpedagogexamen	9	2,1	84	437	1	41	31,5	10,8
Tandläkarexamen	4	5,7	68	348	52	21	52,3	46,7
Veterinärexamen	1	8,3	85	108	47	21	60,8	0,0

* Studenter registreras på utbildning mot en kandidatexamen men kan avlägga en yrkesexamen efter fullgjorda studier.

** Avser samlat den tidigare ospecificerade lärarexamen och de åtta lärarexamina som den ersatte 2001 samt de fyra nya lärarexamina fr.o.m. hösten 2011.

*** Här ingår 4 enskilda utbildningsanordnare med rätt att utfärda examen

	Studenter	Examine- rade	Examinerade Andel män, %	Examinerade Andel kvinnor, %	Normal- studietid, %	Tidigare examen	Studier utomlands, Ffg. examinerade	Studier utomlands, Alla examinerade
Examina på grundnivå								
Arbetssterapeutexamen	1 376	358	10	90	84	4	18	18
Audionomexamen	254	39	18	82	72	5	0	0
Biomedicinsk analytikerexamen	1 464	310	16	84	73	12	26	27
Brandingenjörsexamen	281	63	71	29	37	0	2	2
Dietistexamen	282	101	14	86	82	5	10	10
Djursjukvårdarexamen *		1	0	100		0	0	0
Folkhögskollärarexamen	83	13	77	23	54	62	1	1
Hippologexamen *		9	0	100	0	0	0	0
Högskoleingenjörsexamen	12 381	2 170	73	27	48	3	168	168
Landskapsingenjörsexamen	120	29	34	66	66	7	1	1
Lantmästarexamen	128	42	69	31	74	0	0	0
Officersexamen	221	61	92	8	58	3	1	1
Optikerexamen	193	40	13	88	88	0	4	4
Ortopedingenjörsexamen	80	23	43	57	91	0	0	0
Receptarieexamen	679	128	10	90	63	13	0	1
Röntgensjuksköterskeexamen	632	146	20	80	75	4	5	6
Sjukgymnastexamen	1803	562	28	72	85	4	45	45
Sjuksköterskeexamen	13 505	3 828	14	86	79	3	224	233
Sjöingenjörsexamen	408	66	98	2	9	2	1	1
Sjökaptensexamen	524	100	82	18	15	5	6	6
Skogsmästarexamen	172	23	96	4	59	0	0	0
Skogsteknikerexamen *	25	12	83	17	100	8	0	0
Socionomexamen	8 252	2 369	14	86	71	18	81	88
Studie- och yrkesvägledarexamen	692	183	6	94	79	21	6	6
Tandhygienistexamen	568	184	7	93	51	3	3	3
Tandteknikerexamen	202	75	20	80	85	1	5	5
Trädgårdsingenjörsexamen *		17	18	82		24	1	1
Examina på grundnivå och avancerad nivå								
Lärarexamen **	32 958	7 839	18	82	56	12	184	203
Examina på avancerad nivå								
Agronomexamen	606	75	17	83	23	8	4	7
Apotekarexamen	1 157	206	27	73	51	17	28	31
Arkitektexamen	1 262	162	37	63	15	48	29	60
Barnmorskeexamen	435	260	1	99	89	98	0	16
Civilekonomexamen	6 738	1051	44	56	74	4	507	524
Civilingenjörsexamen	26 436	3342	71	29	47	12	880	978
Hortonomexamen	44	2	50	50	0	0	2	2
Juristexamen	7 258	1 274	37	63	49	7	449	467
Jägmästarexamen	401	62	74	26	64	24	8	12
Landskapsarkitektexamen	523	74	19	81	20	18	26	32
Logopedexamen	601	161	12	88	81	4	15	15
Läkarexamen	7 272	1 040	48	52	72	11	179	189
Psykologexamen	2 963	492	29	71	68	9	45	47
Psykoterapeutexamen	743	220	20	80	0	94	0	0
Sjukhusfysikerexamen	157	31	48	52	74	19	0	0
Specialistsjuksköterskeexamen	3742	1935	15	85	57	99	1	51
Speciallärarexamen	1138	200	6	95	23	97	0	0
Specialpedagogexamen	1028	330	10	90	24	96	0	0
Tandläkarexamen	1422	214	41	59	88	7	30	33
Veterinärexamen	515	82	21	79	78	9	0	0

Viktoria Kreipke. Halsband gjorda av plast med motiv från modetidningar.

Tabeller

Tabell 1. Antal helårsstudenter i utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2009-2013 samt antal studenter (registrerade) höstterminen 2013 per lärosäte. Alla uppgifter är exklusive uppdragsutbildning.

	Antal helårsstudenter					Antal studenter	
	2009	2010	2011	2012	2013	Höstterminen 2013	Kv/män %
Uppsala universitet	21 111	22 400	23 087	23 249	23 914	30 255	58/42
Lunds universitet	27 397	27 993	27 981	28 116	27 608	30 434	53/47
Göteborgs universitet	25 730	26 740	26 141	25 401	24 996	30 488	65/35
Stockholms universitet	28 707	29 771	29 234	29 645	29 776	36 697	63/37
Umeå universitet	16 271	16 818	16 843	16 461	16 010	20 277	61/39
Linköpings universitet	17 717	18 383	17 985	17 639	17 722	20 093	54/46
Karolinska institutet	5 461	5 573	5 876	6 140	6 122	7 092	74/26
Kungl. Tekniska högskolan	12 690	13 406	12 754	12 196	12 026	14 778	31/69
Chalmers tekniska högskola	9 201	9 112	8 522	8 485	8 782	9 520	30/70
Luleå tekniska universitet	6 588	6 956	7 310	8 026	8 111	10 459	50/50
Handelshögskolan i Stockholm	1 485	1 599	1 623	1 694	1 739	1 821	41/59
Sveriges lantbruksuniversitet	3 767	3 935	4 081	3 911	3 838	4 611	66/34
Karlstads universitet	8 133	8 587	8 719	8 135	8 037	10 068	64/36
Linnéuniversitetet*)	-	15 447	15 432	14 762	14 087	18 382	61/39
Växjö universitet*)	8 275	-	-	-	-	-	-
Örebro universitet	9 092	9 974	9 830	9 032	8 688	10 293	61/39
Mittuniversitetet	7 697	9 280	8 248	7 580	6 961	8 690	64/36
Blekinge tekniska högskola	3 860	4 111	4 270	3 682	2 983	3 361	38/62
Försvarshögskolan	399	542	535	470	495	679	35/65
Gymnastik- och idrottshögskolan	495	442	637	680	695	784	52/48
Högskolan i Borås	6 296	6 439	6 262	5 856	5 563	6 784	74/26
Högskolan Dalarna	6 860	7 112	6 896	6 112	6 019	9 429	61/39
Högskolan på Gotland**)	2 551	2 509	2 259	2 175	807	-	-
Högskolan i Gävle	5 828	6 435	6 550	5 975	5 923	8 368	67/33
Högskolan i Halmstad	5 780	5 914	5 533	5 184	5 131	6 149	61/39
Högskolan i Jönköping	8 339	8 589	8 532	7 954	7 352	8 978	62/38
Högskolan i Kalmar*)	5 886	-	-	-	-	-	-
Högskolan Kristianstad	5 050	5 519	5 690	5 433	5 024	7 172	71/29
Högskolan i Skövde	4 288	4 375	4 404	4 153	3 986	6 438	55/45
Högskolan Väst	4 818	5 067	5 130	4 960	5 001	7 106	68/32
Malmö högskola	11 701	12 396	12 447	12 557	12 566	15 730	67/33
Mälardalens högskola	7 646	7 920	7 976	7 812	7 296	9 093	66/34
Södertörns högskola	6 605	7 677	7 528	6 621	6 741	8 029	69/31
Beckmans Designhögskola	124	125	120	120	122	122	71/29
Dans- och cirkushögskolan	155	176	154	154	173	243	80/20
Dramatiska institutet***)	155	156	-	-	-	-	-
Konstfack	593	602	584	619	657	854	76/24
Kungl. Konsthögskolan	233	208	210	203	194	205	61/39
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	651	921	633	611	637	941	51/49
Operahögskolan i Stockholm	39	38	37	39	37	42	64/36
Stockholms dramatiska högskola***)	-	-	226	241	226	220	57/43
Teaterhögskolan i Stockholm***)	70	65	-	-	-	-	-
Ersta Sköndal högskola	815	846	863	1 215	1 328	1 029	84/16
Gammekroppa skogsskola	22	24	24	26	26	25	16/84
Johannelunds teologiska högskola	83	84	96	102	111	169	50/50
Newmaninstitutet	-	17	38	48	43	116	43/57
Röda Korsets Högskola	486	498	488	443	458	471	79/21
Sophiahemmet Högskola	389	408	464	447	477	611	86/14
Stockholms Musikpedagogiska Institut	69	69	69	81	73	142	80/20
Teologiska Högskolan Stockholm	228	215	199	223	241	429	71/29
Örebro Teologiska högskola	146	154	130	94	83	178	45/55
Ericastiftelsen	34	37	36	33	35	107	82/18
Ensk. psykoterapeutb.anordnare	106	90	91	94	88	173	87/13
Totalt	300 123	315 753	312 778	304 889	299 006	345 473	60/40

Uppgifterna om helårsstudenter är registeruppgifter och avser vårtermin plus hösttermin. Totalt antal studenter höstterminen 2013 är nettoräknade.

*) Växjö universitet och Högskolan i Kalmar blev Linnéuniversitetet 1 januari 2010.

***) Uppgifterna för 2013 avser endast vårterminen. Från och med 1 juli 2013 ingår Högskolan på Gotland i Uppsala universitet.

****) Dramatiska institutet och Teaterhögskolan blev Stockholms dramatiska högskola 1 januari 2011

Tabell 2. Program nybörjare på yrkesexamensprogram läsåren 2008/09-2012/13.

Endast examina i 2007 års examensordning.

	2008/09		2009/10		2010/11		2011/12		2012/13	
	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %
Programnybörjare mot yrkes-examen på grundnivå	15 106	69/31	16 204	64/36	15 763	64/36	19 500	69/31	20 185	70/30
Arbetssterapeutexamen	540	90/10	567	89/11	588	87/13	561	86/14	554	85/15
Audionomexamen	53	72/28	95	80/20	93	76/24	95	74/26	111	74/26
Biomedicinsk analytikerexamen	400	80/20	457	75/25	529	76/24	585	80/20	618	77/23
Brandingenjörsexamen	90	29/71	98	32/68	97	29/71	82	38/62	85	33/67
Dietistexamen	120	90/10	106	85/15	120	90/10	108	91/9	97	88/12
Djursjukvårdarexamen	41	98/2	-	-	-	-	-	-	-	-
Folkhögskollärarexamen	72	61/39	59	63/37	21	71/29	57	56/44	59	61/39
Förskollärarexamen	-	-	-	-	-	-	2 976	93/7	3 358	93/7
Hippologexamen	32	97/3	38	97/3	-	-	-	-	-	-
Högskoleingenjörsexamen	3 249	25/75	4 316	24/76	4 089	23/77	4 214	24/76	4 416	26/74
Landskapsingenjörsexamen	48	71/29	48	67/33	49	57/43	44	73/27	45	69/31
Lantmästarexamen	50	24/76	45	40/60	54	33/67	54	37/63	50	28/72
Officersexamen	104	11/89	149	10/90	90	16/84	86	21/79	95	9/91
Optikerexamen	85	80/20	79	86/14	82	82/18	65	86/14	81	85/15
Ortopedingenjörsexamen	32	66/34	33	61/39	33	52/48	34	56/44	24	54/46
Receptarieexamen	248	90/10	265	87/13	240	85/15	291	83/17	260	84/16
Röntgensjuksköterskeexamen	244	78/22	237	72/28	228	75/25	245	77/23	234	80/20
Sjukgymnastexamen	666	67/33	697	69/31	700	66/34	672	71/29	675	67/33
Sjuksköterskeexamen	5 039	86/14	4 814	84/16	5 032	84/16	5 141	84/16	5 175	86/14
Sjöingenjörsexamen	160	8/92	180	4/96	133	6/94	129	10/90	135	7/93
Sjökaptensexamen	187	13/87	193	17/83	165	18/82	152	16/84	184	13/87
Skogsmästarexamen	45	11/89	56	9/91	57	21/79	69	13/87	54	24/76
Skogsteknikerexamen	18	17/83	25	20/80	-	-	25	12/88	-	-
Socionomexamen	2 979	84/16	3 070	83/17	2 711	81/16	2 598	83/17	2 604	84/16
Studie- och yrkesvägledarexamen	210	90/10	225	88/12	296	83/17	299	85/15	290	83/17
Tandhygienistexamen	252	94/6	260	92/8	253	93/7	237	91/8	253	94/6
Tandteknikerexamen	89	81/19	92	78/22	103	78/22	102	72/28	86	74/26
Trädgårdsingenjörsexamen	53	85/15	-	-	-	-	-	-	-	-
Yrkeslärarexamen	-	-	-	-	-	-	579	55/45	642	63/37
Programnybörjare mot yrkes-examen på avancerad nivå	13 233	44/56	15 518	45/55	14 661	45/55	14 740	44/56	14 968	44/46
Agronomexamen	132	80/20	160	81/19	154	73/27	168	73/27	155	74/26
Apotekarexamen	303	73/27	328	71/21	300	72/28	300	72/28	301	72/28
Arkitektexamen	270	60/40	345	53/47	352	59/41	352	61/39	394	55/45
Civilekonomexamen	2 145	51/49	2 970	50/50	2 401	51/49	2 024	47/53	2 022	50/50
Civilingenjörsexamen	5 989	28/72	6 780	29/71	6 465	28/72	6 842	29/71	7 194	29/71
Hortonomexamen	10	70/30	16	63/37	12	58/42	15	53/47	11	18/82
Juristexamen	1 747	56/44	2 015	55/45	2 002	59/41	1 893	59/41	1 791	57/43
Jägmästarexamen	85	27/73	87	31/69	87	39/61	89	31/69	82	37/63
Landskapsarkitektexamen	120	77/23	124	81/19	118	79/21	122	82/18	117	81/19
Logopedexamen	161	89/11	167	84/16	198	91/9	159	88/12	153	90/10
Läkarexamen	1 192	52/48	1 384	53/47	1 412	54/46	1 553	53/47	1 562	54/46
Psykologexamen	655	69/31	664	69/31	670	71/29	719	68/32	678	65/35
Sjukhusfysikerexamen	49	57/43	54	52/48	53	53/47	61	46/54	52	54/46
Tandläkarexamen	277	59/41	323	63/37	335	62/38	336	57/43	348	67/33
Veterinärexamen	98	89/11	101	91/9	102	90/10	107	88/12	108	89/11
Programnybörjare mot yrkes-examen på avancerad nivå, påbyggnadsutbildning	3 354	87/13	3 234	87/13	3 058	88/12	3 629	88/12	3 674	88/12
Barmorskeexamen	279	100/0	290	99/1	299	100/0	301	99/1	312	100/0
Psykoterapeutexamen	203	75/25	323	82/18	174	82/18	299	81/19	284	81/19
Specialistsjuksköterskeexamen	2 180	84/16	1 942	85/15	1 973	85/15	2 147	85/15	2 137	85/15
Speciallärarexamen	335	94/6	286	93/7	196	95/5	410	92/8	504	92/8
Specialpedagogexamen	357	92/8	393	90/10	416	94/6	472	92/8	437	92/8
Programnybörjare mot yrkes-examen på grundnivå eller avancerad nivå	10 442	76/24	12 401	74/26	12 330	74/26	7 215	67/33	7 732	67/33
Grundlärarexamen	-	-	-	-	-	-	2 788	81/19	3 332	80/20
Lärarexamen	10 442	76/24	12 401	74/26	12 330	74/26	1 551	68/32	961	72/28
Ämneslärarexamen	-	-	-	-	-	-	2 876	52/48	3 439	54/46
Totalt	42 135	64/36	47 357	62/38	45 812	62/38	45 084	62/38	46 559	62/38

Tabell 3. Antal avlagda examina i utbildning på grundnivå och avancerad nivå läsåren 2008/09 – 2012/13. Generella examina per inriktning (SUN), konstnärliga examina och yrkesexamina.

	2008/09		2009/10		2010/11		2011/12		2012/13	
	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %
Generella examina	28 472	62/38	31 878	62/38	37 369	60/40	40787	60/40	42 935	59/41
Högskoleexamen	1 226	57/43	1 394	58/42	1 586	59/41	1 799	57/43	1 820	54/46
humaniora och konst	195	51/49	222	52/48	186	54/46	202	59/41	198	50/50
samhällsvetenskap, juridik, handel, adm	517	64/36	431	68/32	544	74/26	487	75/25	464	74/26
naturvetenskap, matematik och data	93	54/46	90	43/57	99	44/56	152	45/55	194	34/66
teknik och tillverkning	252	33/67	385	37/63	482	34/66	647	32/68	576	25/75
hälso- och sjukvård samt social omsorg	84	90/10	166	83/17	194	83/17	182	84/16	256	okt-90
pedagogik och lärutbildning	57	75/25	50	80/20	43	70/30	60	83/17	43	77/23
tjänster	27	56/44	49	78/22	34	71/29	64	84/16	88	77/23
lant- skogsbruk, djursjukvård	1	100/0	1	0/100	4	50/50	5	20/80	1	0/100
Kandidatexamen	15 102	68/32	16 870	69/31	20 286	66/34	23 064	66/34	25 317	65/35
humaniora och konst	1 667	63/37	1 834	65/35	2 039	64/36	2 192	63/37	2 257	62/38
samhällsvetenskap, juridik, handel, adm	5 782	64/36	6 397	64/36	8 012	63/37	9 314	64/36	10 760	63/37
naturvetenskap, matematik och data	1 179	50/50	1 337	51/49	1 696	42/58	1 963	45/55	2 264	42/57
teknik och tillverkning	1 161	32/68	1 498	38/62	1 929	37/63	2 312	38/62	2 651	38/62
hälso- och sjukvård samt social omsorg	4 067	87/13	4 462	89/11	5 130	87/13	5 765	86/14	5 622	86/14
pedagogik och lärutbildning	897	86/14	955	88/12	992	86/14	814	86/14	925	85/15
tjänster	328	72/28	360	69/31	437	61/39	580	70/30	675	68/32
lant- skogsbruk, djursjukvård	21	73/24	27	89/11	51	63/37	124	69/31	163	68/32
Magisterexamen (1993)	7 478	57/43	5 646	58/42	4 686	60/40	2 846	58/42	1 669	56/44
humaniora och konst	589	65/35	474	58/42	412	62/38	299	61/39	208	64/36
samhällsvetenskap, juridik, handel, adm	3 732	59/41	3 139	58/42	2 661	58/42	1 619	57/43	920	54/46
naturvetenskap, matematik och data	1 455	50/50	975	53/47	811	56/44	454	54/46	275	47/53
teknik och tillverkning	769	23/77	382	24/76	197	28/72	159	33/67	79	23/77
hälso- och sjukvård samt social omsorg	667	84/16	494	83/17	449	82/18	223	83/17	139	dec-88
pedagogik och lärutbildning	168	82/18	113	78/22	106	75/25	62	81/19	35	80/20
tjänster	63	63/37	59	68/32	38	79/21	23	61/39	11	82/18
lant- skogsbruk, djursjukvård	35	57/43	10	60/40	12	33/67	7	43/57	2	0/100
Magisterexamen m. ämnesbredd	926	53/47	470	55/45	237	57/43	179	59/41	99	62/38
humaniora och konst	47	62/38	50	64/36	29	76/24	30	80/20	23	74/26
samhällsvetenskap, juridik, handel, adm	380	48/52	221	54/46	122	48/52	90	48/52	42	48/52
naturvetenskap, matematik och data	57	47/53	9	11/89	7	71/29	8	25/75	3	33/67
teknik och tillverkning	157	34/66	60	20/80	22	27/73	10	30/70	8	63/37
hälso- och sjukvård samt social omsorg	75	85/15	57	86/14	17	82/18	13	92/8	8	75/25
pedagogik och lärutbildning	128	71/29	36	83/17	21	95/5	18	83/17	8	88/12
tjänster	77	55/45	35	40/60	18	56/44	9	78/22	7	71/29
lant- skogsbruk, djursjukvård	1	100/0								
Magisterexamen (2007)	2 348	60/40	3 611	61/39	4 760	61/39	5 529	62/38	5 245	65/35
humaniora och konst	135	59/41	185	65/35	259	64/36	287	61/39	253	58/42
samhällsvetenskap, juridik, handel, adm	1 069	54/46	1 417	53/47	1 748	54/46	2 160	52/48	2 011	55/45
naturvetenskap, matematik och data	167	47/53	282	38/62	472	34/66	474	32/68	355	37/63
teknik och tillverkning	269	33/67	421	30/70	511	34/66	431	35/65	319	39/61
hälso- och sjukvård samt social omsorg	631	85/15	1 025	85/15	1 307	85/15	1 730	85/15	1 848	86/14
pedagogik och lärutbildning	68	82/18	198	79/21	344	78/22	323	86/14	342	dec-88
tjänster	8	63/37	82	68/32	118	61/39	121	48/52	114	43/57
lant- skogsbruk, djursjukvård	1	0/100	1	100/0	1	100/0	3	67/33	3	67/33
Masterexamen	1 392	39/61	3 887	39/61	5 814	42/58	7 370	42/58	8 785	42/58
humaniora och konst	40	68/32	98	65/35	221	66/34	306	65/35	390	68/32
samhällsvetenskap, juridik, handel, adm	201	64/36	780	56/44	1 354	57/43	1 805	54/46	2 184	58/42
naturvetenskap, matematik och data	389	37/63	799	44/56	1 061	43/57	1 413	43/57	1 639	39/61
teknik och tillverkning	619	24/76	1 954	26/74	2 758	28/72	3 246	27/73	3 793	27/73
hälso- och sjukvård samt social omsorg	87	66/34	175	65/35	257	68/32	385	68/32	525	66/34
pedagogik och lärutbildning	2	100/0	28	93/7	76	68/32	76	80/20	93	85/15
tjänster	36	53/47	25	48/52	28	14/86	81	59/41	68	62/38
lant- skogsbruk, djursjukvård	18	67/33	28	64/36	59	53/47	58	55/45	93	55/45
Konstnärliga examina	315	55/45	575	56/44	654	58/42	712	60/40	929	56/44
Konstnärlig högskoleexamen	0		2		14	57/43	7	86/14	23	61/39
Konstnärlig kandidatexamen	163	60/40	358	57/43	412	58/42	422	59/41	592	56/44
Konstnärlig magisterexamen	58	50/50	68	62/38	55	62/38	34	62/38	31	71/29
Konstnärlig masterexamen	94	50/50	147	52/48	173	57/43	249	60/40	283	55/45
Yrkesexamina	29 138	70/30	28 665	70/30	33 536	71/29	28 573	69/31	30 519	69/31
Agronomexamen	76	72/28	63	75/25	67	76/24	60	77/23	75	83/17
Apotekarexamen	186	77/23	209	77/23	235	77/23	206	75/25	206	73/27
Arbetssterapeutexamen	362	91/9	393	92/8	360	89/11	392	92/8	358	90/10
Arkitektexamen	178	60/40	154	63/37	208	57/43	197	60/40	162	63/37
Audionomexamen	58	76/24	25	88/12	55	80/20	44	80/20	39	82/18
Barnmorskeexamen	258	100/0	248	100/0	269	99/1	293	99/1	260	99/1
Biomedicinsk analytikerexamen	314	80/20	252	87/13	278	83/17	289	82/18	310	84/16
Brandingenjörsexamen	61	33/67	67	30/70	77	31/69	59	41/59	63	29/71
Civilekonomexamen	0		40	48/52	216	55/45	718	57/43	1 051	56/44
Civilingenjörsexamen	3 419	28/72	3 420	28/72	3 608	28/72	3 048	27/73	3 344	29/71
Bioteknik	134	55/45	137	64/36	153	61/39	131	60/40	125	66/34
Datateknik	247	6/94	207	6/94	247	5/95	183	5/95	208	6/94
Elektroteknik	230	15/85	183	13/87	177	10/90	158	10/90	141	7/93
Industriell ekonomi	399	32/68	412	32/68	473	31/69	405	30/70	540	30/70

	2008/09		2009/10		2010/11		2011/12		2012/13	
	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %
Informationsteknologi	131	13/87	124	9/91	105	11/89	83	10/90	119	10/90
Kemiteknik	170	55/45	203	51/49	204	50/50	164	52/48	159	47/53
Maskinteknik	492	18/82	494	19/81	499	18/82	453	17/83	465	18/82
Medieteknik	81	28/72	71	28/72	84	25/75	74	19/81	57	18/82
Samhällsbyggnadsteknik	89	39/61	117	39/61	126	51/49	102	35/65	135	48/52
Teknisk design	66	48/52	111	51/49	127	44/46	88	49/51	167	46/54
Teknisk fysik	307	20/82	327	15/85	348	20/70	280	19/81	264	18/82
Teknisk fysik o elektr	114	13/87	92	11/89	72	6/94	70	13/87	77	14/86
Väg- och vattenbyggnad	186	32/68	173	27/73	246	29/71	189	28/72	216	31/79
Övriga inriktningar	773	35/65	769	33/67	747	34/66	668	35/65	671	40/60
Dietistexamen	115	93/7	88	91/9	91	95/5	83	96/4	101	86/14
Djursjukvårdarexamen	34	94/6	35	100/0	29	97/3	5	80/20	1	100/0
Folkhögskollärarexamen	74	68/32	57	74/26	51	59/41	27	67/33	13	23/77
Hippologexamen	40	90/10	30	97/3	34	94/6	15	93/7	9	100/0
Hortonomexamen	17	88/12	7	86/14	4	75/25	3	100/0	2	50/50
Högskoleingenjörsexamen	1 814	25/75	1 778	28/72	1 690	26/74	1 928	24/76	2 173	27/73
Bygg	451	27/73	539	30/70	545	30/70	615	27/73	707	30/70
Data	275	15/85	198	10/90	220	8/92	219	10/90	250	10/90
Elektro	167	13/87	128	9/91	117	9/91	155	12/88	174	10/90
Industriell ekonomi	87	41/59	82	30/70	89	38/62	95	35/65	104	40/60
Maskin	419	16/84	426	19/81	378	17/83	490	18/82	512	19/81
Övriga inriktningar	415	41/59	405	47/53	341	45/55	354	40/60	426	43/57
Juristexamen	1 035	66/34	991	64/36	1 071	62/38	1 392	62/38	1 276	63/37
Jägmästarexamen	52	31/69	55	42/58	66	29/71	80	25/75	62	26/74
Konstn högskoleexamen dans	18	94/6	4	100/0						
Konstn högskoleexamen konst o design	10	70/30	20	60/40	12	33/67	15	47/53	13	85/15
Konstn högskoleexamen musik	61	49/51	37	59/41	31	35/65	20	50/50	13	31/69
Konstn högskoleexamen scen o medier	20	45/55	13	46/54	1	100/0	1	100/0	3	100/0
Landskapsarkitektexamen	57	75/25	58	84/16	52	85/15	66	76/24	74	81/19
Landskapsingenjörsexamen	26	69/31	22	82/18	29	69/31	31	81/19	29	66/34
Lantmästarexamen	37	24/76	33	42/58	39	33/67	37	41/59	42	31/69
Logopedexamen	144	94/6	102	94/6	160	93/7	98	90/10	161	88/12
Läkarexamen	989	60/40	992	58/42	983	57/43	1 050	54/46	1 040	52/48
Lärarexamen	8 120	78/22	8 315	79/21	12 415	78/22	6 497	80/20	8 199	81/19
Fritidshem	54	70/30	72	60/40	167	26/24	105	74/26	206	79/21
Fritidshem/grundsk tidiga år	52	83/17	45	82/18	33	73/27	13	92/8	6	67/33
Förskola/fritidshem/grundsk tidiga år	2 335	90/10	2 393	91/9	3 066	92/8	1 292	92/8	1 603	91/9
Förskola/förskolekl/grundsk tidiga år	574	93/7	695	93/7	1 297	92/8	814	94/6	948	92/8
Förskola/förskoleklass	611	96/4	695	97/3	1 153	96/4	1 126	97/3	1 587	97/3
Förskola/förskoleklass/fritidshem	64	95/5	68	93/7	113	100/0	73	90/10	120	95/5
Grundskolans tidigare år	756	86/14	630	85/15	1 011	84/16	569	88/12	726	87/13
Grundskolans tidigare och senare år	23	83/17	14	71/29	39	64/36	13	85/15	16	81/19
Grundskolans senare år	922	70/30	943	71/29	1 461	70/30	648	70/30	782	69/31
Grundskolans senare år/gymnasieskolan	1 449	83/37	1 440	63/37	2 356	61/39	951	58/42	1 296	63/37
därav yrkeslärare	6	67/33	12	67/33	25	60/40	2	50/50	10	50/50
Gymnasieskolan	1 222	56/44	1 269	60/40	1 652	59/41	843	55/45	838	58/42
därav yrkeslärare	473	52/48	472	52/48	514	59/41	277	54/46	332	54/46
Övriga kombinationer av verksamheter	58	59/41	51	61/39	67	58/42	50	68/32	71	54/46
Maskinteknikerexamen	1	0/100	1	0/100						
Officersexamen			134	11/89	84	14/86	74	8/92	61	8/92
Optikerexamen	69	78/22	75	91/9	81	83/17	70	89/11	40	88/12
Organistexamen	16	44/56	9	44/56	5	60/40	7	71/29	1	0/100
Ortopedingenjörsexamen	21	52/48	28	61/39	18	61/39	23	65/35	23	57/43
Psykologexamen	415	74/26	404	64/36	462	68/32	505	71/29	492	71/29
Psykoterapeutexamen	205	78/22	187	78/22	155	74/26	280	80/20	220	80/20
Receptarieexamen	185	92/8	183	89/11	145	92/8	150	92/8	128	90/10
Röntgensjuksköterskeexamen	148	79/21	124	75/25	136	81/19	184	79/21	146	80/20
Sjukgymnastexamen	503	70/30	521	78/22	522	68/32	537	71/29	562	72/28
Sjukhusfysikerexamen	26	46/54	24	46/54	37	38/62	33	33/67	31	52/48
Sjuksköterskeexamen	4 239	86/14	4 019	88/12	4 139	88/12	3 917	87/3	3 828	86/14
Sjöingenjörsexamen	84	0/100	60	3/97	65	3/97	77	6/94	67	1/99
Sjökaptenexamen	96	17/83	64	9/91	115	15/85	147	17/83	100	18/82
Skogsmästarexamen	31	16/84	19	32/68	24	4/96	31	19/81	23	4/96
Skogsteknikerexamen	8	13/87	1	0/100	8	25/75	5	0/100	12	17/83
Social omsorgsexamen	300	93/7	269	92/8	113	86/14	34	85/15	17	94/6
Socionomexamen	1 750	88/12	1 856	88/12	2 206	88/12	2 436	87/13	2 369	86/14
Specialistsjuksköterskeexamen	1 957	85/15	1 848	86/14	1 826	85/15	2 046	85/15	1 942	85/15
Speciallärarexamen			73	99/1	117	93/7	189	94/6	200	95/5
Specialpedagogexamen	416	94/6	298	91/9	328	93/7	363	94/6	330	90/10
Studie- och yrkesvägledarexamen	156	87/13	184	86/14	152	95/5	201	89/11	183	94/6
Tandhygienistexamen	228	94/6	214	93/7	209	93/7	205	94/6	184	93/7
Tandläkarexamen	199	60/40	220	63/37	202	69/31	208	71/29	214	59/41
Tandteknikerexamen	76	74/26	76	83/17	53	77/23	57	82/18	75	80/20
Teologie kandidatexamen	147	57/43	112	58/42	71	51/49	37	59/41	33	42/58
Trädgårdsingenjörsexamen	17	82/18	28	89/11	36	86/14	7	71/29	17	82/18
Veterinärexamen	66	89/11	77	78/22	84	82/18	81	84/16	82	79/21
Yrkehögskoleexamen	180	54/46	45	38/62	10	30/70	15	33/67	7	71/29
Yrkesteknisk högskoleexamen	24	58/42	4	50/50	2	50/50			2	50/50
Ämneslärarexamen									4	100/0
Äldre examina, ej motsvarande generella eller yrkesexamina	5	80/20	8	38/62	3	33/67	4	50/50	2	50/50

Tabell 4. Antal nybörjare samt antal doktors- och licentiatexamen i utbildning på forskarnivå kalenderåret 2013, samt antal aktiva doktorander höstterminen 2013 per lärosäte och forskningsämnesområde.

	Naturvetenskap		Teknik		Medicin och hälsövetenskap		Lantbruksvetenskap		Samhällsvetenskap		Humaniora		Summa	
	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %
Uppsala universitet														
Nybörjare	130	35/65	39	21/79	127	61/39			58	53/47	30	37/63	384	45/55
Doktorander (aktiva)	618	36/64	184	29/71	700	56/44			425	53/47	228	50/50	2 155	47/53
Doktorsexamina	83	43/57	20	40/60	124	56/44			41	54/46	26	27/73	294	49/51
Licentiatexamen	25	32/68	5	60/40	22	64/36			10	40/60	1	100/0	63	48/52
Lunds universitet														
Nybörjare	100	43/57	93	27/73	222	55/45			52	54/46	31	52/48	498	47/53
Doktorander (aktiva)	589	38/62	512	32/68	1 104	56/44			414	54/46	260	46/54	2 879	47/53
Doktorsexamina	77	34/66	69	43/57	147	64/36			49	57/43	27	52/48	369	52/48
Licentiatexamen	10	80/20	31	32/68	3	33/67			7	57/43	5	0/100	56	41/59
Göteborgs universitet														
Nybörjare	22	27/73	0		150	62/38			51	67/33	28	61/39	251	60/40
Doktorander (aktiva)	238	49/51	1	100/0	780	59/41			430	61/39	191	57/43	1 639	58/42
Doktorsexamina	55	53/47	0		118	70/30			69	55/45	33	45/55	275	60/40
Licentiatexamen	10	50/50	0		4	25/75			17	59/41	3	100/0	34	56/44
Stockholms universitet														
Nybörjare	135	44/56	1	0/100	2	50/50			84	56/44	40	78/22	262	53/47
Doktorander (aktiva)	704	44/56	22	50/50	15	60/40			575	56/44	274	64/36	1 590	52/48
Doktorsexamina	104	40/60	1	0/100	3	67/33			78	53/47	26	69/31	212	49/51
Licentiatexamen	53	43/57	1	100/0	0				9	44/56	2	100/0	65	46/54
Umeå universitet														
Nybörjare	43	33/67	6	33/67	108	53/47			21	71/29	3	67/33	181	50/50
Doktorander (aktiva)	233	39/61	34	32/68	458	54/46			250	56/44	105	58/42	1 080	51/49
Doktorsexamina	34	35/65	0		82	62/38			35	54/46	12	42/58	163	53/47
Licentiatexamen	11	0/100	0		3	100/0			3	100/0	0		17	35/65
Linköpings universitet														
Nybörjare	54	30/70	29	28/72	56	59/41			28	54/46	3	0/100	170	42/58
Doktorander (aktiva)	317	32/68	261	23/77	372	64/36			220	65/35	30	63/37	1 200	47/53
Doktorsexamina	46	37/63	26	27/73	52	46/54			32	59/41	3	33/67	159	43/57
Licentiatexamen	20	35/65	47	15/85	4	75/25			4	75/25	1	0/100	76	26/74
Karolinska institutet														
Nybörjare	1	100/0			369	56/44							370	56/44
Doktorander (aktiva)	1	100/0			2 305	60/40							2 306	60/40
Doktorsexamina	0				337	66/34							337	66/34
Licentiatexamen	0				12	92/8							12	92/8
Kungl. Tekniska högskolan														
Nybörjare	87	25/75	191	31/69	2	50/50			11	27/73	6	50/50	297	30/70
Doktorander (aktiva)	474	29/71	1 236	28/72	37	41/59			95	46/54	40	53/47	1 881	30/70
Doktorsexamina	47	23/77	193	24/76	1	0/100			5	80/20	6	33/67	252	25/75
Licentiatexamen	20	45/55	108	23/77	3	33/67			2	50/50	2	0/100	135	27/73
Chalmers tekniska högskola														
Nybörjare	45	31/69	126	29/71							2	50/50	173	30/70
Doktorander (aktiva)	265	30/70	873	30/70							25	56/44	1 162	30/70
Doktorsexamina	43	21/79	117	27/73							3	33/67	163	26/74
Licentiatexamen	28	36/64	142	32/68							0		170	32/68
Luleå tekniska universitet														
Nybörjare	8	13/87	60	35/65	6	83/17			9	100/0	1	0/100	84	43/57
Doktorander (aktiva)	43	33/67	369	25/75	31	87/13			51	51/49	5	0/100	499	32/68
Doktorsexamina	11	45/55	53	23/77	4	100/0			5	80/20	0		73	34/66
Licentiatexamen	3	67/33	50	30/70	1	100/0			1	100/0	1	0/100	56	34/66
Handelshögskolan i Stockholm														
Nybörjare									24	46/54			24	46/54
Doktorander (aktiva)									134	42/58			134	42/58
Doktorsexamina									13	31/69			13	31/69
Licentiatexamen									2	50/50			2	50/50
Sveriges lantbruksuniversitet														
Nybörjare	43	63/37	0		0		45	58/42	3	0/100			91	58/42
Doktorander (aktiva)	202	50/50	4	50/50	2	100/0	386	57/43	32	44/56			625	54/46
Doktorsexamina	25	52/48	0		0		55	58/42	4	75/25			84	57/43
Licentiatexamen	6	50/50	0		0		7	86/14	1	0/100			14	64/36
Karlstads universitet														
Nybörjare	4	50/50	1	0/100	2	100/0			23	65/35	3	67/33	33	64/36
Doktorander (aktiva)	39	38/62	24	33/67	27	78/22			132	62/38	20	35/65	242	55/45
Doktorsexamina	5	20/80	5	80/20	3	100/0			9	78/22	2	100/0	24	71/29
Licentiatexamen	2	100/0	0		2	50/50			3	67/33	0		7	71/29
Linnéuniversitetet														
Nybörjare	12	25/75	8	13/87	7	100/0			11	64/36	1	0/100	39	46/54
Doktorander (aktiva)	93	35/65	21	33/67	42	86/14			84	57/43	25	64/36	264	53/47
Doktorsexamina	24	67/33	4	25/75	10	80/20			7	43/57	4	75/25	49	63/37
Licentiatexamen	1	0/100	2	0/100	0				0		0		3	0/100

	Naturvetenskap		Teknik		Medicin och hälsovetenskap		Lantbruksvetenskap		Samhällsvetenskap		Humaniora		Summa	
	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %	Totalt	Kv/män %
Örebro universitet														
Nybörjare	3	33/67	1	0/100	43	60/40			14	64/36	4	50/50	65	58/42
Doktorander (aktiva)	56	39/61	7	0/100	219	60/40			147	65/35	26	65/35	455	58/42
Doktorsexamina	6	50/50	0		30	60/40			28	64/36	3	67/33	67	61/39
Licentiatexamina	7	29/71	0		4	50/50			4	75/25	0		15	47/53
Mittuniversitetet														
Nybörjare	4	50/50	3	0/100	2	50/50			10	70/30	1	100/0	20	55/45
Doktorander (aktiva)	27	48/52	53	23/77	22	64/36			51	59/41	5	60/40	158	46/54
Doktorsexamina	2	50/50	18	33/67	11	100/0			7	57/43	1	100/0	39	59/41
Licentiatexamina	7	43/57	7	43/57	0				1	100/0	0		15	47/53
Blekinge tekniska högskola														
Nybörjare	4	25/75	8	50/50									12	42/58
Doktorander (aktiva)	23	26/74	64	38/62									87	34/66
Doktorsexamina	3	33/67	8	13/87									11	18/82
Licentiatexamina	3	0/100	7	43/57									10	30/70
Gymnastik- och idrottshögskolan														
Nybörjare					4	50/50							4	50/50
Doktorander (aktiva)					20	60/40							20	60/40
Doktorsexamina					0								0	
Licentiatexamina					0								0	
Högskolan i Borås														
Nybörjare			2	50/50					5	80/20	0		7	71/29
Doktorander (aktiva)			20	50/50					20	65/35	10	90/10	50	64/36
Doktorsexamina			0						0		0		0	
Licentiatexamina			0						0		0		0	
Högskolan Dalarna														
Nybörjare	3	100/0											3	100/0
Doktorander (aktiva)	8	75/25											8	75/25
Doktorsexamina	0												0	
Licentiatexamina	0												0	
Högskolan i Gävle														
Nybörjare			8	25/75					0				8	25/75
Doktorander (aktiva)			14	21/79					3	0/100			17	18/82
Doktorsexamina			0						0				0	
Licentiatexamina			0						0				0	
Högskolan i Halmstad														
Nybörjare			8	25/75					4	25/75			12	25/75
Doktorander (aktiva)			24	21/79					5	20/80			29	21/79
Doktorsexamina			1	100/0					1	0/100			2	50/50
Licentiatexamina			0						0				0	
Högskolan i Jönköping														
Nybörjare	0		6	67/33	7	86/14			12	67/33			25	72/28
Doktorander (aktiva)	1	0/100	17	29/71	28	89/11			97	63/37			143	64/36
Doktorsexamina	2	0/100	1	100/0	9	100/0			13	85/15			25	84/16
Licentiatexamina	0		1	0/100	3	100/0			0				4	75/25
Högskolan i Skövde														
Nybörjare	6	50/50											6	50/50
Doktorander (aktiva)	23	35/65											23	35/65
Doktorsexamina	0												0	
Licentiatexamina	0												0	
Högskolan Väst														
Nybörjare			11	27/73					6	67/33			17	41/59
Doktorander (aktiva)			17	18/82					12	75/25			29	41/59
Doktorsexamina			1	0/100					0				1	0/100
Licentiatexamina			0						0				0	
Malmö högskola														
Nybörjare	1	100/0			18	56/44			17	59/41	0		36	58/42
Doktorander (aktiva)	7	43/57			102	64/36			53	70/30	11	45/55	173	64/36
Doktorsexamina	0				7	43/57			2	50/50	0		9	44/56
Licentiatexamina	0				0				2	100/0	0		2	100/0
Mälardalens högskola														
Nybörjare	9	22/78	17	29/71	0				8	88/12			34	41/59
Doktorander (aktiva)	65	22/78	87	37/66	22	91/9			28	71/29			202	42/58
Doktorsexamina	8	25/75	3	33/67	0				0				11	27/73
Licentiatexamina	5	40/60	4	0/100	0				1	100/0			10	30/70
Södertörns högskola														
Nybörjare	0								0		7	29/71	7	29/71
Doktorander (aktiva)	12	83/17							17	65/35	29	41/59	58	57/43
Doktorsexamina	0								0		0		0	
Licentiatexamina	0								0		0		0	
Totalt														
Nybörjare	714	38/62	618	29/71	1 125	58/42	45	58/42	451	59/41	160	55/45	3 113	47/53
Doktorander (aktiva) netto	4 036	38/62	3 843	29/71	6 285	59/41	386	57/43	3 273	57/43	1 284	55/45	19 098	48/52
Doktorsexamina	575	39/61	520	29/71	938	64/36	55	58/42	398	57/43	146	49/51	2 632	50/50
Licentiatexamina	211	40/60	405	28/72	61	67/33	7	86/14	67	60/40	15	40/60	766	38/62

Tabell 5. Doktorandernas försörjning kalenderåret 2013 per lärosäte och forskningsämnesområde omräknat till heltidspersoner

	Anställning som doktorand	Annan anställning inom högskolan	Utbildningsbidrag	Företagsdoktorand	Anställning som läkare	Annan anställning utanför högskolan	Stipendier	Övrigt (inkl. studiemedel)	Summa
Uppsala universitet	1 126,6	33,4	141,9	11,4	72,1	116,3	118,6	58,8	1 679,0
Naturvetenskap	400,5	10,2	41,6	4,1		18,0	32,0	6,7	513,1
Teknik	115,4	3,1	0,0	3,7		3,0	13,0	4,6	142,8
Medicin och hälsovetenskap	281,6	13,1	44,5	2,9	72,1	52,7	25,4	5,0	497,2
Samhällsvetenskap	217,1	6,5	28,7	0,7		33,4	28,5	19,1	334,1
Humaniora	111,9	0,5	27,1			9,1	19,7	23,5	191,8
Lunds universitet	1 456,4	24,2	0,0	59,6	103,3	40,5	93,2	95,8	1 873,1
Naturvetenskap	437,5	2,8		6,4		0,2	18,2	12,5	477,5
Teknik	281,4	4,0		44,6		5,3	43,7	4,3	383,3
Medicin och hälsovetenskap	364,2	6,5		2,3	103,0	18,4	10,8	29,9	535,1
Samhällsvetenskap	227,8	7,8		5,6		7,6	17,1	26,6	292,4
Humaniora	145,6	3,1		0,8	0,3	9,1	3,4	22,5	184,8
Göteborgs universitet	639,8	38,3	64,5	19,7	98,1	115,6	60,9	65,6	1 102,6
Naturvetenskap	180,6	2,9	2,1	4,5		7,4	3,5	6,0	206,9
Teknik	1,0								1,0
Medicin och hälsovetenskap	165,0	16,1	52,3	4,4	98,1	67,2	15,4	19,4	437,9
Samhällsvetenskap	191,1	17,7	10,1	8,9		35,8	31,7	22,7	317,9
Humaniora	102,2	1,6		2,0		5,3	10,3	17,5	138,9
Stockholms universitet	730,3	71,3	180,8	36,5	0,0	23,1	73,6	99,4	1 215,0
Naturvetenskap	338,9	26,3	140,4	8,6		6,7	14,2	25,4	560,5
Teknik	19,7								19,8
Medicin och hälsovetenskap	3,2	0,7	4,3			0,8	1,0	0,9	10,7
Samhällsvetenskap	236,0	38,6	29,0	27,4		15,1	53,4	36,1	435,6
Humaniora	132,5	5,7	7,1	0,5		0,5	5,1	37,1	188,5
Umeå universitet	511,6	45,0	58,4	6,7	28,1	64,7	7,5	33,7	755,6
Naturvetenskap	164,9	2,8	7,3	1,1		3,7	2,9	2,3	185,0
Teknik	20,4	3,4		2,7		0,2			26,7
Medicin och hälsovetenskap	127,0	22,6	50,8	1,9	28,1	33,1	0,7	16,0	280,2
Samhällsvetenskap	151,0	15,2		0,9		12,8	3,9	6,4	190,2
Humaniora	48,3	1,0	0,3	0,1		15,0		9,0	73,7
Linköpings universitet	595,2	42,2	2,1	21,3	42,9	75,1	37,5	27,8	844,2
Naturvetenskap	203,1	14,5		7,5		5,7	22,7	3,2	256,7
Teknik	161,5	8,6	0,0	8,6		1,8	10,6	0,6	191,8
Medicin och hälsovetenskap	109,6	9,8	2,1	2,0	42,9	47,8	1,9	19,2	235,4
Samhällsvetenskap	109,0	6,1		3,2		19,9	2,2	2,2	142,7
Humaniora	12,0	3,2						2,5	17,7
Karolinska institutet	681,8	56,3	354,7	25,7	255,3	152,1	128,0	101,6	1 755,5
Naturvetenskap			0,1						0,1
Medicin och hälsovetenskap	681,8	56,3	354,6	25,7	255,3	152,1	128,0	101,6	1 755,4
Kungl. Tekniska högskolan	918,9	57,1	52,3	130,3	0,3	18,2	249,1	82,3	1 508,3
Naturvetenskap	261,3	5,3	22,6	24,3		1,4	56,8	19,6	391,2
Teknik	599,7	41,3	29,3	93,1	0,3	14,4	184,8	39,4	1 002,1
Medicin och hälsovetenskap	11,5	6,3		7,0			0,8	1,0	26,6
Samhällsvetenskap	277	2,6	0,4	5,9		2,4	4,0	16,9	59,9
Humaniora	18,7	1,7					2,7	5,5	28,6
Chalmers tekniska högskola	656,1	11,0	0,0	115,3	0,0	8,8	24,2	11,8	827,1
Naturvetenskap	161,6	0,5		14,0		3,0	7,3	2,5	189,1
Teknik	486,1	8,4		98,0		5,8	16,9	9,0	624,1
Humaniora	8,4	2,1		3,3		0,1		0,2	14,0
Luleå tekniska universitet	247,6	41,6	0,0	25,6	0,0	20,3	27,5	5,3	367,9
Naturvetenskap	21,1	5,7		1,1			3,5	1,0	32,4
Teknik	188,0	25,3		22,8		11,0	23,0	4,3	274,3
Medicin och hälsovetenskap	5,9	7,3				6,8	1,0		21,0
Samhällsvetenskap	30,8	2,3		1,7		2,4			37,2
Humaniora	1,9	1,1							2,9
Handelshögskolan i Stockholm	14,9	0,5	2,2	5,1	0,0	0,0	86,3	4,7	113,7
Samhällsvetenskap	14,9	0,5	2,2	5,1			86,3	4,7	113,7
Sveriges lantbruksuniversitet	364,7	24,6	4,0	24,4	0,0	22,4	50,3	15,3	505,6
Naturvetenskap	139,7	2,0	1,6	7,8		3,4	4,1	5,1	163,6
Teknik	2,5								2,5
Medicin och hälsovetenskap	1,2	0,1	0,4						1,7
Lantbruksvetenskap	206,7	22,1	2,0	15,6		17,9	42,5	6,6	313,2
Samhällsvetenskap	14,6	0,4		1,0		1,2	3,7	3,6	24,6

	Anställning som doktorand	Annan anställning inom högskolan	Utbildningsbidrag	Företagsdoktorand	Anställning som läkare	Annan anställning utanför högskolan	Stipendier	Övrigt (inkl. studiemedel)	Summa
Karlstads universitet	104,3	14,3	0,0	8,9	0,0	31,4	0,6	2,7	162,2
Naturvetenskap	18,1	4,3		0,5		5,0			27,9
Teknik	10,3			7,3		0,6			18,1
Medicin och hälsovetenskap	15,4	2,3				1,0	0,6		19,4
Samhällsvetenskap	52,1	6,8		1,1		20,5		2,6	83,1
Humaniora	8,4	0,9				4,3		0,1	13,7
Linnéuniversitet	138,2	13,1	0,7	3,1	0,0	6,9	11,1	11,9	184,9
Naturvetenskap	48,9	6,3		1,5		3,2	5,5	3,8	69,1
Teknik	14,1	2,3	0,7	0,5		1,3		0,9	19,8
Medicin och hälsovetenskap	25,6	1,7		0,6		0,3		1,7	29,9
Samhällsvetenskap	36,5	2,1				1,8	5,6	3,8	49,7
Humaniora	13,0	0,7		0,5		0,4		1,8	16,5
Örebro universitet	145,5	20,3	21,6	4,7	33,0	45,7	10,0	16,8	297,5
Naturvetenskap	34,7	4,0	4,6	2,2		1,9	2,4	0,7	50,4
Teknik	2,4			0,8			3,0		6,2
Medicin och hälsovetenskap	31,1	8,1	7,8	1,0	33,0	39,0	1,8	5,5	127,3
Samhällsvetenskap	64,1	6,9	9,2	0,7		4,8	2,8	9,7	98,1
Humaniora	13,2	1,3						0,9	15,5
Mittuniversitetet	97,0	12,4	0,5	7,6	0,0	7,2	6,8	2,1	133,7
Naturvetenskap	19,6	0,6		1,1		0,7	0,7		22,6
Teknik	31,5	2,6	0,5	4,3		3,0	6,2	0,1	48,2
Medicin och hälsovetenskap	10,4	7,7		0,2		3,3		0,1	21,6
Samhällsvetenskap	32,0	1,3		2,0				1,9	37,2
Humaniora	3,6	0,2				0,3			4,2
Blekinge tekniska högskola	40,6	2,6	0,0	3,6	0,0	3,9	13,6	0,8	65,0
Naturvetenskap	12,7						5,3		18,0
Teknik	28,0	2,6		3,6		3,9	8,3	0,8	47,0
Gymnastik- och idrottshögskolan	8,1	0,9	0,0	0,0	0,0	4,0	0,0	0,3	13,3
Medicin och hälsovetenskap	8,1	0,9				4,0		0,3	13,3
Högskolan i Borås	23,4	2,1	0,0	1,6	0,0	0,0	5,5	2,3	35,0
Teknik	7,5	0,2		1,4			5,3	1,7	16,1
Samhällsvetenskap	9,6	1,5		0,3		0,0	0,2	0,6	12,0
Humaniora	6,4	0,5				0,0			6,9
Högskolan Dalarna	5,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,2
Naturvetenskap	5,2								5,2
Högskolan i Gävle	11,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,1
Teknik	8,2								8,2
Samhällsvetenskap	2,9	0,1							3,0
Högskolan i Halmstad	8,9	3,2	0,0	4,4	0,0	1,2	0,8	0,5	18,9
Teknik	8,9	2,2		4,4		0,8	0,8		17,1
Samhällsvetenskap		1,0				0,4		0,5	1,9
Högskolan i Jönköping	68,7	10,2	1,3	1,7	0,0	14,0	0,9	1,7	98,5
Naturvetenskap	0,8								0,8
Teknik	11,5	0,2		1,7		0,5			13,9
Medicin och hälsovetenskap	8,3	3,7	1,3			3,5	0,3	0,6	17,7
Samhällsvetenskap	48,1	6,3				10,0	0,6	1,1	66,1
Högskolan i Skövde	8,7	2,9	0,0	2,4	0,0	0,1	0,0	0,0	14,0
Naturvetenskap	8,7	2,9		2,4		0,1			14,0
Högskolan Väst	10,0	1,3	0,0	6,8	0,0	0,0	0,0	0,0	18,1
Teknik	3,3	0,7		6,8					10,8
Samhällsvetenskap	6,7	0,6							7,3
Malmö högskola	66,0	5,6	0,0	1,6	0,0	33,2	0,5	1,7	108,6
Naturvetenskap	4,2			0,8					5,0
Medicin och hälsovetenskap	35,7	3,8		0,8		17,2	0,5	1,4	59,5
Samhällsvetenskap	21,1	1,7				13,0		0,3	36,0
Humaniora	5,0	0,1				3,0			8,2
Mälardalens högskola	73,7	17,2	0,0	23,4	0,0	13,9	3,6	2,9	134,8
Naturvetenskap	30,2	4,3		7,7		1,0	1,7	2,4	47,4
Teknik	26,5	7,2		15,7		3,7	1,9	0,5	55,5
Medicin och hälsovetenskap	8,0	4,7				5,0			17,7
Samhällsvetenskap	9,0	1,1				4,2			14,2
Södertörns högskola	45,5	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	46,8
Naturvetenskap	8,9								8,9
Samhällsvetenskap	15,5								15,5
Humaniora	21,0	0,6						0,8	22,4
Totalt	8 798,7	552,2	884,9	551,2	633,0	818,8	1 009,9	646,4	13 895,1

Tabell 6. Personalen vid universitet och högskolor oktober 2013, helårspersoner. Exklusive doktorandanställda.

Kön		Anställningskategori								Totalt
		Professor	Lektor	Meriterings- anställning	Adjunkt	Annan forskande/ undervisande personal med doktorsexamen	Annan forskande/ undervisande personal utan doktorsexamen *)	Biblioteks- personal	Övrig personal **)	
Uppsala universitet	Totalt	569	614	269	232	542	729	111	1 707	4 774
	Kvinnor	143	292	108	144	241	393	78	1 014	2 412
	Män	426	322	161	88	301	336	33	693	2 361
Lunds universitet	Totalt	727	813	344	255	371	419	147	2 602	5 679
	Kvinnor	171	336	152	126	148	168	96	1 605	2 801
	Män	556	476	193	130	223	252	51	996	2 878
Göteborgs universitet	Totalt	481	779	195	304	355	449	135	1 672	4 370
	Kvinnor	129	411	112	187	188	272	95	1 129	2 524
	Män	352	367	83	117	167	178	39	543	1 847
Stockholms universitet	Totalt	454	616	225	229	338	429	75	1 308	3 673
	Kvinnor	119	305	103	152	153	221	57	815	1 924
	Män	335	311	122	78	185	208	18	492	1 749
Umeå universitet	Totalt	321	634	182	296	207	286	71	1 369	3 365
	Kvinnor	92	280	88	165	98	141	49	847	1 760
	Män	228	354	94	131	109	145	22	522	1 605
Linköpings universitet	Totalt	335	543	202	244	56	155	80	1 058	2 673
	Kvinnor	77	224	70	132	33	72	58	702	1 368
	Män	258	320	132	112	23	83	22	356	1 305
Karolinska institutet	Totalt	392	162	642	179	307	247	61	1 955	3 944
	Kvinnor	109	95	357	137	164	121	37	1 436	2 455
	Män	283	67	285	42	143	126	24	519	1 490
Kungl. Tekniska högskolan	Totalt	304	258	184	180	283	306	32	1 211	2 758
	Kvinnor	44	58	51	49	80	85	20	707	1 095
	Män	260	200	132	131	203	221	12	504	1 663
Chalmers tekniska högskola	Totalt	195	333	119	82	157	237	34	831	1 987
	Kvinnor	19	71	30	14	45	66	27	449	721
	Män	175	261	89	68	112	171	7	382	1 266
Luleå tekniska universitet	Totalt	122	243	67	119	15	39	29	530	1 164
	Kvinnor	17	98	22	64	3	10	25	300	539
	Män	104	145	45	56	12	29	4	229	625
Handelshögskolan i Stockholm	Totalt	31	29		2	24	9	10	93	199
	Kvinnor	2	7			8	2	7	62	88
	Män	29	22		2	16	7	3	31	111
Sveriges lantbruksuniversitet	Totalt	238	122	127	110	412	357	39	1 262	2 668
	Kvinnor	66	65	62	80	165	166	25	732	1 363
	Män	171	57	65	30	247	191	14	530	1 305
Karlstads universitet	Totalt	74	255	10	234	3	19	20	320	935
	Kvinnor	18	120	4	130	1	11	19	226	528
	Män	57	136	6	104	2	8	1	94	407
Linnéuniversitetet	Totalt	106	372	27	353	22	52	41	560	1 532
	Kvinnor	24	179	13	172	12	25	31	366	822
	Män	82	193	14	180	10	27	10	194	710
Örebro universitet	Totalt	93	216	29	159	13	32	34	381	957
	Kvinnor	24	116	19	86	5	15	25	254	544
	Män	69	99	10	73	8	17	10	127	413
Mittuniversitetet	Totalt	73	162	15	163	21	45	37	277	793
	Kvinnor	17	64	5	92	8	21	30	188	425
	Män	56	98	9	71	13	24	7	90	368
Blekinge tekniska högskola	Totalt	30	79	1	66	7	21	2	183	390
	Kvinnor	4	27	1	32	2	8	2	112	189
	Män	26	52	0	34	5	13		71	201
Försvvarshögskolan	Totalt	13	23	2	47	2	126	14	94	322
	Kvinnor	1	5	2	17	2	18	8	54	107
	Män	12	18	0	30	0	108	6	40	215
Gymnastik- och idrottshögskolan	Totalt	6	24	1	28		11	4	31	103
	Kvinnor	1	13	1	10		6	4	18	52
	Män	5	11	0	18		5		13	51
Högskolan i Borås	Totalt	34	119	6	154	5	17	19	203	557
	Kvinnor	9	63	4	92	1	10	15	138	332
	Män	25	55	2	62	4	7	4	66	225
Högskolan Dalarna	Totalt	28	141	6	199	7	31	15	204	631
	Kvinnor	10	71	5	122	1	16	10	111	344
	Män	19	70	1	77	6	15	5	93	287
Högskolan i Gävle	Totalt	24	143	1	162	8	22	14	161	535
	Kvinnor	4	64	1	94	3	10	13	98	286
	Män	20	79		69	5	12	1	63	248
Högskolan i Halmstad	Totalt	30	107	10	117	7	6	15	194	485
	Kvinnor	4	53	3	59	3	2	10	123	257
	Män	25	54	7	58	3	5	6	70	228
Högskolan i Jönköping	Totalt	42	128	12	153	5	3	20	221	583
	Kvinnor	11	60	7	93	2	3	11	140	326
	Män	31	68	5	60	2		9	81	257

*) Samt dem som saknar uppgift om utbildning

**) Teknisk och administrativ personal, lokalvårdare, arvodister

Kön		Anställningskategori								Totalt
		Professor	Lektor	Meriterings- anställning	Adjunkt	Annan forskande/ undervisande personal med doktorsexamen	Annan forskande/ undervisande personal utan doktorsexamen *)	Biblioteks- personal	Övrig personal **)	
Högskolan Kristianstad	Totalt	21	132	4	159	2	6	10	142	476
	Kvinnor	7	74	3	110	0	5	5	91	293
	Män	14	59	1	49	2	1	5	51	183
Högskolan i Skövde	Totalt	24	115	5	84	2	21	11	148	411
	Kvinnor	6	48	2	37	2	5	8	97	205
	Män	18	68	3	47		16	4	52	205
Högskolan Väst	Totalt	16	112	2	119	5	25	13	155	448
	Kvinnor	5	68		70	3	8	13	107	274
	Män	11	44	2	49	2	17	0	48	174
Malmö högskola	Totalt	81	296	18	278	14	57	42	563	1 348
	Kvinnor	29	143	15	170	6	38	31	363	796
	Män	53	152	3	108	8	19	10	200	552
Mälardalens högskola	Totalt	40	169	15	195	5	10	18	265	717
	Kvinnor	13	78	6	109	2		10	187	404
	Män	27	91	10	86	4	10	8	78	313
Södertörns högskola	Totalt	49	175	14	69	12	15	23	246	601
	Kvinnor	13	97	8	38	4	8	20	160	349
	Män	36	78	6	30	8	6	3	86	253
Beckmans Designhögskola	Totalt		9		1	1	1	1	6	18
	Kvinnor		5		0	1		1	5	12
	Män		4		1		1		1	6
Dans- och cirkushögskolan	Totalt	2	18		10		2	1	27	60
	Kvinnor	2	12		5		2	1	19	41
	Män		6		5		0		8	19
Konstfack	Totalt	12	23		15	4	11	4	66	135
	Kvinnor	8	13		7	3	7	2	46	85
	Män	4	10		7	1	5	2	21	50
Kungl. Konsthögskolan	Totalt	10	4		11		3	2	17	47
	Kvinnor	6	2		7		1	1	10	27
	Män	4	2		5		3	1	7	20
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	Totalt	23	22	0	30		5	2	59	140
	Kvinnor	5	7		12		3	2	31	60
	Män	18	15	0	18		2		27	81
Operahögskolan i Stockholm	Totalt	3	1		5	0	15			25
	Kvinnor	1	1		3	0	7			13
	Män	2			2		8			12
Stockholms dramatiska högskola	Totalt	8	17		6		8	2	55	96
	Kvinnor	4	10		3		6	1	31	55
	Män	4	7		3		2	1	24	41
Ersta Sköndal högskola	Totalt	9	33		26	6	9	8	27	117
	Kvinnor	5	18		23	2	5	6	17	76
	Män	5	15		3	3	4	2	10	41
Gammelkroppa skogsskola	Totalt				2		2			4
	Kvinnor						1			1
	Män				2		1			3
Johannelunds teologiska högskola	Totalt	0	6		4		1	2	5	18
	Kvinnor				2			1	4	6
	Män	0	6		2		1	1	2	12
Newmaninstitutet	Totalt	2	3		1	1	1		4	12
	Kvinnor		1		1		0		2	4
	Män	2	3			1	0		2	8
Röda Korsets Högskola	Totalt	1	12		19	3		4	18	57
	Kvinnor		8		19	3		3	14	46
	Män	1	4			1		1	5	11
Sophiahemmet Högskola	Totalt	6	12		34	2	2	5	22	82
	Kvinnor	4	10		28	2	2	5	14	65
	Män	2	2		6				8	18
Stockholms Musikpedagogiska Institut	Totalt		2		8	0	2		3	15
	Kvinnor		1		4		1		1	6
	Män		1		4	0	1		3	8
Teologiska Högskolan, Stockholm	Totalt	1	10		1			2	6	20
	Kvinnor		4		1			1	4	10
	Män	1	6						2	9
Örebro Teologiska Högskola	Totalt		4		4			1	3	13
	Kvinnor				1			1	2	4
	Män		4		3			1	2	10
Ericastiftelsen	Totalt		1		4	1	2		3	10
	Kvinnor		1		3		2		3	8
	Män				1	1	0		1	3
Ensk. psykoterapeututb.anordnare	Totalt	1	2		3	0	7		4	18
	Kvinnor	0	2		3	0	3		4	12
	Män	1	0		0	0	4			5
Totalt	Totalt	5 029	8 091	2 734	5 154	3 227	4 250	1 207	20 275	49 968
	Kvinnor	1 223	3 681	1 251	2 903	1 395	1 962	859	12 838	26 113
	Män	3 805	4 410	1 483	2 251	1 833	2 288	348	7 437	23 855

Tabell 7. Lärosätenas intäkter, kostnader, verksamhetsutfall, årets kapitalförändring och balanserad kapitalförändring enligt fastställda resultaträkningar, budgetåret 2013, tkr. Tabellen är en sammanställning av de statliga universitetens och högskolornas fastställda resultaträkningar samt ekonomiska uppgifter som högskolor med enskild huvudman har lämnat till Universitetskanslersämbetet. Summeringarna har gjorts för att ge en bild av högskolesektorns omfattning.

	Verksamhetens intäkter					Verksamhetens kostnader				
	Statsanslag	Avgifter o andra ersättningar	Bidrag	Finansiella intäkter	Summa intäkter	Personal-kostnader	Lokal-kostnader	Klinisk utbildn och forskning *)	Övriga drift-kostnader	Finansiella kostnader
Uppsala universitet	3 556 343	545 043	1 811 069	33 809	5 946 264	3 765 991	657 869	265 829	961 007	6 326
Lunds universitet	4 104 147	667 435	2 411 841	47 891	7 231 314	4 595 563	945 627	412 886	1 051 784	11 320
Göteborgs universitet	3 700 145	506 796	1 371 264	30 481	5 608 686	3 376 735	628 309	490 938	811 908	6 933
Stockholms universitet	3 089 448	321 360	1 095 622	24 972	4 531 402	2 987 032	424 451		684 216	4 353
Umeå universitet	2 510 592	560 315	883 408	15 275	3 969 591	2 511 749	397 423	308 336	707 952	5 105
Linköpings universitet	2 270 897	212 787	925 014	14 002	3 422 699	2 200 739	459 344	192 022	496 901	2 667
Karolinska institutet	2 637 584	709 537	2 397 965	50 730	5 795 816	2 990 305	741 187	580 378	1 264 113	9 649
Kungl. Tekniska högskolan	2 021 228	423 844	1 576 814	16 236	4 038 122	2 460 926	698 343		684 704	5 527
Chalmers tekniska högskola	1 555 247	309 502	1 350 623	23 902	3 239 275	1 987 668	430 054		721 392	41 423
Luleå tekniska universitet	1 023 472	129 095	418 793	6 761	1 578 121	973 871	180 685		373 534	1 423
Handelshögskolan i Stockholm	74 433	51 759	210 739	4 371	341 302	209 195	76 699		63 810	581
Sveriges lantbruksuniversitet***)	1 576 459	594 411	911 613	11 006	3 093 489	1 948 346	330 524		684 076	12 177
Karlstads universitet	758 814	80 803	147 244	2 558	989 419	693 765	128 120		140 535	989
Linnéuniversitetet	1 248 612	197 464	162 478	6 063	1 614 617	1 048 110	191 796		309 310	1 401
Örebro universitet	883 376	52 173	139 114	6 651	1 081 314	695 298	154 416		175 837	976
Mittuniversitetet	712 129	48 250	168 203	3269	931 851	614 627	113 286		168 080	1 047
Blekinge tekniska högskola	345 849	39 011	71 219	412	456 491	322 142	51 332		68 584	281
Försvarshögskolan	226 660	237 680	17 586	1 734	483 660	279 865	52 484		162 935	584
Gymnastik- och idrottshögskolan	105 260	7 063	19 034	462	131 819	82 258	24 561		25 906	216
Högskolan i Borås	483 250	42 614	59 171	1 222	586 257	404 382	79 429		97 807	1 201
Högskolan Dalarna	442 924	71 894	78 859	2 882	596 559	421 086	63 875		92 371	460
Högskolan på Gotland****)	72 498	12 373	23 036	323	108 230	61 423	10 276		23 600	125
Högskolan i Gävle	493 018	24 510	42 459	2 912	562 899	394 428	78 710		86 780	353
Högskolan i Halmstad	410 458	29 924	59 225	1 205	500 812	340 014	74 189		71 413	413
Högskolan i Jönköping	591 727	84 187	98 453	23 593	797 960	489 483	91 080		166 168	2 171
Högskolan Kristianstad	395 869	53 594	19 502	1 694	470 659	335 712	49 480		80 762	422
Högskolan i Skövde	350 798	25 518	57 612	2 968	436 896	274 791	59 633		60 783	561
Högskolan Väst	392 518	30 427	59 209	1 531	483 684	328 557	45 285		62 817	631
Malmö högskola	992 502	135 576	131975	4 429	1 264 482	905 332	166 172		191 535	1 434
Mälardalens högskola	640 721	38 690	161 380	3 912	844 703	554 701	97 010		153 211	981
Södertörns högskola	405 883	19 897	229 435	2 686	657 901	434 177	108 979		92 566	329
Beckmans designhögskola	28 259	0	2 541	189	30 989	13 920	9 877		6 128	0
Dans- och Cirkushögskolan	59 053	4 243	7 173	177	70 646	40 539	16 204		12 059	170
Konstfack	150 138	6 190	6 562	331	163 221	91 066	42 551		25 296	202
Kungl. Konsthögskolan	64 863	2 513	2 772	158	70 306	34 904	19 961		15 331	53
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	150 614	2 610	1 422	322	154 968	102 626	22 444		19 871	258
Operahögskolan i Stockholm	23 439	4 137	2 354	26	29 956	17 039	6 228		7614	8
Stockholms dramatiska högskola	138 614	836	12 737	335	152 523	71 484	34 565		32 969	172
Ersta Sköndal högskola	75 543	54 935	15 404	223	146 104	89 742	15 993		36 454	0
Gammelkroppa skogsskola	2 330	7 011	1 924	0	11 265	5 882	2 910		2 056	98
Johannelunds teologiska högskola	3 333	80	4 664	0	8 077	4 300	2 885		566	3
Newmaninstitutet	4 762	1 564	4 304	4	10 634	6 276	15		2 769	87
Röda korsets högskola	57 044	3 144	164	0	60 352	40 273	3 975		18 829	1 535
Sophiahemmet högskola	46 566	23 575	20 743	19	90 902	57 274	10 226		22 320	16
Stockholms musikpedagogiska institut	11 097	2 928	0	11	14 036	9 174	3 285		1 686	2
Teologiska högskolan Stockholm	9 476	3 992	5 925	0	19 393	11 884	3 470		3 678	4
Örebro teologiska högskola	4 285	834	6 800	0	11 919	7 857	1 143		2 919	0
Ericastiftelsen	6 825	900	0	11	7 736	6 773	433		678	3
Riket totalt	38 909 102	6 383 024	17 205 448	351 748	62 849 321	39 299 284	7 806 793	2 250 389	10 947 620	124 670

*) Ingår i övriga driftskostnader i de fastställda resultaträkningarna.

***) Exkl. årets kapitalförändring.

****) Summa intäkter inkluderar Fortlöpande miljöanalys med 394 538 tkr, varav anslag 105 859 tkr. I summa kostnader ingår Fortlöpande miljöanalys med 392 683 tkr.

*****) Avser 1/1 - 30/6 2013. Från 1 juli 2013 ingår Högskolan på Gotland i Uppsala universitet.

			Resultat från andelar i hel- och delägda företag	Uppbördsverksamhet			Transfereringar			Årets kapital- förändring	Balanserad kapital- förändring **)
Avskrivningar	Summa kostnader	Verksamhets- utfall	Saldo	Intäkter av uppbörd	Varav inlevererat	Saldo	Erhållna medel	Lämnade bidrag	Saldo		
230 889	5 887 911	58 353	2 775				447 855	447 855	0	61 128	1 128 381
290 907	7 308 087	-76 773	108				243 667	243 667	0	-76 665	1 654 260
178 645	5 493 469	115 217	-5 460				184 968	184 968	0	109 757	844 642
88 513	4 188 565	342 837	1 940				163 412	163 412	0	344 777	655 980
147 571	4 078 137	-108 546	13				142 140	142 140	0	-108 533	676 394
127 762	3 479 434	-56 735	-170				129 338	129 338	0	-56 905	803 967
211 369	5 797 001	-1 184	8 825	2 186	2 219	-34	150 294	150 294	0	7 606	1 232 865
181 860	4 031 360	6 762	1 337				380 751	380 751	0	8 100	641 159
104 902	3 285 439	-46 164								-46 164	457 792
34 792	1 564 305	13 816	-2 207				56 160	56 160	0	11 609	367 314
1 009	351 294	-9 992	11 149							1 157	152 287
114 035	3 089 158	4 331	-3 430				131 465	131 465	0	901	265 861
28 488	991 897	-2 478	-1 440				15 841	15 841	0	-3 918	111 123
35 560	1 586 177	28 440					38 773	38 773	0	28 440	150 545
29 369	1 055 896	25 418	-17				14 720	14 720	0	25 401	374 520
27 830	924 868	6 983	25				8 338	8 338	0	7 008	199 480
8 938	451 277	5 214					4 360	4 360	0	5 214	2 131
7 627	503 495	-19 835					594	594	0	-19 835	80 700
6 145	139 086	-7 267					13 781	13 781	0	-7 267	29 333
21 401	604 220	-17 963	-978				16 341	16 341	0	-18 941	68 454
13 935	591 727	4 832					1 332	1 332	0	4 832	161 023
1 139	96 563	11 667					1 639	1 639	0	11 667	23 554
12 259	572 530	-9 631					5 546	5 546	0	-9 631	194 303
14 120	500 149	663	-217				5 307	5 327	-20	426	69 233
13 610	762 512	35 448		0	-399	399				35 847	117 127
11 362	477 738	-7 079	-251				3 599	3 599	0	-7 330	91 090
11 008	406 776	30 120					2 094	2 094	0	30 120	55 524
17 092	454 382	29 302					3 079	3 079	0	29 302	57 345
34 527	1 298 999	-34 517		1 569	1 569		6 862	6 862	0	-34 517	224 795
18 230	824 133	20 570					14 368	14 368	0	20 570	159 433
9 169	645 220	12 681					4 514	4 514	0	12 681	40 992
500	30 425	564								564	
2 654	71 626	-980					58	58	0	-980	8 649
10 585	169 700	-6 479					1 128	1 128	0	-6 479	22 908
1 501	71 750	-1 444					2 264	2 264	0	-1 444	12 802
7 653	152 852	2 116					19	19	0	2 116	24 286
826	31 715	-1 759					457	457	0	-1 759	2 960
6 523	145 713	6 810					34	34	0	6 810	16 502
1 797	143 986	2 118								2 118	4 634
257	11 203	62								62	
78	7 832	245								245	
0	9 147	1 487								1 487	
3 501	68 113	-7 761								-7 761	
3 586	93 422	-2 520								-2 520	
143	14 290	-254								-254	
11	19 047	346								346	
0	11 919	0								0	
0	7 887	-151								-151	
2 073 678	62 502 432	346 890	12 002	3 755	3 389	365	2 195 098	2 195 118	-20	359 237	11 184 348

Tabell 8. Lärosätenas totala intäkter till forskning, konstnärligt utvecklingsarbete och utbildning på forskarnivå 2013, per finansjär, tkr.
Uppgift per finansjär har lärosätena hämtat ur internredovisningen.

	Anslag	Vetenskaps- rådet	Forte	Formas	Vinnova	Kammar- kollegiet ^{*)}	Statliga universitet/ högskolor	Övriga stat- liga myndig- heter	Enskilda utbildnings- anordnare
Uppsala universitet	1 966 523	548 431	34 555	78 672	57 233	24 144	124 801	184 053	4 239
Lunds universitet	2 190 318	781 773	52 408	115 780	98 655	2 900	47 523	232 094	8 882
Göteborgs universitet ¹⁾	1 721 840	472 048	71 168	111 525	43 572	6 581	35 858	196 358	29 240
Stockholms universitet	1 436 230	317 331	72 682	69 591	33 416	49 953	35 874	126 622	
Umeå universitet	1 137 131	275 376	41 152	54 269	23 982	6 807	94 439	178 144	151
Linköpings universitet	840 888	236 364	33 987	20 052	61 451		60 538	143 171	3 708
Karolinska institutet	1 762 816	677 368	102 492	20 057	61 274	16 230	120 305	146 527	700
Kungl. Tekniska högskolan	1 064 061	327 901	5 216	61 766	155 036	10 623	144 946	231 670	4 228
Chalmers tekniska högskola	769 049	274 000	41	65 512	182 727	15 707	104 642	233 244	
Luleå tekniska universitet	336 292	14 479	1 884	14 962	55 721	376	23 485	102 714	
Handelshögskolan i Stockholm		2 393	1 000		16 370		821	1 826	
Sveriges lantbruksuniversitet	1 020 273	59 597		214 403	12 659		44 275	229 304	
Karlstads universitet	194 657	19 403	5 148	307	9 398		4 561	34 969	
Linnéuniversitetet	275 823	23 292	3 245	1 066	5 631		25 565	17 218	
Örebro universitet	216 478	18 683	4 586	1 172	3 465		8 658	23 153	30
Mittuniversitetet	198 619	5 620	859	693	14 454	2 291	6 007	34 942	152
Blekinge tekniska högskola	83 122				2 481		7 865	12 486	
Försvarshögskolan	64 281	1 030		115	2 529		319	49 900	
Gymnastik- och idrottshögskolan	18 365	5 126		17	1 400	1 000	1 609	1 490	
Högskolan i Borås	53 368	7 922	499	-28	3 624		2 146	8 887	2 385
Högskolan Dalarna	53 996	4 951		728	348	386	6 220	13 846	21
Högskolan på Gotland ²⁾	10 422	823				2 074	1 165	3 458	
Högskolan i Gävle	82 229	2 176	6 055	1 081	3 772		3 955	10 050	
Högskolan i Halmstad	53 955	5 392		792	7 839		2 483	4 668	199
Högskolan i Jönköping	84 655	8 601	163	3 372	6 231		7 980	12 877	
Högskolan Kristianstad	45 739	1 445		820	26		628	1 353	
Högskolan i Skövde	39 767	70	1 760	1 965	4 766		4 266	3 028	
Högskolan Väst	39 190	1 075	1 145	346	8 041		1 025	6 102	332
Malmö högskola	105 214	28 374	5 370	4 419	7 911	2 548	9 498	19 997	
Mälardalens högskola	78 135	10 851			15 775		16 272	23 795	
Södertörns högskola	40 504	8 869	1 948	1 661	3 204		2 280	3 305	
Beckmans Designhögskola									
Dans- och cirkushögskolan	5 642	2 216					300	20	
Konstfack	7 557	1 316			77		225	1 094	
Kungl. Konsthögskolan	4 326	243		182			300	501	
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	7 647	74				4	190	9	
Operahögskolan i Stockholm	4 809						233	2 018	
Stockholms dramatiska högskola	23 640							412	
Ersta Sköndal högskola		1 900					294	375	
Gammelkroppa skogsskola									
Johannelunds teologiska högskola									
Newmanistitutet									
Röda Korsets Högskola									
Sophiahemmet Högskola									
Stockholms Musikpedagogiska In- stitut									
Teologiska Högskolan Stockholm									
Örebro Teologiska Högskola									
Ericastiftelsen									
Totalt	16 037 561	4 146 513	447 363	845 297	903 068	141 624	951 551	2 295 680	54 267

Forte = Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd

Formas = Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad.

^{*)} Avser anslagsmedel som utbetalats av Kammarkollegiet enligt regeringens beslut.

^{**)} Avser bidrag från STINT, Stiftelsen för internationella institutet för industriell miljöekonomi vid Lunds universitet, KK-stiftelsen, MISTRA, SSF, Vårdalstiftelsen, Östersjöstiftelsen

^{***)} Bidrag från Cancerfonden, Hjärt-Lungfonden, Stiftelsen Riksbankens jubileumsfond, Wallenbergstiftelserna samt övriga svenska stiftelser och organisationer utan vinstsyfte. Här ingår också intäkter från stiftelser förvaldade av lärosätet.

^{****)} Avser finansiella intäkter inom såväl forskning, konstnärligt utvecklingsarbete och utbildning på forskarnivå som inom uppdragsforskning.

¹⁾ Göteborgs universitet redovisar inkomster per finansjär i stället för intäkter. Periodiseringen sker i kategorin "övrigt".

²⁾ Avser 1/1 - 30/6 2013. Från 1 juli 2013 ingår Högskolan på Gotland i Uppsala universitet.

Kommun/ landsting	EU	Företag i Sverige	Offentliga forsknings- stiftelser**)	Organisationer utan vinstsyfte i Sverige ***)	Företag i utlandet	Organisationer utan vinstsyfte i utlandet	Övrigt	Finansiella intäkter****)	Summa
125 738	194 687	81 225	68 634	504 022	26 379	48 159	10 522	30 022	4 112 039
141 834	210 453	105 827	103 302	594 834	54 646	96 322	1 465	34 991	4 874 006
166 946	88 412	74 130	35 751	384 322	12 998	49 613	-78 951	24 762	3 446 169
20 286	77 312	37 087	41 712	175 270	2 390	43 697	82 378	11 502	2 633 333
99 853	89 381	41 866	21 064	237 076	4 419	10 941	10 897	8 909	2 335 856
126 230	61 293	52 528	73 621	151 341	12 849	3 431	1 319	8 834	1 891 602
396 466	192 458	193 553	80 143	730 015	85 428	160 842	7 441	50 730	4 804 845
25 860	253 763	173 046	94 981	197 509	23 199	38 255	10 119	14 096	2 836 275
35 929	158 542	150 984	103 909	146 221	31 784	46 703	356	18 417	2 337 765
15 981	103 654	119 725	11 989	35 809	10 485	5 165	970	3 677	857 368
1 100		42 584		54 944		-116	21 821	2 531	145 274
15 571	62 769	167 045	39 138	127 755	24 079	18 918	36 353	10 930	2 083 069
16 341	12 262	9 959	16 710	13 123	1 275	771	1 142	844	340 870
10 763	5 460	21 382	11 023	31 030		59	2 278	1 124	434 959
27 436	16 201	4 535	18 885	16 114	672	1 370	1 318	1 081	363 837
7 059	48 286	9 674	28 306	9 006	2 007	1 284	201	1 852	371 312
14 206	6 889	5 708	17 190	1 421	1 317	395	885	113	154 078
247		570	101	1 912			1 358	526	122 888
625		876		7 098	115	73	170	81	38 045
14 518	3 298	4 621	5 465	12 236	36	247	167	238	119 629
8 423		11 729	1 078	3 356	660	1 814	605	471	108 632
246	1 128	382	-320	1 530	7	72	36	55	21 078
2 307	1 038	5 084	1 583	3 399		224	308	446	123 707
4 364	1 412	4 235	26 410	1 385			604	256	113 994
12 072	3 220	3 697	12 934	22 871	140	464	11 056	22 979	213 312
5 409	727	615	2 057	1 763	68		5		60 657
3 313	6 430	4 300	23 442	3 014		10		1 891	98 022
3 991	18 992	1 574	12 763	1 292	472	236	143	168	96 886
16 441	13 656	2 080	8 660	9 542	3 219	2	2 504	470	239 901
15 218	1 005	14 520	38 342	2 849	2 034	190	15	1 028	220 029
4 507	2 116	2 120	181 950	18 117		428	737	1 238	272 984
									0
							398	21	8 596
			196	155		11		15	10 646
		10							5 562
32	41	6		32	1		45	16	8 097
									7 060
			0				34		24 087
1 569	395			15 691			2 164	34	22 422
									0
									0
						212			212
									0
				18 699					18 699
									0
				602					602
									0
									0
1 340 881	1 635 280	1 347 277	1 081 019	3 535 355	300 679	529 792	130 863	254 348	35 978 404

Tabell 9. Lärosätenas intäkter till utbildning på grundnivå och avancerad nivå enligt uppdrag i regleringsbrev, per typ av finansiering, samt omfattningen av beställd utbildning respektive uppdragsutbildning budgetåret 2013, tkr. Summan utgör verksamhetsområdet utbildning på grundnivå och avancerad nivå.

	Utbildning på grundnivå och avancerad nivå					Uppdragsverksamhet			Summa
	Ramanslag el. motsv. *)	Övriga anslag **)	Anmäl- nings- och studieav- gifter	Övriga avgifts- intäkter (exklusive studieavgifter)	Bidrag	Finansiella intäkter ***)	Beställd utbildning	Uppdrags- utbildning	
Uppsala universitet	1 491 595	98 225	22289	79 990	42 939	3 352	4 389	91 446	1 834 225
Lunds universitet	1 775 537	138 293	49049	231 206	40 688	12 835	2 327	107 373	2 357 308
Göteborgs universitet	1 822 765	155 540	11503	35 078	50 292	5 719	18 232	63 388	2 162 517
Stockholms universitet	1 596 947	56271	14597	67 593	59 393	13 470	1 910	87 888	1 898 069
Umeå universitet	1 213 911	159 550	13690	120 817	21 321	6 279		98 168	1 633 736
Linköpings universitet	1 343 681	86 328	7985	35 685	38 711	5 168	459	13 080	1 531 097
Karolinska institutet	630 168	244 600	9263	26 605	18 901		6 780	54 652	990 969
Kungl. Tekniska högskolan	957 166		46231	91 778	58 323	2 131	20 962	25 255	1 201 846
Chalmers tekniska högskola	786 198		37037	37 305	20 828	5 484		14 657	901 509
Luleå tekniska universitet	659 425	27 755	768	15 637	5 456	3 035	598	8 080	720 754
Handelshögskolan i Stockholm	74 433		6150	21 883	91 722	1 840			196 028
Sveriges lantbruksuniversitet	450 327		1647	146 572	7 022	46		10 268	615 882
Karlstads universitet	564 157		536	17 280	24 666	1 714		40 196	648 549
Linnéuniversitetet	957 621	15 168	9540	21 578	18 646	4 275		152 830	1 179 658
Örebro universitet	657 165	9 733	1551	20 364	10 969	5 570	5 948	6 177	717 477
Mittuniversitetet	513 334	176	2316	16 769	13 237	1 417	2 012	11 276	560 537
Blekinge tekniska högskola	262 198	529	9 752	15 428	8 376	299	210	5 621	302 413
Försvvarshögskolan	162 232	147		7 859	409	461	126	189 537	360 771
Gymnastik- och idrottshögskolan	86 895			5 624	481	381		393	93 774
Högskolan i Borås	428 737	1 145	3933	7 340	3 513	918	338	20 704	466 628
Högskolan Dalarna	388 928		3144	16 730	20 298	2 252		56 576	487 928
Högskolan på Gotland ¹⁾	62 076		220	8 221	13 391	259	2 918	67	87 152
Högskolan i Gävle	410 789		7354	4 050	4 424	2 466		10 109	439 192
Högskolan i Halmstad	355 798	705	10267	6 161	6 345	949	986	5 606	386 817
Högskolan i Jönköping	507 072		13204	15 857	13 569	614	12 804	21 528	584 648
Högskolan Kristianstad	343 992	6 138	2141	13 157	6 384	1 694	7 827	28 670	410 003
Högskolan i Skövde	310 591	440	2945	6 881	1 232	1 077		15 708	338 874
Högskolan Väst	350 965	2 363	2364	3 877	2 995	1 364	555	22 316	386 799
Malmö högskola	819 850	67 438	5127	41 961	20 643	3 780		65 778	1 024 577
Mälardalens högskola	554 796	7 790	3047	9 621	28 303	2 798	2 399	15 920	624 674
Södertörns högskola	363 505	1 874	330	4 640	4 623	1 448	246	8 251	384 917
Beckmans Designhögskola	28 259				2 541	189			30 989
Dans- och cirkushögskolan	52 169	1 242	551	3 437	4 495	156			62 050
Konstfack	141 339	1 242	1268	3 390	3 488	316	643	889	152 575
Kungl. Konsthögskolan	59 295	1 242	425	1 300	1 690	158	634		64 744
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	118 001	24 966	514	1 932	1 112	306		40	146 871
Operahögskolan i Stockholm	17 388	1 242	417	1 702	2 121	26			22 896
Stockholms dramatiska högskola	112 037	2 937		738	12 325	335		64	128 436
Ersta Sköndal högskola	75 543			5 319	13 061	144		29 615	123 682
Gammelkroppa skogsskola	2 330			5 126	961			2 848	11 265
Johannelunds teologiska högskola	3 333				4 664			80	8 077
Newmanistitutet	4 762			1 564	4 092	4			10 422
Röda Korsets Högskola	57 044				164			3 144	60 352
Sophiahemmet Högskola	46 566			2 053	2 043			21 541	72 203
Stockholms Musikpedagogiska Institut	11 097			1 268		11	1 071	588	14 035
Teologiska Högskolan Stockholm	9 476			3 388	5 723		204		18 791
ÖrebroTeologiska Högskola	4 285			834	6 800				11 919
Ericastiftelsen	6 825			544		11		356	7 736
Totalt	21 652 603	1 113 079	301 155	1 186 142	723 380	94 751	94 578	1 310 683	26 476 371

*) För enskilda utbildningsanordnare disponeras anslagen av Kammarkollegiet och är därför i teknisk mening inte anslag utan bidrag. För att möjliggöra totalsammanställningar väljer UKÄ ändå att gruppera dessa medel bland anslag.

***) Avser ersättning för klinisk utbildning samt särskilda åtaganden för universitet och högskolor.

****) Avser finansiella intäkter inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå enligt uppdrag i regleringsbrev. Finansiella intäkter från uppdragsverksamheten ingår under posterna beställd utbildning samt uppdragsutbildning.

¹⁾ Avser 1/1 - 30/6 2013. Från 1 juli 2013 ingår Högskolan på Gotland i Uppsala universitet.

Tabell 10. Antal utvärderade utbildningar, antal utfärdade examina och helårsekvivalenter inom de utvärderade utbildningarna samt tilldelade anslag inom ramen för den kvalitetsbaserade resurstilldelningen 2014 (per lärosäte).

Lärosäte	Antal utvärderade utbildningar *)	Totalt	Antal examina 2012 **)			Antal helårsekvivalenter 2012***)				Anslag Tkr 2014****)
			Bristande kvalitet	Hög kvalitet	Mkt hög kvalitet	Totalt	Bristande kvalitet	Hög kvalitet	Mkt hög kvalitet	
Uppsala universitet	69	1 117	123	645	349	3 483	323	1 821	1 339	32 447
Lunds universitet	89	1 553	146	952	455	5 108	489	3 001	1 619	35 375
Göteborgs universitet	58	734	60	585	89	2 235	167	1 828	240	11 215
Stockholms universitet	67	775	421	290	64	2 369	1 408	811	150	6 533
Umeå universitet	53	591	104	326	161	1 855	271	1 067	517	12 861
Linköpings universitet	68	2 166	192	1 713	261	6 587	526	5 259	802	15 096
Karolinska institutet	10	409	53	168	188	1 191	159	464	568	7 747
Kungl. Tekniska högskolan	36	2 069	286	1 663	120	6 290	719	5 199	372	7 926
Chalmers tekniska högskola	50	2 726	136	1 779	811	8 348	272	5 411	2 665	39 607
Luleå tekniska universitet	24	364	53	277	34	1 250	192	963	95	2 300
Sveriges lantbruksuniversitet	26	661	19	639	3	2 150	38	2 103	9	146
Karlstads universitet	30	196	50	121	25	612	180	367	65	1 054
Linnéuniversitetet	39	317	143	144	30	850	387	373	90	1 491
Örebro universitet	31	416	163	232	21	1 313	464	800	49	3 630
Mittuniversitetet	20	157	90	65	2	382	183	193	6	194
Blekinge tekniska högskola	13	461	96	365	0	965	173	792	0	1 378
Högskolan i Borås	15	227	144	83	0	593	396	197	0	632
Högskolan Dalarna	10	53	27	19	7	125	47	57	21	340
Högskolan i Gävle	21	191	37	114	40	535	85	330	120	1 217
Högskolan i Halmstad	28	282	179	103	0	744	475	269	0	389
Högskolan i Jönköping	18	672	120	552	0	1 965	345	1 620	0	4 376
Högskolan Kristianstad	9	55	37	18	0	125	85	40	0	3 355
Högskolan i Skövde	15	227	30	146	51	561	84	330	147	2 691
Högskolan Väst	8	97	6	90	1	287	18	266	3	49
Malmö högskola	14	265	16	206	43	743	48	580	115	2 026
Mälardalens högskola	20	237	107	130	0	652	276	376	0	2 189
Södertörns högskola	10	121	41	73	7	335	123	191	21	616
Gammelkroppa skogsskola	1	3	0	3	0	9	0	9	0	0
Totalt	852	17 142	2 879	11 501	2 762	51 659	7 933	34 715	9 012	196 880

*) Antal utbildningar som Högskolverket/UKÄ har utvärderat och fattat beslut om under perioden 27 juni 2012–5 november 2013 och som ingår i underlaget till den kvalitetsbaserade resurstilldelningen 2014.

**) Antal utfärdade examina under 2012 inom de utvärderade utbildningarna, totalt och fördelat på respektive omdöme i utvärderingen (bristande kvalitet, hög kvalitet och mycket hög kvalitet).

***) Antal helårsekvivalenter beräknas genom att antalet examina multipliceras med det antal år av heltidsstudier som krävs för respektive examen.

Kandidatexamen multipliceras t.ex. med 3 och civilingenjörsexamen med 5 för att uppnå det slutliga antalet helårsekvivalenter.

****) Tilldelade anslag enligt universitetens och högskolornas regleringsbrev för 2014.

KVALITETSDEKLARATION

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har av regering och riksdag ålagts ett ansvar för nationell uppföljning och analys av frågor som rör universitet och högskolor. UKÄ är statistikansvarig myndighet för högskoleväsendet. Detta enligt en till lagen om den officiella statistiken (2001:99) anslutande förordning (2001:100). Enligt förordningen ska den officiella statistiken dokumenteras, kvalitetsdeklaras och hållas allmänt tillgänglig enligt föreskrifter som Statistiska centralbyrån (SCB) meddelar.

Källorna till UKÄ:s uppföljning av högskoleväsendet är uppgifter från universitets- och högskoleregistret och registret över högskolans personal vid SCB, samt universitetens och högskolornas årsredovisningar. Ekonomiska uppgifter samlar UKÄ in direkt från lärosätena. Därutöver har vissa uppgifter inhämtats från Centrala studienämnden och SCB:s forskningsstatistik.

Studerandedata till universitets- och högskoleregistret hämtas huvudsakligen från det lokala studiedokumentationssystemet Ladok. Uppgifterna till registret över högskolans personal rapporterar de statliga lärosätena via sina lönesystem till SCB:s konjunkturlönestatistik. De enskilda utbildningsanordnarna har lämnat uppgifter till SCB som motsvarar uppgifterna från de statliga lärosätena. De uppgifter som hämtats från universitet- och högskoleregistret samt registret över högskolans personal har kvalitetsdeklarerats i primärpublikationerna. SCB och UKÄ gör bedömningen att uppgifterna håller hög kvalitet. I statistikansvaret ingår att följa upp statistikens kvalitet och att informera om eventuella korrigeringar, exempelvis den överskattning av vissa statistikuppgifter som korrigerades 2013.

Enligt lagen om den officiella statistiken ska individbaserad officiell statistik vara könsuppdelad när inte särskil-

Överskattning av vissa statistikuppgifter i tidigare årsrapporter

Uppgifterna i statistiken om antalet nybörjare, registrerade studenter och helårsstudenter på grundnivå och avancerad nivå för läsåren 2006/07–2011/12 har varit något överskattade. Det beror på att studenter som gjort tidiga avbrott i studierna oavsiktligt har inkluderats i statistiken. Övertäckningen motsvarar i allmänhet mellan en och två procent på nationell nivå.

Det innebär att vissa uppgifter som har publicerats i tidigare årsrapporter har varit antingen överskattade eller underskattade. De uppgifter som har överskattats gäller nybörjare, registrerade studenter och helårsstudenter medan underskattningen gäller uppgifter om prestationsgrader.

SCB har sammanställt en rapport som närmare beskriver övertäckningens storlek och effekterna av korrigeringarna. Se *Övertäckningen i statistiken avseende registrerade och nybörjare på grundnivå och avancerad nivå läsåren 2006/07–2011/12*, SCB 2013-10-31.

da skäl talar däremot. Så har också skett i största möjliga utsträckning i denna rapport.

När det gäller den ekonomiska statistiken överensstämmer resultaträkningarna med lärosätenas fastställda resultaträkningar. Uppgifterna avseende finansiering har sammanställts från lärosätenas internredovisningar. Även dessa uppgifter överensstämmer i summeringarna med lärosätenas resultaträkningar. En manual för insamlingen och definitioner av finansiärskategorierna har utarbetats tillsammans med en referensgrupp. UKÄ bedömer att samtliga ekonomiska uppgifter är av hög kvalitet. En särskild kvalitetsdeklaration för den ekonomiska statistiken finns tillgänglig på UKÄ:s hemsida.

Universitetskanslersämbetet är en myndighet för frågor som rör universitet och högskolor och ansvarar för statistik om högskoleväsendet. Ämbetet arbetar med kvalitetssäkring av högskoleutbildning, uppföljning och granskning av effektivitet, juridisk tillsyn samt chefsutveckling inom högskolan.

Läs mer på vår webbplats uka.se.

UKÄ
Universitetskanslersämbetet